

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-0610-243-25

Druk nr 2111
Warszawa, 30 grudnia 2025 r.

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- Przepisy wprowadzające ustawę o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu.

Do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister – Członek Rady Ministrów, Szef Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Z poważaniem

Donald Tusk

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

U S T A W A

z dnia

Przepisy wprowadzające ustawę o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu¹⁾

Art. 1. Ustawa z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r.

¹⁾ Niniejszą ustawą zmienia się ustawy: ustawę z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, ustawę z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawę z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny, ustawę z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego, ustawę z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, ustawę z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń, ustawę z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin, ustawę z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ustawę z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, ustawę z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela, ustawę z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze, ustawę z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, ustawę z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, ustawę z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze, ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawę z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn, ustawę z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym, ustawę z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, ustawę z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej, ustawę z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej, ustawę z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawę z dnia 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych, ustawę z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego, ustawę z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie, ustawę z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego, ustawę z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich, ustawę z dnia 14 czerwca 1991 r. o Krajowej Szkole Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego, ustawę z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawę z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej, ustawę z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, ustawę z dnia 28 września 1991 r. o lasach, ustawę z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, ustawę z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej, ustawę z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawę z dnia 20 czerwca 1992 r. uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego, ustawę z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych, ustawę z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, ustawę z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, ustawę z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, ustawę z dnia 7 lipca 1994 r. o ubezpieczeniach gwarantowanych przez Skarb Państwa, ustawę z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, ustawę z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych, ustawę z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, ustawę z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej, ustawę z dnia 26 października 1995 r. o społecznych formach rozwoju mieszkalnictwa, ustawę z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora, ustawę z dnia 30 maja 1996 r. o uposażeniu byłego Prezydenta

Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, ustawę z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym, ustawę z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty, ustawę z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne, ustawę z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy, ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego, ustawę z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym, ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych, ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne, ustawę z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa, ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawę z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa, ustawę z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawę z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury, ustawę z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucji Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, ustawę z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, ustawę z dnia 9 października 1999 r. o języku polskim, ustawę z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej, ustawę z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych, ustawę z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych, ustawę z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa, ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, ustawę z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa, ustawę z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych, ustawę z dnia 26 kwietnia 2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie, ustawę z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach, ustawę z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów, ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych, ustawę z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych, ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia, ustawę z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne, ustawę z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, ustawę z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, ustawę z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, ustawę z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach, ustawę z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe, ustawę z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego, ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, ustawę z dnia 28 listopada 2003 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej, ustawę z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, ustawę z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych, ustawę z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego, ustawę z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi, ustawę z dnia 30 lipca 2004 r. o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, ustawę z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, ustawę z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów, ustawę z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych, ustawę z dnia 19 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym, ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi, ustawę z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w

cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego, ustawę z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym, ustawę z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin, ustawę z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym, ustawę z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej, ustawę z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych, ustawę z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, ustawę z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawę z dnia 8 września 2006 r. o finansowym wsparciu rodzin i innych osób w nabywaniu własnego mieszkania, ustawę z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych, ustawę z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, ustawę z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych, ustawę z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej, ustawę z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, ustawę z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, ustawę z dnia 19 grudnia 2008 r. o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego, ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawę z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych, ustawę z dnia 19 czerwca 2009 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę, ustawę z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych, ustawę z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich, ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych, ustawę z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej, ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych, ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk, ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, ustawę z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki, ustawę z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych, ustawę z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy, ustawę z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, ustawę z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych, ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawę z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych, ustawę z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej, ustawę z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej, ustawę z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych, ustawę z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, ustawę z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się, ustawę z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa, ustawę z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi, ustawę z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych, ustawę z dnia 27 września 2013 r. o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi, ustawę z dnia 22 listopada 2013 r. o systemie powiadamiania ratunkowego, ustawę z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, ustawę z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych, ustawę z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów, ustawę z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą, ustawę z dnia 26 czerwca 2014 r. o niektórych umowach zawieranych w związku z realizacją zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa, ustawę z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, ustawę z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, ustawę z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, ustawę z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych, ustawę z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, ustawę z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne, ustawę z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności, ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów, ustawę z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, ustawę z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty, ustawę z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji, ustawę z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze, ustawę z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji, ustawę z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi, ustawę z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem”, ustawę z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej, ustawę z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału

Art. 2. W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (Dz. U. z 2024 r. r. poz. 576 oraz z 2025 r. poz. 637) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Prawo to służy, obok osoby określonej w ust. 3, także jej bliskim, to jest małżonkowi, osobie będącej drogą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w

Konstytucyjnego, ustawę z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym, w ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe, ustawę z dnia 24 lutego 2017 r. o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia, ustawę z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie, ustawę z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym, ustawę z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, ustawę z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, ustawę z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa, ustawę z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń, ustawę z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni, ustawę z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej, ustawę z dnia 26 stycznia 2018 r. o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych, ustawę z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu, ustawę z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy, ustawę z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ustawę z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych, ustawę z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych, ustawę z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw, ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania, ustawę z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych, ustawę z dnia 22 listopada 2018 r. o dokumentach publicznych, ustawę z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym, ustawę z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz, ustawę z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15, ustawę z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych, ustawę z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej, ustawę z dnia 11 sierpnia 2021 r. o kasach zapomogowo-pożyczkowych, ustawę z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2%, ustawę z dnia 29 października 2021 r. o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki, ustawę z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi, ustawę z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych, ustawę z dnia 27 stycznia 2022 r. o dokumentach paszportowych, ustawę z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny, ustawę z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, ustawę z dnia 28 kwietnia 2022 r. o Akademii Kopernikańskiej, ustawę z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich, ustawę z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej, ustawę z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych, ustawę z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych, ustawę z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia, ustawę z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027, ustawę z dnia 9 marca 2023 r. o badaniach klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi, ustawę z dnia 9 marca 2023 r. o Krajowej Sieci Onkologicznej, ustawę z dnia 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej, ustawę z dnia 16 czerwca 2023 r. o jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwie pacjenta, ustawę z dnia 7 lipca 2023 r. o ogólnoeuropejskim indywidualnym produkcie emerytalnym, ustawę z dnia 17 sierpnia 2023 r. o niektórych zawodach medycznych, ustawę z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” oraz ustawę z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia.

art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wstępnym, zstępnym, rodzeństwu i przysposobionym.”;

- 2) w art. 10 w ust. 1 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) pozostała druga osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu;”.

Art. 3. W ustawie z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 572 oraz z 2025 r. poz. 769) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24:

- a) w § 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz krewnych do drugiego stopnia tej osoby;”;

- b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia pracownika od udziału w postępowaniu trwają także po ustaniu małżeństwa (§ 1 pkt 2), umowy o wspólnym pożyciu (§ 1 pkt 2a), przysposobienia, opieki lub kurateli (§ 1 pkt 3).”;

- 2) w art. 83 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonka strony, wstępnych, zstępných i rodzeństwa strony oraz jej powinowatych pierwszego stopnia, a także osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewnych pierwszego stopnia tej osoby oraz rodzeństwa, jak również osób pozostających ze stroną w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli. Prawo odmowy zeznań trwa także po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 4. W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 oraz z 2025 r. poz. 897) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po art. 13 dodaje się art. 13a w brzmieniu:

„Art. 13a. § 1. Nie może zawrzeć małżeństwa, kto już pozostaje stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o

wspólnym pożyciu”, z wyjątkiem osób, które są stronami tej samej umowy o wspólnym pożyciu.

§ 2. Unieważnienia małżeństwa z powodu pozostawania przez jednego z małżonków stroną umowy o wspólnym pożyciu może żądać każdy, kto ma w tym interes prawny.

§ 3. Nie można unieważnić małżeństwa z powodu pozostawania przez jednego z małżonków stroną umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli poprzednia umowa o wspólnym pożyciu ustała lub została unieważniona, chyba że ustanie tej umowy nastąpiło przez śmierć osoby, która zawarła małżeństwo pozostając stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 18 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Nie dotyczy to jednak unieważnienia z powodu pokrewieństwa między małżonkami oraz z powodu pozostawania przez jednego z małżonków w chwili zawarcia małżeństwa w zawartym poprzednio związku małżeńskim lub stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 31 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli małżeństwo zostało zawarte przez osoby pozostające w chwili zawarcia małżeństwa stroną umowy o wspólnym pożyciu, w której ustanowiły wspólność majątkową:

- 1) majątek wspólny małżonków obejmować będzie także przedmioty majątkowe wchodzące w skład majątku wspólnego w dniu ustania umowy o wspólnym pożyciu,
- 2) udziały małżonków w majątku wspólnym po ustaniu wspólności ustawowej są równe, nawet jeżeli umowa o wspólnym pożyciu, przewidywała nierówny podział udziałów stron we wspólności majątkowej

– chyba że osoby te przed dniem zawarcia małżeństwa zawrą umowę majątkową małżeńską, o której mowa w art. 47, o odmiennej treści.”;

4) w art. 60 w § 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Obowiązek dostarczania środków utrzymania małżonkowi rozwiedzionemu wygasa w razie zawarcia przez tego małżonka nowego małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu.”;

5) w art. 61⁴ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć małżeństwa ani umowy o wspólnym pożyciu.”;

- 6) art. 130 otrzymuje brzmienie:

„Art. 130. Obowiązek jednego małżonka albo drugiej osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu do dostarczania środków utrzymania odpowiednio drugiemu małżonkowi albo drugiej osobie będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu po rozwiązaniu lub unieważnieniu małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu albo po orzeczeniu separacji wyprzedza obowiązek alimentacyjny krewnych tego małżonka albo tej osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

- 7) w art. 159 w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) przy czynnościach prawnych między jedną z tych osób a opiekunem albo jego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, zstępnymi, wstępnymi lub rodzeństwem, chyba że czynność prawna polega na bezpłatnym przysporzeniu na rzecz osoby pozostającej pod opieką.”;

- 8) art. 176 otrzymuje brzmienie:

„Art. 176. Jeżeli względ na dobro pozostającego pod opieką nie stoi temu na przeszkodzie, opiekunem ubezwłasnowolnionego całkowicie powinien być ustanowiony przede wszystkim jego małżonek albo osoba będąca stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, a w ich braku – jego ojciec lub matka.”.

Art. 5. W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071 i 1172) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 43⁵ w § 3 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Umieszczenie w firmie nazwiska albo pseudonimu osoby fizycznej wymaga pisemnej zgody tej osoby, a w razie jej śmierci – zgody jej małżonka i dzieci albo osoby będącej stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”.”;

- 2) w art. 43⁸ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku utraty członkostwa przez wspólnika, którego nazwisko było umieszczone w firmie, spółka może zachować w swej firmie nazwisko byłego wspólnika tylko za wyrażoną na piśmie jego zgodą, a w razie jego śmierci – za zgodą jego małżonka i dzieci albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;

- 3) w art. 121 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) co do roszczeń, które przysługują jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu drugiej stronie – przez czas trwania umowy o wspólnym pożyciu;”;

- 4) w art. 216 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Przepisów § 2 i 3 nie stosuje się do spłat na rzecz małżonka albo osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu w razie zniesienia współwłasności gospodarstwa rolnego, które stosownie do przepisów Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego należy do wspólnego majątku małżonków albo stosownie do umowy o wspólnym pożyciu, do majątku wspólnego stron tej umowy.”;

- 5) w art. 301:

- a) w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Mający służebność mieszkania może przyjąć na mieszkanie małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i dzieci małoletnie.”,

- b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Można się umówić, że po śmierci uprawnionego służebność mieszkania przysługiwać będzie jego dzieciom, rodzicom, małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;

- 6) w art. 680¹ dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Do stron umowy o wspólnym pożyciu przepisy § 1 i 2 stosuje się odpowiednio.”;

- 7) w art. 691 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W razie śmierci najemcy lokalu mieszkalnego w stosunek najmu lokalu wstępują: małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu niebędący albo niebędąca współnajemcą lokalu, dzieci najemcy i jego współmałżonka albo druga osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, inne osoby, wobec których najemca był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych, oraz osoba, która pozostawała faktycznie we wspólnym pożyciu z najemcą.”;

- 8) w art. 923:

- a) w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i inne osoby bliskie spadkodawcy, które mieszkały z nim do dnia jego śmierci, są uprawnione do korzystania w ciągu trzech miesięcy od otwarcia spadku z mieszkania i urządzenia domowego w zakresie dotychczasowym.”,

- b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przepisy powyższe nie ograniczają uprawnień małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i innych osób bliskich spadkodawcy, które wynikają z najmu lokali lub ze spółdzielczego prawa do lokalu.”;

9) w art. 928 w § 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) uporczywie uchylał się od wykonywania obowiązku pieczy nad spadkodawcą, w szczególności wynikającego z władzy rodzicielskiej, opieki, sprawowania funkcji rodzica zastępczego, małżeńskiego obowiązku wzajemnej pomocy, obowiązku wzajemnej pomocy, o którym mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu albo obowiązku wzajemnego szacunku i wspierania się rodzica i dziecka.”;

10) art. 957 otrzymuje brzmienie:

„Art. 957. § 1. Nie może być świadkiem przy sporządzaniu testamentu osoba, dla której w testamencie została przewidziana jakakolwiek korzyść. Nie mogą być również świadkami: małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby sporządzającej testament, jej krewni lub powinowaci pierwszego i drugiego stopnia albo krewni pierwszego i drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby sporządzającej testament oraz osoby pozostające z nią w stosunku przysposobienia.

§ 2. Jeżeli świadkiem była jedna z osób wymienionych w paragrafie poprzedzającym, nieważne jest tylko postanowienie, które przysparza korzyści tej osobie, jej małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby sporządzającej testament, krewnym lub powinowatym pierwszego lub drugiego stopnia, krewnym pierwszego lub drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby sporządzającej testament albo osobie pozostającej z nią w stosunku przysposobienia. Jednakże, gdy z treści testamentu lub z okoliczności wynika, że bez nieważnego postanowienia spadkodawca nie sporządziłby testamentu danej treści, nieważny jest cały testament.”.

Art. 6. W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 i 1841 oraz z 2025 r. poz. 620, 1172 i 1302) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) o prawa niemajątkowe i łącznie z nimi dochodzone roszczenia majątkowe oprócz spraw o ustalenie lub zaprzeczenie pochodzenia dziecka, o ustalenie bezskuteczności uznania ojcostwa, o rozwiązanie przysposobienia oraz spraw o ustalenie nieistnienia umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, także o rozwiązanie lub unieważnienie umowy o wspólne pożycie;”,
- b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) o prawa majątkowe, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa sto tysięcy złotych, oprócz spraw o alimenty, o naruszenie posiadania, o ustanowienie rozdzielności majątkowej między małżonkami albo stronami umowy o wspólnym pożyciu, oraz spraw rozpoznawanych w elektronicznym postępowaniu upominawczym;”;
- 2) po art. 41 dodaje się art. 41a w brzmieniu:
- „Art. 41a. Powództwo ze stosunku umowy o wspólne pożycie wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego okręgu jej strony miały ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jeden z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma – sąd miejsca zamieszkania powoda.”;
- 3) w art. 48:
- a) w § 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
- „2a) w sprawach osoby będącej stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, jej krewnych w linii prostej oraz krewnych w linii bocznej do drugiego stopnia;”,
- b) § 2 otrzymuje brzmienie:
- „§ 2. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;
- 4) w art. 87 § 1 otrzymuje brzmienie:
- „§ 1. Pełnomocnikiem może być adwokat lub radca prawny, w sprawach własności intelektualnej także rzecznik patentowy, a w sprawach restrukturyzacji i upadłości także osoba posiadająca licencję doradcy restrukturyzacyjnego, a ponadto osoba sprawująca zarząd majątkiem lub interesami strony oraz osoba pozostająca ze stroną w stałym stosunku zlecenia, jeżeli przedmiot sprawy wchodzi w zakres tego zlecenia, współuczestnik sporu, jak również małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o

wspólnym pożyciu, rodzeństwo, zstępni lub wstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.”;

- 5) art. 170 otrzymuje brzmienie:

„Art. 170. Niedopuszczalne jest przywrócenie terminu do złożenia środka odwoławczego od wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa lub umowy o wspólnym pożyciu albo rozwód lub rozwiązanie umowy o wspólnym pożyciu albo ustalającego nieistnienie małżeństwa lub umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli choćby jedna ze stron zawarła po uprawomocnieniu się wyroku nowy związek małżeński albo umowę o wspólnym pożyciu.”;

- 6) w art. 182 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Umożnienie zawieszonego postępowania przez sąd wyższej instancji powoduje uprawomocnienie się zaskarżonego orzeczenia, z wyjątkiem spraw o unieważnienie małżeństwa lub umowy o wspólnym pożyciu albo o rozwód lub rozwiązanie umowy o wspólnym pożyciu oraz o ustalenie nieistnienia małżeństwa lub umowy o wspólnym pożyciu, w których postępowanie umarza się wówczas w całości.”;

- 7) w art. 261 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonków stron, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwa oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, jak również osób pozostających ze stronami w stosunku przysposobienia, a także osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewnych tych osób w linii prostej oraz ich rodzeństwa. Prawo odmowy zeznań trwa po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia. Jednakże odmowa zeznań nie jest dopuszczalna w sprawach o prawa stanu, z wyjątkiem spraw o rozwód lub rozwiązanie umowy o wspólnym pożyciu.”;

- 8) w art. 398²:

- a) w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) o rozwód, o separację, o rozwiązanie umowy o wspólnym pożyciu, o alimenty, o czynsz najmu lub dzierżawy oraz o naruszenie posiadania;”,

- b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Niedopuszczalna jest skarga kasacyjna od wyroku ustalającego nieistnienie małżeństwa lub umowy o wspólnym pożyciu lub orzekającego unieważnienie małżeństwa lub umowy o wspólnym pożyciu lub jej rozwiązanie,

jeżeli choćby jedna ze stron po uprawomocnieniu się wyroku zawarła związek małżeński lub umowę o wspólnym pożyciu.”;

- 9) art. 400 otrzymuje brzmienie:

„Art. 400. Niedopuszczalna jest skarga o wznowienie od wyroku orzekającego unieważnienie małżeństwa lub umowy o wspólnym pożyciu, albo rozwód lub rozwiązanie umowy o wspólnym pożyciu albo ustalającego nieistnienie małżeństwa lub umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli choćby jedna ze stron zawarła po jego uprawomocnieniu się nowy związek małżeński lub umowę o wspólnym pożyciu.”;

- 10) w art. 545 w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie;”;

- 11) w art. 546 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie.”;

- 12) w art. 548 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Doradcą tymczasowym należy ustanowić przede wszystkim małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnego lub inną osobę bliską, jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie wzgląd na dobro osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie.”;

- 13) po art. 605 dodaje się dział IIA w brzmieniu:

„DZIAŁ IIA

Sprawy z umów o wspólnym pożyciu

Art. 605a. Postanowienie rozstrzygające o tym, czy okoliczność przedstawiona przez notariusza jako przeszkoda do zawarcia umowy o wspólnym pożyciu wyłącza jej zawarcie sąd wydaje po przeprowadzeniu rozprawy.

Art. 605b. § 1. Rozstrzygnięcie o wyłączeniu odpowiedzialności strony umowy o wspólnym pożyciu za zobowiązania zaciągnięte przez drugą stronę umowy o wspólnym pożyciu w sprawach wynikających z zaspokajania zwykłych potrzeb gospodarstwa domowego, może nastąpić dopiero po umożliwieniu złożenia wyjaśnień strony tej umowy, której dotyczy odpowiedzialność, chyba że jej wysłuchanie nie jest możliwe lub celowe.

§ 2. Przepis § 1 stosuje się także do uchylecia postanowienia w tym przedmiocie.

Art. 605c. § 1. Jeśli w umowie o wspólne pożycie ustanowiono wspólność majątkową, po jej ustaniu, w sprawie o podział majątku wspólnego właściwy jest sąd miejsca położenia majątku, a jeżeli wspólność ustała przez śmierć jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu – sąd spadku.

§ 2. W postępowaniu o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu sąd rozstrzyga także o żądaniu ustalenia nierównych udziałów stron umowy o wspólnym pożyciu w majątku wspólnym oraz o tym, jakie wydatki, nakłady i inne świadczenia z majątku wspólnego na rzecz majątku osobistego lub odwrotnie podlegają zwrotowi.

§ 3. W razie sporu co do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym sąd może w tym przedmiocie orzec postanowieniem wstępnym.

§ 4. Do postępowania o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, a zwłaszcza do odrębnego postępowania w sprawach wymienionych w § 2 stosuje się odpowiednio przepisy o dziale spadku.”;

14) w art. 619 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W postępowaniu o zniesienie współwłasności gospodarstwa rolnego sąd ustala jego skład i wartość, w szczególności obszar i rodzaj nieruchomości wchodzących w skład tego gospodarstwa oraz obszar i rodzaj nieruchomości stanowiących już własność współwłaścicieli i ich małżonków albo osób będących drugimi stronami umowy o wspólnym pożyciu, a w miarę potrzeby także okoliczności przewidziane w art. 216 Kodeksu cywilnego.”;

15) w art. 682 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Współspadkobiercy powinni podać sądowi swój wiek, zawód, stan rodzinny oraz dane co do swych zarobków i majątku, a także zarobków i majątku małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wyjaśnić, w jaki sposób korzystali ze spadku dotychczas, jak również podać inne okoliczności, które mogą mieć wpływ na rozstrzygnięcie, co każdy ze współspadkobierców ma otrzymać ze spadku.”;

16) art. 743¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 743¹. § 1. Postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia wydane przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu stanowi podstawę do podjęcia czynności związanych z wykonaniem zabezpieczenia na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego.

§ 2. W terminie tygodnia od dnia dokonania pierwszej czynności związanej z wykonaniem zabezpieczenia małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obowiązanej może sprzeciwić się wykonaniu postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia, o czym organ wykonujący zabezpieczenie niezwłocznie zawiadamia uprawnionego.

§ 3. Sprzeciw małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o którym mowa w § 2, nie wstrzymuje wykonania zabezpieczenia. Jeżeli jednak zabezpieczenie prowadzi do zaspokojenia uprawnionego, wstrzymuje się wypłatę pieniędzy uzyskanych w postępowaniu zabezpieczającym.

§ 4. W razie sprzeciwu, o którym mowa w § 2, uprawniony może w terminie dwóch tygodni od dnia zawiadomienia, pod rygorem upadku zabezpieczenia w zakresie wykonania na mieniu wchodzącym w skład majątku wspólnego, wystąpić do sądu o nadanie temu postanowieniu klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu. Przepisy art. 787 stosuje się odpowiednio. Upadek, o którym mowa w zdaniu pierwszym, następuje również w razie oddalenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności. Przepis art. 754¹ § 3 stosuje się odpowiednio.”;

17) art. 756 otrzymuje brzmienie:

„Art. 756. W sprawach o rozwód, o separację, o rozwiązanie umowy o wspólnym pożyciu, o unieważnienie małżeństwa oraz o unieważnienie umowy o wspólnym pożyciu, sąd może również orzec o wydaniu odpowiednio małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, opuszczającej mieszkanie zajmowane wspólnie przez małżonków albo osoby związane umową o wspólnym pożyciu, potrzebnych im przedmiotów.”;

18) po art. 776¹ dodaje się art. 776² w brzmieniu:

„Art. 776². § 1. Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko dłużnikowi pozostającemu w umowie o wspólnym pożyciu jest podstawą do prowadzenia egzekucji nie tylko z majątku osobistego dłużnika, lecz także z pobranego przez niego wynagrodzenia za pracę lub dochodów uzyskanych z prowadzenia przez niego innej działalności zarobkowej oraz z korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy.

§ 2. Ustanowienie wspólności majątkowej umową o wspólnym pożyciu nie wyłącza prowadzenia egzekucji z tych składników majątku, które należałyby do majątku osobistego dłużnika, gdyby umowy takiej nie zawarto.

§ 3. Przepis § 2 nie wyłącza obrony dłużnika i jego małżonka w drodze powództw przeciwegzekucyjnych, jeżeli umowa majątkowa małżeńska była skuteczna wobec wierzyciela.

§ 4. Przepisy § 1–3 stosuje się odpowiednio, gdy egzekucja jest prowadzona na podstawie samego tytułu egzekucyjnego.”;

19) art. 787–787² otrzymują brzmienie:

„Art. 787. Tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu sąd nada klauzulę wykonalności także przeciwko jej małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała z czynności prawnej dokonanej za zgodą odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dłużnika.

Art. 787¹. Tytułowi egzekucyjnemu wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu sąd nada klauzulę wykonalności przeciwko odpowiednio małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do przedsiębiorstwa wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków albo majątku wspólnego stron umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli wierzyciel wykaże dokumentem urzędowym lub prywatnym, że stwierdzona tytułem egzekucyjnym wierzytelność powstała w związku z prowadzeniem przedsiębiorstwa.

Art. 787². Zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej albo umowy, o wspólnym pożyciu ustanawiającej wspólność majątkową nie stanowi przeszkody do nadania klauzuli wykonalności według przepisów art. 787 i art. 787¹ oraz prowadzenia na podstawie tak powstałego tytułu wykonawczego egzekucji do tych składników, które należałyby do majątku wspólnego, gdyby umowy majątkowej nie zawarto. Przepis niniejszy nie wyłącza obrony małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu w drodze powództw przeciwegzekucyjnych, jeżeli umowa ustanawiająca wspólność majątkową była skuteczna wobec wierzyciela.”;

20) w art. 822 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Komornik wstrzyma się również z dokonaniem czynności, jeżeli przed jej rozpoczęciem dłużnik, jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu podniesie zarzut wynikający z umowy małżeńskiej albo umowy o wspólnym pożyciu ustanawiającej wspólność majątkową, przeciwko dokonaniu czynności i okaże umowę majątkową małżeńską albo umowę o wspólnym pożyciu oraz przedłoży niebudzący wątpliwości dowód na piśmie, że zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej albo umowy o wspólnym pożyciu oraz jej rodzaj były wierzycielowi wiadome.”;

21) w art. 840 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonek albo osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu, przeciwko którym sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787, wykaże, że egzekwowane świadczenie wierzycielowi nie należy się, przy czym temu małżonkowi lub osobie będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu przysługują zarzuty nie tylko z własnego prawa, lecz także zarzuty, których jego małżonek lub osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu wcześniej nie mogły podnieść.”;

22) art. 840¹ otrzymuje brzmienie

„Art. 840¹. Jeżeli dłużnik, jego małżonek albo jego osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przeciwko któremu sąd nadał klauzulę wykonalności na podstawie art. 787 lub art. 787¹, podnosi wynikający z umowy majątkowej małżeńskiej albo umowy o wspólnym pożyciu zarzut wyłączenia lub ograniczenia jego odpowiedzialności całością lub częścią majątku, przepis art. 840 § 1 i 2 stosuje się odpowiednio.”;

23) w art. 845 § 2⁴ otrzymuje brzmienie:

„§ 2⁴. Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu, w której ustanowiono wspólność majątkową, stanowi podstawę do zajęcia ruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego. Jeżeli zajęta ruchomość wchodzi w skład majątku wspólnego, dalsze czynności egzekucyjne dopuszczalne są na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko obojgu małżonkom lub obu stronom umowy o wspólnym pożyciu.”;

24) w art. 855 w § 1 zdanie piąte otrzymuje brzmienie:

„Dozorcą nie może być komornik ani osoba przez niego zatrudniona, ich małżonkowie, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, rodzice ani rodzeństwo.”;

25) w art. 867² § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. W przetargu nie mogą uczestniczyć: dłużnik, komornik, ich małżonkowie, osoby będące drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, rodzice i rodzeństwo, osoby obecne na licytacji w charakterze urzędowym oraz licytant, który nie wykonał warunków poprzedniej licytacji.”;

26) w art. 879⁵ w § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Przed przystąpieniem do licytacji licytant obowiązany jest do podania w systemie teleinformatycznym danych niezbędnych do wydania postanowienia o przybiciu: numeru PESEL, numeru dokumentu stwierdzającego tożsamość i oświadczenia, czy pozostaje w związku małżeńskim albo jest stroną umowy o wspólnym pożyciu, a jeżeli tak, czy ruchomość zamierza nabyć do majątku wspólnego czy osobistego, oraz do wskazania, czy licytuje we własnym imieniu czy jako pełnomocnik innej osoby, a także innych danych, jeżeli potrzeba ich podania wynika z przepisów odrębnych ustaw.”;

27) art. 891² otrzymuje brzmienie:

„Art. 891². § 1. Na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko dłużnikowi pozostającemu w związku małżeńskim albo będącemu stroną umowy o wspólnym pożyciu można prowadzić egzekucję z rachunku wspólnego dłużnika i odpowiednio jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.

§ 2. Przepis § 1 nie wyłącza możliwości obrony małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dłużnika w drodze powództwa o zwolnienie od egzekucji, jeżeli na rachunku wspólnym małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu zgromadzono środki, które nie wchodzą do majątku osobistego dłużnika, albo też środki, które nie pochodzą z pobranego przez dłużnika wynagrodzenia za pracę, dochodów uzyskanych przez dłużnika z innej działalności zarobkowej, jak również z korzyści uzyskanych z jego praw autorskich i praw pokrewnych, praw własności przemysłowej oraz innych praw twórcy.”;

28) art. 910³ otrzymuje brzmienie:

„Art. 910³. Do egzekucji z prawa majątkowego wchodzącego w skład majątku wspólnego małżonków albo osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu stosuje się odpowiednio przepisy art. 923¹.”;

29) art. 923¹. otrzymuje brzmienie:

„Art. 923¹. § 1. Tytuł wykonawczy wystawiony przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim albo będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu stanowi podstawę do zajęcia nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego. Dalsze czynności egzekucyjne dopuszczalne są na podstawie tytułu wykonawczego wystawionego przeciwko obojgu małżonkom albo obu stronom umowy o wspólnym pożyciu.

§ 2. Jeżeli małżonek albo osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu dłużnika sprzeciwi się zajęciu, o sprzeciwie komornik niezwłocznie zawiadamia wierzyciela, który w terminie tygodniowym powinien wystąpić o nadanie przeciwko małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dłużnika klauzuli wykonalności pod rygorem umorzenia egzekucji z zajętej nieruchomości.”;

30) w art. 976 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przetargu nie mogą uczestniczyć: dłużnik, komornik, ich małżonkowie, osoby będące drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, rodzice i rodzeństwo oraz osoby obecne na licytacji w charakterze urzędowym, licytant, który nie wykonał warunków poprzedniej licytacji, osoby, które mogą nabyć nieruchomość tylko za zezwoleniem organu państwowego, a zezwolenia tego nie przedstawiły.”;

31) w art. 986⁵ § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Wraz z rękojmą licytant zobowiązany jest do podania w systemie teleinformatycznym danych niezbędnych do wydania postanowienia o przybiciu: numeru PESEL, numeru dokumentu stwierdzającego tożsamość i oświadczenia, czy pozostaje w związku małżeńskim albo jest stroną umowy o wspólnym pożyciu, a jeżeli tak, czy nieruchomość zamierza nabyć do majątku wspólnego czy osobistego, oraz do wskazania, czy licytuje we własnym imieniu czy jako pełnomocnik innej osoby, a także innych danych, jeżeli potrzeba ich podania wynika z przepisów odrębnych ustaw.”;

32) w art. 1120 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) w sprawach małżeńskich niemajątkowych, w sprawach niemajątkowych z zakresu umów o wspólnym pożyciu, w sprawach z powództwa wzajemnego oraz w postępowaniu nakazowym, upominawczym i uproszczonym;”.

Art. 7. W ustawie z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. z 2025 r. poz. 132, 620 i 1302) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 w § 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) dokumenty osobiste, po jednej obrączce, wykonanej z metali szlachetnych, zobowiązanego i jego współmałżonka lub osoby będącej drugą stroną zawartej przez

zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, ordery i odnaczenia oraz przedmioty niezbędne zobowiązanemu i członkom jego rodziny do nauki lub wykonywania praktyk religijnych, a także przedmioty codziennego użytku, które mogą być sprzedane znacznie poniżej ich wartości, a które dla zobowiązanego mają znaczną wartość użytkową;”;

2) w art. 26:

a) w § 1e pkt 4a otrzymuje brzmienie:

„4a) imienia i nazwiska małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu oraz adresu jego miejsca zamieszkania, a także numeru PESEL lub NIP, jeżeli małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu taki numer posiada, albo innego numeru identyfikacyjnego ze wskazaniem jego rodzaju, o ile jest znany wierzycielowi – w przypadku gdy odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje majątek osobisty zobowiązanego i majątek wspólny zobowiązanego i jego małżonka albo zobowiązanego i osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu, zwany dalej „majątkiem wspólnym”;”;

b) w § 2 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– mając na względzie jednoznaczną identyfikację odpowiednio zobowiązanego, małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu, podmiotu innego niż zobowiązany, o którym mowa w art. 26ca § 1 pkt 2, oraz podmiotu, który uzyskał korzyść majątkową, możliwość elektronicznego przetwarzania danych zawartych w tych tytułach oraz sprawne przeprowadzenie egzekucji administracyjnej.”;

3) w art. 26ca:

a) w § 2 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu – w przypadku, o którym mowa w § 1 pkt 1,”;

b) § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Nie doręcza się odpisu kolejnego tytułu wykonawczego zobowiązanemu, małżonkowi zobowiązanego albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu, niebędącemu zobowiązanym właścicielowi przedmiotu hipoteki przymusowej ani podmiotowi, który uzyskał korzyść majątkową.”;

4) w art. 27 w § 1 pkt 9a otrzymuje brzmienie:

„9a) pouczenie zobowiązanego o przysługującym jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu prawie do wniesienia sprzeciwu w sprawie odpowiedzialności majątkiem wspólnym;”;

5) w art. 27e § 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„§ 3. Zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej albo umowy majątkowej przez strony umowy o wspólnym pożyciu lub wystąpienie innego zdarzenia skutkującego ograniczeniem, zniesieniem, wyłączeniem lub ustaniem odpowiedzialności zobowiązanego, o której mowa w § 1, uznaje się za bezskuteczne do składnika majątkowego, który wchodziłby w skład majątku wspólnego, gdyby nie zawarto tej umowy majątkowej małżeńskiej albo nie ustanowiono wspólności majątkowej w o wspólnym pożyciu lub nie wystąpiło takie zdarzenie prawne. Składnik ten uznaje się za wchodzący w skład majątku wspólnego.

§ 4. Organ egzekucyjny, na wniosek małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu, zawiadamia go o aktualnej wysokości egzekwowanej należności pieniężnej, odsetek z tytułu niezapłacenia jej w terminie, kosztów upomnienia i kosztów egzekucyjnych, jednocześnie pouczając o zakazie rozporządzania uprzednio zajętą rzeczą lub prawem majątkowym wchodzących w skład majątku wspólnego oraz zakazie realizacji tego prawa majątkowego poza częścią wolną od zajęcia.”;

6) w art. 27f:

a) § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. W sprawie odpowiedzialności majątkiem wspólnym małżonkowi zobowiązanego albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu przysługuje prawo sprzeciwu. Podstawą sprzeciwu jest ograniczenie, zniesienie, wyłączenie lub ustanie odpowiedzialności całością albo częścią majątku wspólnego. W sprzeciwie określa się istotę i zakres żądania oraz dowody uzasadniające to żądanie.

§ 2. W przypadku egzekucji z nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego sprzeciw wnosi się nie później niż w terminie 14 dni od dnia doręczenia małżonkowi zobowiązanego albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu wezwania zgodnie z art. 110c § 2a.”,

b) § 4–7 otrzymują brzmienie:

„§ 4. Wierzyciel zawiadamia zobowiązanego o wniesieniu sprzeciwu przez małżonka zobowiązanego albo osobę będącą drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu.

§ 5. Wierzyciel wydaje postanowienie w sprawie sprzeciwu małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu, w którym:

- 1) oddala sprzeciw;
- 2) uznaje sprzeciw:
 - a) w całości,
 - b) w części i w pozostałym zakresie oddala sprzeciw.

§ 6. Postanowienie w sprawie sprzeciwu małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu doręcza się temu małżonkowi i zobowiązanemu albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu i zobowiązanemu. Na postanowienie o oddaleniu sprzeciwu małżonka zobowiązanego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu przysługuje zażalenie.

§ 7. Jeżeli postanowienie w sprawie sprzeciwu małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu stanie się ostateczne, wierzyciel niezwłocznie zawiadamia organ egzekucyjny o sposobie i dacie ostatecznego rozpatrzenia tego sprzeciwu.”;

7) w art. 27g § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Małżonkowi zobowiązanego albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu przysługują prawa zobowiązanego w egzekucji z majątku wspólnego z chwilą wniesienia do organu egzekucyjnego sprzeciwu albo wniosku, o którym mowa w art. 27e § 4, albo doręczenia małżonkowi zobowiązanego albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu zawiadomienia o zajęciu prawa majątkowego u dłużnika zajętej wierzytelności,

protokołu zajęcia prawa majątkowego, protokołu zajęcia i odbioru ruchomości lub protokołu odbioru dokumentu.”;

8) art. 27h otrzymuje brzmienie:

„Art. 27h § 1. W przypadku ostatecznego oddalenia sprzeciwu małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu organ egzekucyjny:

- 1) poucza małżonka zobowiązanego albo osobę będącą drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu o zakazie rozporządzania uprzednio zajętą rzeczą lub prawem majątkowym wchodzącymi w skład majątku wspólnego, chyba że został uprzednio pouczony zgodnie z art. 27e § 4;
- 2) kontynuuje egzekucję z majątku wspólnego przez realizację zastosowanego środka egzekucyjnego lub zastosowanie kolejnego środka egzekucyjnego.

§ 2. W przypadku ostatecznego uznania sprzeciwu małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu w całości albo w części organ egzekucyjny:

- 1) uchyla czynność egzekucyjną odpowiednio w całości albo w części, jeżeli osoba trzecia nie nabyła rzeczy lub prawa majątkowego w egzekucji z majątku wspólnego;
- 2) usuwa stwierdzoną wadę czynności egzekucyjnej.”;

9) w art. 36:

a) § 1ca otrzymuje brzmienie:

„§ 1ca. Jeżeli zgodnie z odrębnymi przepisami odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje jego majątek osobisty i majątek wspólny, organ egzekucyjny lub centralne biuro łącznikowe może żądać od banków informacji dotyczących małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu w zakresie, o którym mowa w § 1c.”,

b) po § 1e dodaje się § 1f w brzmieniu:

„§ 1f. Jeżeli zgodnie z odrębnymi przepisami odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje jego majątek osobisty i majątek wspólny, organ egzekucyjny lub wierzyciel może żądać od zobowiązanego lub osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu informacji o zawarciu umowy o której mowa w art. 13 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w

związku i umowie o wspólnym pożyciu, a w przypadku istnienia takiej umowy – danych osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu oraz informacji o składnikach majątku wspólnego, w zakresie niezbędnym do wszczęcia lub prowadzenia egzekucji z majątku wspólnego.”;

10) w art. 67:

a) w § 2aa pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) może zawierać znane organowi egzekucyjnemu dane małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje majątek osobisty zobowiązanego i majątek wspólny, a brak tych danych mógłby uniemożliwić wszczęcie egzekucji do określonego składnika majątku wspólnego;”;

b) § 2ab otrzymuje brzmienie:

„§ 2ab. W przypadkach, o których mowa w § 2aa, odpis zawiadomienia o zajęciu prawa majątkowego u dłużnika zajętej wierzytelności doręcza się również odpowiednio małżonkowi zobowiązanego, osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu, podmiotowi, o którym mowa w art. 26 § 1e pkt 4b, oraz podmiotowi, który uzyskał korzyść majątkową.”;

11) w art. 71ca w § 1 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) osobę będącą drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu i jej dziecko;”;

12) w art. 107 w § 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) egzekutor organu egzekucyjnego prowadzącego egzekucję z zajętej ruchomości, jego małżonek, albo osoba będąca drugą stroną zawartej przez egzekutora umowy o wspólnym pożyciu ani jego dzieci;”;

13) w art. 110c:

a) § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. W przypadku egzekucji z nieruchomości wchodzącej w skład majątku wspólnego wezwanie, o którym mowa w § 2, doręcza się również małżonkowi zobowiązanego albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu.”;

b) w § 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu;”;
- 14) w art. 111d w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) egzekutor organu egzekucyjnego prowadzącego egzekucję z zajętej nieruchomości, jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną zawartej przez egzekutora umowy o wspólnym pożyciu ani jego dzieci;”;
- 15) w art. 156:
- a) w § 1 pkt 8b otrzymuje brzmienie:
- „8b) pouczenie zobowiązanego o przysługującym jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu prawie do wniesienia sprzeciwu w sprawie zabezpieczenia na majątku wspólnym;”;
- b) w § 2 część wspólna otrzymuje brzmienie:
- „– mając na względzie jednoznaczną identyfikację odpowiednio zobowiązanego i małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu, możliwość elektronicznego przetwarzania danych zawartych w tym zarządzeniu oraz sprawne dokonanie zabezpieczenia.”;
- 16) w art. 156a w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) dane małżonka zobowiązanego albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu;”.

Art. 8. W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. z 2023 r. poz. 2119 oraz z 2024 r. poz. 1907) w art. 47 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, druga osoba będąca stroną tej samej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu”.

Art. 9. W ustawie z dnia 29 maja 1974 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 195) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka albo osobę będącą drugą stroną tej samej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, którzy:

- a) osiągnęli wiek: kobieta 50 lat, mężczyzna 65 lat albo
- b) są inwalidami albo
- c) wychowują co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po poległym – zmarłym, które nie osiągnęło 16 lat, a jeżeli kształci się w szkole – 18 lat życia, lub sprawuje pieczę nad dzieckiem zaliczonym do I lub II grupy inwalidów;”;

2) art. 44 otrzymuje brzmienie:

„Art. 44. 1. Członkami rodziny uprawnionymi do świadczeń są: dzieci, wnuki, rodzeństwo, małżonek albo osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu i rodzice, jeżeli spełniają warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z zastrzeżeniem ust. 2.

2. W razie śmierci albo zaginięcia żołnierza w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 755), albo jeżeli śmierć żołnierza pozostająca w związku ze służbą jest następstwem czynu karalnego, renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu bez względu na wiek i stan zdrowia.

3. W razie śmierci żołnierza w ciągu 3 lat po zwolnieniu ze służby wojskowej, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek chorób powstałych lub urazów doznanych w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, albo jeżeli śmierć żołnierza zwolnionego ze służby wojskowej pozostająca w związku ze służbą jest następstwem chorób powstałych lub urazów doznanych w wyniku czynu karalnego, renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu żołnierza bez względu na wiek i stan zdrowia.”;

3) w art. 54:

- a) ust. 1c pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

- „2) pozostawania we wspólności małżeńskiej do dnia śmierci małżonka albo we wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu do śmierci osoby będącej drugą stroną tej umowy;
 - 3) nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku albo po zmarłej osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.”,
- b) ust. 1d otrzymuje brzmienie:
- „1d. Wypłata świadczeń na zasadach określonych w ust. 1b ustaje z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego albo nowego umowy o wspólnym pożyciu przez osobę uprawnioną.”

Art. 10. W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 277, 807 i 1423) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 63¹ w § 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Prawa majątkowe ze stosunku pracy przechodzą po śmierci pracownika, w równych częściach, na małżonka, osobę będącą drugą stroną zawartej przez pracownika umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz inne osoby spełniające warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.”;
- 2) w art. 93 w § 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną zawartej przez pracownika umowy o wspólnym pożyciu;”;
- 3) w art. 94⁹ w § 3:
 - a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dzieciom własnym, dzieciom drugiego małżonka albo dzieciom osoby będącej drugą stroną zawartej przez pracownika umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieciom przysposobionym;”;
 - b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonkowi (wdowie, wdowcowi) albo osobie, która była drugą stroną zawartej przez pracownika umowy o wspólnym pożyciu;”;

- 4) w art. 142¹ w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) pracownika – małżonka, osoby będącej drugą stroną zawartej przez pracownika umowy o wspólnym pożyciu albo pracownika – rodzica dziecka w fazie prenatalnej, w przypadku ciąży powikłanej;”;
- 5) w art. 173¹ § 2 otrzymuje brzmienie:
„§ 2. Za członka rodziny, o którym mowa w § 1, uważa się syna, córkę, matkę, ojca, małżonka lub osobę będącą drugą stroną zawartej przez pracownika umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 11. W ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 624) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 5a ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkowi Sejmu, Marszałkowi Senatu, Prezesowi Rady Ministrów, małżonkom oraz osobom będącym drugą stroną zawartej przez te osoby umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), oraz członkom rodzin będącym na ich utrzymaniu, przysługuje prawo do świadczeń opieki zdrowotnej w razie nagłego zachorowania lub urazu, wypadku, zatrucia lub konieczności natychmiastowego leczenia szpitalnego.”;
- 2) w art. 5b ust. 1 otrzymuje brzmienie:
„1. Osobie zajmującej kierownicze stanowisko państwowe przysługuje lokal służący do zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych, zwany dalej „lokałem”, na czas zajmowania stanowiska, jeżeli osoba ta i jej małżonek, albo osoba będącą drugą stroną zawartej przez tę osobę umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu, nie dysponują innym lokalem w miejscowości, w której objęła ona stanowisko, z zastrzeżeniem ust. 2.”.

Art. 12. W ustawie z dnia 26 stycznia 1982 r. – Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2024 r. poz. 986 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 620, 1019, 1160, 1188 i 1189) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 18 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) zapewnienia nauczycielowi w nowym miejscu pracy odpowiedniego do jego stanu rodzinnego mieszkania oraz miejsca pracy dla współmałżonka albo osoby będącej

drugą stroną zawartej przez nauczyciela umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, jeśli są oni nauczycielami;”;

- 2) w art. 70 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Nauczycielowi zatrudnionemu na podstawie mianowania, który wniósł podanie o przeniesienie do miejscowości będącej miejscem stałego zamieszkania współmałżonka albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez nauczyciela umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli podanie o przeniesienie nie może być uwzględnione z powodu niemożności zatrudnienia go w zawodzie nauczycielskim w miejscu stałego zamieszkania współmałżonka albo drugiej osoby będącej drugą stroną zawartej przez nauczyciela umowy o wspólnym pożyciu, dyrektor szkoły udziela urlopu bezpłatnego.”;

- 3) w art. 82 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest lub był małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną zawartej przez obwinionego umowy o wspólnym pożyciu, jego obrońcy lub rzecznika dyscyplinarnego;”;

- 4) w art. 84 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Rzecznik dyscyplinarny podlega wyłączeniu od udziału w sprawie, jeżeli sprawa dotyczy go bezpośrednio, jego małżonka, osoby będącej drugą stroną zawartej przez rzecznika umowy o wspólnym pożyciu, krewnego, powinowatego w linii prostej, krewnych osoby będącej drugą stroną zawartej przez rzecznika umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej albo osoby pozostającej z nim w stosunku przysposobienia.”;

- 5) w art. 85j ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Jeżeli postępowanie dyscyplinarne umorzono z powodu śmierci nauczyciela, jego małżonek, osoba będącą drugą stroną zawartej przez nauczyciela umowy o wspólnym pożyciu, rodzeństwo, krewny lub powinowaty w linii prostej lub krewny drugiej osoby będącej drugą stroną zawartej przez nauczyciela umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej mogą złożyć wniosek o uwolnienie nauczyciela od zarzutów, w terminie roku od dnia śmierci nauczyciela.”;

- 6) w art. 85n w ust. 4 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego mogą składać obwiniony, jego obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonek, osoba będącą drugą stroną zawartej przez obwinionego umowy o wspólnym pożyciu, rodzeństwo,

krewny, powinowaty w linii prostej lub krewny osoby będącej drugą stroną zawartej przez obwinionego umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej.”.

Art. 13. W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 1564 oraz z 2025 r. poz. 1172) w art. 75g wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo osobą będącej drugą stroną zawartej przez członka komisji umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;”,

b) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną zawartej przez członka komisji umowy o wspólnym pożyciu;”,

2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”.

Art. 14. W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 499 oraz z 2025 r. poz. 1172) w art. 337 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 1:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną zawartej przez członka komisji umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;”,

b) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną zawartej przez członka komisji umowy o wspólnym pożyciu;”,

2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”.

Art. 15. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1459) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 9 otrzymuje brzmienie:

„Art. 9. Małżonkowie, osoby będące stroną tej samej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewni pierwszego stopnia drugiej strony tej umowy o wspólnym pożyciu, nie mogą być zatrudnieni w tym samym urzędzie, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek służbowej podległości.”;

2) w art. 26 ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, wysokość i warunki wypłacania świadczeń urzędnikom państwowym przeniesionym do pracy w innej miejscowości, w szczególności diet za czas przejazdu i za pierwszą dobę pobytu w nowym miejscu zamieszkania, zwrotu poniesionych kosztów podróży, przewozu urządzenia domowego, zakwaterowania oraz dodatku za rozłąkę, z uwzględnieniem okresu, na jaki urzędnik został przeniesiony, jak również jego stanu rodzinnego, biorąc pod uwagę, że za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci oraz inne osoby prowadzące z nim wspólne gospodarstwo domowe, jeżeli przesiedlają się wraz z urzędnikiem.”.

Art. 16. W ustawie z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (Dz. U. z 2024 r. poz. 593) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 30 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Członek spółdzielni, jego małżonek, osoba będąca drugą stroną zawartej przez członka umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, i wierzyciel członka lub spółdzielni ma prawo przeglądać rejestr.”;

2) art. 57 otrzymuje brzmienie:

„Art. 57. W skład rady nie mogą wchodzić osoby będące kierownikami bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni lub pełnomocnikami zarządu oraz osoby pozostające z członkami zarządu lub kierownikami bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni w związku małżeńskim, będące stroną tej samej umowy o wspólnym pożyciu, albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej i w drugim stopniu linii

bocznej, a także osoby które są krewnymi w linii prostej i w drugim stopniu linii bocznej osoby będącej stroną tej samej umowy o wspólnym pożyciu, osób będących członkami zarządu lub kierownikami bieżącej działalności gospodarczej spółdzielni.”.

Art. 17. W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 25a w ust. 1 pkt 6 i 7 otrzymują brzmienie:
 - „6) daty zawarcia małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, jeżeli dotyczy;
 - 7) daty ustania małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli dotyczy;”;
- 2) w art. 35 ust. 2b otrzymuje brzmienie:

„2b. Osoba przyjęta do domu pomocy społecznej, w tym również osoba ubezwłasnowolniona, jej przedstawiciel ustawowy, małżonek, osoba będąca drugą stroną zawartej przez tę osobę umowy o wspólnym pożyciu, krewni w linii prostej, rodzeństwo oraz osoba sprawująca nad nią faktyczną opiekę, mogą występować do sądu opiekuńczego z wnioskiem o zmianę orzeczenia o przyjęciu do domu pomocy społecznej.”.

Art. 18. W ustawie z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 1837 oraz z 2025 r. poz. 769 i 1064) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) nabycie w drodze darowizny praw do rachunku oszczędnościowo-kredytowego przez osobę pozostającą faktycznie we wspólnym pożyciu małżeńskim albo będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, z posiadaczem rachunku oszczędnościowo-kredytowego w kasie mieszkaniowej, pod warunkiem przeznaczenia środków zgromadzonych na tym rachunku na cele mieszkaniowe;”;
- 2) w art. 4a w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Zwalnia się od podatku nabycie własności rzeczy lub praw majątkowych przez małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępnych,

wstępnych, pasierba, dziecko osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodzeństwo, ojczyma i macochę, jeżeli:”;

3) w art. 14 w ust. 3 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1) do grupy I – małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępnych, wstępnych, pasierba, zięcia, synową, rodzeństwo, ojczyma, macochę, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, teściów, rodziców osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziecko osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;
- 2) do grupy II – zstępnych rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępnych i małżonków albo osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu pasierbów, zstępnych i małżonków albo osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dzieci drugiej z osób będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, małżonków rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonków rodzeństwa małżonków, małżonków innych zstępnych;”.

Art. 19. W ustawie z dnia 15 listopada 1984 r. o podatku rolnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1344) w art. 12 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W razie nabycia gruntów od indywidualnych właścicieli gospodarstw rolnych, nie stosuje się zwolnienia, jeżeli nabywca jest małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnym w linii prostej lub jego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, pasierbem lub dzieckiem osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zięciem, synową lub osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dziecka sprzedawcy gruntów.”.

Art. 20. W ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 889) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 16za w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

- „4) jest małżonkiem, krewnym lub powinowatym w linii prostej do drugiego stopnia, lub drugą osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnym w linii prostej do drugiego stopnia tej osoby, lub jest związany z tytułu opieki,

przysposobienia lub kurateli z osobą będącą członkiem organów nadzorujących, zarządzających lub administrujących podmiotów, o których mowa w pkt 1.”;

- 2) w art. 24k ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Audyt bezpieczeństwa ruchu drogowego nie może być przeprowadzany przez audytora bezpieczeństwa ruchu drogowego, którego małżonek, krewny i powinowaty do drugiego stopnia, osoba będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewny w linii prostej do drugiego stopnia tej osoby, osoba związana z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli wykonywał lub wykonuje zadania w zakresie projektowania, budowy, przebudowy, zarządzania odcinkiem drogi podlegającym audytowi, zarządzania ruchem lub nadzoru nad zarządzaniem ruchem na odcinku drogi podlegającym audytowi.”.

Art. 21. W ustawie z dnia 18 kwietnia 1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 833) w art. 6d w ust. 12 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oferenta lub jego krewnym albo powinowatym do drugiego stopnia włącznie, lub krewnym do drugiego stopnia włącznie osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, albo jest związana z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z oferentem;”.

Art. 22. W ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572, 1907 i 1940) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24f w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Wójtowie, radni, małżonkowie albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wójtów, zastępców wójtów, radnych, sekretarzy gminy, skarbników gminy, kierowników jednostek organizacyjnych gminy, osób zarządzających i członków organów zarządzających gminnymi osobami prawnymi, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu bez zawarcia umowy o wspólnym pożyciu z wójtami, zastępcami wójtów, radnymi, sekretarzami gminy, skarbnikami gminy, kierownikami jednostek organizacyjnych gminy, osobami zarządzającymi i członkami organów zarządzających gminnymi osobami prawnymi, nie mogą być członkami władz zarządzających lub

kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem gminnych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby.”;

- 2) w art. 24fa w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Wójtowie, zastępcy wójtów, radni, małżonkowie albo drugie osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu wójtów, zastępców wójtów, radnych, a także osoby pozostające we wspólnym pożyciu bez zawarcia umowy o wspólnym pożyciu z wójtami, zastępcami wójtów, radnymi, nie mogą.”;
- 3) w art. 24h:
 - a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Radny, wójt, zastępca wójta, sekretarz gminy, skarbnik gminy, kierownik jednostki organizacyjnej gminy, osoba zarządzająca i członek organu zarządzającego gminną osobą prawną oraz osoba wydająca decyzje administracyjne w imieniu wójta są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym, zwanego dalej „oświadczeniem majątkowym”. Oświadczenie majątkowe dotyczy ich majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu. Oświadczenie majątkowe zawiera informacje o.”;
 - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Osoba składająca oświadczenie majątkowe określa w nim przynależność poszczególnych składników majątkowych, dochodów i zobowiązań do majątku odrębnego i majątku objętego odpowiednio małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu.”;
 - c) w ust. 7 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Analizując oświadczenie majątkowe, naczelnik urzędu skarbowego uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby składającej oświadczenie.”.

Art. 23. W ustawie z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. z 2025 r. poz. 636 i 718) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 33 ust. 3c otrzymuje brzmienie:
„3c. W razie śmierci lub zaginięcia policjanta należną mu rekompensatę pieniężną, o której mowa w ust. 3, wypłaca się małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej

w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, policjanta, który pozostawał z tą osobą we wspólności małżeńskiej albo we wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, a w dalszej kolejności jego dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci policjanta spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin”;

- 2) w art. 62 w ust. 2 zdania pierwsze i drugie otrzymują brzmienie:

„Policjant jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu, przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego lub stosunku pracy, corocznie oraz na żądanie przełożonego właściwego w sprawach osobowych. Oświadczenie to powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego mienia, które podlegało zbyciu w drodze przetargu.”;

- 3) art. 62a otrzymuje brzmienie:

„Art. 62a. Policjant jest obowiązany poinformować przełożonego właściwego w sprawach osobowych o podjęciu przez małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub osoby pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub ochrony osób i mienia oraz o objęciu w nich akcji lub udziałów, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320 oraz z 2025 r. poz. 620, 769, 794, 1165, 1173 i 1235) na rzecz organów i jednostek nadzorowanych i podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, w terminie 14 dni od dnia powzięcia informacji o tym zdarzeniu.”;

- 4) w art. 77:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za członków rodziny policjanta uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 73, 75 i 76 uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieci.”,
 - b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka albo dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które:”;
- 5) w art. 89
- a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”,
 - b) w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„dzieci własne lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez policjanta umowy o wspólnym pożyciu, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do dnia zawarcia przez nie związku małżeńskiego, które:”;
- 6) w art. 95:
- a) w ust. 1 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) którego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;

4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu własnościowego prawa do spółdzielczego lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość albo dom, o którym mowa w pkt 2, z wyjątkiem przypadków określonych na podstawie art. 96 ust. 3.”,
 - b) w ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jeżeli policjantowi lub jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu przysługuje tytuł prawny do innego lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 90; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;”;
- 7) w art. 110 w ust. 11 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W razie śmierci albo zaginięcia policjanta należną mu nagrodę roczną wypłaca się małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom uprawnionym do renty rodzinnej.”;

8) w art. 116 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu policjanta, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo która pozostawała z nim we wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci policjanta spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

9) w art. 119 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 7000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek albo osoba będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;

10) w art. 121b w ust. 2:

a) pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka policjanta albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;

4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka policjanta, ojczyma, macochę, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, teściów, dziadków, rodziców osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z policjantem w okresie sprawowania nad nimi opieki;”;

b) w pkt 5:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym, małżonka policjanta lub drugiej osoby policjanta będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:”;

– lit. b i c otrzymują brzmienie:

„b) porodu lub choroby małżonka policjanta albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub rodzica dziecka policjanta, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,

c) pobytu małżonka policjanta albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub rodzica dziecka policjanta, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

11) w art. 135c w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego;”;

12) w art. 135hb ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

13) w art. 135r:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Postępowanie dyscyplinarne wznawia się na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego oraz rzecznika dyscyplinarnego, jeżeli w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stracił

moc lub uległ zmianie przepis prawny będący podstawą wydania orzeczenia dyscyplinarnego.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Przełożony dyscyplinarny, który wydał prawomocne orzeczenie dyscyplinarne, wznawia postępowanie dyscyplinarne z urzędu lub na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

14) w art. 135s w ust. 5 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Na orzeczenie i postanowienie wydane w trybie wznowienia postępowania dyscyplinarnego służy ukaranemu lub obwinionemu, a w przypadku jego śmierci, jego małżonkowi, osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnym w linii prostej, rodzeństwu, przysposabiającemu lub przysposobionemu, odwołanie lub zażalenie do wyższego przełożonego dyscyplinarnego w terminie 7 dni od dnia doręczenia, z tym że na orzeczenia i postanowienia wydane przez Komendanta Głównego Policji przysługuje jedynie w takim samym terminie wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.”.

Art. 24. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 914 i 1366) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 81:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za członka rodziny funkcjonariusza uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 77 uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, i dzieci.”,

b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które:”;

2) w art. 89d otrzymuje brzmienie:

„Art. 89d. 1. Funkcjonariuszowi, który wyjeżdża za granicę wspólnie z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu przeniesionym do pełnienia służby albo pracy w przedstawicielstwie dyplomatycznym, misji dyplomatycznej, urzędzie konsularnym, organach i instytucjach Unii Europejskiej lub instytucie polskim, właściwy przełożony, o którym mowa w art. 36 ust. 1, udziela, na wniosek tego funkcjonariusza, urlopu bezpłatnego na czas trwania tej służby albo pracy.

2. Funkcjonariusz jest obowiązany zgłosić się do służby w terminie jednego miesiąca od dnia powrotu z zagranicy po zakończeniu służby lub pracy za granicą przez jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu. Funkcjonariusz ten obejmuje stanowisko służbowe zajmowane przed urlopem lub inne stanowisko równorzędne.”;

3) w art. 91a:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusze składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu, Komendantowi Głównemu Straży Granicznej, Rektorowi–Komendantowi WSSG, Komendantowi BSWSG, właściwym komendantom oddziałów Straży Granicznej, komendantom ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendantom ośrodków Straży Granicznej przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na ich żądanie. Komendant Główny Straży Granicznej oraz zastępcy Komendanta Głównego Straży Granicznej składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Pracownicy Straży Granicznej składają oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu, na żądanie Komendanta Głównego Straży Granicznej, Rektora–Komendanta WSSG, Komendanta BSWSG, właściwych komendantów oddziałów Straży Granicznej,

komendantów ośrodków szkolenia Straży Granicznej lub komendantów ośrodków Straży Granicznej.”;

4) art. 91b otrzymuje brzmienie:

„Art. 91b. Funkcjonariusze oraz pracownicy Straży Granicznej są obowiązani poinformować przełożonego właściwego w sprawach osobowych o podjęciu przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub usługi w zakresie ochrony osób i mienia, objęciu w nich akcji lub udziałów lub podjęciu działalności gospodarczej w tym zakresie, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320 oraz z 2025 r. poz. 620, 769, 794, 1165, 1173 i 1235) na rzecz organów i jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych, w terminie 14 dni od dnia uzyskania informacji o wystąpieniu takiej sytuacji.”;

5) w art. 93;

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”;

b) w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„dzieci własne lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez funkcjonariusza umowy o wspólnym pożyciu, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do dnia zawarcia przez nie związku małżeńskiego, które;”;

6) w art. 99 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) którego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;

4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu własnościowego prawa do spółdzielczego lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość albo domu, o którym mowa w pkt 2, z wyjątkiem przypadków określonych na podstawie art. 100 ust. 3.”;

7) w art. 99a w ust. 1 pkt 8 i 9 otrzymują brzmienie:

„8) przysługuje jemu lub jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu tytuł prawny do innego lokalu, o którym mowa w art. 94 ust. 1;

w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;

- 9) w miejscu pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej on lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu uzyskali inny lokal mieszkalny lub dom o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej co najmniej przysługującym funkcjonariuszowi i członkom jego rodziny normom zaludnienia;”;
- 8) art. 118 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) zwrot kosztów przejazdu do obranego miejsca zamieszkania dla siebie, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci pozostających na jego utrzymaniu oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego według zasad obowiązujących przy przeniesieniach służbowych;”;
- 9) w art. 120 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi funkcjonariusza, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej, a także osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, która pozostawała z nim we wspólności majątkowej, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin lub żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin.”;
- 10) w art. 123 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 7000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;
- 11) w art. 125b w ust. 2:
 - a) pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;

- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, osobę, z którą rodzic jest stroną umowy o wspólnym pożyciu, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;”,
- b) w pkt 5:
- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:”,
 - lit. b i c otrzymują brzmienie:
 - „b) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;
- 12) w art. 136bi w ust. 1 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2) są małżonkami albo osobami będącymi drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego albo pozostają we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
 - 3) są krewnymi lub powinowatymi obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2, albo są krewnymi w tej samej linii i stopniu osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obwinionego lub pokrzywdzonego albo są związani z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;”;

13) w art. 136bx ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

14) w art. 137c ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść ukaranego może złożyć w razie jego śmierci jego krewny w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo oraz małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 25. W ustawie z dnia 12 października 1990 r. o ochronie granicy państwowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 184) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12b w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) będąc małżonkiem albo drugą osobą będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwem, sprawują opiekę albo udzielają pomocy w załatwianiu bieżących spraw życia codziennego osobie stale zamieszkującej na obszarze objętym zakazem;”;

2) w art. 16b:

a) w ust. 6 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) rolnika, małżonka albo drugiej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu tego rolnika oraz jego każdego domownika w rozumieniu art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, którzy pomagają mu w świadczeniu usług hotelarskich w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych, jeżeli podlegają ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu w ostatnim dniu miesiąca kalendarzowego, za który przysługuje rekompensata.”,

b) w ust. 11 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) informacje o rolniku, małżonku albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu tego rolnika oraz jego domownikach, o których mowa w ust. 6 pkt 2 lit. b – w przypadku rolnika;”.

Art. 26. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2025 r. poz. 197) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5. Przepisy ustawy dotyczące ubezpieczenia rolnika i świadczeń przysługujących rolnikowi stosuje się także do małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, rolnika, chyba że ten małżonek albo ta osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu nie pracuje w gospodarstwie rolnika ani w gospodarstwie domowym bezpośrednio związanym z tym gospodarstwem rolnym.”;

2) w art. 10 ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. Członkami rodziny, o których mowa w ust. 1 pkt 3, są:

- 1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;
- 2) dzieci własne i przysposobione, pasierbowie, dzieci własne i przysposobione osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wnuki, rodzeństwo spełniające w dniu śmierci ubezpieczonego warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej;
- 3) rodzice, osoby przysposabiające, macocha, ojczym albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, jeżeli w dniu śmierci ubezpieczonego prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli ubezpieczony przyczyniał się w znacznym stopniu do ich utrzymania albo jeżeli zostało ustalone, wyrokiem sądowym lub ugodą sądową, prawo do alimentów z jego strony.”;

3) w art. 13:

a) w ust. 8 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) kwoty jednorazowego odszkodowania za 100% uszczerbek na zdrowiu, jeżeli do świadczenia jest uprawniony małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dziecko;”,

b) w ust. 9 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek i jedno lub więcej dzieci albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i jedno lub więcej dzieci świadczenie to przysługuje w wysokości określonej w ust. 8 pkt 1, zwiększonej na każde dziecko o kwotę określoną w ust. 6;”,

c) ust. 10 i 11 otrzymują brzmienie:

„10. Jeżeli obok małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dzieci do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni równocześnie inni członkowie rodziny, każdemu z nich świadczenie to przysługuje w kwocie określonej w ust. 6, niezależnie od świadczenia przysługującego małżonkowi lub dzieciom.

11. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni tylko członkowie rodziny inni niż małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dzieci, świadczenie to przysługuje w wysokości określonej w ust. 8 pkt 2, zwiększonej na drugiego i każdego następnego uprawnionego o kwotę określoną w ust. 6.”;

4) w art. 16 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby, o której mowa w pkt 3, jeżeli renta strukturalna współfinansowana ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej lub ze środków pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich wypłacana jest ze zwiększeniem na tego małżonka albo tę osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

5) art. 16f otrzymuje brzmienie:

„Art. 16f. Za osobę sprawującą osobistą opiekę nad dzieckiem, o której mowa w art. 16a, art. 16b ust. 1 i art. 16c, uważa się osobę sprawującą osobistą opiekę nad dzieckiem własnym lub swojego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, lub dzieckiem przysposobionym.”;

6) w art. 28:

a) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Uznaje się, że rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

- 1) gruntów wydierzżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej – w przypadku renty stałej – co najmniej na 10 lat, a w przypadku renty okresowej – na okres wskazany w decyzji Prezesa Kasy o przyznaniu tej renty, której

zawarcie potwierdził wójt, właściwy ze względu na miejsce położenia przedmiotu dzierżawy, osobie niebędącej:

- a) małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rencisty,
 - b) osobą pozostającą z rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
 - c) małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w lit. b;
- 2) gruntów trwale wyłączonych z produkcji rolniczej na podstawie odrębnych przepisów, w tym zalesionych gruntów rolnych;
 - 3) gruntów i działów specjalnych należących do małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, z którą rencista zawarł związek małżeński albo umowę o wspólnym pożyciu po ustaleniu prawa do renty rolniczej z ubezpieczenia;
 - 4) własności (udziału we współwłasności) nieustalonej odpowiednimi dokumentami urzędowymi, jeżeli grunty będące przedmiotem tej własności (współwłasności) nie znajdują się w posiadaniu rolnika, jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”,
- b) ust. 11 otrzymuje brzmienie:
- „11. W przypadku, gdy rencista prowadzi działalność rolniczą z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu podlegającą ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu z mocy ustawy, wypłata nie ulega zawieszeniu.”;
- 7) w art. 29 w ust. 2:
- a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci przysposobione,”,
 - b) pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonek (wdowa, wdowiec) albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu (osoba po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu w następstwie śmierci drugiej strony umowy),”;
- 8) w art. 33a:
- a) w ust. 2 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

- „2) pozostawania we wspólności małżeńskiej albo we wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu do dnia śmierci małżonka albo drugiej strony umowy o wspólnym pożyciu;
 - 3) nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku albo po zmarłej osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1 przepisów emerytalnych.”
- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Wypłata świadczeń na zasadach określonych w ust. 1 ustaje z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego albo nowej umowy o wspólnym pożyciu przez osobę uprawnioną.”;
- 9) w art. 35 w ust. 1a pkt 1–3 otrzymują brzmienie:
- „1) małżonek (wdowa i wdowiec) albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu (osoba po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu w następstwie śmierci drugiej strony umowy);
 - 2) rodzice, ojczym, macocha albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica oraz osoby przysposabiające;
 - 3) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobione i dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej;”;
- 10) w art. 58 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Na wniosek właściciela gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, który ma ustalone prawo do emerytury lub renty z ubezpieczenia albo którego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu ma ustalone takie prawo, jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 28 ust. 7 pkt 1, wskazaną we wniosku nieruchomość przejmuje się na własność Skarbu Państwa za odpłatnością.”;
- 11) w art. 118 ust. 2a otrzymuje brzmienie:
- „2a. Z wnioskiem o przyznanie prawa własności działki określonej w ust. 1 lub 2 może wystąpić również zstępny osoby uprawnionej, o której mowa w tych przepisach, który po śmierci tej osoby faktycznie włada, w zakresie odpowiadającym jej uprawnieniom, daną nieruchomością; jeżeli jednak uprawnionymi są oboje małżonkowie albo obie strony umowy o wspólnym pożyciu, wniosek taki może być zgłoszony dopiero

po śmierci odpowiednio obojga małżonków albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 27. W ustawie z dnia 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 154 oraz z 2025 r. poz. 523, 619) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 53 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania w sprawach odpowiedzialności zawodowej, toczy się ono dalej, jeżeli zażąda tego w terminie dwumiesięcznym od daty zgonu obwinionego jego małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”;

- 2) w art. 58a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie śmierci osoby, o której mowa w ust. 1, jej prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w tym prawo dostępu do informacji lekarsko-weterynaryjnej oraz dokumentacji lekarsko-weterynaryjnej, może wykonywać małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny w tej samej linii lub stopniu osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 28. W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatanach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2036) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Za wdowę lub wdowca w rozumieniu ustawy uważa się także będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu w następstwie śmierci strony tej umowy.”;

- 2) w art. 22 w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W trybie, o którym mowa w ust. 1, wydawane są decyzje i zaświadczenia potwierdzające uprawnienia osób, o których mowa w art. 20 ust. 3, przy czym wniosek o wydanie decyzji zawiera dodatkowo odpis aktu zgonu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dowód potwierdzający posiadanie obywatelstwa polskiego albo Karty Polaka i dowód posiadania przez wnioskodawcę statusu emeryta lub rencisty.”.

Art. 29. W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1001 oraz z 2025 r. poz. 479) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 71h:

a) w § 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;”,

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”;

2) w art. 79 pkt 1c otrzymuje brzmienie:

„1c) podejmuje czynności związane z zarządem sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i z tymczasowym przedstawicielem w zakresie udziału małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie, na zasadach określonych w ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz. U. z 2021 r. poz. 170);”,

3) w art. 84:

a) w § 1:

– pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”,

– po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) krewnych osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu notariusza w linii prostej bez ograniczenia stopnia, a w linii bocznej do trzeciego stopnia włącznie;”,

b) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Ograniczenia wymienione w § 1 i 2 trwają także po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

4) w art. 95zc w § 1 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, którym przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku, lub spadkobiercę ustawowego, który przyjął spadek, albo spadkobiercę testamentowego, który przyjął spadek, albo zapisobiercę windykacyjnego, który przyjął zapis windykacyjny, jeżeli zgodnie z ogłoszonym testamentem przysługuje mu udział w przedsiębiorstwie w spadku – w przypadku gdy nie zostało wydane prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, nie został zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia ani nie zostało wydane europejskie poświadczenie spadkowe,”;

5) w art. 95zf w § 1 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu spadkodawcy, którym przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku, lub spadkobiercę ustawowego, który przyjął spadek, albo spadkobiercę testamentowego, który przyjął spadek, albo zapisobiercę windykacyjnego, który przyjął zapis windykacyjny, jeżeli zgodnie z ogłoszonym testamentem przysługuje mu udział w przedsiębiorstwie w spadku – w przypadku gdy nie zostało wydane prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku, nie został zarejestrowany akt poświadczenia dziedziczenia ani nie zostało wydane europejskie poświadczenie spadkowe,”.

Art. 30. W ustawie z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2024 r. poz. 442) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Stwierdzenie nieważności orzeczenia następuje na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, Ministra Sprawiedliwości, prokuratora, osoby represjonowanej, osoby uprawnionej do składania na jej korzyść środków odwoławczych, a w razie

śmierci, nieobecności w kraju lub choroby psychicznej osoby represjonowanej, także jej krewnego w linii prostej, przysposabiającego lub przysposobionego, rodzeństwa oraz małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”; jak również organizacji zrzeszającej osoby represjonowane za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego.”,

b) w ust. 4 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W posiedzeniu ma prawo wziąć udział osoba represjonowana, osoba uprawniona do składania na jej korzyść środków odwoławczych, a w razie śmierci, nieobecności w kraju lub choroby psychicznej osoby represjonowanej, także jej krewny w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo oraz małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a ponadto, za zgodą sądu, inne osoby.”;

2) w art. 8 w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W razie śmierci tej osoby uprawnienie to przechodzi na małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci i rodziców.”;

3) w art. 8b ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Stwierdzenie nieważności orzeczenia, z uwzględnieniem art. 3 ust. 1, może nastąpić także na wniosek dziecka, o którym mowa w ust. 1, a w razie jego śmierci – także na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci i rodziców.”.

Art. 31. W ustawie z dnia 19 kwietnia 1991 r. o izbach aptekarskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 688 oraz z 2025 r. poz. 619) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 54 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania, toczy się ono nadal, jeżeli zażąda tego – w terminie dwumiesięcznym od dnia zgonu obwinionego – jego małżonek, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”;

2) w art. 58a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie śmierci osoby, o której mowa w ust. 1, jej prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w tej samej linii i stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 32. W ustawie z dnia 14 czerwca 1991 r o Krajowej Szkole Administracji Publicznej im. Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Lecha Kaczyńskiego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1952) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Słuchacze Szkoły oraz ich niepracujący współmałżonkowie, niepracujące osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz dzieci są uprawnieni do korzystania ze świadczeń zakładów społecznej służby zdrowia na zasadach ustalonych dla pracowników i ich rodzin.”;

2) art. 6b otrzymuje brzmienie:

„Art. 6b. Za członków rodziny słuchacza uważa się małżonka, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci własne, dzieci przysposobione oraz inne osoby pozostające ze słuchaczem we wspólnym gospodarstwie domowym, a także osoby, na rzecz których słuchacz został zobowiązany orzeczeniem sądowym lub ugodą zawartą przed sądem do świadczeń alimentacyjnych.”.

Art. 33. W ustawie z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 163, 340, 368, 620, 680, 1022, 1180, 1301, 1302 i 1366) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1:

a) po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) przychodów z tytułu podziału wspólnego majątku stron umowy o wspólnym pożyciu w wyniku ustania lub ograniczenia wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu oraz przychodów z tytułu

wyrównania dorobków po ustaniu rozdzielnosci majątkowej osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu lub śmierci jednego z nich;”,

b) po pkt 7 dodaje się pkt 7a w brzmieniu:

„7a) świadczeń na zaspokojenie potrzeb, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), objętych wspólnością majątkową;”;

2) w art. 5a w pkt 52 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 53 w brzmieniu:

„53) umowa o wspólnym pożyciu – oznacza to umowę o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 6:

a) po ust. 3a dodaje się ust. 3b w brzmieniu:

„3b. Do stron umowy o wspólnym pożyciu, które pozostają w umowie o wspólnym pożyciu oraz we wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu przez cały rok podatkowy, przepisy ust. 1–3a i ust. 11–13 stosuje się odpowiednio.”,

b) w ust. 4c wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Od dochodów jednego rodzica lub opiekuna prawnego, podlegającego obowiązkowi podatkowemu, o którym mowa w art. 3 ust. 1, będącego panną, kawalerem, wdową, wdowcem, osobą po ustaniu umowy o wspólnym pożyciu w następstwie śmierci drugiej strony umowy, rozwódką, rozwodnikiem, osobą po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu, osobą, w stosunku do której orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów, lub osobą, której małżonek został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, albo stroną umowy o wspólnym pożyciu, w której druga osoba została pozbawiona praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, jeżeli ten rodzic lub opiekun w roku podatkowym samotnie wychowuje dzieci.”,

c) w ust. 8 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Sposób opodatkowania, o którym mowa w ust. 2 i 4d, nie ma zastosowania, w przypadku gdy chociażby jeden z małżonków albo jedna z osób będąca stroną umową o wspólnym pożyciu, osoba samotnie wychowująca dziecko lub jej dziecko.”;

4) w art. 6a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wniosek o łączne opodatkowanie dochodów małżonków albo osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu, między którymi istniała w roku podatkowym wspólność majątkowa małżeńska albo wspólność majątkowa ustanowiona umową o wspólnym pożyciu, może być także złożony przez podatnika, który pozostawał odpowiednio w związku małżeńskim w roku podatkowym albo w umowie o wspólnym pożyciu przynajmniej od początku roku podatkowego, a jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarli w trakcie roku podatkowego albo zmarli po upływie roku podatkowego przed złożeniem zeznania podatkowego za ten rok.”;

5) w art. 7 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli małżonkowie albo osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu podlegają odrębnemu opodatkowaniu, dochody małoletnich dzieci dolicza się po połowie do dochodu każdego z małżonków albo każdej z osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

6) w art. 8 ust. 9 i 10 otrzymują brzmienie:

„9. Zasady, o których mowa w ust. 1 i 2, nie mają zastosowania w okresie prowadzenia przedsiębiorstwa, w skład którego wchodzi udział zmarłego małżonka podatnika albo udział zmarłej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zarządzany przez tymczasowego przedstawiciela na podstawie ustawy o zarządzie sukcesyjnym.

10. W przypadku wskazanym w ust. 9 całość dochodu z tytułu prowadzenia tego przedsiębiorstwa podlega opodatkowaniu wyłącznie przez żyjącego współmałżonka albo przez żyjącą osobę będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, z pominięciem praw do udziału w zysku nabywców udziału odpowiednio zmarłego małżonka albo zmarłej osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu. W tym przypadku dla celów opodatkowania podatkiem dochodowym przyjmuje się, że żyjący współmałżonek albo żyjąca osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu jest właścicielem całego przedsiębiorstwa, w tym również udziału odpowiednio zmarłego małżonka albo zmarłej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz innych nabytych w tym okresie składników majątku przedsiębiorstwa, w szczególności w zakresie rozliczania kosztów uzyskania przychodów, wydatków niestanowiących kosztów uzyskania przychodów, zwolnień i ulg podatkowych oraz obniżenia dochodu, podstawy opodatkowania lub podatku.”;

7) w art. 10 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. W przypadku odpłatnego zbycia po ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej albo po ustaniu wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, nabytych odpowiednio do majątku wspólnego małżonków albo majątku wspólnego stron umowy o wspólnym pożyciu lub wybudowanych w trakcie trwania odpowiednio wspólności majątkowej małżeńskiej albo wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu nieruchomości lub nabytych odpowiednio do majątku wspólnego małżonków albo do majątku wspólnego osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu, określonych w ust. 1 pkt 8 lit. a–c, okres, o którym mowa w tym przepisie, liczy się od końca roku kalendarzowego, w którym nastąpiło ich nabycie odpowiednio do majątku wspólnego małżonków albo majątku wspólnego osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu lub ich wybudowanie w trakcie trwania odpowiednio wspólności majątkowej małżeńskiej albo wspólności majątkowej ustanowionej osoby będącej drugą umową o wspólnym pożyciu.”;

8) w art. 21 w ust. 1:

a) pkt 58ab otrzymuje brzmienie:

„58ab) przychody otrzymane przez małżonka albo osobę będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, z tytułu zwrotu środków na podstawie art. 20–22 ustawy o OIPE;”,

b) pkt 59 otrzymuje brzmienie:

„59) wypłaty środków z otwartego funduszu emerytalnego na rzecz byłego współmałżonka, który jest członkiem tego funduszu, albo osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, w której ustanowiono wspólność majątkową, która jest członkiem tego funduszu, przekazane na rachunek odpowiednio tego współmałżonka albo tej osoby w otwartym funduszu emerytalnym;”,

c) pkt 59b otrzymuje brzmienie:

„59b) kwoty składek zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, 620, 622, 769, 820, 1083, 1160, 1216, 1409, 1413, 1423), członka otwartego funduszu emerytalnego przekazane na rzecz byłego współmałżonka albo osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, w której ustanowiono wspólność majątkową na subkonto, o którym mowa w art. 40e tej ustawy;”,

- d) pkt 150 otrzymuje brzmienie:

„150) kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, opłacane na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych za małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o którym albo której mowa w art. 4 pkt 19 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych;”;
- 9) w art. 22g:
 - a) w ust. 4 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Do kosztu wytworzenia nie zalicza się wartości własnej pracy podatnika, jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i małoletnich dzieci, kosztów ogólnych zarządu, kosztów sprzedaży oraz pozostałych kosztów operacyjnych i kosztów operacji finansowych, w szczególności odsetek od pożyczek (kredytów) i prowizji, z wyłączeniem odsetek i prowizji naliczonych do dnia przekazania środka trwałego do używania.”,
 - b) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. W razie gdy składnik majątku stanowi współwłasność podatnika, wartość początkową tego składnika ustala się w takiej proporcji jego wartości, w jakiej pozostaje udział podatnika we własności tego składnika majątku; zasada ta nie ma zastosowania do składników majątku stanowiących wspólność majątkową małżonków albo wspólność majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu, chyba że odpowiednio małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu wykorzystują składnik majątku w działalności gospodarczej prowadzonej odrębnie.”,
 - c) w ust. 13 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) zmiany działalności wykonywanej samodzielnie przez jednego z małżonków albo jedną ze stron umowy o wspólnym pożyciu, na działalność wykonywaną samodzielnie odpowiednio przez drugiego z małżonków albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”;
- 10) w art. 22k ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Przepis ust. 7 nie ma zastosowania do podatnika rozpoczynającego prowadzenie działalności gospodarczej, który w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie dwóch lat, licząc od końca roku poprzedzającego rok jej rozpoczęcia, prowadził

działalność gospodarczą samodzielnie lub jako wspólnik spółki niebędącej osobą prawną lub działalność taką prowadzili małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu tej osoby, jeżeli między odpowiednio małżonkami albo stronami umowy o wspólnym pożyciu istniała w tym czasie wspólność majątkowa.”;

11) w art. 23 w ust. 1 pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) wartości własnej pracy podatnika, jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i małoletnich dzieci, a w przypadku prowadzenia działalności w formie spółki niebędącej osobą prawną – także małżonków, osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i małoletnich dzieci wspólników tej spółki; kosztem uzyskania przychodów jest jednak wynagrodzenie małżonka podatnika, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu podatnika i małoletnich dzieci podatnika, a w przypadku prowadzenia działalności w formie spółki niebędącej osobą prawną – także małżonków, osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i małoletnich dzieci wspólników tej spółki, należne z tytułów określonych w art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, 8 i 9 lub z tytułu odbywania praktyk absolwenckich, o których mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich, z zastrzeżeniem pkt 55 i art. 22 ust. 6ba;”;

12) w art. 23m:

a) w ust. 1 w pkt 4 w lit. b dodaje się tiret trzecie w brzmieniu:

„– osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zawartej z osobą fizyczną wywierającą znaczący wpływ na co najmniej jeden podmiot lub krewny osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia, lub”;

b) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) pozostawanie w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu albo występowanie pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia, albo występowanie pokrewieństwa do drugiego stopnia z osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”;

13) w art. 26 w ust. 7e zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Przepisy ust. 7a–7d i 7g stosuje się odpowiednio do podatników, na których utrzymaniu w roku podatkowym pozostają następujące osoby niepełnosprawne: osoba będąca w stosunku do podatnika lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu osobą zaliczoną do I grupy podatkowej w rozumieniu przepisów

ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn lub dziecko obce przyjęte na wychowanie przez podatnika lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, pod warunkiem że uzyskane w roku podatkowym dochody tych osób niepełnosprawnych nie przekraczają dwunastokrotności kwoty renty socjalnej określonej w ustawie z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej, w wysokości obowiązującej w grudniu roku podatkowego.”;

14) w art. 26ea ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do podatnika rozpoczynającego prowadzenie działalności gospodarczej, który w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie dwóch lat, licząc od końca roku poprzedzającego rok jej rozpoczęcia, prowadził działalność gospodarczą samodzielnie lub jako wspólnik spółki niebędącej osobą prawną lub działalność taką prowadził małżonek tej osoby albo osoba będąca drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli między małżonkami albo stronami umowy o wspólnym pożyciu istniała w tym czasie małżeńska wspólność majątkowa albo wspólność majątkowa ustanowiona umową o wspólnym pożyciu.”;

15) w art. 26hb ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Małżonkowie oraz strony umowy o wspólnym pożyciu, między którymi istnieje odpowiednio małżeńska wspólność majątkowa albo wspólność majątkowa ustanowiona umową o wspólnym pożyciu, wydatki, o których mowa w ust. 1, mogą odliczyć w częściach równych lub w dowolnej proporcji przez nich ustalonej, bez względu na to, czy dokument potwierdzający poniesienie wydatku został wystawiony na imię odpowiednio obydwójga małżonków lub jednego z nich albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu lub jednej z nich.”;

16) w art. 27f:

a) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jednego małoletniego dziecka – kwota 92,67 zł, jeżeli dochody podatnika:

- a) pozostającego przez cały rok podatkowy w związku małżeńskim i jego małżonka albo pozostającego przez cały rok podatkowy w umowie o wspólnym pożyciu i osoby będącej drugą stroną tej umowy, nie przekroczyły w roku podatkowym kwoty 112 000 zł,
- b) niepozostającego w związku małżeńskim ani w umowie o wspólnym pożyciu, w tym również przez część roku podatkowego, nie przekroczyły w roku podatkowym kwoty 56 000 zł, za wyjątkiem podatnika samotnie

wychowującego małoletnie dziecko wymienionego w art. 6 ust. 4c i 4g, do którego ma zastosowanie kwota dochodu określona w lit. a;”,

- b) w ust. 2c pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostaje w związku małżeńskim lub w umowie o wspólnym pożyciu.”,

- c) ust. 2d i 2e otrzymują brzmienie:

„2d. Za podatnika pozostającego w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu, o którym mowa w ust. 2 pkt 1 lit. a oraz ust. 10 i 11, nie uważa się:

- 1) osoby, w stosunku do której orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów;
- 2) osoby pozostającej w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu, jeżeli odpowiednio jej mąż albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zostali pozbawieni praw rodzicielskich lub odbywają karę pozbawienia wolności.

2e. Limity dochodów określone w ust. 2 pkt 1 nie dotyczą podatników, którzy wykonywali władzę, pełnili funkcję albo sprawowali opiekę, o których mowa w ust. 1, w stosunku do jednego dziecka, posiadającego orzeczenie albo decyzję, o których mowa w art. 26 ust. 7d.”;

- d) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Odliczenie dotyczy łącznie obojga rodziców, opiekunów prawnych dziecka albo rodziców zastępczych pozostających w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu. Kwotę tę podatnicy mogą odliczyć od podatku w dowolnej proporcji przez nich ustalonej. W przypadku braku porozumienia między podatnikami, którzy zgodnie z rozstrzygnięciem sądu wspólnie wykonują władzę rodzicielską nad małoletnim dzieckiem po rozwiązaniu związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu lub w trakcie separacji (piecza naprzemienna), lub gdy miejsce zamieszkania dziecka jest takie samo jak miejsce zamieszkania obojga rodziców, opiekunów prawnych dziecka albo rodziców zastępczych pozostających w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu – kwotę tę podatnicy odliczają w częściach równych. W pozostałych przypadkach odliczenie w wysokości 100% stosuje podatnik, u którego dziecko ma miejsce zamieszkania w rozumieniu ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny.”,

- e) w ust. 10 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W przypadku odliczenia z tytułu, o którym mowa w ust. 1, przysługującego pozostającym przez cały rok podatkowy w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu obojgu:”;

f) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Przepis ust. 10 stosuje się również do podatnika, który zawarł związek małżeński albo umowę o wspólnym pożyciu przed rozpoczęciem roku podatkowego, i którego odpowiednio małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarli w trakcie roku podatkowego.”;

17) w art. 30a w ust. 1:

a) pkt 9 i 9a otrzymują brzmienie:

„9) od kwot jednorazowo wypłacanych przez otwarty fundusz emerytalny członkowi funduszu, któremu rachunek funduszu otwarto w związku ze śmiercią jego współmałżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;

9a) od kwot jednorazowo wypłacanych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z subkonta, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku ze śmiercią współmałżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu ubezpieczonego;”;

b) pkt 11c otrzymuje brzmienie:

„11c) od dochodu odpowiednio małżonka lub byłego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu uczestnika pracowniczego planu kapitałowego z tytułu zwrotu dokonanego na podstawie art. 80 ust. 2 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych;”;

c) pkt 11e otrzymuje brzmienie:

„11e) od dochodu odpowiednio małżonka lub byłego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, z tytułu wypłaty 75% środków, które zostały mu przekazane w formie wypłaty transferowej na rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej lub rachunek lokaty terminowej, o których mowa w art. 80 ust. 2 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych, dokonanej po osiągnięciu przez niego 60 roku życia – jeżeli wypłata ta nastąpi w wyniku likwidacji

rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej lub rachunku lokaty terminowej albo nastąpi zmiana umowy takiego rachunku;”;

18) w art. 30da ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Wartość rynkową składników majątku podatnika objętych odpowiednio małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu określa się odpowiednio u każdego z małżonków albo u każdej ze stron umowy o wspólnym pożyciu, w wysokości połowy wartości rynkowej tych składników majątku.”;

19) w art. 30db ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku małżonków i stron umowy o wspólnym pożyciu, o których mowa w art. 30da ust. 9, limit wartości rynkowej składnika majątku określony w ust. 1 dotyczy łącznie odpowiednio obojga małżonków albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu.”;

20) w art. 30f w ust. 2 w pkt 4 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) małżonka albo osoby będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu podatnika, a także ich krewnych do drugiego stopnia,”;

21) w art. 30p ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przez członka rodziny podatnika, o którym mowa w ust. 1, rozumie się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dziecko, o którym mowa w art. 27f ust. 1.”;

22) w art. 32 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli podatnik złoży płatnikowi oświadczenie, że za dany rok zamierza opodatkować dochody w sposób określony w art. 6 ust. 2 albo 4d, a za rok podatkowy przewidywane, określone w oświadczeniu:

- 1) dochody podatnika nie przekroczą kwoty 120 000 zł, a małżonek, osoba będąca drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu lub dziecko nie uzyskują żadnych dochodów, które łączy się z dochodami podatnika –zaliczki za wszystkie miesiące roku podatkowego wynoszą 12% dochodu uzyskanego w danym miesiącu od tego płatnika i są dodatkowo pomniejszane za każdy miesiąc o kwotę stanowiącą 1/12 kwoty zmniejszającej podatek w przypadku oświadczenia dotyczącego opodatkowania dochodów na zasadach określonych w art. 6 ust. 2 albo 4d;
- 2) dochody podatnika przekroczą kwotę 120 000 zł, a dochody małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dziecka, które łączy się z dochodami podatnika, nie przekraczają tej kwoty – zaliczki za wszystkie miesiące

roku podatkowego wynoszą 12% dochodu uzyskanego w danym miesiącu od tego płatnika.”;

- 23) w art. 44 ust. 7b otrzymuje brzmienie:

„7b. Przez podatnika rozpoczynającego po raz pierwszy prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej rozumie się osobę, która w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie trzech lat, licząc od końca roku poprzedzającego rok jej rozpoczęcia, nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej samodzielnie lub jako wspólnik spółki niebędącej osobą prawną oraz działalności takiej nie prowadził małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu tej osoby, o ile między odpowiednio małżonkami albo stronami umowy o wspólnym pożyciu istniała w tym czasie małżeńska wspólność majątkowa albo wspólność majątkowa ustanowiona umową o wspólnym pożyciu.”;

- 24) w art. 45c w ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) danych identyfikacyjnych (imię, nazwisko i adres, a w przypadku przedsiębiorstwa w spadku – dane tego przedsiębiorstwa), w tym odpowiednio obojga małżonków albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu którzy na wniosek podlegają łącznemu opodatkowaniu, oraz;”.

Art. 34. W ustawie z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1312 i 1366) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 37c w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) pełnienia służby w tej samej jednostce organizacyjnej przez małżonków, osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, albo osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, jeżeli między tymi osobami istnieje stosunek podległości służbowej.”;

- 2) w art. 57a w ust. 6 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Strażak jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu, przy nawiązywaniu lub rozwiązywaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na żądanie przełożonego uprawnionego do mianowania lub powołania.”;

3) w art. 57b w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) podjęciu przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu strażaka, jego wstępnych, zstępnych pierwszego stopnia lub rodzeństwo pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych u przedsiębiorcy prowadzącego działalność gospodarczą w zakresie ochrony przeciwpożarowej polegającą na dostarczaniu wyrobów, których wykaz ustalają przepisy wydane na podstawie art. 7 ust. 14 pkt 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej lub świadczeniu usług podlegających sprawdzeniu w toku czynności kontrolno-rozpoznawczych, o których mowa w art. 23;”;

4) w art. 67:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za członków rodziny strażaka uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 63, 65 i 66 uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieci.”,

b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które:”;

5) w art. 71g ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Strażakowi, który wyjeżdża wspólnie z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu:

1) wyznaczonym do wykonywania zadań za granicą albo

2) przeniesionym do wykonywania obowiązków służbowych w placówce zagranicznej, w rozumieniu przepisów o służbie zagranicznej

– na jego pisemny wniosek udziela się urlopu bezpłatnego na czas wykonywania przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zadań za granicą albo obowiązków służbowych w placówce zagranicznej.”;

6) art. 75 otrzymuje brzmienie:

„Art. 75. Członkami rodziny strażaka, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego, są pozostający ze strażakiem we wspólnym gospodarstwie domowym:

1) małżonek albo osoba będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;

2) dzieci, o których mowa w art. 67 ust. 2;

- 3) rodzice strażaka i jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek, inwalidztwo albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę, rodziców osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz osoby przysposabiające.”;
- 7) w art. 77 w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) jeżeli strażak lub jego małżonek albo osoba będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu otrzymują równoważnik za brak lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 78 ust. 1;”;
- 8) w art. 78 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie”
- „3) lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu otrzymali pomoc finansową na uzyskanie lokalu mieszkalnego lub domu, chyba że strażak został przeniesiony do służby w miejscowości innej niż pobliska.”;
- 9) w art. 79 ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. W razie zbiegu uprawnień strażaka i jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu do równoważnika za remont albo za brak lokalu mieszkalnego na podstawie niniejszej ustawy lub innego tytułu prawnego przysługuje jeden równoważnik, wybrany przez strażaka.”;
- 10) w art. 81 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3) którego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu posiadają lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;
- 4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”;
- 11) w art. 83 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) uzyskania przez strażaka lub jego małżonka albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej tytułu prawnego do innego lokalu mieszkalnego lub domu o powierzchni mieszkalnej odpowiadającej co najmniej przysługującym strażakowi i członkom jego rodziny normom zaludnienia;”;
- 12) w art. 100 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu strażaka, który pozostawał z nim we wspólnocie małżeńskiej albo we wspólnocie majątkowej ustanowionej umową o

wspólnym pożyciu a w dalszej kolejności dzieciom i rodzicom, jeżeli w dniu śmierci strażaka spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

13) w art. 103 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 7000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;

14) w 104 w ust. 2:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) małżonka albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;

2) dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci przysposobione;”;

b) pkt 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5) rodziców i byłych prawnych opiekunów strażaka, jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;

6) osobę, której opiekunem prawnym został ustanowiony strażak, jego małżonek lub osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;

15) w art. 105b w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:

„3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym, małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu strażaka, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;

4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka strażaka, ojczyma, macochę, teściów, dzieci i rodziców osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu strażaka, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym ze strażakiem w okresie sprawowania nad nimi opieki;

5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym, małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu strażaka, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:

- a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
- b) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu strażaka lub rodzica dziecka strażaka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
- c) pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu strażaka lub rodzica dziecka strażaka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

16) w art. 124k ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie śmierci ukaranego wniosek o wznowienie postępowania mogą złożyć jego małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewni w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarny.”.

Art. 35. W ustawie z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2025 r. poz. 881 i 1019) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 22au w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnym, powinowatym lub krewnym osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby składającej wniosek, o którym mowa w art. 22an ust. 3;”;

2) w art. 92m w ust. 5 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Osoba przeprowadzająca kontrolę podlega wyłączeniu z udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli kontrola może dotyczyć jej praw lub obowiązków, praw lub obowiązków jej małżonka albo osoby będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu, osoby pozostającej z nią faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu lub osoby związanej z nią z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

- 3) w art. 92s ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Osoba przeprowadzająca kontrolę podlega wyłączeniu z udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli kontrola może dotyczyć jej praw lub obowiązków, praw lub obowiązków jej małżonka albo osoby będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu, osoby pozostającej z nią faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu lub osoby związanej z nią z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia trwają mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 36. W ustawie z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz. U. z 2025 r. poz. 567) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 37a w ust. 4 w pkt 1 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, zbywcy,”;

- 2) w art. 40a w ust. 5 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Przez osoby bliskie rozumie się małżonków, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz wstępnych i zstępnych, a także osoby przysposobione oraz dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu pracownika.”.

Art. 37. W ustawie z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 826) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 29:

a) ust. 1ab otrzymuje brzmienie:

„1ab. Jeżeli nabywana nieruchomość rolna ma wejść w skład wspólności majątkowej małżeńskiej albo wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wystarczające jest, gdy pierwszeństwo określone w ust. 1 pkt 3 przysługuje jednemu z małżonków albo jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu.”,

b) w ust. 3be pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu tego rolnika albo osoby, która utraciła status rolnika indywidualnego, został wyłoniony jako kandydat na nabywcę.”;

2) w art. 42 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Uprawnienie, o którym mowa w ust. 4, przysługuje stale zamieszkałym z najemcą zstępnym, wstępnym, pełnoletniemu rodzeństwu najemcy, osobom go przysposabiającym albo przez niego przysposobionym oraz osobie, która pozostawała z nim we wspólnym pożyciu małżeńskim albo we wspólnym pożyciu z osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 38. W ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 87 oraz z 2025 r. poz. 1173) w art. 16 w ust. 7 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w stosunku do której osoba przystępująca do konkursu jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, a także krewnym osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej lub w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie lub pozostaje w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to powodować uzasadnione wątpliwości co do jej obiektywizmu lub bezstronności.”.

Art. 39. W ustawie z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 278 i 340) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11a:

- a) w ust. 1 w pkt 4 w lit. b dodaje się tiret trzecie w brzmieniu:
- „– osoba będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, zawartej z osobą fizyczną wywierającą znaczący wpływ na co najmniej jeden podmiot lub krewny osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia, lub”;
- b) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) pozostawanie w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu albo występowanie pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia, albo występowanie pokrewieństwa do drugiego stopnia z osobą będącą drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu.”;
- 2) w art. 15 ust. 1hbb otrzymuje brzmienie:
- „1hbb. Przez członków rodzin, o których mowa w ust. 1hba, rozumie się małżonka, osobą będącą drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu, zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, małżonków zstępnych albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zstępnych, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia oraz osobę pozostającą w faktycznym pożyciu.”;
- 3) w art. 16 w ust. 1 pkt 13c otrzymuje brzmienie:
- „13c) u podatnika będącego współnikiem spółki niebędącej osobą prawną – wartości pracy własnej innych współników tej spółki będących osobami fizycznymi, a także ich małżonków, osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i małoletnich dzieci, z tym że kosztem uzyskania przychodów jest jednak wynagrodzenie małżonków, osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i małoletnich dzieci współników tej spółki, należne z tytułów określonych w art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, 8 i 9 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych lub z tytułu odbywania praktyk absolwenckich, o których mowa w ustawie z dnia 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich (Dz. U. z 2018 r. poz. 1244), z zastrzeżeniem pkt 57 i art. 15 ust. 4g;”.

Art. 40. W ustawie z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2024 r. poz. 380) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. Do dwóch przejazdów w ciągu roku z ulgą 37 % przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych uprawnieni są emeryci i renciści oraz ich współmałżonkowie albo osoby będące drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, na które pobierane są zasiłki rodzinne.”;

- 2) w art. 4 w ust. 4 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) rodzice, małżonkowie rodziców albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodziców w rozumieniu ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2023 r. poz. 2424) posiadający ważną Kartę Dużej Rodziny.”.

Art. 41. W ustawie z dnia 7 października 1992 r. o regionalnych izbach obrachunkowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 7) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 15a ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Członkiem komisji konkursowej nie może być członek kolegium izby, który jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, kandydata albo osobą pozostającą z nim we wspólnym pożyciu, jego krewnym albo powinowatym do drugiego stopnia, krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu bądź jest z nim związany z tytułu przysposobienia, opieki albo kurateli. Jeżeli okoliczności, o których mowa w zdaniu pierwszym, zostaną ujawnione po powołaniu komisji, kolegium izby dokonuje zmiany w składzie komisji. Czynności komisji dokonane przed zmianą składu komisji uznaje się za nieważne.”;

- 2) w art. 16 w ust. 5 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Członkiem komisji konkursowej nie może być członek kolegium izby, który kandyduje na stanowisko prezesa izby, jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu kandydata albo osobą pozostającą z nim we wspólnym pożyciu, jego krewnym albo powinowatym do drugiego stopnia, krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu bądź jest z nim związany z tytułu przysposobienia, opieki albo kurateli.”.

Art. 42. W ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 305) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24:

a) pkt 1a otrzymuje brzmienie:

„1a) w razie śmierci albo zaginięcia żołnierza w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 755), renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, bez względu na wiek i stan zdrowia;”

b) pkt 1c otrzymuje brzmienie:

„1c) w razie śmierci żołnierza po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek wypadku albo choroby powstałej w czasie wykonywania zadań służbowych poza granicami państwa, związanych z realizacją celów, o których mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o zasadach użycia lub pobytu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej poza granicami państwa, renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu bez względu na wiek i stan zdrowia;”

c) pkt 5 i 5a otrzymują brzmienie:

„5) jeżeli śmierć żołnierza pozostająca w związku ze służbą jest następstwem czynu karalnego, przy wypłacaniu renty rodzinnej nie stosuje się przewidzianego w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszania lub zmniejszania tego świadczenia w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. W tym wypadku renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu bez względu na wiek i stan zdrowia;

5a) jeżeli śmierć żołnierza po zwolnieniu ze służby, pozostająca w związku ze służbą, jest następstwem czynu karalnego, przy wypłacaniu renty rodzinnej nie stosuje się przewidzianego w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszania lub zmniejszania tego świadczenia w

razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. W tym wypadku renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu bez względu na wiek i stan zdrowia;”;

2) w art. 46 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia pieniężne, świadczenia należne jej do dnia śmierci przysługują, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, małżonkowi i dzieciom albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieciom, a w razie ich braku – kolejno: wnukom, rodzicom, dziadkom i rodzeństwu. Osoby te mają prawo do udziału w nieukończonym postępowaniu prowadzonym dalej w sprawie tych świadczeń.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, wypłaca się:

- 1) małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, lub dzieciom osoby, która zgłosiła wniosek, zamieszkałym z nią w dniu jej śmierci;
- 2) małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, lub dzieciom niespełniającym warunku określonego w pkt 1 albo innym członkom rodziny, o których mowa w ust. 1, jeżeli pozostawali na utrzymaniu osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia, lub osoba ta pozostawała na ich utrzymaniu.”.

Art. 43. W ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 24) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 78 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli twórca nie wyraził innej woli, po jego śmierci z powództwem o ochronę autorskich praw osobistych zmarłego może wystąpić małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, a w ich braku kolejno: zstępni, rodzice, rodzeństwo, zstępni rodzeństwa.”;

2) art. 82 otrzymuje brzmienie:

„Art. 82. Jeżeli osoba, do której korespondencja jest skierowana, nie wyraziła innej woli, rozpowszechnianie korespondencji, w okresie dwudziestu lat od jej śmierci, wymaga zezwolenia małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a w ich braku kolejno zstępnych, rodziców lub rodzeństwa.”.

Art. 44. W ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2024 r. poz. 1121, 1243, 1562 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 1366) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24

a) w pkt 1a część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, bez względu na wiek i stan zdrowia;”

b) pkt 1c otrzymuje brzmienie:

„1c) w razie śmierci funkcjonariusza Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Służby Wywiadu Wojskowego po zwolnieniu ze służby, jeżeli śmierć nastąpiła wskutek wypadku albo choroby powstałej w czasie wykonywania zadań służbowych, o których mowa w art. 25 pkt 1 lub w art. 26 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego, lub kierowania wykonywaniem takich czynności, renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu bez względu na wiek i stan zdrowia;”

c) pkt 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5) jeżeli śmierć funkcjonariusza pozostająca w związku ze służbą jest następstwem czynu karalnego, przy wypłacaniu renty rodzinnej nie stosuje się przewidzianego w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszania lub zmniejszania tego świadczenia w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. W tym wypadku renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu bez względu na wiek i stan zdrowia;

6) jeżeli śmierć funkcjonariusza Służby Kontrwywiadu Wojskowego lub Służby Wywiadu Wojskowego po zwolnieniu ze służby, pozostająca w związku z tą służbą, jest następstwem czynu karalnego, przy wypłacaniu renty rodzinnej nie

stosuje się przewidzianego w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych zawieszania lub zmniejszania tego świadczenia w razie osiągnięcia przychodu z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego. W tym wypadku renta rodzinna przysługuje małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu bez względu na wiek i stan zdrowia;”,

2) art. 47 otrzymuje brzmienie:

„Art. 47. 1. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia pieniężne, świadczenia należne jej do dnia śmierci przysługują, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, małżonkowi i dzieciom osoby, która zgłosiła wniosek albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieciom osoby, która zgłosiła wniosek, a w razie ich braku – kolejno: wnukom, rodzicom, dziadkom i rodzeństwu. Osoby te mają prawo do udziału w nieukończonym postępowaniu prowadzonym dalej w sprawie tych świadczeń.

2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, wypłaca się:

- 1) małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dzieciom osoby, która zgłosiła wniosek, zamieszkałym z nią w dniu jej śmierci;
- 2) małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dzieciom niespełniającym warunku określonego w pkt 1 albo innym członkom rodziny, o których mowa w ust. 1, jeżeli pozostawali na utrzymaniu osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia, lub osoba ta pozostawała na ich utrzymaniu.

3. Prawo do świadczeń określonych w ust. 1 ustaje w ciągu 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia te przysługiwałyby, chyba że przed upływem tego okresu osoba, o której mowa w ust. 1, wystąpi z wnioskiem o dalsze prowadzenie postępowania.”.

Art. 45. W ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. o ubezpieczeniach gwarantowanych przez Skarb Państwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 284 oraz z 2025 r. poz. 1069) w art. 15 w ust. 5 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Kontroler podlega wyłączeniu, na wniosek lub z urzędu, z postępowania kontrolnego, jeżeli wyniki kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych

do drugiego stopnia albo krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 46. W ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2024 r. poz. 917) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 25 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Sąd opiekuńczy może rozpoznać sprawę również na wniosek tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego, jej małżonka, osoby będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnych w linii prostej, rodzeństwa bądź osoby sprawującej nad nią faktyczną opiekę albo z urzędu.”;

- 2) w art. 29 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. O potrzebie przyjęcia do szpitala psychiatrycznego osoby, o której mowa w ust. 1, bez jej zgody, orzeka sąd opiekuńczy miejsca zamieszkania tej osoby – na wniosek jej małżonka, osoby będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, jej przedstawiciela ustawowego lub osoby sprawującej nad nią faktyczną opiekę.”;

- 3) w art. 36 w ust. 2 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Wypisania ze szpitala psychiatrycznego osoby przebywającej w nim bez swojej zgody mogą żądać również: przedstawiciel ustawowy, małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodzeństwo, krewni w linii prostej oraz osoba sprawująca faktyczną nad nią opiekę.”;

- 4) w art. 41:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoba przyjęta do domu pomocy społecznej, w tym również osoba ubezwłasnowolniona, jej przedstawiciel ustawowy, małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewni w linii prostej, rodzeństwo oraz osoba sprawująca nad nią faktyczną opiekę, mogą występować do sądu opiekuńczego z wnioskiem o zmianę orzeczenia o przyjęciu do domu pomocy społecznej.”,

- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku gdy osoba nie wyraża zgody na dalsze przebywanie w domu pomocy społecznej i nie została do niego przyjęta na podstawie orzeczenia sądu

opiekuńczego o przyjęciu do domu pomocy społecznej, osoba ta, jej przedstawiciel ustawowy, małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewni w linii prostej, rodzeństwo, osoba sprawująca nad nią faktyczną opiekę lub kierownik domu pomocy społecznej mogą wystąpić do sądu opiekuńczego z wnioskiem o zniesienie obowiązku przebywania w domu pomocy społecznej.”;

- 5) w art. 46 w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W miarę potrzeby sąd zawiadamia o rozprawie małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby, której postępowanie dotyczy, oraz osobę sprawującą nad nią faktyczną opiekę; mogą oni wziąć udział w każdym stanie sprawy i wtedy stają się uczestnikami.”.

Art. 47. W ustawie z dnia 2 września 1994 r. o świadczeniu pieniężnym i uprawnieniach przysługujących żołnierzom zastępczej służby wojskowej przymusowo zatrudnianym w kopalniach węgla, kamieniołomach, zakładach rud uranu i batalionach budowlanych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1774) w art. 2a po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Za wdowę w rozumieniu ustawy uważa się także będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu w następstwie śmierci strony tej umowy.”.

Art. 48. W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2022 r. poz. 623) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 31 w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Kontroler podlega wyłączeniu, na wniosek lub z urzędu, z postępowania kontrolnego, jeżeli wyniki kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

- 2) w art. 40:

- a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) faktów i okoliczności, których ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność karną lub majątkową wezwanego do złożenia wyjaśnień, a także jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prawo odmowy udzielenia wyjaśnień w przypadkach, o których mowa w ust. 2 pkt 2, trwa mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”.

Art. 49. W ustawie z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1270) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 21:

a) w ust. 6 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Żołnierzowi zawodowemu nie przysługuje prawo do zakwaterowania, jeżeli on lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, z zastrzeżeniem ust. 10:”,

b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. W przypadku gdy oboje małżonkowie albo obie strony umowy o wspólnym pożyciu są żołnierzami zawodowymi, jednemu z małżonków albo jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu przysługuje prawo do zakwaterowania realizowane w formie przydziału kwatery albo innego lokalu mieszkalnego, a drugiemu w formie przydziału miejsca w internacie albo kwaterze internatowej albo wypłaty świadczenia mieszkaniowego; w przypadku braku możliwości przydziału kwatery albo innego lokalu mieszkalnego, prawo do zakwaterowania jest realizowane w formie przydziału miejsc w internacie albo kwaterze internatowej, albo w formie wypłaty świadczeń mieszkaniowych. Małżonkowie albo osoby będące stroną umowy o wspólnym pożyciu wybierają, na ich wniosek, formę realizowania prawa do zakwaterowania. Małżonkowi, który wybrał albo osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu, która wybrała realizację prawa do zakwaterowania w formie

przydziału kwatery albo innego lokalu mieszkalnego, nie przysługuje norma na małżonka albo osobę będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu, który lub która korzysta z innej formy realizacji prawa do zakwaterowania.”,

c) ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Prawo do zakwaterowania realizowane w formie przydziału miejsca w internacie albo kwaterze internatowej przysługuje żołnierzowi zawodowemu, jeżeli on lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w miejscowości, w której pełni służbę, albo w miejscowości pobliskiej nie skorzystał z uprawnień, o których mowa w ust. 6, albo on lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu nie posiada w tej miejscowości lokalu mieszkalnego wybudowanego lub nabytego z wykorzystaniem uprawnień, o których mowa w ust. 6.”;

2) w art. 23 w ust. 3 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– wspólnie zamieszkałym z nim w dniu jego śmierci: małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępnym, wstępnym, osobom przysposobionym i osobom przysposabiającym przysługują uprawnienia, o których mowa w ust. 4, a w przypadku żołnierza, o którym mowa w pkt 4 – uprawnienie, o którym mowa w ust. 4 pkt 1.”;

3) w art. 26:

a) w ust. 3 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;
- 2) wspólnie zamieszkałe dzieci własne, przysposobione, przyjęte na wychowanie na podstawie orzeczenia sądu opiekuńczego, dzieci małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zwane dalej „dziećmi”, do czasu zawarcia przez nie związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu, nie dłużej jednak niż do dnia ukończenia 25 roku życia, chyba że przed tym dniem stały się niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji i nie zawarły związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Żołnierzowi zawodowemu, który zawarł związek małżeński albo umowę o wspólnym pożyciu przyznaje się dodatkową powierzchnię użytkową podstawową w wysokości jednej normy, jeżeli on i małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu nie posiadają dzieci.”,

- c) ust. 6 otrzymuje brzmienie:
- „6. W przypadku, gdy żołnierzami zawodowymi są oboje małżonkowie albo osobami będącymi stronami tej samej umowy o wspólnym pożyciu, przy ustalaniu powierzchni, o której mowa w ust. 1, uwzględnia się normę korzystniejszą.”;
- 4) w art. 36 w ust. 2a pkt 4 i 5 otrzymują brzmienie:
- „4) wdowy po żołnierzach zawodowych, emerytach wojskowych lub rencistach wojskowych albo osoby, które w chwili śmierci były z nimi stroną umowy o wspólnym pożyciu;
- 5) dzieci żołnierzy zawodowych do czasu zawarcia przez nie związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu, nie dłużej jednak niż do dnia ukończenia 25. roku życia, chyba że przed tym dniem stały się niezdolne do pracy oraz samodzielnej egzystencji i nie zawarły związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu.”;
- 5) w art. 41 w ust. 1 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3) żołnierz zawodowy i jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zajmują oddzielne lokale mieszkalne, z których jeden odpowiada co najmniej ich uprawnieniom; w takim przypadku przysługuje im prawo wyboru lokalu mieszkalnego;
- 4) żołnierz zawodowy i jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zajmują oddzielne miejsca w internacie albo kwaterze internatowej bez spełnienia warunków, o których mowa w art. 21 ust. 10; w takim przypadku przysługuje im prawo wyboru miejsca w internacie albo kwaterze internatowej.”;
- 6) w art. 41a:
- a) w ust. 1:
- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
- „W przypadku rozvodu albo rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu żołnierza posiadającego dziecko i zajmującego lokal mieszkalny, dyrektor oddziału regionalnego właściwy ze względu na położenie lokalu mieszkalnego dotychczas wspólnie zajmowanego przez żołnierza zawodowego i jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dokonuje rozkwaterowania byłych małżonków albo osób, które były stronami umowy o wspólnym pożyciu po uprawomocnieniu się wyroku orzekającego

rozwód albo po dniu rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu, w ten sposób, że uchyla decyzję o przydziale lokalu mieszkalnego i:”,

– w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„2) z byłym małżonkiem żołnierza zawodowego wychowującym dziecko albo z wychowującą dziecko osobą, z którą żołnierz zawodowy miał zawartą umowę o wspólnym pożyciu, który lub która nie posiada tytułu prawnego do zajmowania innego lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego jednorodzinnego i nie jest uprawniony lub uprawniona do lokalu mieszkalnego lub budynku mieszkalnego jednorodzinnego na podstawie odrębnych przepisów, zawiera na czas oznaczony umowę najmu lokalu mieszkalnego położonego:”,

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) byłego małżonka żołnierza zawodowego niewychowującego dziecka albo niewychowującą dziecka osobę, z którą żołnierz zawodowy miał zawartą umowę o wspólnym pożyciu wzywa do opróżnienia lokalu mieszkalnego, bez konieczności zapewnienia lokalu ze strony Agencji, i stosuje odpowiednio przepisy art. 41 ust. 4–7.”,

b) ust. 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio do małżonków żołnierzy zawodowych albo ich drugich stron umowy o wspólnym pożyciu, którzy zmarli, nie nabywając prawa do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej lub których śmierć nie pozostawała w związku ze służbą wojskową.

6. W przypadku rozwodu albo rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu żołnierza zawodowego nieposiadającego dzieci, dyrektor oddziału regionalnego uchyla decyzję o przydziale lokalu mieszkalnego żołnierzowi zawodowemu i przydziela lokal mieszkalny z uwzględnieniem uprawnień określonych w art. 26, posiadanych w dniu uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód albo w dniu rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu były małżonek albo osoba, z którą żołnierz zawodowy miał zawartą umowę o wspólnym pożyciu jest obowiązany lub jest obowiązana w terminie trzydziestu dni od dnia uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód albo od dnia rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu opróżnić lokal mieszkalny, bez konieczności zapewnienia lokalu ze strony Agencji, z zastrzeżeniem art. 45 ust. 3 pkt 1 oraz 3–5.”;

7) w art. 47:

a) w ust. 1:

– pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) w przypadku orzeczenia rozvodu albo rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu, w ilości norm nie uwzględnia się norm na byłego małżonka albo osobę, z którą żołnierz zawodowy miał zawartą umowę o wspólnym pożyciu;”,

– pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) w przypadku gdy oboje małżonkowie albo obie strony umowy o wspólnym pożyciu są żołnierzami zawodowymi, naliczanie norm żołnierzowi wnioskującemu o odprawę mieszkaniową na małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu będącego lub będącą żołnierzem może nastąpić za zgodą obu małżonków albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu. Małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu w formie oświadczenia wskazują, u którego z małżonków albo strony umowy o wspólnym pożyciu należy uwzględnić normy na dzieci. W przypadku braku jednomyślnego stanowiska małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu uwzględnienie dzieci następuje przy wniosku małżonka albo strony umowy o wspólnym pożyciu żołnierza, który później wystąpi z wnioskiem o wypłatę odprawy mieszkaniowej.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku śmierci żołnierza zawodowego odprawę mieszkaniową oblicza się, przyjmując wysługę lat, o której mowa w ust. 1 pkt 1, ustaloną na dzień jego śmierci i wypłaca wspólnie zamieszkałym: małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępnym, wstępnym, osobom przysposobionym i osobom przysposabiającym, w wysokości nie niższej niż 45% wartości przysługującego lokalu mieszkalnego.”;

8) w art. 51 ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. Miejsce w internacie lub kwaterze internatowej nie przysługuje, jeżeli żołnierz zawodowy lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zamieszkuje w lokalu mieszkalnym w miejscowości, w której żołnierz zajmuje stanowisko służbowe, pozostaje dyspozycji, albo w miejscowości pobliskiej, albo żołnierz

zawodowy zaspokoił swoje potrzeby mieszkaniowe w tej miejscowości, korzystając z uprawnień, o których mowa w art. 21 ust. 6.

5. Miejsce w internacie lub kwaterze internatowej nie przysługuje, jeżeli pracownik, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zamieszkuje w lokalu mieszkalnym w miejscowości, w której jest zatrudniony lub w miejscowości pobliskiej.”.

Art. 50. W ustawie z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1799) w art. 35b w ust. 1:

- 1) po pkt 11 dodaje się pkt 11a w brzmieniu:
„11a) data zawarcia umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;;”;
- 2) po pkt 12a dodaje się pkt 12b w brzmieniu:
„12b) data ustania umowy o wspólnym pożyciu;”.

Art. 51. W ustawie z dnia 26 października 1995 r. o społecznych formach rozwoju mieszkalnictwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 1273) w art. 15 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Jeżeli strony umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, ustanowiły wspólność majątkową włączającą środki zgromadzone na rachunku oszczędnościowo-kredytowym do majątku wspólnego, środki te należą do stron umowy o wspólnym pożyciu, niezależnie od pochodzenia tych środków oraz od tego, która z nich jest posiadaczem rachunku. Przepis ten nie narusza uprawnienia każdej ze stron umowy o wspólnym pożyciu do żądania zwrotu części środków pochodzącej z jej majątku osobistego.”;
- 2) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Do osób bliskich, o których mowa w ust. 2, zalicza się małżonka, który nie pozostaje z posiadaczem rachunku we wspólności ustawowej, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, która nie ustanowiła wspólności majątkowej, o której mowa w ust. 1, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz osobę, która pozostaje faktycznie we wspólnym pożyciu małżeńskim z posiadaczem rachunku oszczędnościowo-kredytowego.”.

Art. 52. W ustawie z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2024 r. poz. 907) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 35 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Posłowie i senatorowie są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo objętego wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”.”;

2) w art. 35a:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W Rejestrze ujawniane są korzyści uzyskiwane przez posłów, senatorów, ich małżonków albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

b) w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wyjazdach krajowych lub zagranicznych niezwiązanych z pełnioną funkcją publiczną, jeżeli ich koszt nie został pokryty przez zgłaszającego lub jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu albo instytucje ich zatrudniające bądź partie polityczne, zrzeszenia lub fundacje, których są członkami;”;

3) w załączniku do ustawy:

a) wprowadzenie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie o stanie majątkowym

Ja, niżej podpisany(a),

(imiona i nazwisko; w przypadku kobiet należy podać również nazwisko panieńskie)

urodzony(a) w

(miejsce zatrudnienia, stanowisko lub funkcja)

zamieszkały(a).....

po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. z 2024 r. poz. 907), zgodnie z art. 35 tej ustawy oświadczam, że posiadam wchodzące w skład małżeńskiej wspólności majątkowej, wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu lub stanowiące mój majątek odrębny:”;

b) punkt VI otrzymuje brzmienie:

„VI. Nabyłem(am) (nabył mój małżonek) (nabyła osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu) od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub komunalnej osoby prawnej następujące mienie, które podlegało zbyciu w drodze przetargu należy podać opis mienia i datę nabycia, od kogo:”.

Art. 53. W ustawie z dnia 30 maja 1996 r. o uposażeniu byłego Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 207) w art. 1 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Przez członków rodziny rozumie się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) oraz dzieci spełniające warunki określone w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin do uzyskania renty rodzinnej.”.

Art. 54. W ustawie z dnia 21 czerwca 1996 r. o szczególnych formach sprawowania nadzoru przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 529) art. 11zd otrzymuje brzmienie:

„Art. 11zd. Inspektor Biura i ekspert Biura są obowiązani poinformować Inspektora Nadzoru Wewnętrznego o podjęciu przez małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), lub osoby pozostające z nim we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub ochrony osób i mienia oraz o objęciu w nich akcji lub udziałów, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320 oraz z 2025 r. poz. 620, 769, 794, 1165, 1173 i 1235) na rzecz organów i jednostek organizacyjnych nadzorowanych i podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, w terminie 14 dni od dnia powzięcia informacji o tym zdarzeniu.”.

Art. 55. W ustawie z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 2117) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Art. 33. Doradca podatkowy nie może prowadzić spraw podatnika, płatnika i inkasenta, jeżeli małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie

o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, tego doradcy są zatrudnieni lub pełnią służbę w organie podatkowym, organie celnym, lub w urzędzie obsługującym ministra właściwego do spraw finansów publicznych na stanowisku, na którym wykonują obowiązki w zakresie przygotowywania rozstrzygnięć w sprawach związanych z ustalaniem lub określaniem zobowiązań podatkowych lub celnych lub poborem podatków lub ceł od tego podatnika, płatnika i inkasenta.”;

2) w art. 76 w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Po upływie tego terminu postępowanie dyscyplinarne ulega umorzeniu, chyba że w okresie zawieszenia małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci lub rodzice zmarłego złożą wniosek o podjęcie tego postępowania.”;

3) w art. 77 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prawo złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 2, w razie śmierci ukaranego przysługuje jego małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieciom lub rodzicom.”.

Art. 56. W ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz. U. z 2024 r. poz. 1287 i 1897 oraz z 2025 r. poz. 619, 769 i 1301) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6d:

a) w ust. 7:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym;

b) ust. 8 otrzymuje brzmienie:

„8. Powody wyłączenia określone w ust. 7 pkt 1–2a trwają mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”;

2) w art. 14b:

a) w ust. 6:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) jego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”,
- po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
- „2a) krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”,
- b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:
- „7. Powody wyłączenia określone w ust. 6 pkt 1–2a trwają pomimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”.

Art. 57. W ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 266, 834, 859, 1847, 1881 oraz z 2025 r. poz. 303, 759, 1218, 1303 i 1535) w art. 23e ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoby, o których mowa w ust. 1, mogą odmówić współdziałania, gdy naraziłoby to je lub ich małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, krewnych osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w tej samej linii lub stopniu, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy współdziałania w toku kontroli REMIT trwa po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także po ustaniu wspólnego pożycia.”.

Art. 58. W ustawie z dnia 8 maja 1997 r. o poręczeniach i gwarancjach udzielanych przez Skarb Państwa oraz niektóre osoby prawne (Dz. U. z 2024 r. poz. 291) art. 44b otrzymuje brzmienie:

„Art. 44b. Jeżeli dług związany z wykonaniem przez Skarb Państwa umowy poręczenia lub gwarancji przejdzie na osobę trzecią lub gdy obowiązek spełnienia świadczenia z tytułu wykonania przez Skarb Państwa umowy poręczenia lub gwarancji przeszedł na tę osobę w wyniku spadkobrania lub przekształcenia osoby prawnej albo gdy zachodzi potrzeba egzekucji z majątku wspólnego małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), podstawą prowadzenia

egzekucji przeciwko takiej osobie może być tytuł wykonawczy, oparty na tytule wykonawczym, o którym mowa w art. 44.”.

Art. 59. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. z 2025 r. poz. 383) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 115 § 11 otrzymuje brzmienie:

„§ 11. Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, jej krewni w linii prostej oraz rodzeństwo, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”;

- 2) w art. 191b § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Kto przemocą, groźbą bezprawną lub przez nadużycie stosunku zależności lub wykorzystanie krytycznego położenia doprowadza inną osobę do zawarcia małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub związku, który odpowiada małżeństwu w kręgu wyznaniowym lub kulturowym sprawy,

podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.”;

- 3) art. 206 otrzymuje brzmienie:

„Art. 206. § 1. Kto zawiera małżeństwo albo umowę o wspólnym pożyciu, pomimo że pozostaje w związku małżeńskim albo jest stroną umowy o wspólnym pożyciu,

podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2.

2. Nie popełnia przestępstwa określonego w § 1, kto zawiera małżeństwo z osobą, z którą zawarł umowę o wspólnym pożyciu.”.

Art. 60. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 911 i 1423) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 28 otrzymuje brzmienie:

„Art. 28. § 1. Orzeczone w stosunku do jednego z małżonków albo jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, pozostających we wspólności majątkowej, kary grzywny, nawiązki i należności sądowe podlegają zaspokojeniu z osobistego majątku skazanego oraz z wynagrodzenia za pracę lub za inne usługi świadczone przez niego osobiście, jak

również z praw twórcy wynalazku, wzoru użytkowego oraz projektu racjonalizatorskiego. Jeżeli zaspokojenie z tych źródeł okaże się niemożliwe, egzekucja może być prowadzona z majątku wspólnego. Niemożność zaspokojenia z majątku osobistego skazanego stwierdza się w protokole.

§ 2. Egzekucja z majątku wspólnego jest niedopuszczalna w razie skazania za przestępstwo, którym pokrzywdzony jest małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu skazanego albo osoby, w stosunku do których małżonek ten albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obciążeni są obowiązkiem alimentacyjnym.

§ 3. W razie skierowania egzekucji do majątku wspólnego, małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu skazanego może żądać ograniczenia lub wyłączenia w całości zaspokojenia należności, wymienionych w § 1, z majątku wspólnego lub niektórych jego składników, jeżeli skazany nie przyczynił się lub przyczynił się w stopniu nieznacznym do powstania tego majątku albo do nabycia określonych jego składników lub jeżeli zaspokojenie z majątku wspólnego tych należności jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.”;

2) w art. 29 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Z chwilą prawomocnego orzeczenia przepadku wobec jednego z małżonków albo jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu pozostających we wspólności majątkowej, przedmioty majątkowe, których dotyczy przepadek lub które podlegają egzekucji przepadku równowartości przedmiotów lub korzyści, tracą z mocy prawa charakter składników majątku wspólnego. Od tej chwili stosuje się do nich odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych, przy czym udział Skarbu Państwa stanowi część orzeczoną przepadkiem. Małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu skazanego może wystąpić odpowiednio z żądaniem określonym w art. 28 § 3.”.

Art. 61. W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, 304, 1178 i 1420) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 40:

a) w § 1:

– pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby

najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, strony lub pokrzywdzonego albo ich obrońcy, pełnomocnika lub przedstawiciela ustawowego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;”,

– po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

„3a) jest krewnym osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej, a w linii bocznej aż do stopnia pomiędzy dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2 albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia trwają mimo ustania uzasadniającego je małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 182 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Prawo odmowy zeznań trwa mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”;

3) w art. 202 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Biegli nie mogą pozostawać ze sobą w związku małżeńskim, być stronami tej samej umowy o wspólnym pożyciu ani w innym stosunku, który mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do ich samodzielności.”;

4) w art. 560 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Prośbę o ułaskawienie skazanego może wnieść on sam, osoba uprawniona do składania na jego korzyść środków odwoławczych, krewni w linii prostej, przysposabiający lub przysposobiony, rodzeństwo, małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i osoba pozostająca ze skazanym we wspólnym pożyciu.”.

Art. 62. W ustawie z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 869) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 38 pkt 2a otrzymuje brzmienie:

„2a) w przypadku wspólników spółki jawnej, członków europejskiego zgrupowania interesów gospodarczych, wspólników spółki partnerskiej, wspólników spółki komandytowej oraz komplementariuszy spółki komandytowo-akcyjnej – informacje o pozostawaniu w związku małżeńskim albo byciu stroną umowy o wspólnym

pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, zawarciu małżeńskiej umowy majątkowej, zawarciu umowy o wspólnym pożyciu ustanawiającej wspólność majątkową, powstaniu rozdzielności majątkowej między małżonkami, powstaniu rozdzielności majątkowej pomiędzy stronami umowy o wspólnym pożyciu, zaznaczenie ograniczenia zdolności do czynności prawnych, o ile takie istnieje;”;

- 2) w art. 45 ust. 6 otrzymuje następujące brzmienie:

„6. Wniosek o wpis informacji o małżeńskich albo wynikających z umowy o wspólnym pożyciu stosunkach majątkowych osób wpisanych do Rejestru jako przedsiębiorcy lub wspólnicy osobowych spółek handlowych może złożyć osoba wpisana w tym Rejestrze oraz jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 63. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2024 r. poz. 1145, 1222, 1717 i 1881 oraz z 2025 r. poz. 1077 i 1080) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 pkt 13 otrzymuje brzmienie:

„13) osobie bliskiej – należy przez to rozumieć zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, osoby przysposabiające i przysposobione oraz osobę, która pozostaje ze zbywcą faktycznie we wspólnym pożyciu”;

- 2) w art. 74 ust. 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. Przez gospodarstwo domowe rozumie się gospodarstwo prowadzone przez użytkownika wieczystego samodzielnie lub wspólnie z małżonkiem albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub innymi osobami stale z nim zamieszkującymi i gospodarującymi na nieruchomości oddanej w użytkowanie wieczyste.”.

Art. 64. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. – Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2250 oraz z 2025 r. poz. 526) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 7a otrzymuje brzmienie:

„Art. 7a. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa w linii prostej lub powinowactwa w linii prostej albo w stosunku przysposobienia, małżonkowie, strony umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz rodzeństwo, a także osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu i osoba pozostająca w stosunku pokrewieństwa w linii prostej z osobą będącą drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu, nie mogą być sędziami w tym samym sądzie.”;

2) w art. 28 w § 1:

a) we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością ustanowioną umową o wspólnym pożyciu.”,

b) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) nabytym przez składającego oświadczenie, jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;”.

Art. 65. W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne (Dz. U. z 2025 r. poz. 499) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Osoby wymienione w art. 1 obowiązane są do złożenia przełożonemu oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu” – przed powołaniem na stanowisko, a także o zamiarze podjęcia takiej działalności lub zmianie jej charakteru – w trakcie pełnienia funkcji.”;

2) w art. 10 ust. 1 zdania drugie i trzecie otrzymują brzmienie:

„Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o

wspólnym pożyciu. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę, jej małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub związku metropolitalnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu.”;

3) w art. 12:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W Rejestrze ujawniane są korzyści uzyskiwane przez osoby, o których mowa w ust. 7, ich małżonków albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”,

b) w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) wyjazdach krajowych lub zagranicznych niezwiązanych z pełnioną funkcją publiczną, jeżeli ich koszt nie został pokryty przez zgłaszającego, małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu albo instytucje ich zatrudniające bądź partie polityczne, zrzeszenia lub fundacje, których są członkami;”.

Art. 66. W ustawie z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1113 oraz z 2025 r. poz. 1069, 1216 i 1425) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 41a w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Członkowie zarządu powszechnego towarzystwa są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwaną dalej „umową o wspólnym pożyciu”. Oświadczenie to powinno zawierać informacje o:”;

2) w art. 83:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zawierając umowę z otwartym funduszem, osoba występująca z wnioskiem o przyjęcie do funduszu jest ponadto obowiązana złożyć pisemne oświadczenie o stosunkach majątkowych istniejących między nią a jej małżonkiem albo osobą

będącą drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, a jeżeli między małżonkami nie istnieje wspólność ustawowa a między stronami umowy o wspólnym pożyciu nie istnieje rozdzielnosc majątkowa – udokumentować także sposób uregulowania tych stosunków. Powyższy obowiązek ciąży także na członku otwartego funduszu, który zawarł związek małżeński albo umowę o wspólnym pożyciu po zawarciu umowy z funduszem.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie niedopełnienia obowiązku, o którym mowa w ust. 1 zdanie drugie lub w ust. 2, przyjmuje się odpowiednio, że między małżonkami istnieje wspólność ustawowa, a w przypadku osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu istnieje rozdzielnosc majątkowa albo że małżeńskie albo stosunki majątkowe stron umowy o wspólnym pożyciu uregulowane są zgodnie z treścią umowy zawartej z otwartym funduszem lub ostatnim zawiadomieniem dokonany przez członka otwartego funduszu zgodnie z ust. 2.”;

3) w art. 85 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) sposób i termin składania oświadczenia o małżeńskich stosunkach majątkowych albo o stosunkach majątkowych stron umowy o wspólnym pożyciu członka otwartego funduszu oraz zawiadamiania otwartego funduszu o każdorazowej zmianie w stosunku do treści takiego oświadczenia obejmującej środki zgromadzone na rachunku członka;”;

4) w art. 103 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. W razie śmierci członka funduszu posiadającego rachunek ilościowy albo rozwiązania przez rozwód lub unieważnienia jego małżeństwa albo rozwiązania lub unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu, akcje znajdujące się na rachunku ilościowym zostają wydane osobie uprawnionej. Przepisy art. 130 i art. 133 stosuje się odpowiednio.

4. Przepisy ust. 3 stosuje się odpowiednio w razie ustania wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa członka pracowniczego funduszu albo umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności ustawowej między członkiem tego funduszu a jego małżonkiem, a także w razie ustania albo ograniczenia wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu.”;

5) art. 126 otrzymuje brzmienie:

„Art. 126. „Jeżeli małżeństwo członka otwartego funduszu uległo rozwiązaniu przez rozwód lub zostało unieważnione albo jego umowa o wspólnym pożyciu została rozwiązana lub unieważniona, środki zgromadzone na rachunku członka funduszu, przypadające byłemu współmałżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w wyniku podziału majątku wspólnego małżonków albo podziału majątku wspólnego stron umowy o wspólnym pożyciu, są przekazywane w ramach wypłaty transferowej na rachunek byłego współmałżonka albo osoby, która była drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu w otwartym funduszu.”;

6) art. 127–129 otrzymują brzmienie:

„Art. 127. Wypłata transferowa jest dokonywana przez otwarty fundusz w terminie, o którym mowa w art. 122, po przedstawieniu funduszowi dowodu, że środki zgromadzone na rachunku członka funduszu przypadły byłemu współmałżonkowi albo osobie, która była drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.

Art. 128. 1. Jeżeli były współmałżonek uprawniony albo uprawniona osoba, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, nie posiada rachunku w otwartym funduszu i, w terminie 2 miesięcy od dnia przedstawienia dowodu, o którym mowa w art. 127, nie wskaże rachunku w jakimkolwiek otwartym funduszu, otwarty fundusz, do którego należy drugi z byłych współmałżonków albo druga strona umowy o wspólnym pożyciu, niezwłocznie otworzy rachunek na nazwisko byłego współmałżonka uprawnionego albo uprawnionej osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu uprawnionego i przekaże na ten rachunek, w ramach wypłaty transferowej, przypadające mu środki zgromadzone na rachunku jego byłego współmałżonka albo osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu. Z chwilą otwarcia rachunku były współmałżonek uprawniony albo uprawniona osoba, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu uzyskuje członkostwo w funduszu. Fundusz niezwłocznie potwierdza na piśmie warunki członkostwa uprawnionego współmałżonka albo uprawniona osoba, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, otwarty fundusz informuje byłego współmałżonka uprawnionego albo uprawnioną osobę, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu o prawie, o którym mowa w art. 82 ust. 1.

Art. 129. Przepisy art. 126–128 stosuje się odpowiednio w przypadku ustania wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu członka otwartego funduszu albo umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności

ustawowej między członkiem tego funduszu a jego małżonkiem, a także w przypadku ustania albo ograniczenia wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu.”;

7) art. 130 i art. 130a otrzymują brzmienie:

„Art. 130. 1. Wypłata środków zgromadzonych na rachunku członka pracowniczego funduszu, które były objęte małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu, w przypadku rozwiązania małżeństwa przez rozwód lub unieważnienia małżeństwa albo w przypadku rozwiązania lub unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu, następuje bezpośrednio na rzecz jego byłego współmałżonka albo osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w terminie 1 miesiąca od dnia przedstawienia funduszowi dowodu, że środki te przypadły byłemu współmałżonkowi albo osobie, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio w przypadku ustania wspólności majątkowej w czasie trwania małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu członka pracowniczego funduszu albo umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności ustawowej między członkiem tego funduszu a jego małżonkiem, a także w przypadku ustania albo ograniczenia wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu.

Art. 130a. Do podziału środków zgromadzonych w PPK w przypadku rozvodu lub unieważnienia małżeństwa albo rozwiązania lub unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu członka dobrowolnego funduszu lub pracowniczego funduszu będących funduszami zdefiniowanej daty stosuje się przepisy ustawy z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych.”;

8) w art. 131 ust. 1–4 otrzymują brzmienie:

„1. Jeżeli w chwili śmierci członek otwartego funduszu pozostawał w związku małżeńskim albo był stroną umowy o wspólnym pożyciu, w której ustanowiono wspólność majątkową, fundusz dokonuje wypłaty transferowej połowy środków zgromadzonych na rachunku zmarłego na rachunek małżonka albo osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w otwartym funduszu, w zakresie, w jakim środki te stanowiły przedmiot małżeńskiej wspólności majątkowej albo wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu.

2. Wpłata transferowa jest dokonywana w terminie, o którym mowa w art. 122, nie wcześniej jednak niż w terminie 1 miesiąca, po przedstawieniu przez małżonka albo osobę, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego odpisu aktu zgonu, odpisu aktu małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu oraz pisemnego oświadczenia stwierdzającego, czy do chwili śmierci członka funduszu nie zaszły żadne zmiany w stosunku do treści oświadczenia, o którym mowa w art. 83 ust. 1, lub zawiadomienia, o którym mowa w art. 83 ust. 2, a jeżeli zmiany te miały miejsce – także dowodu tych zmian.

3. Jeżeli małżonek albo osoba, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego członka funduszu nie posiada rachunku w otwartym funduszu, stosuje się odpowiednio przepisy art. 128.

4. Jeżeli zmarły nie dopełnił obowiązku określonego w art. 83 ust. 1 zdanie drugie lub w ust. 2, jego małżonek albo osoba, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu powinien lub powinna potwierdzić na piśmie, że do chwili śmierci członka funduszu nie zmienił się stan stosunków majątkowych między małżonkami albo stronami umowy o wspólnym pożyciu ustalony stosownie do art. 83 ust. 3, a w przypadku zmiany tego stanu – przedstawić odpowiednie dowody tej zmiany.”;

9) w art. 132 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Otwarty fundusz dokonuje wypłaty środków należnych osobie wskazanej przez zmarłego w terminie 3 miesięcy, nie wcześniej jednak niż w terminie 1 miesiąca, od dnia przedstawienia funduszowi urzędowego dokumentu stwierdzającego tożsamość osoby uprawnionej, z tym, że wypłata środków przypadających małżonkowi albo osobie, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego może być przekazana na jego żądanie na rachunek w otwartym funduszu. W tym ostatnim przypadku do wypłaty transferowej środków przypadających małżonkowi albo osobie, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego stosuje się odpowiednio art. 128.”;

10) w art. 150 w ust. 1 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) osobom pozostającym z osobami wymienionymi w lit. b–c w związku małżeńskim albo są stronami umowy o wspólnym pożyciu, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie albo krewnym do drugiego stopnia włącznie osób, z którymi osoby wymienione w lit. b–c są stronami umowy o wspólnym pożyciu,”;

11) w art. 204d ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.

2. Powody wyłączenia kontrolującego trwają mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 67. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2025 r. poz. 111, 497, 621, 622, 769, 820, 1203, 1235, 1414 i 1417) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 29:

a) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku osób pozostających w związku małżeńskim albo będących stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, odpowiedzialność, o której mowa w art. 26, obejmuje majątek odrębny podatnika oraz majątek wspólny podatnika i odpowiednio jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”,

b) w § 2:

– po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu ustanawiającej wspólność majątkową albo ograniczenia zakresu tej wspólności;”,

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) ustania wspólności majątkowej w przypadku ubezwłasnowolnienia małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”,

– w pkt 4 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 5 w brzmieniu:

„5) rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 33 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Zobowiązanie podatkowe przed terminem płatności może być zabezpieczone na majątku podatnika, a w przypadku osób pozostających w związku małżeńskim albo będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu także na majątku wspólnym, jeżeli

zachodzi uzasadniona obawa, że nie zostanie ono wykonane, a w szczególności, gdy podatnik trwale nie uiszcza wymagalnych zobowiązań o charakterze publicznoprawnym lub dokonuje czynności polegających na zbywaniu majątku, które mogą utrudnić lub udaremnić egzekucję. W przypadku zabezpieczenia na majątku wspólnym małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu przepis art. 29 § 2 stosuje się odpowiednio.”;

3) w art. 34 w § 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) nieruchomość stanowiąca przedmiot współwłasności łącznej podatnika i jego małżonka albo podatnika i osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, której stroną jest ten podatnik;”;

4) w art. 41 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Skarbowi Państwa i jednostkom samorządu terytorialnego z tytułu zobowiązań podatkowych powstałych w sposób przewidziany w art. 21 § 1 pkt 2, a także z tytułu zaległości podatkowych stanowiących ich dochód oraz odsetek za zwłokę od tych zaległości przysługuje zastaw skarbowy na wszystkich będących własnością podatnika oraz stanowiących współwłasność łączną podatnika i jego małżonka albo podatnika i osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych, jeżeli wartość poszczególnych rzeczy lub praw wynosi w dniu ustanowienia zastawu co najmniej 18 200 zł, z zastrzeżeniem § 2.”;

5) w art. 62b w § 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka podatnika, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, jego zstępnych, wstępnych, pasierba, rodzeństwo, ojczyma i macochę, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, a także dziecko osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu podatnika;”;

6) w art. 86a w § 7 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) osoba fizyczna, jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz wstępni lub zstępni w linii prostej stanowią jedną osobę.”;

7) w art. 92 § 3–3b otrzymują brzmienie:

„§ 3. Małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu opodatkowane łącznie od sumy swoich dochodów na podstawie odrębnych przepisów ponoszą solidarną odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe oraz solidarna jest ich wierzytelność o zwrot nadpłaty podatku od sumy dochodów odpowiednio małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu, z zastrzeżeniem § 3a.

§ 3a. W razie śmierci jednego z małżonków albo jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu, o których mowa w § 3, odpowiednio drugi z małżonków albo druga strona umowy o wspólnym pożyciu ponosi odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe oraz przysługuje mu albo jej wierzytelność o zwrot nadpłaty podatku.

§ 3b. Zajęcie wierzytelności z tytułu nadpłaty dokonane przez organ egzekucyjny wobec jednego z małżonków albo jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu obejmuje również wierzytelność o zwrot nadpłaty, o której mowa w § 3.”;

8) w art. 97a w § 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe przedsiębiorstwa w spadku ponoszą zapisobierca windykacyjny kontynuujący prowadzenie tego przedsiębiorstwa, spadkobiercy zmarłego przedsiębiorcy, jeżeli nie został uczyniony zapis windykacyjny obejmujący przedsiębiorstwo w spadku, a także małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego przedsiębiorcy, któremu albo której przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku.”;

9) w art. 110:

a) po § 1 dodaje się § 1a w brzmieniu:

„§ 1a. Osoba, której umowa o wspólnym pożyciu z podatnikiem została rozwiązana, odpowiada całym swoim majątkiem solidarnie z osobą będącą drugą stroną rozwiązywanej umowy o wspólnym pożyciu za zaległości podatkowe z tytułu zobowiązań podatkowych powstałych w czasie trwania wspólności majątkowej, jednakże tylko do wysokości wartości przypadającego jej udziału w majątku wspólnym.”,

b) w § 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) odsetek za zwłokę oraz kosztów egzekucyjnych powstałych odpowiednio po dniu uprawomocnienia się orzeczenia o rozwodzie albo po dniu rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu.”,

c) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Przepisy § 1–2 stosuje się odpowiednio w razie unieważnienia małżeństwa, separacji, a także w razie unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu.”;

10) w art. 111:

a) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Za członków rodziny podatnika uważa się zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, małżonków zstępnych, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym

pożyciu, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia oraz pozostającą z podatnikiem w faktycznym pożyciu.”,

b) po § 4 dodaje się § 4a w brzmieniu:

„§ 4a. Przepis § 1 stosuje się również do stron umowy o wspólnym pożyciu, które ograniczyły zakres wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, albo których wspólność majątkowa została zniesiona przez sąd.”;

11) w art. 112 § 5 otrzymuje brzmienie:

„§ 5. Przepisu § 4 nie stosuje się do nabywców będących małżonkami, osobami będącymi drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub członkami rodziny podatnika, o których mowa w art. 111 § 3.”;

12) w art. 130:

a) w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) stroną jest ich małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodzeństwo, wstępny, zstępny lub powinowaty do drugiego stopnia;”;

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przyczyny wyłączenia od załatwienia sprawy trwają także po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

13) w art. 131 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodzeństwa, wstępnych, zstępnych albo powinowatych do drugiego stopnia osób wymienionych w pkt 1 albo 2;”;

14) w art. 132 w § 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodzeństwa, wstępnych, zstępnych albo powinowatych do drugiego stopnia osób wymienionych w § 1;”;

15) art. 132a otrzymuje brzmienie:

„Art. 132a. Przyczyny wyłączenia od załatwienia sprawy trwają także po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

16) w art. 133 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W przypadku, o którym mowa w art. 92 § 3, jedną stroną postępowania są małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu i odpowiednio każdy z nich jest uprawniony albo każda z nich jest uprawniona do działania w imieniu obojga albo obu.”;

17) w art. 138b § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W kwestiach mniejszej wagi wynikających w toku postępowania, organ podatkowy może nie żądać pełnomocnictwa, jeżeli pełnomocnikiem jest małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a nie ma wątpliwości co do istnienia i zakresu ich upoważnienia do występowania w imieniu strony.”;

18) w art. 196 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem małżonka albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu strony, wstępnych, zstępnych i rodzeństwa strony, powinowatych pierwszego stopnia oraz krewnych pierwszego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, jak również osób pozostających ze stroną w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli. Prawo odmowy zeznań trwa także po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

19) w art. 306h:

a) w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu podatnika, z zastrzeżeniem § 2, a także rozwiedzionego małżonka albo osoby, której umowa o wspólnym pożyciu z podatnikiem została rozwiązana, w zakresie zaległości powstałych w czasie trwania wspólności majątkowej oraz innych osób wymienionych w art. 111;”,

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Zgoda podatnika nie jest wymagana, jeżeli z żądaniem wydania zaświadczenia, o którym mowa w § 1, występuje małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu podatnika pozostający z nim we wspólności majątkowej. Małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu podatnika składa oświadczenie o pozostawaniu z podatnikiem we wspólności majątkowej pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania.”;

20) w art. 306i § 1a otrzymuje brzmienie:

„§ 1a. W razie śmierci podatnika zaświadczenie, o którym mowa w § 1, wydaje się na wniosek wstępnego, zstępnego, małżonka lub osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, którzy uprawdopodobnią, że mogą być spadkobiercami.”;

21) w art. 306j pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) wzór oświadczenia, o którym mowa w art. 306h § 2, uwzględniając dane identyfikujące małżonków i strony umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 68. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, 1685 i 1863 oraz z 2025 r. poz. 146, 222, 525, 769, 820, 1069, 1170, 1191 i 1216) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 56 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Posiadacz rachunku oszczędnościowego, rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego lub rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej może polecić pisemnie bankowi dokonanie – po swojej śmierci – wypłaty z rachunku wskazanym przez siebie osobom: małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wstępnym, zstępnym lub rodzeństwu określonej kwoty pieniężnej (dyspozycja wkładem na wypadek śmierci).”;

2) w art. 79b:

a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonkom, osobom będącym drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieciom lub rodzicom członka zarządu lub rady nadzorczej banku;”;

b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zakończenia sprawowania funkcji przez członka zarządu lub rady nadzorczej banku, którego małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodzicowi lub dziecku udzielono kredytu, pożyczki pieniężnej, gwarancji bankowej lub poręczenia – w przypadku informacji dotyczących osób, o których mowa w ust. 1 pkt 3;”;

3) w art. 105 w ust. 1 w pkt 2 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) sądu w związku z prowadzonym postępowaniem spadkowym lub o podział majątku między małżonkami albo stronami umowy o wspólnym pożyciu albo prowadzoną przeciwko osobie fizycznej będącej stroną umowy sprawą o alimenty lub o rentę o charakterze alimentacyjnym;”;

4) w art. 105a w ust. 1b w pkt 1 w lit. t średnik zastępuje się przecinkiem i dodaje się lit. u w brzmieniu:

„u) zawarcie umowy o wspólnym pożyciu ustanawiającej wspólność majątkową;”.

Art. 69. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 i 1907) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 25b w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Radni, ich małżonkowie, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz małżonkowie lub osoba będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu członków zarządu powiatu, sekretarzy powiatu, skarbników powiatu, kierowników jednostek organizacyjnych powiatu oraz osób zarządzających i członków organów zarządzających powiatowymi osobami prawnymi nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem powiatowych osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby.”;

2) w art. 25c:

a) w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie majątkowe dotyczy ich majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoba składająca oświadczenie majątkowe określa w nim przynależność poszczególnych składników majątkowych, dochodów i zobowiązań do majątku odrębnego i majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu.”,

c) w ust. 7 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Analizując oświadczenie majątkowe, naczelnik urzędu skarbowego uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby składającej oświadczenie.”.

Art. 70. W ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 58) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 27b w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Radni, ich małżonkowie, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz małżonkowie albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu członków zarządu województwa, skarbników województwa, sekretarzy województwa, kierowników wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych oraz osób

zarządzających i członków organów zarządzających wojewódzkimi osobami prawnymi nie mogą być członkami władz zarządzających lub kontrolnych i rewizyjnych ani pełnomocnikami spółek handlowych z udziałem wojewódzkich osób prawnych lub przedsiębiorców, w których uczestniczą takie osoby.”;

2) w art. 27c:

- a) w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Oświadczenie majątkowe dotyczy ich majątku odrębnego oraz majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu.”,
- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Osoba składająca oświadczenie majątkowe określa w nim przynależność poszczególnych składników majątkowych, dochodów i zobowiązań do majątku odrębnego i majątku objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu.”,
- c) w ust. 7 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Analizując oświadczenie majątkowe, naczelnik urzędu skarbowego uwzględnia również zeznanie o wysokości osiągniętego dochodu w roku podatkowym (PIT) małżonka albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby składającej oświadczenie.”.

Art. 71. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 350, 620, 622, 769, 820, 1083, 1160, 1216, 1409, 1413 i 1423) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

- a) pkt 17 otrzymuje brzmienie:
„17) osoba sprawująca osobistą opiekę nad dzieckiem – osobę fizyczną sprawującą osobistą opiekę nad dzieckiem własnym, swojego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub dzieckiem przysposobionym, przez okres do 3 lat, nie dłużej jednak niż do zakończenia roku kalendarzowego, w którym dziecko kończy 6. rok życia, a w przypadku dziecka, które z powodu stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wymaga osobistej opieki

tej osoby, przez okres do 6 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18. roku życia;”,

b) pkt 19 otrzymuje brzmienie:

„19) małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – osobę będącą małżonkiem albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku, gdy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie ma małżonka ani osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu – inną osobę wskazaną przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.”;

2) w art. 8 ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Za osobę współpracującą z osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność, zleceńbiorcami oraz z osobami fizycznymi, wskazanymi w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4–5a, uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieci przysposobione, rodziców, macochę i ojczyma, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz osoby przysposabiające, jeżeli pozostają z nimi we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy prowadzeniu tej działalności lub wykonywaniu umowy agencyjnej lub umowy zlecenia; nie dotyczy to osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego.”;

3) w art. 26:

a) w ust. 3a pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) nieruchomość stanowiąca przedmiot współwłasności łącznej dłużnika i jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”,

b) w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, następców prawnych i osób trzecich odpowiadających za zadłużenie płatnika składek;”;

4) w art. 27 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Należności z tytułu składek są zabezpieczone ustawowym prawem zastawu na wszystkich będących własnością dłużnika oraz stanowiących współwłasność łączną dłużnika i jego małżonka albo dłużnika i osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych.”;

5) w art. 28 w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

- „3) nastąpiło zaprzestanie prowadzenia działalności przy jednoczesnym braku majątku, z którego można egzekwować należności, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu następców prawnych, możliwości przeniesienia odpowiedzialności na osoby trzecie w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa;”;
- 6) art. 31 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 31. Do należności z tytułu składek stosuje się odpowiednio: art. 7a, art. 12, art. 26, art. 29 § 1 i 2, art. 33–33b, art. 38a, art. 51 § 1, art. 55, art. 59 § 1 pkt 1, 3, 4, 8 i 9, art. 60 § 1, art. 61 § 1, art. 62 § 3 i 5, art. 62b § 1 pkt 2 i § 3, art. 72 § 1 pkt 1 i 4 i § 2, art. 73 § 1 pkt 1 i 5, art. 77b § 1 i 2, art. 91, art. 93, art. 93a–93c, art. 93e, art. 94, art. 97 § 1 i 1a, art. 97a § 1–3, art. 98 § 1 i § 2 pkt 1, 2, 5 i 7, art. 100, art. 101, art. 105 § 1 i 2, art. 106 § 1–3, art. 107 § 1, 1a, § 2 pkt 2 i 4 i § 3, art. 108 § 1, 3 i 4, art. 109 § 1 w zakresie art. 29, art. 109 § 2 pkt 1, art. 110 § 1, § 1a, § 2 pkt 2 i § 3, art. 111 § 1–4a i § 5 pkt 1, art. 112 § 1–5, art. 112b–114, art. 115–117, art. 117d, art. 117e, art. 118 § 1 oraz art. 119 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa.”;
- 7) w art. 39 w ust. 1b zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
- „Zakład informuje ubezpieczonego, który nie zawarł umowy z otwartym funduszem emerytalnym, o obowiązku złożenia pisemnego oświadczenia o stosunkach majątkowych istniejących między nim a jego współmałżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz o tym, że może wskazać osoby uprawnione do otrzymania środków po jego śmierci.”;
- 8) w art. 40 w ust. 2 pkt 12 otrzymuje brzmienie:
- „12) o małżeńskich stosunkach majątkowych, o stosunkach majątkowych między stronami umowy o wspólnym pożyciu oraz o osobach fizycznych, na rzecz których ma nastąpić w razie śmierci wypłata środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a, w przypadku osób niebędących członkami otwartego funduszu emerytalnego, dla których Zakład prowadzi to subkonto;”;
- 9) art. 40e otrzymuje brzmienie:
- „Art. 40e. 1. Zwaloryzowane kwoty składek, środków, odsetek za zwłokę i opłaty prolongacyjnej, zewidencjonowane na subkoncie, podlegają podziałowi w razie rozvodu, unieważnienia małżeństwa, rozwiązania lub unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu albo w przypadku śmierci osoby, dla której Zakład prowadzi subkonto, na zasadach określonych w przepisach o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych,

dotyczących podziału środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym w razie rozwodu, unieważnienia małżeństwa, rozwiązania lub unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu albo śmierci.

2. Część składek zewidencjonowanych na subkoncie, która w wyniku podziału przypada małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, z zastrzeżeniem ust. 3, jest ewidencjonowana na subkoncie odpowiednio tego małżonka albo tej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu. Jeżeli dla małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu nie jest prowadzone subkonto – Zakład zakłada subkonto.

3. W przypadku, gdy małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osoby zmarłej, dla której Zakład prowadzi subkonto, nabywa prawo do środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym jako osoba uprawniona wskazana przez zmarłego albo jako jego spadkobierca, przypadającą mu w wyniku podziału część składek zewidencjonowanych na subkoncie ewidencjonuje się na jego subkoncie, jeżeli zażąda przekazania środków zmarłego zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym na jego rachunek w otwartym funduszu emerytalnym.

4. Podział kwot składek, środków, odsetek za zwłokę i opłaty prolongacyjnej, zewidencjonowanych na subkoncie, jest dokonywany w przypadku, gdy rozwód, unieważnienie małżeństwa, rozwiązanie lub unieważnienie umowy o wspólnym pożyciu albo śmierć nastąpiły nie później niż w dniu:

- 1) złożenia wniosku o emeryturę z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych;
- 2) nabycia prawa do emerytury w wieku emerytalnym wynoszącym 65 lat, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli złożenie takiego wniosku nie jest wymagane, lub
- 3) osiągnięcia wieku emerytalnego wynoszącego 65 lat, o którym mowa w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez osoby, które miały ustalone prawo do okresowej emerytury kapitałowej do dnia poprzedzającego osiągnięcie tego wieku.

5. W przypadku osób będących członkami otwartego funduszu emerytalnego, otwarty fundusz emerytalny jest obowiązany zawiadomić Zakład o osobach, na rzecz

których nastąpił podział środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym w razie rozwodu, unieważnienia małżeństwa, rozwiązania lub unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu albo śmierci osoby, dla której Zakład prowadzi subkonto, oraz o ich udziale w tych środkach, w terminie 14 dni od dnia dokonania tego podziału.

6. Dane dotyczące osób, o których mowa w ust. 5, obejmują imię i nazwisko, numer PESEL i numer NIP, o ile osoby mają obowiązek posługiwania się tym numerem na podstawie przepisów o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, oraz adres i miejsce zamieszkania. Jeżeli członkowi otwartego funduszu emerytalnego nie nadano numeru PESEL i numeru NIP lub jednego z nich, dane obejmują serię i numer dowodu osobistego lub paszportu.

7. W zawiadomieniu, o którym mowa w ust. 5, otwarty fundusz emerytalny podaje dodatkowo informacje o:

- 1) żądaniu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o którym mowa w ust. 3;
- 2) terminach wypłaty rat – jeżeli wypłata w otwartym funduszu emerytalnym następuje w ratach.

8. W terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 5, Zakład:

- 1) część składek przypadających odpowiednio małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w wyniku podziału składek zewidencjonowanych na subkoncie ewidencjonuje na subkoncie tego małżonka albo tej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu jako składki, odpowiednio na dzień ustania wspólności majątkowej albo dzień śmierci ubezpieczonego;
- 2) część składek przypadających uprawnionym w wyniku podziału składek zewidencjonowanych na subkoncie wypłaca bezpośrednio tym uprawnionym w takiej formie, w jakiej następuje wypłata w otwartym funduszu emerytalnym.

9. Osobie, której Zakład założył subkonto na podstawie ust. 2, jest dokonywana jednorazowa wypłata składek zewidencjonowanych na subkoncie, w przypadku gdy otwarty fundusz emerytalny dokonał tej osobie jednorazowej wypłaty środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, na podstawie art. 129a ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

10. Otwarty fundusz emerytalny jest obowiązany zawiadomić Zakład o dokonaniu jednorazowej wypłaty środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, o której mowa w ust. 9, w terminie 14 dni od dnia dokonania tej wypłaty. Przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio.

11. Zakład dokonuje jednorazowej wypłaty składek zewidencjonowanych na subkoncie w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 10.

12. W przypadku osób niebędących członkami otwartego funduszu emerytalnego podziału, o którym mowa w ust. 1, dokonuje Zakład, stosując odpowiednio przepisy art. 82, art. 83, art. 126–129a, art. 131 i art. 132 ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych.

13. Przepisy ust. 1–11a stosuje się odpowiednio w przypadku ustania wspólności majątkowej odpowiednio w czasie trwania małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu, umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności ustawowej między osobą, dla której Zakład prowadzi subkonto, a jej małżonkiem, albo rozwiązania lub ograniczenia zakresu wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu.”.

Art. 72. W ustawie z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne (Dz. U. z 2024 r. poz. 776, 863 i 1593 oraz z 2025 r. poz. 843) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 8 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) podejmujących wykonywanie działalności w roku podatkowym po zmianie działalności wykonywanej:

- a) samodzielnie na działalność prowadzoną w formie spółki z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”,
- b) w formie spółki z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu na działalność prowadzoną samodzielnie przez jednego lub każdego z małżonków albo samodzielnie przez jedną lub każdą ze stron umowy o wspólnym pożyciu,

- c) samodzielnie przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, na działalność prowadzoną samodzielnie przez drugiego małżonka lub osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu
– jeżeli odpowiednio małżonek lub małżonkowie albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu albo obie umowy o wspólnym pożyciu, przed zmianą opłacali z tytułu prowadzenia tej działalności podatek dochodowy na ogólnych zasadach.”;
- 2) w art. 12:
- a) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Zasada, o której mowa w ust. 5, ma również zastosowanie do małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu, między którymi istnieje małżeńska wspólność majątkowa albo wspólność majątkowa ustanowiona umową o wspólnym pożyciu, osiągających przychody, o których mowa w art. 6 ust. 1a, chyba że złożą sporządzone na piśmie oświadczenie o opodatkowaniu całości przychodu przez jednego albo jedną z nich.”,
 - b) ust. 8 i 8a otrzymują brzmienie:

„8. Wybór zasady opodatkowania całości przychodu przez jednego z małżonków albo jedną ze stron umowy o wspólnym pożyciu, wyrażony w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 6, obowiązuje przy dokonywaniu wpłat na ryczałt od przychodów ewidencjonowanych za cały dany rok podatkowy, chyba że w wyniku rozwodu, orzeczenia przez sąd separacji albo rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu nastąpił podział majątku wspólnego małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu i przedmiot umowy przypadł temu z małżonków albo tej ze stron umowy o wspólnym pożyciu, na której nie ciążył obowiązek dokonywania wpłat na ryczałt od przychodów ewidencjonowanych.

8a. Wybór zasady opodatkowania całości przychodu przez jednego z małżonków albo jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu, wyrażony w oświadczeniu, o którym mowa w ust. 6, dotyczy również lat następnych, chyba że w terminie do 20. dnia miesiąca następującego po miesiącu, w którym został otrzymany pierwszy w roku podatkowym przychód, albo do końca roku podatkowego, jeżeli pierwszy taki przychód otrzymany został w grudniu roku podatkowego, małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu zawiadomią na piśmie właściwego naczelnika urzędu skarbowego o rezygnacji z opodatkowania całości

przychodu przez jednego z małżonków lub jedną ze stron umowy o wspólnym pożyciu.”,

- c) w ust. 8c zdanie pierwsze i drugie otrzymują brzmienie:

„Oświadczenie, o którym mowa w ust. 6, oraz zawiadomienie, o którym mowa w ust. 8a, mogą być podpisane przez jednego z małżonków albo jedną ze stron umowy o wspólnym pożyciu. Podpisanie oświadczenia lub zawiadomienia przez jednego z małżonków albo jedną ze stron umowy o wspólnym pożyciu traktuje się na równi ze złożeniem przez nich oświadczenia o upoważnieniu ich przez jego współmałżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu do złożenia oświadczenia lub zawiadomienia w imieniu odpowiednio obojga małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu.”,

- d) ust. 13 otrzymuje brzmienie:

„13. W przypadku małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu, którzy złożyli lub które złożyły oświadczenie określone w ust. 6 kwota przychodów, o której mowa w ust. 1 pkt 4, wynosi 200 000 zł.”;

- 3) w art. 21 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Przez podatnika rozpoczynającego po raz pierwszy prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej rozumie się osobę, która w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie trzech lat, licząc od końca roku poprzedzającego rok jej rozpoczęcia, nie prowadziła pozarolniczej działalności gospodarczej samodzielnie lub jako wspólnik spółki niemającej osobowości prawnej oraz działalności takiej nie prowadził małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu tej osoby, o ile między małżonkami albo stronami umowy o wspólnym pożyciu istniała w tym czasie małżeńska wspólność majątkowa lub wspólność majątkowa ustanowiona umową o wspólnym pożyciu.”;

- 4) w art. 25:

- a) w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu podatnika nie prowadzi działalności w tym samym zakresie, z której przychody (dochody) podlegają odrębnemu opodatkowaniu podatkiem dochodowym na ogólnych zasadach, na zasadach określonych w art. 30c ustawy o podatku dochodowym lub ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych;”,

- b) w ust. 7 zdanie pierwsze i drugie otrzymują brzmienie:

„Przy ocenie warunków uzasadniających opodatkowanie w formie karty podatkowej i ustalaniu wysokości stawek podatku w odniesieniu do podatników, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 2–6 i 11, do liczby pracowników nie wlicza się małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, z zastrzeżeniem pkt 2 objaśnień do części V tabeli oraz pkt 1 objaśnień do części XI tabeli, i niepełnoletnich członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym z podatnikiem. W razie prowadzenia działalności przez wspólników – do liczby pracowników nie wlicza się małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i niepełnoletnich członków rodziny tylko jednego wspólnika.”,

c) w ust. 9 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Przy ocenie warunków uzasadniających opodatkowanie w formie karty podatkowej i ustalaniu wysokości stawek podatku w odniesieniu do przedsiębiorstwa w spadku uwzględnia się małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i członków rodziny zmarłego przedsiębiorcy.”;

5) w art. 27 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) określone w części I tabeli obniża się o 20% dla podatników, którzy ukończyli do dnia 1 stycznia roku podatkowego 60 lat życia lub są osobami, w stosunku do których, na podstawie odrębnych przepisów, orzeczono co najmniej lekki stopień niepełnosprawności, jeżeli przy prowadzeniu działalności określonej w art. 23 ust. 1 pkt 1, z wyjątkiem prowadzenia parkingów, nie zatrudniają pracowników, w tym również osób określonych w art. 25 ust. 6 pkt 2 lit. a, nie licząc małżonka albo osoby będącej drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu;”;

6) w art. 28 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W razie zatrudnienia przez podatnika przy prowadzeniu działalności określonej w art. 23 ust. 1 pkt 1, z wyjątkiem prowadzenia parkingów, pełnoletnich członków rodziny, nie licząc małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, a w przypadkach określonych w art. 25 ust. 5 – pełnoletnich członków rodziny jednego ze wspólników, nie licząc małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, a także w razie zatrudnienia osób, o których mowa w art. 25 ust. 6 pkt 2 lit. d, podwyższa się stawkę karty podatkowej z tytułu zatrudnienia każdej z tych osób za miesiące, w których była zatrudniona.”;

7) w załączniku nr 3:

a) w części II w objaśnieniach ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za pracownika uważa się również pełnoletniego członka rodziny, z wyjątkiem małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

- b) w części III w objaśnieniach ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za pracownika uważa się również pełnoletniego członka rodziny, z wyjątkiem małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

- c) w części IV w objaśnieniach ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za pracownika uważa się również pełnoletniego członka rodziny, z wyjątkiem małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

- d) w części V w objaśnieniach:

- ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za zmiennika uważa się również pełnoletniego członka rodziny, nie wyłączając małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”,

- ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Stawki określone w lp. 4 dotyczą działalności prowadzonej przy zatrudnieniu nieprzekraczającym 1 pracownika lub 1 pełnoletniego członka rodziny, z wyjątkiem małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”,

- e) w części VI w objaśnieniach ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Stawki dotyczą działalności przy zatrudnieniu nieprzekraczającym 2 pracowników lub 2 pełnoletnich członków rodziny, z wyjątkiem małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”,

- f) w części X objaśnienie otrzymuje brzmienie:

„Stawki dotyczą działalności prowadzonej bez zatrudnienia pracowników, z wyjątkiem małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”,

- g) w części XI w objaśnieniach ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Stawki dotyczą działalności prowadzonej bez zatrudnienia pracowników, nie wyłączając małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”,

- h) w części XII w objaśnieniach ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Usługi wymienione w lp. 1–3 mogą być wykonywane jedynie przez rolników równocześnie prowadzących gospodarstwo rolne. Stawki określone w lp. 2 dotyczą działalności wykonywanej przez rolnika osobiście lub z udziałem członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym. Stawki określone w lp. 3 dotyczą działalności wykonywanej przy zatrudnieniu nieprzekraczającym 2 pracowników lub 2 członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, nie wyłączając małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.

2. Stawki określone w lp. 4 dotyczą działalności przy zatrudnieniu nie więcej niż 2 pracowników lub 2 pełnoletnich członków rodziny, nie wyłączając małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 73. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 i 1674 oraz 2025 r. poz. 718, 769 i 1159) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) urlopu bezpłatnego oraz przerw w zatrudnieniu w razie nieudzielenia urlopu bezpłatnego małżonkom albo osobom będącym drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, pracowników skierowanych do pracy w przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, w stałych przedstawicielstwach przy Organizacji Narodów Zjednoczonych i w innych misjach specjalnych za granicą, w instytutach, ośrodkach informacji i kultury za granicą;”;

- 2) w art. 25b:

- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wskazanie osoby, o której mowa w ust. 1, niewymienionej w art. 67 może nastąpić po uzyskaniu zgody współmałżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu emeryta wyrażonej w formie pisemnej.”,

- b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Brak wskazania osoby uposażonej oznacza wskazanie jako osoby uposażonej małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,

o ile w chwili śmierci emeryta pozostawała z nim we wspólności majątkowej, a w pozostałych przypadkach wypłata gwarantowana wchodzi w skład spadku.”;

3) w art. 67:

a) w ust. 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci przysposobione;”,

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonek (wdowa i wdowiec) albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu (osoba po ustaniu umowy o wspólnym pożyciu w następstwie śmierci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu);”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za rodziców w rozumieniu ustawy uważa się również ojczyma i macochę, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica oraz osoby przysposabiające.”;

4) w art. 68 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej.”;

5) w art. 69 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) ubezpieczony (emeryt lub rencista), jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu byli ich opiekunami ustanowionymi przez sąd.”;

6) w art. 70 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio do wdowca i osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu po jej ustaniu w następstwie śmierci osoby, która była drugą stroną tej umowy.”;

7) w art. 73 ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Podstawę obliczenia emerytury, która przysługiwałaby osobie zmarłej, pomniejsza się o część kwoty środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, które zostały wypłacone w ramach podziału środków w razie rozwodu, unieważnienia małżeństwa, rozwiązania lub unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu albo w przypadku śmierci osoby, dla której Zakład prowadzi to subkonto.”;

8) w art. 77 w ust. 2 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

- „1) „małżonek (wdowa i wdowiec) albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu (osoba po ustaniu umowy o wspólnym pożyciu w następstwie śmierci osoby, która była drugą stroną tej umowy);
- 2) rodzice, ojczym, macocha, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica oraz osoby przysposabiające;
- 3) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobione i dzieci umieszczone w rodzinie zastępczej;”;

9) w art. 95a:

a) w ust. 2 pkt 2–3 otrzymują brzmienie:

- „2) pozostawania we wspólności małżeńskiej albo wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu do dnia śmierci małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;
- 3) nabycia prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku albo zmarłej osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem wieku emerytalnego określonego w art. 24 ust. 1.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Wpłata świadczeń na zasadach określonych w ust. 1 ustaje z dniem poprzedzającym dzień zawarcia nowego związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu przez osobę uprawnioną.”;

10) w art. 136 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku – małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.”.

Art. 74. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz. U. z 2025 r. poz. 1332) art. 10 otrzymuje brzmienie:

„Art. 10. Między urzędnikami nie może powstać układ podległości służbowej, jeżeli są małżonkami, stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z

dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, albo pozostają ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia albo są krewnymi pierwszego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu albo przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 75. W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2023 r. poz. 102) w art. 10a w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Członek Kolegium Instytutu Pamięci, który jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, kandydata lub jego krewnym albo powinowatym, do drugiego stopnia włącznie, albo krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, albo pozostaje wobec niego w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jego bezstronności, nie może uczestniczyć w przeprowadzaniu konkursu.”.

Art. 76. W ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 501 i 1083) w art. 32:

1) w ust. 1:

a) w pkt 1 lit. b i c otrzymują brzmienie:

- „b) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki,
- c) pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego

działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;”;

b) w pkt 2b lit. a i b otrzymują brzmienie:

„a) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki,

b) pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu ubezpieczonego lub rodzica dziecka, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;”;

2) ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Za członków rodziny, o których mowa w ust. 1 pkt 3, uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka, ojczyzma, macochę, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat – jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z ubezpieczonym w okresie sprawowania opieki.

3. Za dzieci w rozumieniu ust. 1 i 2 uważa się dzieci własne ubezpieczonego lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci przysposobione, a także dzieci przyjęte na wychowanie i utrzymanie.”

Art. 77. W ustawie z dnia 9 października 1999 r. o języku polskim (Dz. U. z 2024 r. poz. 1556 oraz z 2025 r. poz. 622) w art. 11j w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) podlega wyłączeniu z postępowania w sprawie nadania uprawnienia do organizowania egzaminu, w przypadku gdy to postępowanie dotyczy podmiotu, w którym ten członek, jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewny lub powinowaty do drugiego stopnia albo krewny do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoba, z którą ten członek pozostaje faktycznie we wspólnym pożyciu,

są zatrudnieni albo pozostają z tym podmiotem w takim stosunku prawnym, że wynik postępowania może mieć wpływ na prawa i obowiązki tych osób;”.

Art. 78. W ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1170) w art. 236 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Pełnomocnikiem osoby fizycznej, z zastrzeżeniem ust. 3, może być również współuprawniony, a także rodzice, małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), rodzeństwo lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia.”.

Art. 79. W ustawie z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 18 i 96) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 27 otrzymuje brzmienie:

„Art. 27. Współmałżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, współnika może żądać wpisania do rejestru wzmianki o umowie, dotyczącej stosunków majątkowych odpowiednio między małżonkami albo stronami umowy o wspólnym pożyciu.”;

2) art. 183¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 183¹. Umowa spółki może ograniczyć lub wyłączyć wstąpienie do spółki współmałżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w przypadku, gdy udział lub udziały są objęte odpowiednio wspólnością majątkową małżeńską albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu.”;

3) art. 209 otrzymuje brzmienie:

„Art. 209. W przypadku sprzeczności interesów spółki z interesami członka zarządu, jego współmałżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek zarządu powinien ujawnić sprzeczność interesów i wstrzymać się od udziału w rozstrzyganiu takich spraw oraz może żądać zaznaczenia tego w protokole.”;

4) w art. 300⁵⁵ § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. W przypadku sprzeczności interesów spółki z interesami członka organu, jego współmałżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek organu powinien ujawnić sprzeczność interesów i wstrzymać się od udziału w rozstrzyganiu takich spraw oraz może żądać zaznaczenia tego w protokole.”;

- 5) w art. 300¹²¹ w § 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Zbycie składników majątku na rzecz likwidatora, jego współmałżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest on powiązany osobiście lub gospodarczo, jest zakazane.”;

- 6) w art. 333 § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Statut może ograniczyć lub wyłączyć wstąpienie do spółki współmałżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu akcjonariusza w przypadku, gdy akcja jest objęta wspólnością majątkową małżeńską albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu.”;

- 7) art. 377 otrzymuje brzmienie

„Art. 377. W przypadku sprzeczności interesów spółki z interesami członka zarządu, jego współmałżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia oraz osób, z którymi jest powiązany osobiście, członek zarządu powinien ujawnić sprzeczność interesów i wstrzymać się od udziału w rozstrzyganiu takich spraw oraz może żądać zaznaczenia tego w protokole.”.

Art. 80. W ustawie z dnia 26 października 2000 r. o giełdach towarowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1119) w art. 54 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) sądu – w związku z prowadzonym postępowaniem spadkowym lub o podział majątku między małżonkami albo pomiędzy stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) albo prowadzoną przeciwko osobie fizycznej, będącej stroną umowy, czynności lub transakcji zawartej z podmiotem obowiązany do zachowania tajemnicy zawodowej, sprawą o alimenty lub o rentę o charakterze alimentacyjnym.”.

Art. 81. W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości (Dz. U. z 2025 r. poz. 98) w art. 6c w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) pozostawaniu w takim stosunku prawnym lub faktycznym, który może budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności w wyborze wykonawcy, w szczególności pozostawanie w związku małżeńskim, w umowie o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo w stosunku pokrewieństwa w tej samej linii i stopniu osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 82. W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów oraz inżynierów budownictwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 551) art. 50 otrzymuje brzmienie:

„Art. 50. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania dyscyplinarnego toczy się ono nadal, jeżeli tego zażąda małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) obwinionego, jego krewny w linii prostej, brat lub siostra, w terminie 2 miesięcy od dnia zgonu obwinionego.”.

Art. 83. W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 558 oraz z 2025 r. poz. 1077) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Osobą bliską w rozumieniu ustawy jest zstępny, wstępny, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, osoba przysposabiająca i przysposobiona oraz osoba, która pozostaje faktycznie we wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 3:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członkami spółdzielni są oboje małżonkowie albo obie strony umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli prawo do lokalu przysługuje im wspólnie, albo jeżeli

wspólnie ubiegają się o zawarcie umowy o ustanowienie spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego albo prawa odrębnej własności lokalu.”,

b) w ust. 5 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, prawo odrębnej własności lokalu albo ekspektatywa własności należy do kilku osób, członkiem spółdzielni może być tylko jedna z nich, chyba że przysługuje ono wspólnie małżonkom albo wspólnie obu stronom umowy o wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 9:

a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego może być ustanowione na rzecz członka spółdzielni albo członka spółdzielni i jego małżonka, albo członka spółdzielni i osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”,

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego może należeć do jednej osoby albo do małżonków, albo do stron umowy o wspólnym pożyciu.”;

4) w art. 11:

a) ust. 12 otrzymuje brzmienie:

„12. W przypadku gdy spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego przysługuje małżonkom albo stronom umowy o wspólnym pożyciu wspólnie, sąd może orzec o wygaśnięciu spółdzielczego lokatorskiego prawa do lokalu mieszkalnego wobec odpowiednio jednego z małżonków, obojga małżonków, jednej albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu.”,

b) w ust. 14 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„W przypadku, o którym mowa w ust. 12, spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego wygasa odpowiednio wobec jednego z małżonków, obojga małżonków, jednej albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu.”;

5) art. 13 otrzymuje brzmienie:

„Art. 13. Po ustaniu małżeństwa wskutek rozvodu lub po unieważnieniu małżeństwa albo po rozwiązaniu albo unieważnieniu umowy o wspólnym pożyciu odpowiednio małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu zawiadamiają spółdzielnię, któremu albo której z nich przypadło spółdzielcze lokatorskie prawo do

lokalu mieszkalnego. Do momentu zawiadomienia spółdzielni o tym, komu przypadło spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, odpowiednio małżonkowie, których małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód lub unieważnione, albo strony umowy o wspólnym pożyciu, których umowa o wspólnym pożyciu została rozwiązana albo unieważniona odpowiadają solidarnie za opłaty, o których mowa w art. 4 ust. 1.”;

6) w art. 14 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Z chwilą śmierci jednego z małżonków albo jednej z jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu spółdzielcze lokatorskie prawo do lokalu mieszkalnego, które przysługiwało odpowiednio obojgu małżonkom albo obu jednej albo obu stronom umowy o wspólnym pożyciu, przypada odpowiednio drugiemu małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

7) w art. 21 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Ustanowienie odrębnej własności lokalu może nastąpić na rzecz małżonków, stron umowy o wspólnym pożyciu albo osób wskazanych przez osobę, o której mowa w art. 18 ust. 1, które wspólnie z nią ubiegają się o ustanowienie takiego prawa.”;

8) w art. 52:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) w razie śmierci jednego z małżonków albo jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu, którym prawo do domu jednorodzinnego przysługiwało wspólnie, przepis pkt 1 stosuje się odpowiednio;”,

b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) przeniesienie własności domu może nastąpić także na rzecz spadkobierców członka lub małżonków, jeżeli prawo do domu przysługuje im obojgu, a także na rzecz obu osób stron umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli prawo do domu przysługuje im obu;”.

Art. 84. W ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o zasadach zbywania mieszkań będących własnością przedsiębiorstw państwowych, niektórych spółek handlowych z udziałem Skarbu Państwa, państwowych osób prawnych oraz niektórych mieszkań będących własnością Skarbu Państwa (Dz. U. z 2016 r. poz. 52) w art. 2 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) stale zamieszkałych z najemcą w chwili jego śmierci, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...),

zstępного, wstępnego, rodzeństwo, osobę go przysposabiającą albo przez niego przysposobioną oraz osobę pozostającą we wspólnym gospodarstwie domowym;”.

Art. 85. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2001 r. o rzecznikach patentowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 749 oraz z 2025 r. poz. 1172) w art. 61 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania dyscyplinarnego, toczy się ono nadal, jeżeli zażąda tego – w terminie dwóch miesięcy od dnia zgonu obwinionego – jego małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), krewny w linii prostej, brat lub siostra.”.

Art. 86. W ustawie z dnia 26 kwietnia 2001 r. o rentach strukturalnych w rolnictwie (Dz. U. z 2018 r. poz. 872) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) rolnik – osoba fizyczna prowadząca na własny rachunek działalność rolniczą jako właściciel (współwłaściciel) gospodarstwa rolnego położonego w granicach Rzeczypospolitej Polskiej, bez względu na to, czy gospodarstwo rolne stanowi współwłasność małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, czy też zostało zorganizowane na gruntach stanowiących własność odrębną jednego lub każdego albo każdej z nich;”;

2) w art. 3 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Gospodarstwo rolne, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, może być przekazane, jeżeli przez okres co najmniej ostatnich 5 lat przed złożeniem wniosku o przyznanie renty strukturalnej stanowiło własność rolnika lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub współwłasność małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu.

4. Przepisy dotyczące rolnika stosuje się odpowiednio do małżonka i osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 4 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Jeżeli rolnik pozostaje w związku małżeńskim albo jest stroną umowy o wspólnym pożyciu, postępowanie w sprawie renty strukturalnej dotyczy obojga małżonków albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu.

2. Renta strukturalna przysługuje, jeżeli rolnik i jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu spełniają jednocześnie warunki określone w art. 3 ust. 1 pkt 1–4, z zastrzeżeniem art. 5 ust. 2, oraz przekażą gospodarstwo rolne, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 5.”;

- 4) w art. 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli do rolnika mają zastosowanie przepisy ust. 1, prawo do renty strukturalnej przysługuje jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o ile spełnia warunki określone w art. 3 ust. 1.”;

- 5) w art. 10 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Warunek zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4, uważa się za spełniony, jeżeli po przekazaniu gospodarstwa rolnego ani uprawniony do renty strukturalnej, ani jego małżonek ani osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu:”;

- 6) w art. 11 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Jeżeli do renty strukturalnej uprawniony jest rolnik i jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, każdemu z uprawnionych przysługuje świadczenie w wysokości określonej w ust. 1.”;

- 7) art. 15 otrzymuje brzmienie:

„Art. 15. Jeżeli uprawniony do renty strukturalnej lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu podejmie prowadzenie działalności rolniczej jako właściciel (współwłaściciel) lub posiadacz gospodarstwa rolnego, prawo do renty strukturalnej ustaje i nie podlega przywróceniu.”;

- 8) w art. 17 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeżeli rolnik pozostaje w związku małżeńskim albo jest stroną umowy o wspólnym pożyciu, wniosek powinien obejmować także małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rolnika.”;

- 9) w art. 18:

- a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) rolnik nie jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni co najmniej 3 ha, współwłaścicielem takiego gospodarstwa wraz z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, ani właścicielem takiego gospodarstwa nie jest małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rolnika,”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli w wyniku weryfikacji złożonego wniosku okaże się, że rolnik spełnia lub spełni do dnia 31 grudnia następnego roku kalendarzowego warunki określone w art. 3 ust. 1 pkt 1–3 oraz jest właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni co najmniej 3 ha lub współwłaścicielem takiego gospodarstwa wraz z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, lub właścicielem takiego gospodarstwa jest małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, Prezes Kasy wydaje postanowienie o spełnieniu tych warunków.”,

c) w ust. 6 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Podczas weryfikacji wniosku Prezes Kasy stwierdza także, czy zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 5, oraz ustala, czy dalsze postępowanie o rentę strukturalną dotyczyć będzie małżonków albo osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, czy tylko jednego albo jednej z nich.”.

Art. 87. W ustawie z dnia 11 maja 2001 r. – Prawo o miarach (Dz. U. z 2022 r. poz. 2063) w art. 22e ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego roszczeń, praw lub obowiązków albo roszczeń, praw i obowiązków jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo krewnych osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 88. W ustawie z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026) w art. 26 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania dyscyplinarnego toczy się ono nadal, jeżeli zażąda tego w terminie dwóch miesięcy od dnia zgonu obwinionego jego małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), krewny w linii prostej, brat lub siostra.”.

Art. 89. W ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1335) w art. 4 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Przez gospodarstwo domowe rozumie się gospodarstwo prowadzone przez osobę ubiegającą się o przyznanie dodatku mieszkaniowego, samodzielnie zajmującą lokal mieszkalny albo gospodarstwo prowadzone przez tę osobę wspólnie z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) i innymi osobami stale z nią zamieszkującymi i gospodarującymi, które swoje prawa do zamieszkiwania w lokalu wywodzą z prawa tej osoby.”.

Art. 90. W ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725) w art. 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Współlokator może wytoczyć powództwo o nakazanie przez sąd eksmisji małżonka, rozwiedzionego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), osoby po rozwiązaniu po rozwiązaniu tej umowy lub innego współlokatora tego samego lokalu, jeżeli ten swoim rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie.”.

Art. 91. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1095 oraz z 2025 r. poz. 620) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 22 otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. Między kuratorami zawodowymi nie może istnieć stosunek bezpośredniej podległości służbowej, jeżeli są małżonkami, stronami tej samej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, albo pozostają ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia albo przysposobienia, opieki lub kurateli albo są krewnymi pierwszego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 35a ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Wizytacji lub lustracji nie może przeprowadzać osoba będąca małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym albo powinowatym oraz krewnym osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, której

działalność jest kontrolowana, lub pozostająca z nią w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności kontrolującego.”;

3) w art. 59a w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym, powinowatym lub krewnym osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego;”;

4) w art. 72:

a) po ust. 5 dodaje się ust. 5a w brzmieniu:

„5a. Z udziału w pracach komisji konkursowej zostaje wyłączona także osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu kandydata oraz krewni tej osoby do trzeciego stopnia.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 92. W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 334 i 1907 oraz z 2025 r. poz. 526, 820, 1172 i 1178.) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 6 otrzymuje brzmienie:

„Art. 6. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa w linii prostej lub powinowactwa w linii prostej albo w stosunku przysposobienia, małżonkowie, osoby pozostające stronami tej samej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, a także strona umowy o wspólnym pożyciu i krewny w linii prostej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, oraz rodzeństwo nie mogą być sędziami, asesorami sądowymi albo referendarzami sądowymi w tym samym wydziale sądu.”;

2) w art. 37c § 4 otrzymuje brzmienie:

„§ 4. Wizytacji wydziału sądu nie może przeprowadzać sędzia wizytator, będący małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym, powinowatym albo krewnym osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu jednego z sędziów lub asesorów sądowych przydzielonych do wydziału lub pozostający

z jednym z sędziów lub asesorów sądowych w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego wizytatora.”;

- 3) w art. 57ah § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Oceny kwalifikacji kandydatów nie może dokonywać sędzia będący małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym, powinowatym albo krewnym osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu chociażby jednego z kandydatów lub pozostający chociażby z jednym z kandydatów w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego.”;

- 4) w art. 58 § 2a otrzymuje brzmienie:

„§ 2a. W opiniowaniu kandydatów nie może brać udziału osoba będąca małżonkiem, drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym, powinowatym albo krewnym osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu chociażby jednego z kandydatów lub pozostająca chociażby z jednym z kandydatów w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności członka kolegium.”;

- 5) w art. 87 w § 1:

- a) we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu.”,

- b) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) nabytym przez składającego oświadczenie, jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;”;

- 6) w art. 94 w § 2a pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu sędziego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:

- a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 734 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
- b) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
- c) pobytu małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

– oświadczenie sędziego.”;

- 7) w art. 126 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie śmierci skazanego, wniosek o wznowienie postępowania mogą złożyć jego małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewni w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarny.”;

- 8) w art. 151a w § 2 otrzymuje brzmienie:

„2) niedopuszczalności zajmowania stanowiska referendarza w danym sądzie wskutek zawarcia związku małżeńskiego, umowy o wspólnym pożyciu, powstania stosunku powinowactwa, o którym mowa w art. 6 albo pokrewieństwa z osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”.

Art. 93. W ustawie z 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U. z 2025 r. poz. 860 i 117) w art. 114 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie śmierci obwinionego, który żądanie odszkodowania i zadośćuczynienia zgłosił za życia, prawa jego przechodzą na małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), dzieci i rodziców.”.

Art. 94. W ustawie z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2025 r. poz. 750, 905, 924 i 1416) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 95bw ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osoby wystawiającej, albo krewnych osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osoby wystawiającej, zwana dalej „receptą pro familiae”;
- 2) w art. 104 ust. 1a otrzymuje brzmienie:

„1a. W przypadku śmierci osoby, na rzecz której zostało wydane zezwolenie na prowadzenie apteki, zezwolenie to nie wygasa:

 - 1) jeżeli chociażby jeden z jej spadkobierców, jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, którym przysługuje udział w przedsiębiorstwie, lub osoba, która nabyła przedsiębiorstwo lub udział w nim na podstawie zapisu windykacyjnego, spełnia warunki, o których mowa w art. 99 ust. 4 pkt 1, ust. 4a i 4b, oraz nie zachodzą w stosunku do nich okoliczności, o których mowa w art. 99 ust. 3 i 3a, art. 100 ust. 2 pkt 5a lit. a–c oraz art. 101 pkt 2–5;
 - 2) przez okres 24 miesięcy od dnia śmierci, jeżeli chociażby jeden z jej spadkobierców, jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie, osoba, która nabyła przedsiębiorstwo lub udział w nim na podstawie zapisu windykacyjnego albo zarządcą sukcesyjny, o którym mowa w ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw, spełnia warunki, o których mowa w art. 99 ust. 4a i 4b, oraz nie zachodzą w stosunku do nich okoliczności, o których mowa w art. 99 ust. 3 i 3a, art. 100 ust. 2 pkt 5a lit. a–c oraz art. 101 pkt 2–5.”;
- 3) w art. 114a w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
 - „1) znane im informacje, czy ich małżonkowie, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewni i powinowaci do drugiego stopnia, krewni do drugiego

stopnia osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, osoby związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli oraz osoby pozostające z nimi we wspólnym pożyciu spełniają kryteria, o których mowa w ust. 1;”.

Art. 95. W ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2025 r. poz. 902 i 1366.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 82 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować Szefa Agencji, w której pełni służbę, o wyjeździe za granicę dzieci pozostających na jego utrzymaniu, współmałżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;

2) w art. 91:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za członków rodziny funkcjonariusza uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 90 uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieci.”,

b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które”;

3) w art. 98 w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Funkcjonariuszowi udziela się urlopu okolicznościowego w celu zawarcia związku małżeńskiego, w przypadku urodzenia się dziecka, urodzenia dziecka przez osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, ślubu dziecka własnego, przysposobionego, pasierba, dziecka osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziecka obcego przyjętego na wychowanie i utrzymanie, w tym także w ramach rodziny zastępczej, a także z powodu pogrzebu małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziecka, rodziców, rodzeństwa, teściów, rodziców osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziadków i opiekunów oraz innej osoby pozostającej na utrzymaniu funkcjonariusza lub pod jego bezpośrednią opieką.”;

4) art. 103 otrzymuje brzmienie:

„Art. 103. Członkami rodziny funkcjonariusza, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego, są pozostający z funkcjonariuszem we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;
 - 2) dzieci własne, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, pozostające na jego utrzymaniu do czasu ukończenia 18 roku życia, a w razie uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów w szkole wyższej – do czasu ukończenia nauki, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 roku życia, chyba że przed osiągnięciem takiego wieku orzeczono o ich całkowitej niezdolności do pracy;
 - 3) rodzice funkcjonariusza, jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo całkowitą lub częściową niezdolność do pracy albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę oraz osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica oraz osoby przysposabiające.”;
- 5) w art. 109 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3) którego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;
 - 4) w razie zbycia przez niego, jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego, lokalu mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość albo domu, o którym mowa w pkt 2, z wyjątkiem przypadków określonych na podstawie art. 110 ust. 3.”;
- 6) w art. 110 ust. 4 otrzymuje brzmienie:
- „4. Funkcjonariuszowi przeniesionemu z urzędu do służby w innej miejscowości, który w poprzednim miejscu pełnienia służby nie zwolnił zajmowanego lokalu mieszkalnego lub domu, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, albo lokalu mieszkalnego lub domu stanowiącego własność funkcjonariusza, jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariusza, można, bez uwzględnienia zamieszkałych z nim członków rodziny, przydzielić tymczasową kwaterę według

przysługujących mu norm lub zapewnić zakwaterowanie w bursie, hotelu lub innym pomieszczeniu mieszkalnym.”;

7) w art. 128 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) zwrot kosztów przejazdu do obranego miejsca zamieszkania dla siebie, małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci pozostających na utrzymaniu funkcjonariusza oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego według zasad obowiązujących przy przeniesieniach służbowych;”;

8) w art. 131 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo która pozostawała z nim we wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

9) w art. 134:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 7000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku pokrycia kosztów pogrzebu funkcjonariusza ze środków właściwej Agencji małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, a w razie ich braku kolejno jednej z osób wymienionych w ust. 1 pkt 1, przysługuje połowa określonego tam zasiłku pogrzebowego.”;

10) w art. 135 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zasiłek pogrzebowy, o którym mowa w ust. 1, przysługuje w razie śmierci członków rodziny funkcjonariusza:

1) małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;

- 2) dzieci własnych, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci przysposobionych;
 - 3) dzieci wychowywanych w ramach rodziny zastępczej;
 - 4) dzieci przyjętych na wychowanie przed osiągnięciem pełnoletności, jeżeli rodzice ich nie żyją albo nie mogą zapewnić im utrzymania bądź zostali pozbawieni lub ograniczeni w sprawowaniu władzy rodzicielskiej;
 - 5) rodziców funkcjonariusza, jego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariuszem, a także ich ojczyrna, macochy, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica funkcjonariusza oraz osób ich przysposabiających;
 - 6) osób, których opiekunem prawnym został ustanowiony funkcjonariusz lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem.”;
- 11) w art. 136b w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:
- „3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym, małżonka funkcjonariusza, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
 - 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyrna, macochę, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica funkcjonariusza, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;
 - 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym, małżonka funkcjonariusza, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzic ma zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r.

poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,

- b) porodu lub choroby małżonka funkcjonariusza, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
- c) pobytu małżonka funkcjonariusza, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

12) w art. 143a zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W przypadku zbiegu uprawnień do świadczeń socjalnych określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 90 ust. 6 oraz do świadczeń z tytułu przeniesienia do pełnienia służby w innej miejscowości, a także do świadczeń, o których mowa w art. 105, art. 106 ust. 1 i art. 108 ust. 1, z tytułu służby obojga małżonków albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu w ABW albo służby obojga małżonków albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu w AW, obojgu małżonkom albo obu stronom umowy o wspólnym pożyciu przysługuje jedno świadczenie.”.

Art. 96. W ustawie z 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 935 i 1685 oraz z 2025 r. poz. 769 i 1427) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 18:

a) w § 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) swojego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia albo krewnych osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia;”.

b) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 35 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Pełnomocnikiem strony może być adwokat lub radca prawny, a ponadto inny skarżący lub uczestnik postępowania, jak również małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodzeństwo, wstępni lub zstępni strony oraz osoby pozostające ze stroną w stosunku przysposobienia, a także inne osoby, jeżeli przewidują to przepisy szczególne.”.

Art. 97. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 257, 620 i 1083) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 13 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członkami rodziny uprawnionymi do odszkodowania są:

- 1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, z zastrzeżeniem ust. 3;
- 2) dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobione oraz przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, w tym również w ramach rodziny zastępczej, spełniające w dniu śmierci ubezpieczonego lub rencisty warunki uzyskania renty rodzinnej;
- 3) rodzice, osoby przysposabiające, macocha oraz ojczym albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, jeżeli w dniu śmierci ubezpieczonego lub rencisty prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli ubezpieczony lub rencista bezpośrednio przed śmiercią przyczyniał się do ich utrzymania albo jeżeli ustalone zostało wyrokiem lub ugodą sądową prawo do alimentów z jego strony.”;

2) w art. 14:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 18-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, gdy uprawnionymi są małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dziecko;”;

b) w ust. 2 pkt otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek i jedno lub więcej dzieci albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i jedno lub więcej dzieci – odszkodowanie przysługuje w wysokości ustalonej w ust. 1 pkt 1, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie, na każde dziecko;”,

c) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Jeżeli obok małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dzieci do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie inni członkowie rodziny, każdemu z nich odszkodowanie przysługuje w wysokości 3,5-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dzieciom zgodnie z ust. 1 pkt 1 lub ust. 2.

4. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są tylko członkowie rodziny inni niż małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dzieci, odszkodowanie to przysługuje w wysokości ustalonej według zasad określonych w ust. 1 pkt 2, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie, na drugiego i każdego następnego uprawnionego.”.

Art. 98. W ustawie z dnia 30 października 2002 r. o zaopatrzeniu z tytułu wypadków lub chorób zawodowych powstałych w szczególnych okolicznościach (Dz. U. z 2025 r. poz. 173 i 620) w art. 3 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Członkami rodziny są małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobione, przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, w tym również w ramach rodziny zastępczej, rodzice, osoby przysposabiające, ojczym i macocha albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, jeżeli spełniają warunki do uzyskania renty rodzinnej w myśl przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 53, 252 i 568) zwanej dalej „ustawą o emeryturach i rentach z FUS”.”.

Art. 99. W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2025 r. poz. 614, 1085, 1170 i 1172) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:
„Wniosek o ogłoszenie upadłości może złożyć wierzyciel, zarządca sukcesyjny, a także spadkobierca oraz małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, i każde z dzieci lub rodziców zmarłego, chociażby nie dziedziczyli po nim spadku.”;
- 2) art. 116 otrzymuje brzmienie:
„Art. 116. Roszczenia małżonka upadłego wynikające z umowy majątkowej małżeńskiej oraz roszczenia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu wynikające z umowy o wspólnym pożyciu mogą być uwzględnione tylko wówczas, gdy była ona zawarta co najmniej dwa lata przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.”;
- 3) w części pierwszej w tytule III w dziale 2 tytuł rozdziału 4 otrzymuje brzmienie:
„Wpływ ogłoszenia upadłości na stosunki majątkowe małżeńskie oraz na stosunki majątkowe między stronami umowy o wspólnym pożyciu”;
- 4) w art. 124:
 - a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:
„1a. Jeżeli w umowie o wspólnym pożyciu ustanowiono wspólność majątkową, z dniem ogłoszenia upadłości jednej stron umowy o wspólnym pożyciu powstaje między stronami umowy o wspólnym pożyciu rozdzielnosc majątkowa. Majątek wspólny stron umowy o wspólnym pożyciu wchodzi do masy upadłości, a jego podział jest niedopuszczalny.”;
 - b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
„3. Małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu upadłego może dochodzić w postępowaniu upadłościowym należności z tytułu udziału w majątku wspólnym, zgłaszając tę wierzytelność syndykowi za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie sądowe.”;
- 5) w art. 125:
 - a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, gdy rozdzielnosc majątkowa powstała z mocy prawa w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości:

- 1) w wyniku rozwodu, separacji albo ubezwłasnowolnienia jednego z małżonków, chyba że pozew lub wniosek w sprawie został złożony co najmniej dwa lata przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości,
- 2) w wyniku rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu albo utraty zdolności do czynności prawnych strony umowy o wspólnym pożyciu.”,

b) po ust. 3 dodaje się ustęp 3a w brzmieniu:

„3a. Rozwiedziony małżonek upadłego albo małżonek upadłego, osoba będąca drugą stroną rozwiązywanej umowy o wspólnym pożyciu albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu może w drodze powództwa lub zarzutu żądać uznania rozdzielnosci majątkowej za skuteczną w stosunku do masy upadłości, jeżeli w chwili powstania rozdzielnosci majątkowej nie wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości, a powstanie rozdzielnosci majątkowej nie doprowadziło do pokrzywdzenia wierzycieli. Powództwo wnosi się do sądu upadłościowego. Sąd może zabezpieczyć powództwo przez ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania mienia, które stanowiło majątek wspólny małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu.”;

6) w art. 128:

a) w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Sędzia–komisarz z urzędu albo na wniosek syndyka uzna za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości odpłatną czynność prawną dokonaną przez upadłego w terminie sześciu miesięcy przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości z małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, krewnym osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej lub w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, z osobą pozostającą z upadłym w faktycznym związku, prowadzącą z nim wspólnie gospodarstwo domowe albo z przysposobionym lub przysposabiającym, chyba że druga strona czynności wykaze, że nie doszło do pokrzywdzenia wierzycieli.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do czynności upadłego będącego spółką lub osobą prawną, dokonanej z jej współnikami, ich reprezentantami lub ich małżonkami albo osobami będącymi drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, jak również ze spółkami powiązanymi, ich współnikami, reprezentantami lub małżonkami albo osobami będącymi drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu tych osób.”;

7) w art. 157a:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jest wierzycielem lub dłużnikiem upadłego, małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępnym, zstępnym, rodzeństwem, powinowatym upadłego lub jego wierzyciela w tej samej linii czy stopniu, wstępnym, zstępnym, rodzeństwem osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, osobą pozostającą z nim w stosunku przysposobienia lub małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu tej osoby albo osobą pozostającą z upadłym w faktycznym związku, prowadzącą z nim wspólnie gospodarstwo domowe;”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Syndyk oraz jego małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępny, zstępny, rodzeństwo, osoba pozostająca z nim w stosunku przysposobienia lub małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu takiej osoby, jak również osoba pozostająca z nim w faktycznym związku, prowadząca z nim wspólnie gospodarstwo domowe, nie mogą nabyć rzeczy ani praw pochodzących ze sprzedaży dokonanej w postępowaniu upadłościowym, w którym syndyk pełni albo pełnił tę funkcję.”;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przeszkoda, o której mowa w ust. 1 pkt 1, trwa mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”;

8) w art. 176:

a) w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Syndyk niezwłocznie zawiadamia o upadłości tych wierzycieli, których adresy są znane na podstawie ksiąg upadłego, a także komorników prowadzących postępowania egzekucyjne przeciwko upadłemu oraz małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

b) ust. 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. W zawiadomieniu skierowanym do małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu upadłego syndyk poucza go o treści art. 124–126.”;

9) w art. 215 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku ogłoszenia upadłości osobowej spółki handlowej oraz jej wspólników ponoszących odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, a także jeżeli sąd uzna za uzasadnione połączenie spraw upadłościowych prowadzonych wobec innych upadłych, w szczególności wobec podmiotów powiązanych oraz małżonków i stron umowy o wspólnym pożyciu, przepisy ust. 1–4 stosuje się odpowiednio.”;

10) w art. 491^{6a} ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W zawiadomieniu skierowanym do małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dłużnika syndyk poucza go o treści art. 124–126, art. 491¹⁴ ust. 5, 6 i 8, art. 491^{14a} i art. 491¹⁶.”.

Art. 100. W ustawie z dnia 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 423 oraz z 2025 r. poz. 620) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) „osobie bliskiej” – należy przez to rozumieć zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, rodziców małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, osoby przysposabiające i przysposobione, ojczyma, macochę oraz pasierbów, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a także osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica;”;

2) w art. 2a:

a) w ust. 3 pkt 10 otrzymuje brzmienie:

„10) w wyniku zniesienia współwłasności, podziału majątku wspólnego po ustaniu małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu oraz działu spadku;”;

b) ust. 3a otrzymuje brzmienie:

„3a. Jeżeli nieruchomość rolna wchodzi albo ma wejść w skład wspólności majątkowej małżeńskiej albo wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, wystarczające jest, gdy określone w ustawie wymogi dotyczące nabywcy nieruchomości rolnej spełnia jeden z małżonków albo jedna ze stron umowy o wspólnym pożyciu.”,

3) w art. 2b:

a) w ust. 4 po pkt 5 dodaje się pkt 5a w brzmieniu:

„5a) nabytej od osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w trakcie jej trwania – jeżeli nieruchomość ta co najmniej 5 lat przed nabyciem była własnością jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu lub wchodziła w skład ich wspólności majątkowej;”,

b) w ust. 4 po pkt 6 dodaje się pkt 6a w brzmieniu:

„6a) nabytej w wyniku podziału majątku wspólnego po ustaniu sumowy o wspólnym pożyciu – jeżeli nieruchomość ta co najmniej 5 lat przed nabyciem wchodziła w skład majątku wspólnego podlegającego podziałowi;”.

Art. 101. W ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2025 r. poz. 1338) w art. 20 w ust. 1 wprowadza się następujące zmiany:

1) w pkt 4 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) nie mogą być członkami organu zarządzającego ani pozostawać z nimi w związku małżeńskim, być stronami tej samej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, we wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa lub podległości służbowej, a także nie mogą być krewnymi osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu członka organu zarządzającego;”;

2) w pkt 6 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) udzielania pożyczek lub zabezpieczania zobowiązań majątkiem organizacji w stosunku do jej członków, członków organów lub pracowników oraz osób, z którymi członkowie, członkowie organów oraz pracownicy organizacji pozostają w związku małżeńskim, są stronami umowy o wspólnym pożyciu, pozostają we wspólnym pożyciu bez zawarcia umowy o wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo są związani z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli a

także krewnym tej samej linii i stopniu osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu członka, członka organu lub pracownika, zwanych dalej „osobami bliskimi”,”.

Art. 102. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1208) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3:

a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) dziecku – oznacza to dziecko własne, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, przysposobione oraz dziecko, w sprawie którego toczy się postępowanie o przysposobienie, lub dziecko znajdujące się pod opieką prawną;”,

b) pkt 16 otrzymuje brzmienie:

„16) rodzinie – oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25. rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2024 r. poz. 246); do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim albo dziecka będącego stroną umowy o wspólnym pożyciu, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko;”,

c) pkt 17a otrzymuje brzmienie:

„17a) osobie samotnie wychowującej dziecko – oznacza to pannę, kawalera, wdowę, wdowca, osobę po ustaniu umowy o wspólnym pożyciu w następstwie śmierci drugiej strony tej umowy, osobę pozostającą w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osobę rozwiedzioną, osobę po rozwiązaniu

umowy o wspólnym pożyciu, chyba że wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem;”;

2) w art. 7 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dziecko lub osoba ucząca się pozostają w związku małżeńskim albo są stroną umowy o wspólnym pożyciu;”;

3) art. 23 w ust. 4 w pkt 3 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód, separację, rozwiązanie lub unieważnienie umowy o wspólnym pożyciu,”.

Art. 103. W ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 922) w art. 6 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Na wniosek właściciela gruntów wchodzących w skład gospodarstwa rolnego, który ubiega się o przyznanie renty strukturalnej, lub na wniosek jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa:”.

Art. 104. W ustawie z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności (Dz. U. z 2025 r. poz. 865) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 w ust. 1a:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W przypadku producenta będącego w związku małżeńskim albo będącego stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz w przypadku producenta będącego współposiadaczem gospodarstwa rolnego ewidencja producentów zawiera ponadto:”;

b) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) imię i nazwisko oraz numer ewidencyjny powszechnego elektronicznego systemu ewidencji ludności (PESEL) małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu producenta, z zastrzeżeniem ust. 3;”;

2) w art. 12:

a) w ust. 4:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„W przypadku małżonków, stron umowy o wspólnym pożyciu oraz podmiotów będących współposiadaczami gospodarstwa rolnego nadaje się:”,
- pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) jeden numer identyfikacyjny temu z małżonków, stron umowy o wspólnym pożyciu lub współposiadaczy, co do którego współmałżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub współposiadacz wyrazili pisemną zgodę;”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. W przypadku, o którym mowa w ust. 4 pkt 1, do wniosku o wpis do ewidencji producentów dołącza się pisemną zgodę odpowiednio współmałżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub współposiadaczy gospodarstwa rolnego.”.

Art. 105. W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1214 i 1302) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) osoba samotna – osobę samotnie gospodarującą, niepozostającą w związku małżeńskim albo osobę będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, i nieposiadającą wstępnych ani zstępnych;”;

2) w art. 8 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. W sytuacji gdy podatnik łączy przychody z działalności gospodarczej z innymi przychodami lub rozlicza się wspólnie z małżonkiem albo drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, przez podatek należny, o którym mowa w ust. 5 pkt 1, rozumie się podatek wyliczony w takiej proporcji, w jakiej pozostaje dochód podatnika z pozarolniczej działalności gospodarczej wynikający z deklaracji podatkowych do sumy wszystkich wykazanych w nich dochodów.”;

3) w art. 42 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Przez ojca i matkę, o których mowa w ust. 1, należy rozumieć również ojca i matkę współmałżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

4) w art. 50:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.”,

b) w ust. 4a pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) nie jest oddzielnie zamieszkującym małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępnym ani zstępnym osoby, na rzecz której są świadczone usługi sąsiedzkie;”,

c) ust. 6b otrzymuje brzmienie:

„6b. Rada gminy może postanowić o rozszerzeniu katalogu osób, o których mowa w ust. 1 i 2, o osoby, dla których wsparcie w postaci usług sąsiedzkich będzie miało charakter uzupełniający opiekę sprawowaną przez rodzinę, a także wspólnie niezamieszkującego małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępnych i zstępnych.”;

5) w art. 54a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy przesłanki skierowania do domu pomocy społecznej spełniają jednocześnie osoby pozostające w związku małżeńskim lub które są stroną umowy o wspólnym pożyciu, lub rodzic z pełnoletnim dzieckiem, osoby te można skierować do jednego domu pomocy społecznej pomimo zakwalifikowania każdej z tych osób do różnych typów domów pomocy społecznej.”;

6) w art. 55 ust. 2g otrzymuje brzmienie:

„2g. Mieszkaniec domu, w tym również mieszkaniec ubezwłasnowolniony, jego przedstawiciel ustawowy, małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewny w linii prostej, rodzeństwo oraz osoba sprawująca nad nim faktyczną opiekę mogą wystąpić do sądu opiekuńczego, w którego okręgu znajduje się dom pomocy społecznej, z wnioskiem o uchylenie ograniczenia.”;

7) w art. 61:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępni przed wstępnymi,”,

b) w ust. 2 w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

- „2) małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępni przed wstępnymi – zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2:”;
- 8) w art. 64 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) małżonkowie, osoby będące drugimi stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępni, wstępni utrzymują się z jednego świadczenia lub wynagrodzenia;”;
- 9) w art. 68 ust. 2f otrzymuje brzmienie:
- „2f. Osoba przebywająca w placówce, w tym również osoba ubezwłasnowolniona, jej przedstawiciel ustawowy, małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewny w linii prostej, rodzeństwo oraz osoba sprawująca nad nią faktyczną opiekę mogą wystąpić do sądu opiekuńczego, w którego okręgu znajduje się placówka, z wnioskiem o uchylenie ograniczenia.”;
- 10) w art. 96 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) małżonku, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępnych przed wstępnymi osoby korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej – jedynie w przypadku gdy nie dokonano zwrotu wydatków zgodnie z pkt 1 i 2, w wysokości przewidzianej w decyzji dla osoby lub rodziny korzystającej ze świadczeń z pomocy społecznej.”;
- 11) w art. 103 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:
- „1. Kierownik ośrodka pomocy społecznej, a w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych – dyrektor centrum usług społecznych, oraz kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie może, w drodze umowy, ustalić z małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępny lub wstępny wysokość świadczonej przez nich pomocy na rzecz osoby ubiegającej się o przyznanie świadczenia. W tym przypadku nie stosuje się art. 96 ust. 1 pkt 3.
2. Kierownik ośrodka pomocy społecznej albo dyrektor centrum usług społecznych, o którym mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, ustala w drodze umowy z małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępny lub wstępny wysokość wnoszonej przez nich opłaty za pobyt tego mieszkańca domu pomocy społecznej, biorąc pod uwagę wysokość dochodów i możliwości.”.

Art. 106. W ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940 oraz z 2025 r. poz. 884) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 104 w ust. 5 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:
 - „1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;
 - 2) dzieci (własne, małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej) pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 lat;
 - 3) rodzice pracownika i jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu będący na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo inwalidztwo, albo inne okoliczności są niezdolni do wykonywania zatrudnienia; za rodziców uważa się również ojczyma i macochę, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica oraz osoby przysposabiające.”;
- 2) w art. 104a w ust. 6 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Przez osoby bliskie rozumie się małżonków, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz wstępnych i zstępnych, a także osoby przysposabiające i przysposobione.”.

Art. 107. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o pracowniczych programach emerytalnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 556 oraz z 2025 r. poz. 1216) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 43 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) z PPK zmarłego uczestnika PPK na rachunek w programie małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, zmarłego uczestnika PPK lub osoby uprawnionej na warunkach określonych w ustawie z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych.”;
- 2) w art. 48 w ust. 6 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Członkami najbliższej rodziny uczestnika są: małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, rodzice oraz wnuki.”.

Art. 108. W ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o indywidualnych kontach emerytalnych oraz indywidualnych kontach zabezpieczenia emerytalnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 707 oraz z 2025 r. poz. 1216) w art. 35 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

- „6) z PPK zmarłego uczestnika PPK na IKE małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) zmarłego uczestnika PPK lub osoby uprawnionej, albo”.

Art. 109. W ustawie z dnia 27 maja 2004 r. o funduszach inwestycyjnych i zarządzaniu alternatywnymi funduszami inwestycyjnymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 1034, 1863, z 2025 r. poz. 146, 820, 935, 1069, 1161, 1216 i 1408) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 54 w ust. 7a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonków, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub w tym samym stopniu, co te osoby, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki i kurateli a także osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, i krewnych tych osób w linii prostej oraz ich rodzeństwo;”;

- 2) w art. 107 w ust. 2 w pkt 2 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) osobami pozostającymi z osobami wymienionymi w lit. a–c w związku małżeńskim albo w stroną umowy o wspólnym pożyciu,”.

Art. 110. W ustawie z dnia 30 lipca 2004 r. o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 1925, z 2006 r. poz. 708 oraz z 2009 r. poz. 918) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3a w ust. 1 we wprowadzeniu do wyliczenia zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną w umowie o wspólnym pożyciu.”;

- 2) w załączniku do ustawy:

- a) w części poprzedzającej punkt I wyrazy:

„Oświadczenie o stanie majątkowym

Ja, niżej podpisany(a), (imiona i nazwisko; w przypadku kobiet należy podać również nazwisko panieńskie) urodzony(a) w (miejsce zatrudnienia, stanowisko lub funkcja) zamieszkały(a) po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 30 lipca 2004 r. o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 187, poz. 1925), zgodnie z art. 3a tej ustawy oświadczam, że posiadam wchodzące w skład małżeńskiej wspólności majątkowej lub stanowiące mój majątek odrębny:”

zastępuje się wyrazami:

„Oświadczenie o stanie majątkowym

Ja, niżej podpisany(a), (imiona i nazwisko oraz nazwisko rodowe) urodzony(a) w (miejsce zatrudnienia, stanowisko lub funkcja) zamieszkały(a) po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 30 lipca 2004 r. o uposażeniu posłów do Parlamentu Europejskiego wybranych w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. poz. 1925, z 2006 r. poz. 708 oraz z 2009 r. poz. 918), zgodnie z art. 3a tej ustawy oświadczam, że posiadam wchodzące w skład małżeńskiej wspólności majątkowej, wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu lub stanowiące mój majątek odrębny:”,

b) punkt VI otrzymuje brzmienie:

„Nabyłem(am) (nabył mój małżonek, nabyła osoba będąca drugą stroną mojej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...)) od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub komunalnej osoby prawnej następujące mienie, które podlegało zbyciu w drodze przetargu – należy podać opis mienia i datę nabycia, od kogo:”.

Art. 111. W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1461) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 1 pkt 2b

„2b) osoby ubiegające się w Rzeczypospolitej Polskiej o udzielenie ochrony międzynarodowej i małżonkowie albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby

najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, w imieniu których występują z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej, którzy posiadają zaświadczenie wydane na podstawie art. 35 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1504, 2024 r. poz. 854 i 1688),”;

2) w art. 5 w pkt 3 lit. a i b otrzymują brzmienie:

- „a) dziecko własne, dziecko małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziecko przysposobione, wnuka albo dziecko obce, dla którego ustanowiono opiekę, albo dziecko obce w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka, do ukończenia przez nie 18 lat, a jeżeli uczy się dalej w szkole lub odbywa kształcenie w uczelni lub szkole doktorskiej – do ukończenia 26 lat, natomiast jeżeli posiada orzeczenie o znacznym stopniu niepełnosprawności lub inne traktowane na równi – bez ograniczenia wieku,
- b) małżonka albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,”;

3) w art. 31s:

- a) w ust. 8 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Członkowie Rady Przejrzystości, ich małżonkowie albo ich osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępni i wstępni w linii prostej oraz osoby, z którymi członkowie Rady Przejrzystości pozostają we wspólnym pożyciu, nie mogą.”;
- b) w ust. 8a część wspólna otrzymuje brzmienie:
„– zwane dalej „deklaracją o powiązaniach branżowych”, dotyczące ich samych, ich małżonków albo osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępnych i wstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi pozostają we wspólnym pożyciu.”;
- c) w ust. 8c pkt 4 otrzymuje brzmienie:
„4) imię (imiona) i nazwisko: małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępnych i zstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi składający deklarację pozostaje we wspólnym pożyciu,”;

4) w art. 31sa:

- a) w ust. 8 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Członkowie Rady do spraw Taryfikacji, ich małżonkowie albo osoby będące drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu, zstępni i wstępni w linii prostej oraz osoby,

z którymi członkowie Rady Przejrzystości pozostają we wspólnym pożyciu, nie mogą:”,

- b) ust. 8a otrzymuje brzmienie:

„8a. Kandydaci na członków Rady do spraw Taryfikacji przed powołaniem do składu tej Rady składają ministrowi właściwemu do spraw zdrowia, a członkowie Rady do spraw Taryfikacji przed każdym posiedzeniem tej Rady składają Prezesowi Agencji, pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń z art. 233 § 6 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, oświadczenie o zaistnieniu lub niezaistnieniu okoliczności określonych w ust. 8, zwane dalej „oświadczeniem o powiązaniach branżowych”, dotyczące ich samych, ich małżonków, osób będących drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu, zstępnych i wstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi pozostają we wspólnym pożyciu.”,

- c) w ust. 8c pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) imię (imiona) i nazwisko: małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępnych i zstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi składający deklarację pozostaje we wspólnym pożyciu;”;

- 5) w art. 42f:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Zgodę, o której mowa w art. 42b ust. 9, wydaje, w drodze decyzji administracyjnej, na wniosek świadczeniobiorcy, jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu lub osoby upoważnionej przez świadczeniobiorcę, Prezes Funduszu.”,

- b) w ust. 4 w pkt 1:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„w części wypełnianej przez świadczeniobiorcę, jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, krewnego osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia w linii prostej, osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę upoważnioną przez świadczeniobiorcę:”;

- lit. c–e otrzymują brzmienie:

- „c) imię i nazwisko oraz numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość i datę urodzenia osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż świadczeniobiorca osoba wymieniona w ust. 1,
- d) adres miejsca zamieszkania oraz adres do korespondencji osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż świadczeniobiorca osoba wymieniona w ust. 1,
- e) numer telefonu lub adres poczty elektronicznej świadczeniobiorcy albo osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż świadczeniobiorca osoba wymieniona w ust. 1, jeżeli posiada,”;

6) w art. 42i:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prezes Funduszu wydaje świadczeniobiorcy, osobie uprawnionej do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji lub osobie, o której mowa w art. 12a, zwanej dalej „wnioskodawcą”, na wniosek wnioskodawcy, jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu lub osoby upoważnionej przez wnioskodawcę, instytucji właściwej, instytucji miejsca zamieszkania albo instytucji miejsca pobytu w innym państwie członkowskim UE lub EFTA, lub Zjednoczonym Królestwie, zwanych dalej „podmiotem uprawnionym”, w drodze decyzji administracyjnej, zgodę na udzielenie danego świadczenia opieki zdrowotnej albo jego kontynuację na terytorium innego państwa członkowskiego UE lub EFTA, lub Zjednoczonego Królestwa, w przypadkach, o których mowa w przepisach o koordynacji.”,

b) w ust. 5 w pkt 1:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„w części wypełnianej przez wnioskodawcę, jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę upoważnioną przez wnioskodawcę,”,

- lit. c–e otrzymują brzmienie:

- „c) imię i nazwisko oraz numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość i datę urodzenia osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w ust. 1,
- d) adres miejsca zamieszkania oraz adres do korespondencji osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w ust. 1,
- e) numer telefonu lub adres poczty elektronicznej wnioskodawcy albo osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w ust. 1, jeżeli posiada,”;

7) w art. 42j:

a) ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Prezes Funduszu może na wniosek wnioskodawcy, jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, osoby pozostającej we wspólnym pożyciu lub osoby upoważnionej przez wnioskodawcę, w drodze decyzji administracyjnej, skierować wnioskodawcę do przeprowadzenia poza granicami kraju leczenia lub badań diagnostycznych, należących do świadczeń gwarantowanych, których aktualnie nie wykonuje się w kraju, kierując się koniecznością udzielenia takiego świadczenia w celu ratowania życia lub poprawy stanu zdrowia wnioskodawcy.

2. W przypadkach określonych w ust. 1 Prezes Funduszu może, na wniosek wnioskodawcy albo innej osoby wymienionej w ust. 1, w drodze decyzji administracyjnej, wydać zgodę na pokrycie kosztów transportu do miejsca udzielenia świadczeń za granicą lub miejsca leczenia lub zamieszkania w kraju najtańszym środkiem komunikacji możliwym do zastosowania w aktualnym stanie zdrowia, w przypadkach uzasadnionych stanem zdrowia.”,

b) w ust. 4 w pkt 1:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„w części wypełnianej przez wnioskodawcę, jego przedstawiciela ustawowego, małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnego lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę upoważnioną przez wnioskodawcę,”,

- lit. c–e otrzymują brzmienie:
 - c) imię i nazwisko oraz numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość i datę urodzenia osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w ust. 1,
 - d) adres miejsca zamieszkania oraz adres do korespondencji osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w art. 42j ust. 1,
 - e) numer telefonu lub adres poczty elektronicznej wnioskodawcy albo osoby składającej wniosek, jeżeli wniosek składa inna niż wnioskodawca osoba wymieniona w ust. 1, jeżeli posiada,”;
- 8) w art. 43a w ust. 1 część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– przysługuje bezpłatne zaopatrzenie w leki, środki spożywcze specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyroby medyczne określone w wykazie, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ustawy o refundacji, ustalonym w sposób określony w ust. 2, na podstawie recepty wystawionej przez lekarza lub pielęgniarkę udzielających świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej albo lekarza posiadającego prawo wykonywania zawodu, który zaprzestał wykonywania zawodu i wystawił receptę dla siebie albo dla małżonka albo dla osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, albo dla osoby pozostającej we wspólnym pożyciu albo dla krewnych lub powinowatych w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa albo dla krewnych osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa.”;
- 9) w art. 46 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) małżonkami albo osoby będącymi drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o których mowa w pkt 1 i 2, pozostającymi na ich wyłącznym utrzymaniu,”;
- 10) w art. 61f ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Kontroler albo osoba, o której mowa w art. 61e ust. 2, podlega wyłączeniu z postępowania kontrolnego, na wniosek lub z urzędu, jeżeli kontrola mogłaby oddziaływać na jej prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jej małżonka albo osoby będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu albo osób pozostających z nią we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych osoby będącej drugą

stroną jej umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia, albo osób związanych z nią z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu o, pozostawania we wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

11) w art. 87 ust. 4b otrzymuje brzmienie:

„4b. Ewidencjonowanie składki małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu prowadzących działalność w zakresie działów specjalnych następuje w równych częściach.”;

12) w art. 95eb:

a) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Członkowie Komisji, ich małżonkowie, osoby będące drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu, zstępni i wstępni w linii prostej do drugiego stopnia oraz osoby, z którymi członkowie tej Komisji pozostają we wspólnym pożyciu, oraz osoby związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli nie mogą:

- 1) posiadać akcji lub udziałów w podmiocie leczniczym,
- 2) być członkami zarządu lub organów nadzorczych podmiotu leczniczego,
- 3) być członkami organów spółdzielni, stowarzyszeń lub fundacji wykonujących działalność leczniczą w formie podmiotu leczniczego,
- 4) wykonywać zajęć zarobkowych na podstawie stosunku pracy, umowy o świadczenie usług zarządczych, umowy zlecenia, umowy o dzieło albo innej umowy, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zawartej z podmiotem leczniczym

– który wystąpił z wnioskiem o wydanie opinii o celowości inwestycji, której wartość kosztorysowa przekracza 50 mln zł. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, faktycznego pozostawania we wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.

4. Kandydaci na członków Komisji i członkowie Komisji przed każdym posiedzeniem Komisji, jednak nie później niż 10 dni od dnia wpływu do systemu IOWISZ wniosku o wydanie opinii o celowości inwestycji, której wartość kosztorysowa przekracza 50 mln zł, składają ministrowi właściwemu do spraw zdrowia oświadczenie dotyczące niezachodzenia okoliczności, o których mowa w ust. 3, pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, dotyczące ich samych oraz ich małżonków, osób będących drugą stroną ich umowy

o wspólnym pożyciu, zstępnych i wstępnych w linii prostej do drugiego stopnia, osób, z którymi pozostają we wspólnym pożyciu, oraz osób związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.”,

b) w ust. 7 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) imię i nazwisko: małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, zstępnych i wstępnych w linii prostej do drugiego stopnia oraz osób, z którymi członkowie Komisji pozostają we wspólnym pożyciu, oraz osób związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, wobec których zaistniały okoliczności, o których mowa w ust. 3;”;

13) w art. 139 w ust. 5:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostaje ze świadczeniodawcą, o którym mowa w pkt 1, w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej lub w linii bocznej do drugiego stopnia albo jest krewnym w tej samej linii i stopniu osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu świadczeniodawcy;”;

b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) pozostaje ze świadczeniodawcą, o którym mowa w pkt 1, w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do jej bezstronności, lub w takim stosunku pozostaje ich małżonek, osoba będąca drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu lub osoba, z którą pozostają we wspólnym pożyciu.”.

Art. 112. W ustawie z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1484) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 83 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) sprawa dotyczy go bezpośrednio, jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej

dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnego lub powinowatego w linii prostej, osoby pozostającej z nim w stosunku przysposobienia albo krewnego w linii prostej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”;

- 2) w art. 91 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Świadek może odmówić udzielenia odpowiedzi na poszczególne pytania, jeżeli odpowiedź mogłaby narazić jego samego, jego małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnego lub powinowatego w linii prostej, krewnego w linii prostej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu albo osobę pozostającą z nim w stosunku przysposobienia na odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych lub odpowiedzialność określoną odrębnymi przepisami.”.

Art. 113. W ustawie z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów (Dz. U. z 2023 r. poz. 1185) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 12 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) pobranie następuje na rzecz krewnego w linii prostej, rodzeństwa, osoby przysposobionej, małżonka lub osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz, z zastrzeżeniem art. 13, na rzecz innej osoby, jeżeli uzasadniają to szczególne względy osobiste;”;

- 2) w art. 13 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Pobranie komórek, tkanek lub narządu od żywego dawcy na rzecz osoby niebędącej krewnym w linii prostej, rodzeństwem, osobą przysposobioną, małżonkiem lub osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wymaga zgody sądu rejonowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania lub pobytu dawcy, wydanego w postępowaniu nieprocesowym, po wysłuchaniu wnioskodawcy oraz po zapoznaniu się z opinią Komisji Etycznej Krajowej Rady Transplantacyjnej.”.

Art. 114. W ustawie z dnia 7 lipca 2005 r. o państwowej kompensacie przysługującej ofiarom niektórych czynów zabronionych (Dz. U. z 2016 r. poz. 325) w art. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) osoba najbliższa – małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub osobę pozostającą z ofiarą we wspólnym pożyciu, wstępnego lub zstępnego ofiary oraz osobę pozostającą z ofiarą w stosunku przysposobienia;”.

Art. 115. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1228) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 5 w ust. 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) ryczałty należne kuratorom sądowym za przeprowadzenie wywiadu środowiskowego w sprawach: o unieważnienie małżeństwa, o rozwód, separację, rozwiązanie albo unieważnienie umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, a także za uczestniczenie przy ustalonych przez sąd kontaktach rodziców z dziećmi;”;

2) w art. 27:

a) dotychczasową treść oznacza się jako ust. 1 i po pkt 2 dodaje się pkt 2a i 2b w brzmieniu:

„2a) unieważnienie umowy o wspólnym pożyciu;

2b) rozwiązanie umowy o wspólnym pożyciu”,

b) dodaje się ust. 2 w brzmieniu:

„2. W sprawach o rozwiązanie lub o umowy o wspólnym pożyciu, w razie zasądzenia alimentów na rzecz drugiej strony umowy o wspólnym pożyciu w orzeczeniu kończącym postępowanie w instancji, pobiera się od zobowiązanego opłatę stosunkową od zasądzzonego roszczenia.”;

3) w art. 38 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Opłatę stałą w kwocie 1000 złotych pobiera się od wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej oraz od wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu.”;

4) w art. 43 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) własności, użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nabytego w wyniku podziału majątku wspólnego po ustaniu wspólności

majątkowej między małżonkami albo między stronami umowy o wspólnym pożyciu;”;

5) w art. 71 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dłużnika;”;

6) w art. 79 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Poza wypadkami przewidzianymi w ust. 1 sąd z urzędu zwraca stronie całą uiszczoną opłatę od pozwu o rozwód lub separację lub rozwiązanie umowy o wspólnym pożyciu albo wniosku o separację w razie cofnięcia pozwu lub wniosku na skutek pojednania się stron w pierwszej instancji. W razie pojednania się stron przed zakończeniem postępowania apelacyjnego, zwraca się połowę uiszczonej opłaty od apelacji.”.

Art. 116. W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1135) w art. 22 wprowadza się następujące zmiany:

1) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) kontrola dotyczy jej małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia;”;

2) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Powody wyłączenia, o których mowa w ust. 2, trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 117. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) w art. 30 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Na wniosek przedstawiciela ustawowego, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, rodzica, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) lub faktycznego opiekuna albo z urzędu sąd rodzinny może skierować niepełnoletnią osobę uzależnioną na przymusowe leczenie i rehabilitację.”.

Art. 118. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) w art. 2 w ust. 1:

1) pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu,”;

2) po lit. a dodaje się lit. aa w brzmieniu:

„aa) osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, także w przypadku, gdy umowa o wspólnym pożyciu ustała lub została unieważniona, oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków albo osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,”;

3) lit. b–f otrzymują brzmienie:

„b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,

c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,

d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,

e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,

f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,”.

Art. 119. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o nadzorze nad rynkiem kapitałowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1161, 1222, z 2025 r. poz. 146 i 1069) w art. 31 ust. 1–2 otrzymują brzmienie:

„1. Kontroler podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa

w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.

2. Powody wyłączenia kontrolera od udziału w kontroli trwają mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 120. W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2024 r. poz. 722, 1863, z 2025 r. poz. 146, 820, 923, 1014, 1069 i 1216) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 106 w ust. 7a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonków, ich wstępnych, zstępnych i rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu co te osoby, a także osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki i kurateli a także osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, i krewnych tych osób w linii prostej oraz ich rodzeństwo;”;

2) w art. 132 w ust. 1 w pkt 1 lit. s otrzymuje brzmienie:

„s) małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępnych, zstępnych, rodzeństwa oraz powinowatych do pierwszego stopnia osób, o których mowa w lit. n–r,”.

Art. 121. W ustawie z dnia 10 marca 2006 r. o zwrocie podatku akcyzowego zawartego w cenie oleju napędowego wykorzystywanego do produkcji rolnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 1948 oraz z 2025 r. poz. 1415) w art. 3 w ust. 4 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Pisemna zgoda nie dotyczy współmałżonków oraz osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 122. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2025 r. poz. 694, 718 i 1366) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 41 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować odpowiednio Szefa SKW i Szefa SWW, o wyjeździe za granicę dzieci pozostających na jego utrzymaniu, małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”.”;

- 2) w art. 50:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za członków rodziny funkcjonariusza uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 49 uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieci.”,

- b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Za dzieci uważa się dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, które”;

- 3) w art. 58 w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Funkcjonariuszowi udziela się urlopu okolicznościowego w celu zawarcia związku małżeńskiego, w przypadku urodzenia się dziecka, urodzenia dziecka przez osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, ślubu dziecka własnego, przysposobionego, pasierba, dziecka osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziecka obcego przyjętego na wychowanie i utrzymanie, w tym także w ramach rodziny zastępczej, a także z powodu pogrzebu małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziecka, rodziców, rodzeństwa, teściów, rodziców osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziadków i opiekunów oraz innej osoby pozostającej na utrzymaniu funkcjonariusza lub pod jego bezpośrednią opieką.”;

- 4) w art. 62:

- a) w ust. 7 pkt 11 otrzymuje brzmienie:

„11) oświadczenie funkcjonariusza, czy on, jego małżonek lub osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem są właścicielami lub współwłaścicielami lokalu mieszkalnego, o którym mowa w ust. 10 pkt 1;”,

- b) ust. 10 otrzymuje brzmienie:

„10. Prawo do form zakwaterowania, o których mowa w ust. 2 pkt 1 i 2, nie przysługuje, jeżeli:

- 1) funkcjonariusz, jego małżonek lub osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem jest właścicielem lub współwłaścicielem lokalu mieszkalnego albo domu w miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, albo w miejscowości, o której mowa w art. 67 ust. 1 pkt 1 albo 2;
 - 2) małżonek funkcjonariusza lub osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem będący:
 - a) funkcjonariuszem Policji,
 - b) funkcjonariuszem Państwowej Straży Pożarnej,
 - c) funkcjonariuszem Straży Granicznej,
 - d) funkcjonariuszem Służby Ochrony Państwa,
 - e) funkcjonariuszem Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego,
 - f) funkcjonariuszem Agencji Wywiadu,
 - g) funkcjonariuszem SWW,
 - h) funkcjonariuszem SKW,
 - i) żołnierzem Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej– otrzymał przydział lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej na podstawie przepisów obowiązujących w tych służbach, jeżeli małżonkowie lub osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu pełnią służbę w tej samej miejscowości albo w miejscowości, o której mowa w art. 67 ust. 1 pkt 1 albo 2.”;
- c) ust. 14 otrzymuje brzmienie:
- „14. W przypadku gdy oboje małżonkowie lub osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu są funkcjonariuszami, każdy z małżonków albo każda z osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu wybiera formę zakwaterowania, z tym że:
- 1) jednemu z małżonków albo jednej z osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu przysługuje przydział lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej, z uwzględnieniem dzieci, o których mowa w art. 63 pkt 2, a drugiemu małżonkowi albo drugiej z osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu przyznaje się świadczenie mieszkaniowe albo
 - 2) każdemu z małżonków albo każdej z osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu przyznaje się świadczenie mieszkaniowe.”;
- 5) art. 63 otrzymuje brzmienie:

„Art. 63. Członkami rodziny funkcjonariusza, których uwzględnia się przy przydziale lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej, są pozostający z funkcjonariuszem we wspólnym gospodarstwie domowym:

- 1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;
- 2) dzieci własne, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do dnia zawarcia przez nie związku małżeńskiego, które:
 - a) nie ukończyły 18. roku życia, a w przypadku uczęszczania do szkoły lub odbywania studiów w uczelni – 26. roku życia, albo
 - b) nie stały się całkowicie niezdolne do pracy lub niezdolne do samodzielnej egzystencji przed osiągnięciem wieku określonego w lit. a.”;
- 6) w art. 69 w ust. 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) on, jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu posiadają przydzielony decyzją administracyjną lokal mieszkalny albo kwatere tymczasową; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;”;
- 7) w art. 88 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) zwrot kosztów przejazdu do obranego miejsca zamieszkania dla siebie, małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci pozostających na jego utrzymaniu oraz zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego według zasad obowiązujących przy przeniesieniach służbowych;”;
- 8) w art. 91 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo która pozostawała z nim we wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

9) w art. 94:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 7000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku pokrycia kosztów pogrzebu funkcjonariusza ze środków odpowiednio SKW albo SWW małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, a w razie ich braku kolejno jednej z osób wymienionych w ust. 1 pkt 1, przysługuje połowa określonego tam zasiłku pogrzebowego.”;

10) w art. 95 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Zasiłek pogrzebowy, o którym mowa w ust. 1, przysługuje w razie śmierci członków rodziny funkcjonariusza:

- 1) małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;
- 2) dzieci własnych, małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci przysposobionych;
- 3) dzieci wychowywanych w ramach rodziny zastępczej;
- 4) dzieci przyjętych na wychowanie przed osiągnięciem pełnoletności, jeżeli rodzice ich nie żyją albo nie mogą zapewnić im utrzymania bądź zostali pozbawieni lub ograniczeni w sprawowaniu władzy rodzicielskiej;
- 5) rodziców funkcjonariusza, jego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem, a także ich ojczyma, macochy, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z rodzicem funkcjonariusza oraz osób ich przysposabiających;
- 6) osób, których opiekunem prawnym został ustanowiony funkcjonariusz lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem.”;

11) w art. 96b w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:

„3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym, małżonka funkcjonariusza, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;

- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica funkcjonariusza, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;
 - 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym, małżonka funkcjonariusza, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzic ma zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2025 r. poz. 798) lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
 - b) porodu lub choroby małżonka funkcjonariusza, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka funkcjonariusza, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;
- 12) w art. 104 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:
- „W przypadku zbiegu uprawnień do świadczeń socjalnych określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 49 ust. 7 oraz do świadczeń z tytułu przeniesienia do pełnienia służby w innej miejscowości, z tytułu służby obojga małżonków albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu w SKW albo służby obojga

małżonków albo obu stron umowy o wspólnym pożyciu w SWW, obojgu małżonkom albo obu stronom umowy o wspólnym pożyciu przysługuje jedno świadczenie.”;

13) w art. 126 w ust. 8 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, 304, 1178 i 1420);”;

14) w art. 141:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Postępowanie dyscyplinarne wznawia się na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego oraz rzecznika dyscyplinarnego, jeżeli w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stracił moc lub uległ zmianie przepis prawny będący podstawą wydania orzeczenia dyscyplinarnego.”;

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Przełożony dyscyplinarny, który wydał prawomocne orzeczenie dyscyplinarne, wznawia postępowanie dyscyplinarne z urzędu albo na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

15) w art. 142 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Na orzeczenie i postanowienie wydane w trybie wznowienia postępowania dyscyplinarnego służy ukaranemu lub obwinionemu, a w przypadku jego śmierci, jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym w linii prostej, rodzeństwu, przysposabiającemu lub przysposobionemu, odwołanie lub zażalenie do Szefa SKW albo SWW w terminie 7 dni od dnia doręczenia, z tym że na

orzeczenia i postanowienia wydane przez Szefa SKW albo SWW przysługuje jedynie w takim samym terminie wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.”.

Art. 123. W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2025 r. poz. 712 i 718) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 34 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusz kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 41:

a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) faktów i okoliczności, których ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność karną lub majątkową wezwanego do złożenia wyjaśnień, a także jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prawo odmowy udzielenia wyjaśnień w przypadkach, o których mowa w ust. 2 pkt 2, trwa mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

3) w art. 72 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować Szefa CBA o zaciąganych zobowiązaniach finansowych, a także zobowiązaniach małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub osoby pozostającej z nim we wspólnym

gospodarstwie domowym, jeżeli wysokość zobowiązania łącznie przekracza pięciokrotność miesięcznego uposażenia funkcjonariusza.”;

- 4) w art. 85 w ust. 4 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Funkcjonariuszowi udziela się płatnego urlopu okolicznościowego w celu zawarcia związku małżeńskiego, w przypadku urodzenia się dziecka, ślubu dziecka własnego, przysposobionego, pasierba, dziecka osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziecka obcego przyjętego na wychowanie i utrzymanie, w ramach rodziny zastępczej, a także z powodu śmierci małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziecka, rodziców, rodzeństwa, teściów, rodziców osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dziadków i opiekunów oraz innej osoby pozostającej na utrzymaniu funkcjonariusza lub pod jego bezpośrednią opieką.”;

- 5) w art. 93d:

- a) w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) on sam, małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym nie posiadają lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej;

2) został przeniesiony do pełnienia służby w innej miejscowości, w której on sam, współmałżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym nie posiadają lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego;”;

- b) w ust. 3 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoba pozostająca z nim we wspólnym gospodarstwie domowym, pełniący służbę w CBA, uzyskują dodatek mieszkaniowy na lokal lub dom jednorodzinny w tej samej miejscowości;”;

- 6) w art. 98 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Świadczenia, o których mowa w ust. 1 i 2, przysługują małżonkowi funkcjonariusza, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, która pozostawała z funkcjonariuszem we wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym

funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

7) w art. 100 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 7000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;

8) w art. 101 w ust. 2:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;

2) dzieci własnych lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci przysposobionych;”;

b) pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) osób, których opiekunem prawnym został ustanowiony funkcjonariusz lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;

9) w art. 102b w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:

„3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;

4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;

5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka funkcjonariusza albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:

- a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
 - b) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, tej osobie lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;
- 10) w art. 122 w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) jest małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów Kodeksu postępowania karnego;”;
- 11) w art. 137:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Postępowanie dyscyplinarne wznawia się na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego oraz rzecznika dyscyplinarnego, jeżeli w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stracił moc lub uległ zmianie przepis prawny będący podstawą wydania orzeczenia dyscyplinarnego.”;
 - b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Przełożony dyscyplinarny, który wydał prawomocne orzeczenie dyscyplinarne, wznawia postępowanie dyscyplinarne z urzędu albo na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w

linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

12) w art. 138 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Na orzeczenie i postanowienie wydane w trybie wznowienia postępowania dyscyplinarnego służy ukaranemu lub obwinionemu, a w przypadku jego śmierci, jego małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym w linii prostej, rodzeństwu, przysposabiającemu lub przysposobionemu, odwołanie lub zażalenie do Szefa CBA w terminie 7 dni od dnia doręczenia, z tym że na orzeczenia i postanowienia wydane przez Szefa CBA przysługuje jedynie w takim samym terminie wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.”.

Art. 124. W ustawie z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2025 r. poz. 1164) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w pkt 4:

a) w lit. a tiret pierwsze–trzecie otrzymują brzmienie:

- „– małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, obywatela UE,
- bezpośredniego zstępnego obywatela UE lub jego małżonka albo osoby, z którą pozostaje w umowie o wspólnym pożyciu, w wieku do 21 lat lub pozostającego na utrzymaniu obywatela UE lub jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,
- bezpośredniego wstępnego obywatela UE lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, pozostającego na utrzymaniu obywatela UE lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu”;

b) w lit. b:

- tiret pierwsze otrzymuje brzmienie:

- „– małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela Rzeczypospolitej Polskiej w przypadku spełnienia łącznie następujących warunków:
 - obywatel Rzeczypospolitej Polskiej bezpośrednio przed przyjazdem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej posiadał prawo pobytu powyżej 3 miesięcy lub prawo stałego pobytu w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Konfederacji Szwajcarskiej lub Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,
 - związek małżeński albo o umowa o wspólnym pożyciu z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej została zawarty przed pobytem w innym państwie członkowskim Unii Europejskiej, państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Konfederacji Szwajcarskiej lub Zjednoczonym Królestwie Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej lub w trakcie pobytu w tym państwie,
 - obywatel Rzeczypospolitej Polskiej zamierza ponownie zamieszkać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na stałe,”
- tiret drugie otrzymuje brzmienie:
 - „– małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela Rzeczypospolitej Polskiej posiadającego poprzednio obywatelstwo innego państwa członkowskiego Unii Europejskiej, państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, Konfederacji Szwajcarskiej lub Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej,”
- w tiret trzecim wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
 - „– bezpośredniego zstępnego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, w wieku do 21 lat lub pozostającego na utrzymaniu obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub jego małżonka albo osoby będącej drugą

stroną umowy o wspólnym pożyciu, w przypadku spełnienia łącznie następujących warunków:”,

– w tiret czwartym wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„– bezpośredniego wstępnego obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, pozostającego na utrzymaniu obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, w przypadku spełnienia łącznie następujących warunków:”;

2) w art. 10 w ust. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej zostały zawarte w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;

3) w art. 10b pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu członka rodziny niebędącego obywatelem UE został zawarty z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;

4) w art. 16 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela Rzeczypospolitej Polskiej;”;

5) w art. 18 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pkt 3, rozciąga się na małżonka i dziecko pozostające na jego utrzymaniu lub na utrzymaniu małżonka, a także na osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dziecko pozostające na utrzymaniu tej osoby dołączających do niego lub przebywających z nim na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;

6) w art. 19:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Członek rodziny będący obywatelem UE zachowuje prawo pobytu w przypadku rozwodu, unieważnienia małżeństwa, rozwiązania lub unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu, śmierci lub wyjazdu z terytorium Rzeczypospolitej

Polskiej obywatela UE, o którym mowa w art. 16 lub art. 17, lub obywatela Rzeczypospolitej Polskiej.”,

b) w ust. 2 w pkt 2:

- wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„rozvodu lub unieważnienia małżeństwa albo rozwiązania lub unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu z zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obywatelem UE, o którym mowa w art. 16 lub art. 17, lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli:”,
- lit. a otrzymuje brzmienie:
„a) małżeństwo albo umowa o wspólnym pożyciu trwały co najmniej 3 lata przed wszczęciem postępowania w sprawie o rozwód lub o unieważnienie małżeństwa albo o unieważnienie umowy o wspólnym pożyciu lub przez co najmniej 3 lata przed rozwiązaniem umowy o wspólnym pożyciu, w tym co najmniej rok w czasie pobytu obywatela UE lub obywatela Rzeczypospolitej Polskiej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, lub”,
- lit. c otrzymuje brzmienie:
„c) przemawiają za tym szczególnie istotne okoliczności, w tym związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie w trakcie trwania małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu, lub”;

7) art. 25 i art. 25a otrzymują brzmienie:

„Art. 25. Jeżeli w postępowaniu o wydanie karty pobytovej okoliczności sprawy wskazują, że:

- 1) jedno z małżonków albo jedna ze stron umowy o wspólnym pożyciu przyjęło lub przyjęła korzyść majątkową w zamian za wyrażenie zgody na zawarcie małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu, o ile nie wynika to ze zwyczaju ugruntowanego w danym państwie lub grupie społecznej,
- 2) małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu nie wypełniają prawnych obowiązków wynikających z zawarcia małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu,
- 3) małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu nie zamieszkują wspólnie,
- 4) małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu nie spotkali się nigdy przed zawarciem małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu,

- 5) małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu nie mówią językiem zrozumiałym dla obojga,
- 6) małżonkowie albo strony umowy o wspólnym pożyciu nie są zgodni co do dotyczących ich danych osobowych i innych istotnych okoliczności, które ich dotyczą,
- 7) jedno z małżonków lub oboje małżonkowie albo jedna ze stron umowy o wspólnym pożyciu lub obie strony w przeszłości zawierali już małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego

– organ prowadzący postępowanie ustala, czy związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.

Art. 25a. 1. W celu dokonania ustaleń, o których mowa w art. 25, organ prowadzący postępowanie w sprawie o wydanie karty pobytowej może zwrócić się z wnioskiem o przeprowadzenie wywiadu środowiskowego lub ustalenie miejsca pobytu małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu do komendanta oddziału Straży Granicznej lub komendanta placówki Straży Granicznej, właściwego ze względu na miejsce pobytu członka rodziny obywatela UE albo obywatela Rzeczypospolitej Polskiej.

2. Przy dokonywaniu ustaleń, o których mowa w art. 25, oraz przy przeprowadzaniu wywiadu środowiskowego lub ustalaniu miejsca pobytu małżonków albo stron umowy o wspólnym pożyciu nie stosuje się przepisu art. 79 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego.”;

8) w art. 31:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członkowi rodziny niebędącemu obywatelem UE odmawia się wydania karty pobytowej, także gdy jego związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej został zawarty w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.”,

- b) po ust. 2 dodaje ust. 2a w brzmieniu;

"2a. Członkowi rodziny będącemu lub niebędącemu obywatelem UE, pozostającemu stroną umowy o wspólnym pożyciu można odmówić zarejestrowania pobytu lub wydania karty pobytowej, także gdy z okoliczności wynika, że jego więzi z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej nie mają charakteru rzeczywistego i stałego.",

- c) ust. 4 otrzymuje brzmienie;

"4. W przypadku osób, które zawarły umowę o wspólnym pożyciu oraz w przypadku, o którym mowa w ust. 1a pkt 2, organ, który prowadzi postępowanie w sprawie o zarejestrowanie pobytu obywatela UE lub wydanie karty pobytowej, ustala w szczególności, czy więzi tego obywatela z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej, do którego ten obywatel, dołącza lub z którym przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są rzeczywiste i stałe.",

- 9) w art. 36 w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej zostały zawarte w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;

- 10) art. 43a otrzymuje brzmienie:

„Art. 43a. Obywatel UE lub członek rodziny niebędący obywatelem UE będący małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela Rzeczypospolitej Polskiej nabywa prawo stałego pobytu po upływie 3 lat nieprzerwanego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podczas którego spełniał co najmniej jedną z przesłanek prawa pobytu określoną w art. 18, art. 18a, art. 19 ust. 2 lub 3 lub art. 19a.”;

- 11) w art. 45 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Wymogów dotyczących długości nieprzerwanego pobytu i wykonywania pracy lub innej działalności zarobkowej we własnym imieniu i na własny rachunek, o których mowa w ust. 1 pkt 1, oraz wymogu dotyczącego długości nieprzerwanego pobytu, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, nie stosuje się do małżonka i osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela polskiego.”;

- 12) w art. 56 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Członkowi rodziny niebędącemu obywatelem UE odmawia się wydania karty stałego pobytu także wtedy, gdy związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej zostały zawarte w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.”;

13) w art. 60 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu z obywatelem UE lub obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej zostały zawarte w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”.

Art. 125. W ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2025 r. poz. 91) w art. 27b ust. 20 otrzymuje brzmienie:

„20. Do składu komisji, o której mowa w ust. 18, nie może być powołana osoba, która jest małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnym lub powinowatym do drugiego stopnia włącznie osoby zdającej egzamin albo krewnym do drugiego stopnia włącznie osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu osoby zdającej egzamin.”.

Art. 126. W ustawie z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1154) w załączniku w części II w ust. 1 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

	3a. Zaświadczenie o statusie osoby najbliższej w związku	38 zł	
--	--	-------	--

Art. 127. W ustawie z dnia 8 grudnia 2006 r. o finansowym wsparciu niektórych przedsięwzięć mieszkaniowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 304 oraz z 2025 r. poz. 680 i 1077) w art. 3 w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zstępni, wstępni, małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) lokatora, osoby przysposabiające lokatora i przysposobione przez niego oraz osoby, które

pozostawały z lokatorem w faktycznym wspólnym pożyciu, zamieszkujące z lokatorem w chwili jego śmierci, którzy wstąpili w stosunek najmu po śmierci osób wskazanych w pkt 1.”.

Art. 128. W ustawie z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. z 2024 r. poz. 1616 oraz z 2025 r. poz. 794) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 50 ust. 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4. Osoba fizyczna, do której zostało skierowane żądanie, o którym mowa w ust. 1, może odmówić udzielenia informacji, w tym przekazania dokumentów, tylko wtedy, gdy naraziłoby to ją lub jej małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji, w tym przekazania dokumentów, trwa po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.

5. Informacje lub dokumenty przekazane przez osobę fizyczną na podstawie ust. 1 nie mogą być wykorzystane na niekorzyść tej osoby lub osób wymienionych w ust. 4 w postępowaniu prowadzonym przez Prezesa Urzędu w sprawie nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 106a i art. 106b. Zakaz ten trwa po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

- 2) w art. 105d ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. Osoby, o których mowa w ust. 1, mogą odmówić udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli tylko wtedy, gdy naraziłoby to je lub ich małżonka, osobę będącą drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo osoby będącej drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli trwa po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.

3. Odpowiedzi na pytania udzielone przez osoby, o których mowa w ust. 1, nie mogą być wykorzystane na niekorzyść tej osoby lub osób wymienionych w ust. 2 w postępowaniu prowadzonym przez Prezesa Urzędu w sprawie nałożenia kary pieniężnej, o której mowa w art. 106a i art. 106b. Zakaz ten trwa po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 129. W ustawie z 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz. U. z 2025 r. poz. 438) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) rodzinie – oznacza to odpowiednio następujących członków rodziny: rodziców osoby uprawnionej, małżonka rodzica osoby uprawnionej, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, z rodzicem osoby uprawnionej, osobę, z którą rodzic osoby uprawnionej wychowuje wspólne dziecko, pozostające na ich utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia oraz dziecko, które ukończyło 25. rok życia otrzymujące świadczenia z funduszu alimentacyjnego lub legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323, 858, 1615 i 1871) albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2024 r. poz. 246), a także osobę uprawnioną; do rodziny nie zalicza się:

- a) dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego,
- b) dziecka pozostającego w związku małżeńskim albo umowie o wspólnym pożyciu,
- c) rodzica osoby uprawnionej zobowiązanego tytułem wykonawczym pochodzącym lub zatwierdzonym przez sąd do alimentów na jej rzecz;”;

2) w art. 10 w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) zawarła związek małżeński albo umowę o wspólnym pożyciu.”.

Art. 130. W ustawie z dnia 8 września 2006 r. o finansowym wsparciu rodzin i innych osób w nabywaniu własnego mieszkania (Dz. U. z 2023 r. poz. 1296) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) osoba samotnie wychowująca dziecko – jednego z rodziców albo opiekuna prawnego, jeżeli osoba ta jest panną, kawalerem, wdową, wdowcem, osobą po ustaniu umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, w następstwie śmierci osoby będącej drugą stroną tej umowy, rozwódką, rozwodnikiem, osobą po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu albo osobą, w stosunku do której orzeczono separację w rozumieniu odrębnych przepisów lub osobę pozostającą w związku małżeńskim, jeżeli jej mąż został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności albo osobą pozostającą stroną umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli osoba będąca drugą stroną tej umowy, będąca jednocześnie rodzicem jej dziecka, została pozbawiona praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności;”;

2) w art. 3:

a) w ust. 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) oboje małżonków albo obie strony umowy o wspólnym pożyciu,”;

– pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) osobę niepozostającą w związku małżeńskim ani niebędącą stroną umowy o wspólnym pożyciu, inną niż wskazana w pkt 2”;

b) w ust. 1a zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Mogą nimi być zstępni, wstępni, rodzeństwo, małżonkowie rodzeństwa albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzeństwa, ojczym, macocha, osoby, z którymi rodzic pozostaje stroną umowy o wspólnym pożyciu lub teściowie albo rodzice drugiej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu docelowego kredytobiorcy.”;

3) w art. 4:

a) ust. 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. Dopłaty mogą być stosowane, jeżeli docelowy kredytobiorca, z wyjątkiem osób, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 2, złoży wniosek o kredyt preferencyjny najpóźniej do końca roku kalendarzowego, w którym kończy 35 lat. Jeżeli wniosek składają małżonkowie albo osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu, warunek ten dotyczy młodszego małżonka albo młodszej osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu, a w przypadku jednakowego wieku – obojga małżonków albo obu osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu.”,

b) ust. 2a otrzymuje brzmienie:

„2a. Docelowy kredytobiorca, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 3, w pisemnym oświadczeniu, o którym mowa w ust. 2, oświadcza dodatkowo, że nie pozostaje w związku małżeńskim ani nie jest stroną umowy o wspólnym pożyciu, oraz że do dnia zawarcia umowy kredytu preferencyjnego nie był właścicielem lub współwłaścicielem budynku mieszkalnego lub lokalu mieszkalnego oraz nie przysługiwało mu w całości lub w części spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu, którego przedmiotem był lokal mieszkalny lub dom jednorodzinny.”.

Art. 131. W ustawie z dnia 6 lipca 2007 r. o ekwiwalencie pieniężnym z tytułu prawa do bezpłatnego węgla dla osób uprawnionych z przedsiębiorstw robót górniczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1376) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) osoby uprawnione – emerytów i rencistów mających ustalone prawo do emerytury lub renty, którzy pobierali bezpłatny węgiel w naturze od przedsiębiorstw robót górniczych lub przeszli na emeryturę lub rentę z tych przedsiębiorstw oraz wdowy, wdowców i sieroty oraz osoby po ustaniu ich umów o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, w następstwie śmierci osoby, która była stroną umowy o wspólnym pożyciu, mających ustalone prawo do renty rodzinnej po byłych pracownikach przedsiębiorstw robót górniczych, uprawnionych do bezpłatnego węgla na podstawie Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników zakładów górniczych z dnia 21 grudnia 1991 r., i którzy uzyskali emeryturę lub rentę przed dniem 1 stycznia 2007 r., a po dniu 31 grudnia 2001 r. nie pobierali ekwiwalentu;”;

2) w art. 8 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie śmierci osoby uprawnionej, która zgłosiła wniosek o wypłatę ekwiwalentu, należny jej ekwiwalent wypłaca się małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, oraz dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku – małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.”.

Art. 132. W ustawie z dnia 4 września 2008 r. o ochronie żeglugi i portów morskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 597) w art. 27a w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) będąc małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), wstępnym, zstępnym lub rodzeństwem, sprawują opiekę lub udzielają pomocy w załatwianiu bieżących spraw życia codziennego osobie stale zamieszkującej na obszarze objętym zakazem;”.

Art. 133. W ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, 1881 i 1940) w art. 125 w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) członek korpusu służby cywilnej albo jego współmałżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) nie posiadają mieszkania lub budynku mieszkalnego w miejscowości, do której następuje przeniesienie;”.

Art. 134. W ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2024 r. poz. 581) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) osoba bliska – małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnego do drugiego stopnia lub powinowatego do drugiego stopnia w linii prostej, krewnego do drugiego stopnia w linii prostej osoby będącej drugą stroną

- umowy o wspólnym pożyciu, przedstawiciela ustawowego, osobę pozostającą we wspólnym pożyciu lub osobę wskazaną przez pacjenta;”;
- 2) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. W razie zawinionego naruszenia prawa pacjenta do umierania w spokoju i godności sąd może, na żądanie małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia w linii prostej lub przedstawiciela ustawowego, zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez nich cel społeczny na podstawie art. 448 Kodeksu cywilnego.”;
- 3) w art. 67r ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. W przypadku zaistnienia zdarzenia medycznego, o którym mowa w art. 3 ust. 1 pkt 11 lit. c, świadczenie kompensacyjne przysługuje krewnemu pierwszego stopnia, niepozostającemu w separacji małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, osobie pozostającej w stosunku przysposobienia oraz osobie pozostającej z pacjentem we wspólnym pożyciu.”;
- 4) w art. 67s w ust. 4 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) śmierci pacjenta – pozostawanie w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu w chwili śmierci pacjenta, pokrewieństwo, pozostawanie w stosunku przysposobienia, pozostawanie we wspólnym pożyciu oraz wiek osoby, o której mowa w art. 67r ust. 2, i wiek zmarłego pacjenta.”.

Art. 135. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1135) art. 26 otrzymuje brzmienie:

„Art. 26. Małżonkowie, osoby będące stronami tej samej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewni pierwszego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu nie mogą być zatrudnieni w jednostkach, o których mowa w art. 2, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek bezpośredniej podległości służbowej.”.

Art. 136. W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 409 oraz z 2025 r. poz. 620) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 79 otrzymuje brzmienie:

„Art. 79. W urzędzie nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, osobami będącymi stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także pomiędzy osobą będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewnymi pierwszego stopnia drugiej osoby w tej umowie oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

- 2) w art. 95:

- a) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) urzędnik służby cywilnej, jego współmałżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu nie posiadają mieszkania lub budynku mieszkalnego w miejscowości, do której następuje przeniesienie;”;

- b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zwrot kosztów przejazdu urzędnika i członków jego rodziny, w tym osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, związanego z przeniesieniem, a także zwrot kosztów przewozu mienia;”.

Art. 137. W ustawie z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. z 2024 r. poz. 924 i 1897) w art. 17d w ust. 11 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Kandydat na członka Zespołu i członek Zespołu przed podjęciem wykonywania zadań oraz przed każdym posiedzeniem Zespołu składa Rzecznikowi Praw Pacjenta pisemne oświadczenie o braku konfliktu interesów, dotyczące jego samego oraz jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zstępnych i wstępnych w linii prostej, a także osób, z którymi pozostaje we wspólnym pożyciu, oraz wykazuje, że nie są:”.

Art. 138. W ustawie z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 126, 222 i 340) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 84a pkt 3 otrzymuje brzmienie:

- „3) przedsiębiorstwo w spadku, zarządca sukcesyjny, następcy zmarłego przedsiębiorcy oraz małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, zmarłego przedsiębiorcy spełniają warunki określone w art. 84b–84d;”;
- 2) w art. 84b pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) nie jest prowadzone wobec któregośkolwiek z następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy postępowanie egzekucyjne, w związku z działalnością prowadzoną przy użyciu przedsiębiorstwa w spadku.”;
- 3) w art. 84c pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) nie jest prowadzone wobec któregośkolwiek z następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy postępowanie egzekucyjne, w związku z działalnością prowadzoną przy użyciu przedsiębiorstwa w spadku.”;
- 4) w art. 84d:
- a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) nie jest prowadzone wobec któregośkolwiek z następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy postępowanie egzekucyjne, w związku z działalnością prowadzoną przy użyciu przedsiębiorstwa w spadku.”;
- b) w ust. 2 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) nie jest prowadzone wobec któregośkolwiek z następców prawnych zmarłego przedsiębiorcy lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy postępowanie egzekucyjne, w związku z działalnością prowadzoną przy użyciu przedsiębiorstwa w spadku.”;
- 5) w art. 110 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:
- „2. Zwalnia się od akcyzy samochód osobowy przywożony przez osobę fizyczną przybywającą z terytorium państwa członkowskiego na terytorium kraju na pobyt stały w związku z zawarciem związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli łącznie są spełnione warunki, o których mowa w ust. 1, oraz przywóz następuje w okresie 2 miesięcy przed przewidywaną datą zawarcia odpowiednio związku małżeńskiego albo

umowy o wspólnym pożyciu albo 4 miesięcy po dacie zawarcia odpowiednio tego związku małżeńskiego albo tej umowy.

3. Osoba fizyczna, o której mowa w ust. 2, jest obowiązana do przedłożenia właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego dowodu zawarcia związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu w okresie 4 miesięcy od daty ich zawarcia.”.

Art. 139. W ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1696) w art. 18 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w przypadku ich braku – małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.”.

Art. 140. W ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o postępowaniu kompensacyjnym w podmiotach o szczególnym znaczeniu dla polskiego przemysłu stoczniowego (Dz. U. z 2020 r. poz. 1696 oraz z 2025 r. poz. 620) w art. 65 ust. 2–4 otrzymują brzmienie:

- „2. Zarządcą kompensacji nie może być osoba, która:
- 1) jest wierzycielem lub dłużnikiem stoczni, małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wstępnym, zstępnym, rodzeństwem, powinowatym członka organu stoczni lub wierzyciela stoczni w tej samej linii czy stopniu, krewnym w tej samej linii i stopniu osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu członka organu stoczni lub wierzyciela stoczni, osobą pozostającą z nim w stosunku przysposobienia lub małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu tej osoby albo osobą pozostającą z członkiem zarządu stoczni w faktycznym związku, wspólnie z nim zamieszkującą i gospodarującą;

- 2) jest lub była zatrudniona przez stocznię na podstawie stosunku pracy albo innego stosunku prawnego albo też jest lub była członkiem organu, współnikiem lub akcjonariuszem stoczni.

3. Zarządca kompensacji oraz jego małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępny, zstępny, rodzeństwo, osoba pozostająca z nim w stosunku przysposobienia lub małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu takiej osoby, jak również osoba pozostająca z nim w faktycznym związku, wspólnie z nim zamieszkująca i gospodarująca, nie mogą nabyć rzeczy ani praw pochodzących ze sprzedaży dokonanej w postępowaniu kompensacyjnym, w którym sprawuje lub sprawowała tę funkcję.

4. Przeszkoda, o której mowa w ust. 2 pkt 1, trwa mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”.

Art. 141. W ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217 i 2695) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 19:

- a) w ust. 6 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżeństwa, jest stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub pozostaje we wspólnym pożyciu bez umowy o wspólnym pożyciu;”;

- b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Powody wyłączenia trwają pomimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

- 2) w art. 41a w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) konieczności sprawowania osobistej opieki nad dzieckiem własnym długotrwale chorym, legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności, małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu legitymującymi się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności”.

Art. 142. W ustawie z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 174 i 1160) w art. 10 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenie określone ustawą, świadczenie należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w przypadku ich braku – małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku – innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba.”.

Art. 143. W ustawie z dnia 19 czerwca 2009 r. o pomocy państwa w spłacie niektórych kredytów mieszkaniowych udzielonych osobom, które utraciły pracę (Dz. U. z 2016 r. poz. 734 oraz z 2025 r. poz. 620) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 3 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku gdy kredytobiorcą jest jeden z małżonków, jedna z osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, między którymi istnieje wspólność majątkowa, a kredytobiorca nie utracił pracy, pomoc może być przyznana, jeżeli małżonek niebędący kredytobiorcą albo osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu niebędąca kredytobiorcą spełnia warunki, o których mowa w ust. 1, i nie utraciła zatrudnienia w sposób określony w ust. 3.”;

- 2) w art. 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Pomoc nie może być przyznana, jeżeli w dniu złożenia wniosku o pomoc uprawniony, jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 144. W ustawie z dnia 5 listopada 2009 r. o spółdzielczych kasach oszczędnościowo-kredytowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 379, 820, 1069, 1170 i 1191) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 9f w ust. 1 pkt 14 otrzymuje brzmienie:

„14) na żądanie sądu w związku z prowadzonym postępowaniem spadkowym lub o podział majątku między małżonkami albo osobami będącymi stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej

„umową o wspólnym pożyciu”, albo prowadzoną przeciwko osobie fizycznej będącej stroną umowy sprawą o alimenty lub o rentę o charakterze alimentacyjnym, a także innym postępowaniem cywilnym, jeżeli informacje nie dotyczą osób trzecich niebędących stroną postępowania;”;

2) w art. 14 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) kwotę nieprzekraczającą ogółem sumy przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, ogłaszanej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, w okresie 5 lat kalendarzowych poprzedzających wypłatę – jeżeli członek kasy pisemnie wskazał kasie osoby, na których rzecz wypłata ma nastąpić; osobami wskazanymi przez członka kasy mogą być jego małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, zstępni, rodzice, dziadkowie i rodzeństwo;”;

3) w art. 74n ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Bezskuteczne są czynności prawne odpłatne rozporządzające dokonane przez kasę w terminie 6 miesięcy przed dniem przejścia albo likwidacji, z jej członkami zarządu, pełnomocnikami lub ich małżonkami albo osobami będącymi drugimi stronami ich umowy o wspólnym pożyciu, jak również z podmiotami powiązanymi w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, ich wspólnikami lub członkami, członkami zarządu, pełnomocnikami zarządu, lub małżonkami albo osobami będącymi drugimi stronami ich umowy o wspólnym pożyciu tych osób.”.

Art. 145. W ustawie z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich (Dz. U. z 2021 r. poz. 1342 oraz z 2023 r. poz. 1234) w art. 57 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny w tej samej linii lub stopniu osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 146. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych (Dz. U. z 2025 r. poz. 85) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 33 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Kontrolujący podlega wyłączeniu z kontroli, jeżeli wyniki kontroli mogą oddziaływać na jego prawa lub obowiązki, na prawa lub obowiązki jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, albo osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu bądź osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki bądź kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają także po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki albo kurateli.”;

- 2) w art. 36 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Osoba upoważniona do reprezentowania biura lub inny pracownik biura może odmówić udzielenia kontrolującemu wyjaśnień jedynie w przypadkach, gdy wyjaśnienia mogą dotyczyć faktów lub okoliczności, których ujawnienie mogłoby narazić na odpowiedzialność karną bądź majątkową wezwanego do złożenia wyjaśnień, a także jego małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub osobę pozostającą z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu bądź osoby związane z nim z tytułu przysposobienia, opieki albo kurateli.”.

Art. 147. W ustawie z dnia 9 kwietnia 2010 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1869 i 1871 oraz z 2025 r. poz. 179, 240, 718 i 820) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 58 w ust. 2b pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) korzystał z urlopu bezpłatnego udzielonego w związku z wyjazdem za granicę wspólnie z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, przeniesionym albo przeniesioną tam w celu pełnienia służby albo pracy w przedstawicielstwie dyplomatycznym, stałym przedstawicielstwie przy

Organizacji Narodów Zjednoczonych, misji dyplomatycznej, urzędzie konsularnym lub instytucie polskim;”;

2) w art. 60c w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:

- „3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, osobę, z którą rodzic pozostaje stroną umowy o wspólnym pożyciu, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;
- 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
 - b) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego

wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

- 3) w art. 101 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Świadczenie, o którym mowa w ust. 1 i 2, przysługuje małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, który pozostawał lub która pozostawała z nim we wspólnym pożyciu, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom funkcjonariusza, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów ustawy, o której mowa w art. 97 ust. 3.”;

- 4) w art. 118 w ust. 7a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu zmarłego funkcjonariusza;”;

- 5) w art. 147 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Funkcjonariuszowi, który wyjeżdża wspólnie z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu wyznaczonym lub wyznaczoną do wykonywania zadań poza granicami państwa albo przeniesionym do wykonywania obowiązków służbowych w placówce zagranicznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1691 i 1840), na jego pisemny wniosek udziela się urlopu bezpłatnego na czas wykonywania przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu a zadań za granicą albo obowiązków służbowych w placówce zagranicznej.”;

- 6) art. 159 otrzymuje brzmienie:

„Art. 159. Małżonkowie, osoby będące stroną umowy o wspólnym pożyciu, osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, oraz osoby pozostające ze sobą we wspólnym pożyciu nie mogą pełnić służby lub być zatrudnione w tej samej jednostce organizacyjnej, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek podległości służbowej.”;

- 7) w art. 161 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusz jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, obejmującym majątek stanowiący małżeńską wspólność majątkową albo wspólność majątkową wynikającą z umowy o wspólnym pożyciu i jego majątek osobisty, przy nawiązaniu stosunku służbowego, a następnie co roku do dnia 31 marca,

według stanu na dzień 31 grudnia roku poprzedniego, a także przy rozwiązaniu stosunku służbowego.”;

8) art. 162 otrzymuje brzmienie:

„Art. 162. 1. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować przełożonego o podjęciu przez małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym zatrudnienia lub innych czynności zarobkowych w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub usługi w zakresie ochrony osób i mienia lub podjęciu działalności gospodarczej w tym zakresie, a także o fakcie bycia wykonawcą w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320 oraz z 2025 r. poz. 620, 769, 794, 1165, 1173 i 1235) na rzecz organów i jednostek organizacyjnych podległych lub nadzorowanych przez Ministra Sprawiedliwości, w terminie 14 dni od dnia uzyskania informacji o wystąpieniu takiej sytuacji.

2. Funkcjonariusz jest obowiązany poinformować przełożonego o objęciu przez niego, małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub osoby pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym akcji lub udziałów w podmiotach świadczących usługi detektywistyczne lub usługi w zakresie ochrony osób i mienia, w terminie 14 dni od dnia uzyskania informacji o wystąpieniu takiej sytuacji.”;

9) w art. 173 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie zbiegu uprawnień do norm dodatkowych z tytułu służby obojga małżonków albo obu osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu w Służbie Więziennej uwzględnia się korzystniejsze normy dodatkowe przysługujące tylko jednemu z nich.”;

10) w art. 176 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

- „1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;
- 2) dzieci (własne, małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej) wspólnie zamieszkujące z funkcjonariuszem i pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez nie 25 lat życia;
- 3) rodzice funkcjonariusza lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu wspólnie zamieszkujący z funkcjonariuszem i pozostający na jego wyłącznym utrzymaniu lub jeżeli ze względu na wiek albo inwalidztwo są niezdolni do wykonywania zatrudnienia.”;

11) w art. 178 w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1) on sam lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu nie posiada w miejscowości pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej tytułu prawnego do lokalu mieszkalnego lub domu;
- 2) funkcjonariuszowi lub jego małżonkowi albo osobie będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu nie przyznano pomocy finansowej, o której mowa w art. 184 ust. 1.”;

12) w art. 182 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Funkcjonariuszowi przysługuje corocznie równoważnik pieniężny za remont lokalu mieszkalnego lub domu, zajmowanego na podstawie przysługującego mu lub jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu tytułu prawnego.

2. W przypadku funkcjonariuszy będących małżonkami albo osobami będącymi stroną umowy o wspólnym pożyciu uprawnionymi do równoważnika pieniężnego za remont albo do równoważnika z tytułu braku mieszkania, świadczenie to przysługuje tylko jednemu z nich; nie dotyczy to funkcjonariuszy przeniesionych z urzędu do pełnienia służby w innej miejscowości niebędącej miejscowością pobliską.”;

13) w art. 184 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie zbiegu uprawnień do pomocy finansowej z tytułu służby obojga małżonków albo obu osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu świadczenie to przysługuje tylko jednemu z nich.”;

14) w art. 187 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

- „3) którego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu posiada lokal mieszkalny lub dom określony w pkt 2;
- 4) w razie zbycia przez niego lub jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lokalu mieszkalnego lub domu, o którym mowa w pkt 2.”;

15) w art. 188 w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jeżeli funkcjonariuszowi lub jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu przysługuje tytuł prawny do innego lokalu mieszkalnego, o którym mowa w art. 177; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;”;

16) w art. 195b ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Rekompensatę pieniężną, o której mowa w art. 193 ust. 1 pkt 7, należną zmarłemu lub zaginionemu funkcjonariuszowi wypłaca się jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub członkom rodziny uprawnionym do policyjnej renty rodzinnej. Wypłata rekompensaty pieniężnej następuje niezwłocznie po wydaniu rozkazu personalnego o wygaśnięciu stosunku służbowego.”;

17) w art. 209 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 7000 zł, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;

18) w art. 212 w ust. 1:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;

2) dzieci własnych lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci przysposobionych;”;

b) pkt 5 i 6 otrzymują brzmienie:

„5) rodziców funkcjonariusza lub jego małżonka, a także ich ojczyma, macochy, osoby, z którą rodzic pozostaje stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osób ich przysposabiających;

6) osób, których opiekunem prawnym został ustanowiony funkcjonariusz lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

19) w art. 214 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W razie zbiegu uprawnień, o których mowa w ust. 1, z tytułu służby obojga małżonków albo obu osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu w Służbie Więziennej dopłata przysługuje tylko jednemu z nich.”;

20) w art. 216:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Za członków rodziny funkcjonariusza uprawnionych do świadczeń przewidzianych w art. 213–215 uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i dzieci.”;

b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Za dzieci uważa się pozostające na utrzymaniu dzieci własne, małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, przysposobione, wzięte na wychowanie, które;”;

21) w art. 245 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 46, 304, 1178 i 1420);”;

22) w art. 261:

a) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W przypadku jego śmierci postępowanie wznawia się na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.”,

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

Art. 148. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o instytutach badawczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 534 oraz z 2025 r. poz. 1017 i 1080) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 39 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W instytucie badawczym nie może istnieć stosunek bezpośredniej podległości służbowej między małżonkami, osobami będącymi stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także pomiędzy osobą będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewnymi pierwszego stopnia osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 58 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego mogą składać, w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie: obwiniony, obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”.

Art. 149. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2020 r. poz. 1796 oraz z 2025 r. poz. 621) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 95 otrzymuje następujące brzmienie:

„Art. 95. W jednostkach naukowych i innych jednostkach organizacyjnych Akademii nie może powstać stosunek bezpośredniej podległości służbowej między małżonkami, osobami będącymi stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także pomiędzy osobą będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewnymi pierwszego stopnia osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

- 2) w art. 114 ust. 9 otrzymuje brzmienie:

„9. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego mogą składać, w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie: obwiniony, obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonek, osoba będąca stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”.

Art. 150. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Badań i Rozwoju (Dz. U. z 2024 r. poz. 1170) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 8 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W Centrum nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, osobami będącymi stronami jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także pomiędzy osobą będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewnymi pierwszego stopnia osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

- 2) w art. 38 w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) związku małżeńskim, umowie o wspólnym pożyciu, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie, a także gdy osoby te są odpowiednio

osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i krewnym do drugiego stopnia włącznie osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”.

Art. 151. W ustawie z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Narodowym Centrum Nauki (Dz. U. z 2023 r. poz. 153 oraz z 2025 r. poz. 631) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12 w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) niepozostające w związku małżeńskim, będące drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, pokrewieństwie lub powinowactwie do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin albo których osoby będące drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu nie pozostają w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin;”;

2) w art. 15 w ust. 4 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) nie pozostaje w związku małżeńskim, nie jest stroną umowy o wspólnym pożyciu, nie pozostaje w pokrewieństwie lub powinowactwie do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin albo której osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu nie pozostaje w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie z członkami Rady, Zespołów Ekspertów, Dyrektorem lub Koordynatorami Dyscyplin;”;

3) w art. 32 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) związku małżeńskim, umowie o wspólnym pożyciu, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie albo których osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu pozostaje z wnioskodawcą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie;”.

Art. 152. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1209) w załączniku „Ankieta bezpieczeństwa osobowego” w części II po sekcji A dodaje się sekcję A¹ w brzmieniu:

„A¹. OSOBA, Z KTÓRĄ OSOBA SPRAWDZANA POZOSTAJE STRONĄ UMOWY O WSPÓLNYM POŻYCIU”.

Art. 153. W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2025 r. poz. 365) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 55 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Pełnomocnictwo do głosowania można przyjąć od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny, zstępny, małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”), brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.”;

- 2) w art. 184 w § 1 w pkt 2a wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„wyrażenia przez osobę będącą w stosunku do członka komisji małżonkiem, osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, wstępnym, zstępnym, rodzeństwem, małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu wstępnego, zstępnego lub przysposobionego albo pozostającą z nim w stosunku przysposobienia zgody na kandydowanie w:”.

Art. 154. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2024 r. poz. 1186) w art. 28:

- 1) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) swego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”), krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia, a także wstępnych, zstępnych i rodzeństwa osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”;

- 2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 155. W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o refundacji leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego oraz wyrobów medycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 907 i 1192) w art. 20:

- 1) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Członkowie Komisji, ich małżonkowie, osoby będące drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”), zstępni i wstępni w linii prostej oraz osoby, z którymi członkowie Komisji pozostają we wspólnym pożyciu nie mogą:”;

2) w ust. 5 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) imię i nazwisko: małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, wstępnych, zstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi członkowie Komisji pozostają we wspólnym pożyciu;”.

Art. 156. W ustawie z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz. U. z 2021 r. poz. 628 oraz z 2025 r. poz. 619) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 40 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”), wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny w tej samej linii lub stopniu osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 45 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci osoby obwinionej przed ukończeniem rozpoczętego postępowania przed sądem pielęgniarek i położnych toczy się ono nadal, jeżeli w terminie 2 miesięcy od dnia jej zgonu zażąda tego jej małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny w tej samej linii lub stopni osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek lub osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. W takim przypadku sąd pielęgniarek i położnych może wydać tylko orzeczenie uniewinniające albo w braku przesłanek dla wydania tego rodzaju orzeczenia – umorzyć postępowanie.”.

Art. 157. W ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarstwa i położnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 814, 854, 1897 oraz z 2025 r. poz. 129, 619, 637 i 1301) w art. 64 w ust. 4 pkt 3 i 4 otrzymują brzmienie:

- „3) przeprowadzeniem się do innej miejscowości w związku ze zmianą miejsca zatrudnienia małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”);
- 4) przeprowadzeniem się do innej miejscowości ze względu na zawarcie związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu z osobą zamieszkałą w tej miejscowości.”.

Art. 158. W ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 224 oraz z 2025 r. poz. 1158) w art. 19 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za osobę bliską kontrolera uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub osobę pozostającą z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnego i powinowatego do drugiego stopnia, krewnego do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu albo osobę związaną z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Wyłączenie trwa mimo ustania jego przyczyny.”.

Art. 159. W ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie osób przebywających na obszarach wodnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 714) w art. 24 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”), lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają mimo

ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 160. W ustawie z dnia 18 sierpnia 2011 r. o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich (Dz. U. z 2023 r. poz. 1154) w art. 39 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Kontrolujący podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli wyniki kontroli mogą dotyczyć jego praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków jego małżonka albo drugiej osoby będącej stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanym dalej „umową o wspólnym pożyciu”), oraz krewnych tej osoby do drugiego stopnia, lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia kontrolującego trwają mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 161. W ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (Dz. U. z 2023 r. poz. 20) w art. 2 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) członków rodzin osób uprawnionych, w tym współmałżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz.), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, dzieci własnych i przysposobionych, dzieci obcych przyjętych na wychowanie, pasierbów, rodziców, rodziców współmałżonka, rodzeństwa, ojczyrna, macochy, osobę, z którą rodzic pozostaje stroną umowy o wspólnym pożyciu, zięciów i synowych, zwanych dalej „członkami rodzin”.”.

Art. 162. W ustawie z dnia 19 sierpnia 2011 r. o weteranach działań poza granicami państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 2112 oraz z 2025 r. poz. 1180) w art. 4 pkt 12 otrzymuje brzmienie:

„12) najbliższy członek rodziny – małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), wstępnych,

zstępnych, rodzeństwo, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia oraz osobę pozostającą we wspólnym pożyciu z weteranem lub weteranem poszkodowanym;”.

Art. 163. W ustawie z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. z 2025 r. poz. 1402) w art. 21 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Starosta może zwracać organizatorowi robót publicznych, który przy pracach związanych z usuwaniem skutków powodzi zatrudnił skierowane poszkodowane osoby fizyczne, które osobiście i na własny rachunek prowadzą działalność w zakresie produkcji rolnej, w pozostającym w ich posiadaniu gospodarstwie rolnym obejmującym obszar użytków rolnych o powierzchni przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub prowadzące dział specjalny produkcji rolnej, o którym mowa w przepisach o ubezpieczeniu społecznym rolników, oraz ich małżonków, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) i pełnoletnich domowników przez okres do 12 miesięcy, jednak nie dłużej niż do dnia 31 grudnia roku następującego po roku, w którym wystąpiła powódź, poniesione koszty na wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia skierowanych osób w wysokości nieprzekraczającej miesięcznie iloczynu dwukrotnego minimalnego wynagrodzenia za pracę i liczby zatrudnionych skierowanych osób w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.”.

Art. 164. W ustawie z dnia 8 marca 2013 r. o przeciwdziałaniu nadmiernym opóźnieniom w transakcjach handlowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1790) w art. 131 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osoby, o których mowa w ust. 1, mogą odmówić udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli tylko wtedy, gdy naraziłoby to je lub ich małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, wstępnych, zstępnych i rodzeństwo osoby będącej drugą stroną ich umów o wspólnym pożyciu, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli trwa po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 165. W ustawie z dnia 27 września 2013 r. o pomocy państwa w nabyciu pierwszego mieszkania przez młodych ludzi (Dz. U. z 2022 r. poz. 2628) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) nabywca – oboje małżonków, obie osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”), osobę samotnie wychowującą dziecko lub osobę niepozostającą w związku małżeńskim ani niebędącą stroną umowy o wspólnym pożyciu, uzyskujące finansowe wsparcie na zasadach określonych w ustawie;

2) osoba samotnie wychowująca dziecko – jedno z rodziców albo opiekuna prawnego, jeżeli osoba ta jest panną, kawalerem, wdową, wdowcem, osobą po ustaniu umowy o wspólnym pożyciu w następstwie śmierci osoby będącej drugą stroną tej umowy, rozwódką, rozwodnikiem, osobą po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu albo osobą, w stosunku do której orzeczono separację lub osobę pozostającą w związku małżeńskim, jeżeli jej mąż/zona został pozbawiony praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, albo osobą pozostającą stroną umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli osoba będąca drugą stroną tej umowy, będąca jednocześnie rodzicem jej dziecka, została pozbawiona praw rodzicielskich lub odbywa karę pozbawienia wolności, jeżeli ten rodzic lub opiekun prawny samotnie wychowuje dziecko lub dzieci;”;

b) pkt 18 otrzymuje brzmienie:

„18) urząd skarbowy – naczelnika urzędu skarbowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej wniosek o zwrot części wydatków, o którym mowa w art. 20 ust. 1, w dniu złożenia przez nią tego wniosku, przy czym w przypadku wspólnego wniosku małżonków albo osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu mających różne miejsca zamieszkania – naczelnika urzędu skarbowego wskazanego w tym wniosku, jeżeli jest on właściwy ze względu na miejsce zamieszkania przynajmniej jednego z małżonków albo jednej z osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy nabywcą są małżonkowie albo osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu, warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, dotyczy młodszego małżonka albo młodszej osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu, zaś warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, dotyczy obojga małżonków albo obu osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 5 w ust. 3 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) jednego z małżonków przed dniem zawarcia związku małżeńskiego albo jedną z osób będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu przed dniem zawarcia tej umowy – w przypadku gdy nabywcą są małżonkowie albo osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu;

2) byłego małżonka lub małżonka osoby samotnie wychowującej dziecko, o którym mowa w art. 2 pkt 2 albo osobę, z którą pozostawała stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osobę, z którą pozostaje stroną tej umowy, a o której mowa w art. 2 pkt 2 – w przypadku gdy nabywcą jest osoba samotnie wychowująca dziecko lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim ani stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

4) w art. 6 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy nabywcą są małżonkowie albo osoby będące stroną umowy o wspólnym pożyciu, warunek, o którym mowa w ust. 1 pkt 5, dotyczy obojga małżonków albo obu osób będących stronami tej umowy.”;

5) w art. 7 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku gdy nabywcą są małżonkowie albo osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu, warunek dotyczący wychowywania własnego lub przysposobionego dziecka uznaje się za spełniony, jeżeli spełnia go przynajmniej jeden z małżonków albo przynajmniej jedna z osób będących stronami tej umowy.”;

6) w art. 21 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. W przypadku osoby fizycznej pozostającej w związku małżeńskim albo będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu kwota zwrotu wydatków, obliczona zgodnie z ust. 3–6, dotyczy łącznie obojga małżonków albo obu osób stron tej umowy.”;

7) w art. 22 otrzymuje brzmienie:

„Art. 22. 1. Prawo do zwrotu wydatków przysługuje pod warunkiem, że osoba fizyczna lub jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu nie dokonywali czynności, o których mowa w art. 20 ust. 1, jako podatnicy podatku od

towarów i usług, w celu wykonywania czynności podlegających opodatkowaniu tym podatkiem.

2. W przypadku osoby fizycznej pozostającej w związku małżeńskim albo będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu w roku kalendarzowym, w którym wydano pozwolenie na budowę lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego albo dokonano zgłoszenia budowy, warunek, o którym mowa w art. 20 ust. 3 pkt 4, dotyczy młodszego z małżonków albo młodszej z osób stron tej umowy, a warunek, o którym mowa w art. 20 ust. 3 pkt 5, dotyczy obojga małżonków albo obu osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

8) w art. 23:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli osoba fizyczna pozostaje w związku małżeńskim albo jest stroną umowy o wspólnym pożyciu, wniosek o zwrot wydatków może być złożony wspólnie z małżonkiem albo odrębnie przez jednego z małżonków albo wspólnie z osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu albo odrębnie przez jedną z osób stron tej umowy. Złożenie wniosku o zwrot wydatków przez jednego z małżonków albo przez jedną z osób stron umowy o wspólnym pożyciu traktuje się na równi ze złożeniem przez niego albo przez nią oświadczenia o upoważnieniu go albo jej przez jego współmałżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu do złożenia wniosku o zwrot wydatków. Oświadczenie to składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej za fałszywe zeznania.”;

b) w ust. 5:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) imię i nazwisko, identyfikator podatkowy, a w przypadku gdy osobie fizycznej składającej wniosek o zwrot wydatków nie nadano go – rodzaj i numer dokumentu tożsamości tej osoby, w tym również wystawionego w państwie innym niż Rzeczpospolita Polska, adres zamieszkania osoby fizycznej, a w przypadku małżonków albo osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu – obojga małżonków albo obu osób stron tej umowy;”;

– pkt 7 i 8 otrzymują brzmienie:

„7) wskazanie sposobu wypłaty kwoty zwrotu wydatków; jeżeli wypłata ma nastąpić na rachunek bankowy – wskazanie numeru rachunku osoby

fizycznej składającej wniosek o zwrot wydatków, a w przypadku wspólnego wniosku małżonków albo osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu – numeru rachunku obojga lub jednego z nich, na który ma być dokonany zwrot wydatków;

- 8) podpis osoby fizycznej ubiegającej się o zwrot wydatków, a w przypadku małżonków albo osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu – podpisy obojga małżonków albo obu osób stron tej umowy składających wspólnie wniosek o zwrot wydatków albo podpis małżonka albo osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu składającego odrębnie wniosek o zwrot wydatków;”.

Art. 166. W ustawie z dnia 22 listopada 2013 r. o systemie powiadamiania ratunkowego (Dz. U. z 2025 r. poz. 1354) w art. 16a ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Członkowie komisji egzaminacyjnej nie mogą uczestniczyć w egzaminie swoich małżonków, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych i powinowatych w linii bocznej do drugiego stopnia pokrewieństwa, osób będących drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. ...), oraz krewnych w linii prostej i krewnych w linii bocznej do drugiego stopnia pokrewieństwa osób będących drugą stroną tej umowy, a także osób związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 167. W ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2025 r. poz. 1079) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 11 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) ustalać miejsce pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) lub innego członka rodziny cudzoziemca, a także osoby, z którą cudzoziemca łączą więzi o charakterze rodzinnym.”;

- 2) w art. 158:

- a) w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) pozostaje w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej albo

- 2) jest małoletnim dzieckiem cudzoziemca pozostającego w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej i posiadającego zezwolenie na pobyt czasowy dla członka rodziny obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub zezwolenie na pobyt stały udzielone w związku z pozostawaniem w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu z obywatelem polskim.”,
- b) w ust. 2 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) rozvodu lub separacji albo rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, gdy przemawia za tym jego ważny interes, albo
 - 2) owdowienia albo śmierci drugiej osoby w umowie o wspólnym pożyciu cudzoziemca, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, albo”;
- 3) w art. 158a pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) dzieckiem obywatela polskiego lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, które nie ukończyło 21. roku życia lub które pozostaje na utrzymaniu obywatela polskiego lub jego małżonka, lub
 - 2) rodzicem obywatela polskiego lub jego małżonka albo drugiej osoby w umowie o wspólnym pożyciu pozostającym na utrzymaniu obywatela polskiego lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”;
- 4) w art. 159 w ust. 3 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) osobę pozostającą z cudzoziemcem w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu;
 - 2) małoletnie dziecko cudzoziemca i osoby pozostającej z nim w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu, w tym także dziecko przysposobione;”;
- 5) w art. 161:
 - a) w ust. 1 w pkt 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„pozostaje w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu z cudzoziemcem zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie:”,
 - b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) rozvodu, separacji lub owdowienia tego cudzoziemca, jeżeli pozostawał w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim z cudzoziemcem zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie jednej z przesłanek, o których mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 albo rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu lub śmierci osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu cudzoziemca, jeżeli pozostawał w umowie o wspólnym pożyciu z cudzoziemcem zamieszkującym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie jednej z przesłanek, o których mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1, lub”;
- 6) w art. 165:
- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:
- „1. Poza przypadkami, o których mowa w art. 100 ust. 1 pkt 1–5, cudzoziemcowi odmawia się udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy:
- 1) dla członka rodziny – obywatela Rzeczypospolitej Polskiej – w przypadku cudzoziemca pozostającego w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej lub
 - 2) w celu połączenia się z rodziną – w przypadku cudzoziemca pozostającego – w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu z cudzoziemcem, o którym mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1
- gdy związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu zostały zawarte w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.”;
- b) dodaje się ust. 5 w brzmieniu:
- „5. Zezwolenia na pobyt czasowy dla członka rodziny obywatela Rzeczypospolitej Polskiej lub zezwolenia na pobyt czasowy w celu połączenia się z rodziną, w przypadku cudzoziemca pozostającego stroną umowy o wspólnym pożyciu z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej lub z cudzoziemcem, o którym mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1, można odmówić także, gdy z okoliczności wynika, że jego więzi z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej lub z cudzoziemcem nie mają charakteru rzeczywistego i stałego.”;
- 7) w art. 166 w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

- „1) zezwolenie na pobyt czasowy dla członka rodziny obywatela Rzeczypospolitej Polskiej udzielone cudzoziemcowi pozostającemu w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu z obywatelem Rzeczypospolitej Polskiej lub
 - 2) zezwolenie w celu połączenia się z rodziną udzielone cudzoziemcowi pozostającemu w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu z cudzoziemcem, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”;
- 8) w art. 169 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:
- „1. W postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt czasowy cudzoziemcowi, o którym mowa w art. 158 ust. 1 pkt 1 lub art. 159 ust. 3 pkt 1, organ, który prowadzi to postępowanie, ustala, czy związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu zostały zawarte w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.
2. W postępowaniu, o którym mowa w ust. 1, w szczególności ustala się, czy okoliczności sprawy wskazują na to, że:
- 1) jedno z małżonków albo jedna z osób w umowie o wspólnym pożyciu przyjęło lub przyjęła korzyść majątkową w zamian za wyrażenie zgody na zawarcie małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu, o ile nie wynikało to ze zwyczaju ugruntowanego w danym państwie lub danej grupie społecznej;
 - 2) małżonkowie albo osoby w umowie o wspólnym pożyciu nie wypełniają prawnych obowiązków wynikających z zawarcia małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu;
 - 3) małżonkowie albo osoby w umowie o wspólnym pożyciu nie zamieszkują wspólnie lub nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego;
 - 4) małżonkowie albo osoby w umowie o wspólnym pożyciu nie spotkali się przed zawarciem małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu;
 - 5) małżonkowie albo osoby w umowie o wspólnym pożyciu nie mówią językiem zrozumiałym dla obojga;
 - 6) małżonkowie albo osoby w umowie o wspólnym pożyciu nie są zgodni co do dotyczących ich danych osobowych i innych istotnych okoliczności ich dotyczących;

- 7) jedno z małżonków lub oboje małżonkowie albo jedna ze stron w umowie o wspólnym pożyciu lub obie osoby w tym związku w przeszłości zawierali już pozorne małżeństwa lub umowy o wspólnym pożyciu.”;
- 9) w art. 195:
- a) w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) pozostaje w uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu z obywatelem polskim i pozostawał z tą osobą w związku małżeńskim lub umowie o wspólnym pożyciu przez co najmniej 3 lata przed dniem, w którym złożył wniosek o udzielenie mu zezwolenia na pobyt stały, i bezpośrednio przed złożeniem tego wniosku przebywał nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres nie krótszy niż 2 lata na podstawie zezwolenia na pobyt czasowy udzielonego w związku z pozostawaniem w związku małżeńskim lub w umowie o wspólnym pożyciu z tym obywatelem polskim lub w związku z uzyskaniem statusu uchodźcy, ochrony uzupełniającej lub zgody na pobyt ze względów humanitarnych, lub”;
- b) w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) towarzyszeniem cudzoziemcowi, o którym mowa w pkt 1, przez jego małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub małoletnie dziecko, lub”;
- 10) w art. 197 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:
- „6) podstawą ubiegania się o zezwolenie jest zawarcie przez niego związku małżeńskiego lub umowy o wspólnym pożyciu z obywatelem polskim, a związek małżeński lub umowa o wspólnym pożyciu zostały zawarte lub istnieją w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;
- 11) w art. 199 ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Jeżeli podstawą udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt stały był fakt pozostawania w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu z obywatelem polskim, zezwolenie można cofnąć, jeżeli cudzoziemiec rozwiódł się w ciągu 2 lat od dnia, w którym udzielono mu zezwolenia na pobyt stały albo jego umowa o wspólnym pożyciu została rozwiązana w ciągu 2 lat od tego dnia.”;

12) w art. 203 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) dane lub informacje dotyczące małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu cudzoziemca, o których mowa w art. 13;”;

13) art. 205 otrzymuje brzmienie:

„Art. 205. 1. W postępowaniu w sprawie udzielenia zezwolenia na pobyt stały cudzoziemcowi będącemu małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela polskiego organ, który prowadzi to postępowanie, ustala, czy związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu zostały zawarte lub istnieją w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.

2. Do ustalenia, czy związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu zostały zawarte lub istnieją w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, stosuje się przepisy art. 169 ust. 2, 4 i 5.”;

14) w art. 212 w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) towarzyszeniem cudzoziemcowi, o którym mowa w pkt 1, przez jego małżonka, drugą osobę w umowie o wspólnym pożyciu lub małoletnie dziecko, lub”;

15) w art. 219 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Za tytuł prawny, o którym mowa w ust. 2, nie uznaje się umowy użyczenia lokalu, chyba że użyczającym jest zstępny, wstępny, małżonek, druga osoba w umowie o wspólnym pożyciu, rodzice małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub rodzeństwo cudzoziemca.”;

16) w art. 303 w ust. 1 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela polskiego albo cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie sprzeciwiają się temu względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, chyba że celem zawarcia związku małżeńskiego lub jego istnienia albo celem zawarcia umowy o wspólnym pożyciu lub jego istnienia jest obejście przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;

17) art. 326 otrzymuje brzmienie:

„Art. 326. 1. W postępowaniu w sprawie zobowiązania cudzoziemca do powrotu dotyczącym cudzoziemca będącego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela polskiego albo cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej organ, który prowadzi to postępowanie, ustala, czy związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu zostały zawarte lub istnieją w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego.

2. Do ustalenia, czy związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu zostały zawarte lub istnieją w celu obejścia przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, stosuje się przepisy art. 169 ust. 2, 4 i 5.”;

18) w art. 330 w ust. 1 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) cudzoziemiec jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela polskiego albo cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i nie sprzeciwiają się temu względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, chyba że celem zawarcia związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu lub jego istnienia jest obejście przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;

19) w art. 386 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) cudzoziemiec jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela polskiego albo cudzoziemca, któremu udzielono zezwolenia na pobyt stały lub zezwolenia na pobyt rezydenta długoterminowego UE na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, i nie sprzeciwiają się temu względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, chyba że celem zawarcia związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu lub jego istnienia jest obejście przepisów określających zasady i warunki wjazdu

cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, lub”;

20) w art. 436 w ust. 1 w pkt 1:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„będącego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obywatela polskiego lub przebywającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu cudzoziemca posiadającego zezwolenie na pobyt stały lub zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego UE, chyba że:”;

b) lit. b i c otrzymują brzmienie:

„b) decyzja o odmowie udzielenia cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy lub zezwolenia na pobyt stały, wydana w związku ze stwierdzeniem, że związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu zostały zawarte lub istnieją w celu obejścia przez cudzoziemca przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, stała się ostateczna, lub

c) decyzja o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu, wydana z uwagi na względy obronności lub bezpieczeństwa państwa lub ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego lub w związku ze stwierdzeniem, że związek małżeński albo umowa o wspólnym pożyciu zostały zawarte lub istnieją w celu w celu obejścia przez cudzoziemca przepisów określających zasady i warunki wjazdu cudzoziemców na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, ich przejazdu przez to terytorium, pobytu na nim i wyjazdu z niego, stała się ostateczna;”.

Art. 168. W ustawie z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1073) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 8 otrzymuje brzmienie:

„8) osobie bliskiej – należy przez to rozumieć małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”) działkowca, jego zstępnych, wstępnych, rodzeństwo, dzieci rodzeństwa oraz osoby pozostające z działkowcem w stosunku przysposobienia;”;

2) w art. 27 w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Umowa może być również zawarta z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu działkowca, jeżeli żąda ustanowienia prawa do działki wspólnie ze swoim współmałżonkiem albo z osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 38:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W razie śmierci jednego z małżonków albo osób będących stroną umowy o wspólnym pożyciu prawo do działki, które przysługiwało obojgu małżonkom albo obu osobom będących stronami umowy o wspólnym pożyciu, przypada drugiemu małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu. Jeżeli małżonek albo osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu nie posiadali prawa do działki, mogą w terminie 6 miesięcy od dnia śmierci małżonka albo osoby będącej stroną jego umowy o wspólnym pożyciu złożyć oświadczenie woli o wstąpieniu w stosunek prawny wynikający z tego prawa, pod rygorem wygaśnięcia prawa do działki.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W razie śmierci działkowca niepozostającego w związku małżeńskim ani niebędącego stroną umowy o wspólnym pożyciu, przepisy ust. 2 i 3 stosuje się odpowiednio, z tym że roszczenie wygasa w terminie 6 miesięcy od dnia śmierci działkowca.”;

4) art. 40 otrzymuje brzmienie:

„Art. 40. 1. Po ustaniu małżeństwa wskutek rozvodu albo unieważnienia małżeństwa albo po ustaniu umowy o wspólnym pożyciu wskutek jego rozwiązania albo unieważnienia, małżonkowie i osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu, na których rzecz wspólnie ustanowiono prawo do działki, w terminie 3 miesięcy od dnia ustania małżeństwa albo ustania umowy o wspólnym pożyciu zawiadamiają stowarzyszenie ogrodowe, któremu z nich przypadło prawo do działki, albo przedstawiają dowód wszczęcia postępowania sądowego o podział tego prawa.

2. Jeżeli małżonkowie albo osoby będące stroną umowy o wspólnym pożyciu nie dokonają czynności, o których mowa w ust. 1, stowarzyszenie ogrodowe wyznaczy im w tym celu dodatkowy termin, nie krótszy niż miesiąc, uprzedzając o skutkach, jakie może spowodować jego niezachowanie.

3. Po bezskutecznym upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, stowarzyszenie ogrodowe może pozostawić prawo do działki jednemu z byłych małżonków albo jednej z osób po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu. Pozostawienie prawa do działki następuje poprzez rozwiązanie umowy w stosunku do drugiego z byłych małżonków albo osób będących drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu w trybie art. 36 ust. 1.”.

Art. 169. W ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. poz. 2024 r. poz. 246) w art. 3 ust. 1 otrzymuje następujące brzmienie:

„1. W przypadku, gdy o zasiłek dla opiekuna ubiegają się rolnicy, małżonkowie rolników albo osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub domownicy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2024 r. poz. 90) świadczenie to przysługuje odpowiednio:

- 1) rolnikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego;
- 2) małżonkom rolników albo osobom będącym drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu lub domownikom w przypadku zaprzestania prowadzenia przez nich gospodarstwa rolnego albo wykonywania przez nich pracy w gospodarstwie rolnym.”.

Art. 170. W ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą (Dz. U. z 2023 r. poz. 2015) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 8 otrzymuje brzmienie:

„Art. 8. W razie śmierci funkcjonariusza wskutek wypadku lub choroby świadczenia odszkodowawcze przysługują członkom jego rodziny:

- 1) małżonkowi, z wyjątkiem przypadku orzeczonej separacji albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”,
- 2) dzieciom własnym, dzieciom drugiego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dzieciom przysposobionym oraz przyjętym na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności, w tym również w

- ramach rodziny zastępczej, wnukom, rodzeństwu i innym dzieciom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej,
- 3) rodzicom, osobom przysposabiającym, macosze i ojczymowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza prowadzili z nim wspólne gospodarstwo domowe lub jeżeli funkcjonariusz bezpośrednio przed śmiercią znacząco przyczyniał się do ich utrzymania albo jeżeli ustalone zostało wyrokiem lub ugodą sądową prawo do alimentów ze strony tego funkcjonariusza
- zwanym dalej „uprawnionymi członkami rodziny”.”;
- 2) w art. 12:
- a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) 18-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, gdy uprawnionym jest małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub dziecko;”,
- b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) małżonek i jedno lub więcej dzieci albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i jedno lub więcej dzieci – odszkodowanie przysługuje w wysokości ustalonej w ust. 1 pkt 1, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie na każde dziecko;”,
- c) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:
- „3. Jeżeli oprócz małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub dzieci do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni równocześnie inni członkowie rodziny, każdemu z nich odszkodowanie przysługuje w wysokości 3,5-krotnego przeciętnego wynagrodzenia, niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi, osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub dzieciom zgodnie z ust. 1 pkt 1 lub ust. 2.
4. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni tylko członkowie rodziny inni niż małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub dzieci, odszkodowanie przysługuje w wysokości określonej w ust. 1 pkt 2, zwiększonej o 3,5-krotne przeciętne wynagrodzenie na drugiego i każdego następnego uprawnionego.”;
- 3) w art. 35 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
- „4) zaświadczenia właściwego organu emerytalnego stwierdzającego spełnienie przez uprawnionych członków rodziny innych niż małżonek albo osoba będąca drugą

stroną jego umowy o wspólnym pożyciu warunków wymaganych do uzyskania renty rodzinnej po zmarłym funkcjonariuszu;”.

Art. 171. W ustawie z dnia 26 czerwca 2014 r. o niektórych umowach zawieranych w związku z realizacją zamówień o podstawowym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 1218) w art. 6:

1) w ust. 1:

a) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostają w związku małżeńskim, są stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub są związane z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z członkami organów zarządzających lub nadzorczych zagranicznego dostawcy, offsetobiorcy, offsetodawcy, jednostek powiązanych z nimi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości lub ich pełnomocnikiem albo jeżeli osoby będące drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu pozostają w stosunku pokrewieństwa w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia z członkami organów zarządzających lub nadzorczych zagranicznego dostawcy, offsetobiorcy, offsetodawcy, jednostek powiązanych z nimi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości lub ich pełnomocnikiem;”

b) pkt 4–6 otrzymują brzmienie:

„4) w ciągu 3 lat przed dniem złożenia oferty offsetowej osoby pozostające z nimi w związku małżeńskim, będące stroną umowy o wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli albo krewni w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia osób będących drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu pozostawały z offsetodawcą lub offsetobiorcą lub ich pełnomocnikiem w stosunku pracy lub wykonywały w ich imieniu lub na ich rzecz umowy odpłatne lub inne zajęcia zarobkowe, w tym w formie działalności gospodarczej lub były członkami organów zarządzających

- lub organów nadzorczych zagranicznego dostawcy, offsetobiorcy, offsetodawcy lub jednostek powiązanych z nimi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości lub ich pełnomocnikiem;
- 5) posiadają udziały, akcje lub inne papiery wartościowe emitowane przez zagranicznego dostawcę, offsetobiorcę lub offsetodawcę albo jednostki powiązane z nimi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości lub pozostają w związku małżeńskim, są stroną umowy o wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub są związane z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z osobami posiadającymi takie udziały, akcje lub inne papiery wartościowe albo jeżeli krewni w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia ich osób będących drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu posiadają takie udziały, akcje lub inne papiery wartościowe;
- 6) osoby te lub osoby pozostające z nimi w związku małżeńskim, stroną umowy o wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli albo krewni w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia osób będących drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu pozostają z offsetodawcą lub offsetobiorcą w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności tych osób;”,
- c) pkt 8 otrzymuje brzmienie:
- „8) osoby te lub osoby pozostające z nimi w związku małżeńskim, stroną umowy o wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli albo krewni w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia osób będących drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu są członkami organów spółdzielni, fundacji lub stowarzyszeń, które w ciągu 3 lat przed dniem złożenia oferty offsetowej uzyskały wsparcie finansowe ze strony zagranicznego dostawcy, offsetobiorcy lub offsetodawcy, albo jednostek

powiązanych z nimi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości;”;

2) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) imię i nazwisko małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, osób pozostających z nim oraz osobą składającą oświadczenie w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, we wspólnym pożyciu lub związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także krewnych w linii prostej albo w linii bocznej do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 172. W ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (Dz. U. z 2025 r. poz. 594 i 1006) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

a) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. Sądy przekazują urzędom stanu cywilnego odpisy prawomocnych orzeczeń o ustaleniu nieistnienia umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, o rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu, o unieważnieniu rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu, o unieważnieniu umowy o wspólnym pożyciu wraz z adnotacją o dacie uprawomocnienia się tych orzeczeń, w terminie 7 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.”,

b) dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Notariusze przekazują urzędom stanu cywilnego wypis części ogólnej umowy o wspólnym pożyciu oraz notarialnie poświadczone odpisy oświadczeń o rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu.”;

2) po art. 18 dodaje się art. 18a w brzmieniu:

„18a. Rejestracji statusu osoby najbliższej w związku dokonuje niezwłocznie kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy ze względu na miejsce zawarcia umowy o wspólnym pożyciu.”;

3) po art. 19 dodaje się art. 19a w brzmieniu:

„19a. 1. W rejestrze stanu cywilnego prowadzi się rejestr osób najbliższych w związku, o których mowa w ustawie z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu, w którym gromadzi się następujące dane:

- 1) nazwiska, imiona oraz nazwiska rodowe, daty i miejsca urodzenia osób, które zawarły umowę o wspólnym pożyciu oraz ich numery PESEL, jeżeli zostały nadane;
- 2) nazwiska i imiona oraz nazwiska rodowe rodziców osób, które zawarły umowę o wspólnym pożyciu;
- 3) datę i miejsce zawarcia umowy o wspólnym pożyciu oraz numer dokumentu w Centralnym Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych;
- 4) nazwisko i imię notariusza oraz siedzibę kancelarii notariusza sporządzającego umowę o wspólnym pożyciu;
- 5) nazwisko i imię kierownika urzędu stanu cywilnego, który zarejestrował status osoby najbliższej w związku;
- 6) informacja o ustaniu statusu osoby najbliższej w związku przez zawarcie małżeństwa przez strony umowy o wspólnym pożyciu lub przez śmierć jednej z osób, o unieważnieniu umowy o wspólnym pożyciu, rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu, unieważnieniu rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu, oznaczenie sądu, sygnaturę akt sprawy, datę uprawomocnienia się orzeczenia, oznaczenie notariusza sporządzającego odpisy oświadczeń o rozwiązaniu umowy, datę rozwiązania umowy, numer repetytorium oraz oznaczenie aktu zgonu;
- 7) informacja o aktualnych danych, jeżeli są inne niż w pkt 1 i 2.

2. Po dokonaniu rejestracji statusu osoby najbliższej w związku w rejestrze stanu cywilnego kierownik urzędu stanu cywilnego, w terminie jednego dnia roboczego, zawiadamia o dokonaniu rejestracji notariusza sporządzającego umowę oraz objęte nią osoby najbliższe w związku na adresy, o których mowa w art. 7 ust. 2 pkt 3 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu.

3. Po dokonaniu rejestracji, w przypadku powzięcia wiadomości o istnieniu okoliczności mogącej stanowić podstawę unieważnienia umowy, kierownik urzędu stanu cywilnego niezwłocznie zawiadamia notariusza, który sporządził umowę o wspólnym pożyciu.

4. Rejestracja statusu osoby najbliższej w związku podlega opłacie, o której mowa w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o

wspólnym pożyciu. Koszty czynności rejestracji statusu osoby najbliższej w związku, nie są pokrywane z dotacji celowej z budżetu państwa.

5. Opłata za czynności, o których mowa w ust. 4, stanowi dochód gminy właściwej ze względu na dokonanie tej czynności.

6. Rejestr osób najbliższych w związku podlega aktualizacji w zakresie danych w nim gromadzonych.

7. Na podstawie przesłanych do urzędu stanu cywilnego przez sąd odpisów prawomocnych orzeczeń o ustaleniu nieistnienia umowy o wspólnym pożyciu, o rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu, o unieważnieniu rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu, o unieważnieniu umowy o wspólnym pożyciu oraz przez notariusza notarialnie poświadczonych odpisów oświadczeń o rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu kierownik urzędu stanu cywilnego rejestruje zmianę statusu wynikającą z przesłanego dokumentu.”;

4) w art. 21 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Kierownik urzędu stanu cywilnego lub konsul przed przyjęciem zapewnienia sprawdza w rejestrze osób najbliższych w związku czy osoby zamierzające wstąpić w związek małżeński nie pozostają w statusie osoby najbliższej w związku.”;

5) w art. 26 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Dokumenty stanowiące podstawę sporządzenia aktu stanu cywilnego lub dokumenty złożone po sporządzeniu aktu stanu cywilnego stanowiące podstawę do dołączenia wzmianki dodatkowej do aktu stanu cywilnego lub stanowiące podstawę zamieszczenia przypisku przy innych aktach stanu cywilnego lub stanowiące podstawę rejestracji w rejestrze, o którym mowa w art. 19a, stanowią akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego.”;

6) w art. 28 w ust. 1 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

„3) 80 lat – akta zbiorowe rejestracji stanu cywilnego dotyczące rejestracji w rejestrze, o którym mowa w art. 19a.”;

7) w art. 33:

a) w pkt 3:

– po lit. g dodaje się lit. h w brzmieniu:

„h) zaświadczenia o statusie osoby najbliższej w związku, o którym mowa w ustawie z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu,”;

8) w art. 44:

a) w ust. 1 w pkt 3 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 4 w brzmieniu:

„4) zaświadczenia o statusie osoby najbliższej w związku.”,

b) ust. 4–6 otrzymują brzmienie:

„4. Zaświadczenia, o których mowa w ust. 1 pkt 2, 3 i 4 są ważne przez okres 6 miesięcy od daty ich sporządzenia.

5. Wniosek o wydanie odpisu aktu stanu cywilnego lub o wydanie zaświadczenia o stanie cywilnym lub zaświadczenia o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby lub zaświadczenia o statusie osoby najbliższej w związku składa się do wybranego kierownika urzędu stanu cywilnego.

6. Odpis aktu stanu cywilnego, zaświadczenie o stanie cywilnym, zaświadczenie o zamieszczonych lub niezamieszczonych w rejestrze stanu cywilnego danych dotyczących wskazanej osoby lub zaświadczenie o statusie osoby najbliższej mogą zostać wydane, na wniosek, na piśmie utrwalonym w postaci elektronicznej, opatrzonym kwalifikowanym podpisem elektronicznym.”;

9) w art. 45 po ust. 2 dodaje się ust. 2a w brzmieniu:

„2a. Odpis aktu zgonu osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu wydaje się osobie będącej drugą stroną tej umowy.”;

10) po art. 48 dodaje się art. 48a w brzmieniu:

„Art. 48a. 1. Wniosek o wydanie zaświadczenia o statusie osoby najbliższej składa się do wybranego kierownika urzędu stanu cywilnego.

2. Zaświadczenie o statusie osoby najbliższej zawiera:

- 1) nazwiska, imiona oraz nazwiska rodowe, daty i miejsca urodzenia osób, które zawarły umowę o wspólnym pożyciu oraz ich numery PESEL, jeżeli zostały nadane;
- 2) nazwiska i imiona oraz nazwiska rodowe rodziców osób, które zawarły umowę o wspólnym pożyciu;
- 3) datę i miejsce zawarcia umowy o wspólnym pożyciu oraz numer dokumentu w Centralnym Repozytorium Elektronicznych Wypisów Aktów Notarialnych;
- 4) nazwisko i imię notariusza oraz siedzibę kancelarii notariusza sporządzającego umowę o wspólnym pożyciu;
- 5) nazwisko i imię kierownika urzędu stanu cywilnego, który zarejestrował status osoby najbliższej w związku;

- 6) adnotację o ustaniu statusu osoby najbliższej w związku przez zawarcie małżeństwa przez strony umowy o wspólnym pożyciu lub przez śmierć jednej z osób, o unieważnieniu umowy o wspólnym pożyciu, o rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu, o unieważnieniu rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu, oznaczenie sądu, sygnaturę akt sprawy, datę uprawomocnienia się orzeczenia, oznaczenie notariusza sporządzającego odpisy oświadczeń o rozwiązaniu umowy, datę rozwiązania umowy, numer repetytorium oraz oznaczenie aktu zgonu;
- 7) adnotacje o aktualnych danych, jeżeli są inne niż w pkt 1 i 2.

3. Zaświadczenie o statusie osoby najbliższej jest wydawane osobie będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz osobie, która wykaże w tym interes prawny.”;

- 11) w art. 95 dodaje się ust. 8 w brzmieniu:

„8. Kierownik urzędu stanu cywilnego właściwy do sporządzenia aktu zgonu i dokonywania w nim zmian dokonuje rejestracji danych w rejestrze osób najbliższych w związku w zakresie informacji o zgonie.”.

Art. 173. W ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. o komisjach lekarskich podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 310) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 40:

- a) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) jest małżonkiem, osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnym lub powinowatym do drugiego stopnia lekarza, który wydał zaskarżone orzeczenie;”;

- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Powody wyłączenia członka komisji lekarskiej z udziału w postępowaniu trwają także po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

- 2) w art. 41 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przez osobę zainteresowaną, o której mowa w ust. 1, należy rozumieć małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub innego uprawnionego członka rodziny.”.

Art. 174. W ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz. U. z 2024 r. poz. 1512) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prawo do posiadania Karty przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, przez którą rozumie się rodzinę, w której rodzic (rodzice) lub:

1) małżonek rodzica albo

2) osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”),

– mają lub mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci bez względu na ich wiek.”,.

b) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) małżonek rodzica albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu rodzica;”;

2) w art. 6 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Małżonek rodzica albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, któremu przyznano Kartę, nie traci prawa do jej posiadania mimo wystąpienia zmian mających wpływ na istnienie tego uprawnienia, chyba że rodzic zmarł, utracił prawo do posiadania Karty, małżeństwo z rodzicem zostało unieważnione albo rozwiązane przez rozwód, albo sąd orzekł o nieistnieniu małżeństwa albo umowa o wspólnym pożyciu została rozwiązana lub unieważniona.”;

3) w art. 10:

a) ust. 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. Rodzic lub małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu rodzica we wniosku o przyznanie karty elektronicznej wskazuje jednocześnie członków rodziny wielodzietnej, której usługa ma dotyczyć.”,

b) ust. 1g otrzymuje brzmienie:

„1g. Funkcjonalność, o której mowa w ust. 1f, jest udostępniana rodzicowi oraz małżonkowi albo rodzicowi oraz osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”,

c) w ust. 4a pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) w przypadku małżonka rodzica lub osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica – dokument potwierdzający tożsamość oraz akt małżeństwa albo umowę o wspólnym pożyciu albo, jeśli nie sporządzono umowy o wspólnym pożyciu, inny dokument zagraniczny potwierdzający zawarcie umowy o wspólnym pożyciu,”;
- 4) w art. 11 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) rodzicowi oraz małżonkowi rodzica albo rodzicowi oraz osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu – na czas nieokreślony,”;
- 5) w art. 21 w ust. 1 po pkt 8a dodaje się pkt 8b w brzmieniu:
- „8b) informacje o zawarciu, rozwiązaniu lub unieważnieniu umowy o wspólnym pożyciu,”;
- 6) art. 36:
- a) w ust. 1
- w pkt 11 lit. c otrzymuje brzmienie:
 - „c) 165 mln zł na uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego dla rodziców, małżonków rodziców oraz osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodziców posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny,”
 - w pkt 12 lit. c otrzymuje brzmienie:
 - „c) 175 mln zł na uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego dla rodziców, małżonków rodziców oraz osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodziców posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny,”
- b) w ust. 1a pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) przekroczenie limitu wydatków będzie wynikać z przeniesień poszczególnych wydatków budżetowych zaplanowanych na realizację ustawy przez gminy, na realizację ustawy przez ministra właściwego do spraw rodziny, na uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego dla rodziców oraz małżonków albo osób będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodziców posiadających ważną Kartę Dużej Rodziny lub na uprawnienia do ulgowych opłat za wydanie paszportu z przeznaczeniem na realizację tych zadań oraz”.

Art. 175. W ustawie z dnia 20 marca 2015 r. o działaczach opozycji antykomunistycznej oraz osobach represjonowanych z powodów politycznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 906) w art. 5 po ust. 2b dodaje się ust. 2c w brzmieniu:

„2c. Za wdowę lub wdowca w rozumieniu ustawy uważa się także będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu w następstwie śmierci strony tej umowy.”.

Art. 176. W ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1428 oraz z 2025 r. poz. 1085, 1170 i 1172) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24:

a) w ust. 2 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2) małżonkiem, osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wstępnym, zstępnym, jednym z rodzeństwa, powinowatym, lub krewnym osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dłużnika lub jego wierzyciela w tej samej linii czy stopniu;

3) osobą pozostającą z dłużnikiem w stosunku przysposobienia lub małżonkiem albo drugą osobą w związku osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu tej osoby albo osobą pozostającą z dłużnikiem w faktycznym związku, prowadzącą z nim wspólnie gospodarstwo domowe;”;

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przeszkody, o których mowa w ust. 2 pkt 2 i 3, trwają mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”;

2) w art. 73 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Z dniem otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego w stosunku do jednego z małżonków albo jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu, którą ustanowiono wspólność majątkową, majątek wspólny małżonków albo majątek wspólny stron umowy o wspólnym pożyciu wchodzi do masy układowej albo sanacyjnej i podlega nadzorowi nadzorcy sądowego albo zarządowi zarządcy.”;

3) w art. 116 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W sprawach dotyczących układu nie ma prawa głosu wierzyciel będący małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dłużnika, jego

krewnym lub powinowatym w linii prostej, krewnym lub powinowatym w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, krewnym osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dłużnika w linii prostej oraz w linii bocznej do drugiego stopnia włącznie, przysposabiającym dłużnika lub przez niego przysposobionym, jeżeli dłużnikiem jest spółka handlowa – osobą uprawnioną do reprezentowania spółki, a jeżeli dłużnikiem jest osobowa spółka handlowa – wspólnikiem ponoszącym odpowiedzialność za zobowiązania spółki całym swoim majątkiem.”;

4) w art. 190 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego wobec wspólników spółki cywilnej oraz ich małżonków albo stron ich umowy o wspólnym pożyciu sąd, który później wydaje postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, wyznacza tego samego sędziego–komisarza i nadzorcę sądowego albo zarządcę, który został wyznaczony w sprawie, w której sąd wcześniej wydał postanowienie o otwarciu postępowania restrukturyzacyjnego, chyba że z uwagi na szczególne okoliczności sprawy byłoby to nieuzasadnione. Jeżeli otwarto postępowanie restrukturyzacyjne w różnych sądach, przepis art. 17 stosuje się odpowiednio.”.

Art. 177. W ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. – Prawo konsularne (Dz. U. z 2023 r. poz. 1329) w art. 113 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Nie pobiera się opłaty konsularnej za przyjęcie i rozpatrzenie wniosku o wydanie wizy oraz opłaty za ponowne rozpatrzenie wniosku o wydanie wizy złożonego przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, obywatela polskiego, jego małoletniego bezpośredniego zstępnego lub małoletniego bezpośredniego zstępnego jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, jego bezpośredniego wstępnego lub bezpośredniego wstępnego jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli wstępny lub zstępny pozostaje na utrzymaniu obywatela polskiego lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 178. W ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności (Dz. U. z 2020 r. poz. 442) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1 pkt 8 i 9 otrzymują brzmienie:

- „8) dawstwo partnerskie – przekazanie komórek rozrodczych przez dawcę – mężczyznę w celu zastosowania ich w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji u biorczynie pozostającej z dawcą w związku małżeńskim albo pozostającą z dawcą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, albo we wspólnym pożyciu potwierdzonym zgodnym oświadczeniem dawcy i biorczynie; w dawstwie partnerskim stosowane są komórki rozrodcze biorczynie;
- 9) dawstwo zarodka – przekazanie zarodka w celu zastosowania go w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji u biorczynie, która nie jest dawcą żeńskich komórek rozrodczych i nie pozostaje w związku małżeńskim, stroną umowy o wspólnym pożyciu albo we wspólnym pożyciu z dawcą męskich komórek rozrodczych, z których zarodek ten powstał;”;
- 2) w art. 20 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) w przypadku dawstwa innego niż partnerskie:
- a) zgodę na przeniesienie wyrazili, w formie pisemnej, biorczynie oraz jej mąż albo
- b) zgodę na przeniesienie wyraziła, w formie pisemnej, biorczynie a mężczyzna będący drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu albo mężczyzna, z którym biorczynie pozostaje we wspólnym pożyciu złożyli oświadczenie zgodnie z art. 75¹ § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 oraz z 2025 r. poz. 897).”;
- 3) w art. 21:
- a) w ust. 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:
- „3) w przypadku dawstwa innego niż partnerskie mąż biorczynie nie wyraził zgody na przeniesienie zarodka, a w przypadku gdy biorczynie nie pozostaje w związku małżeńskim, mężczyzna będący drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu biorczynie albo mężczyzna, z którym biorczynie pozostaje we wspólnym pożyciu nie złożył oświadczenia zgodnie z art. 75¹ § 1b ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy;”;
- b) w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) śmierci obojga dawców zarodka albo, jeżeli zarodek został utworzony w wyniku dawstwa innego niż partnerskie – śmierci biorczynie i jej męża lub

mężczyzny będącego drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu lub mężczyzny pozostającego z nią we wspólnym pożyciu”;

4) w art. 32 w ust. 2 w pkt 6 w lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) stroną umowy o wspólnym pożyciu albo we wspólnym pożyciu, zastosowanie komórek rozrodczych pobranych w celu:

- dawstwa partnerskiego albo zarodka utworzonego z tych komórek następuje po wyrażeniu, w formie pisemnej, zgody przez mężczyznę będącego drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu biórczymi albo mężczyznę pozostającego z biórczynią we wspólnym pożyciu, który został uprzednio szczegółowo, na piśmie, poinformowany o skutkach prawnych stosowania komórek rozrodczych albo zarodka w procedurze medycznie wspomaganej prokreacji u biórczyni, wynikających z przepisów ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, w szczególności o ojcostwie dziecka, które urodzi się w wyniku procedury medycznie wspomaganej prokreacji,
- dawstwa innego niż partnerskie albo zarodka utworzonego z tych komórek rozrodczych następuje po złożeniu przez mężczyznę będącego drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu biórczyni albo mężczyznę pozostającego z biórczynią we wspólnym pożyciu oświadczenia zgodnie z art. 75¹ § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy;”;

5) w art. 36 w pkt 7 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) stroną umowy o wspólnym pożyciu albo we wspólnym pożyciu, zastosowanie zarodka następuje po złożeniu przez mężczyznę będącego drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu biórczyni albo mężczyznę pozostającego z biórczynią we wspólnym pożyciu oświadczenia zgodnie z art. 75¹ § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy;”;

6) w art. 72 w ust. 3 w pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, zstępnego i wstępnego w linii prostej oraz osoby, z którymi członek Rady pozostaje we wspólnym pożyciu, lub”.

Art. 179. W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. U. z 2018 r. poz. 708) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Członkiem komisji konkursowej, o której mowa w art. 6 i art. 9, nie może być osoba, która z kandydatem przystępującym do konkursu pozostaje w stosunku małżeństwa, jest stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, pokrewieństwa albo powinowactwa do czwartego stopnia, w stosunku przysposobienia albo we wspólnym pożyciu albo jest krewnym do czwartego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 11 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Między prezesem sądu okręgowego, kierownikiem zespołu i specjalistą nie może powstać układ podległości służbowej, jeżeli są małżonkami, osobami będącymi stronami umowy o wspólnym pożyciu albo pozostają ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia albo przysposobienia, opieki lub kurateli albo są krewnymi pierwszego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu prezesa sądu, kierownika zespołu albo specjalisty.”.

Art. 180. W ustawie z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 838, 1565 i 1863 oraz z 2025 r. poz. 146, 820, 1069 i 1216) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 124 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku sprzeczności interesów towarzystwa z osobistymi interesami członka zarządu, jego współmałżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu oraz osób, z którymi jest on powiązany osobiście, członek zarządu wstrzymuje się od udziału w rozstrzygnięciu takich spraw i żąda zaznaczenia tego w protokole posiedzenia zarządu.”;

2) w art. 346 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Inspektor podlega wyłączeniu od udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia lub osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli,

a także krewnych do drugiego stopnia jego osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 181. W ustawie z dnia 25 września 2015 r. o zawodzie fizjoterapeuty (Dz. U. z 2023 r. poz. 1213 i 1234) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 52:

a) w ust. 2:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;”,

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia osoby będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Powody wyłączenia określone w ust. 2 pkt 1, 2 lit. b i pkt 2a trwają pomimo ustania małżeństwa, przysposobienia albo umowy o wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 89 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, krewny osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu w tej samej linii i stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 182. W ustawie z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 1606) w art. 79 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Osoba przeprowadzająca kontrolę podlega wyłączeniu z udziału w kontroli, na wniosek lub z urzędu, jeżeli kontrola może dotyczyć jej praw lub obowiązków, praw lub obowiązków jej małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie

o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, osoby pozostającej z nią faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych do drugiego stopnia, krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub osoby związanej z nią z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli. Powody wyłączenia trwają mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 183. W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 390 oraz z 2025 r. poz. 304 i 1178) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 84 § 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„§ 1. Oceny kwalifikacji na wolne stanowisko prokuratorskie w prokuraturze rejonowej nie może dokonywać wizytator będący małżonkiem, osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnym albo powinowatym albo krewnym osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu kandydata lub pozostający z kandydatem w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności wizytatora.

§ 2. Jeżeli na jedno wolne stanowisko prokuratorskie w prokuraturze rejonowej zgłosił się więcej niż jeden kandydat, oceny kwalifikacji tych kandydatów dokonuje ten sam wizytator, chyba że z uwagi na liczbę kandydatów bądź z innych ważnych przyczyn nie jest to możliwe. Oceny kwalifikacji żadnego z kandydatów nie może dokonywać wizytator będący małżonkiem, osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnym albo powinowatym albo krewnym osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu chociażby jednego z nich lub pozostający z jednym z kandydatów w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności wizytatora.”;

2) w art. 104 w § 1:

a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Prokuratorzy są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością wynikającą z umowy o wspólnym pożyciu. Oświadczenie to powinno zawierać w szczególności informacje o:”;

b) pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) nabytym przez składającego oświadczenie albo jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;”;

3) w art. 165 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. W razie śmierci ukaranego wnioski o wznowienie postępowania mogą złożyć jego małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu krewni w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiający lub przysposobiony oraz rzecznik dyscyplinarny lub Prokurator Generalny.”.

Art. 184. W ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576, z 2025 r. poz. 619, 1301) w art. 13 w ust. 4 w pkt 3 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód, separację, rozwiązanie lub unieważnienie umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...),”.

Art. 185. W ustawie z dnia 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (Dz. U. z 2025 r. poz. 643 i 1069) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24 w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wykonania na jego rzecz umownego lub sądowego podziału majątku po ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej albo wspólności majątkowej ustanowionej w umowie o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”.”;

2) w art. 167 w ust. 1:

a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) jego właścicielami, ich reprezentantami, ich małżonkami albo osobami będącymi drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,

- 2) jego reprezentantami lub ich małżonkami albo osobami będącymi drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,”
- b) pkt 4 otrzymuje brzmienie:
 - „4) właścicielami, reprezentantami lub ich małżonkami albo osobami będącymi stroną umowy o wspólnym pożyciu, którzy pozostają w takiej relacji z podmiotem, o którym mowa w pkt 3”.

Art. 186. W ustawie z dnia 21 października 2016 r. o umowie koncesji na roboty budowlane lub usługi (Dz. U. z 2023 r. poz. 140 oraz z 2025 r. poz. 620, 794, 1165 i 1173) w art. 30 ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) pozostają w związku małżeńskim albo stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia lub są związane z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli z wykonawcą, jego zastępcą prawnym lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wykonawców ubiegających się o zawarcie umowy koncesji albo są krewnymi do drugiego stopnia włącznie osoby, z którą wykonawca, jego zastępca prawny lub członek organu zarządzającego lub organu nadzorczego wykonawców ubiegających się o zawarcie umowy koncesji pozostaje w umowie o wspólnym pożyciu;”.

Art. 187. W ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „za życiem” (Dz. U. z 2024 r. poz. 1829) art. 3 otrzymuje brzmienie:

„Art. 3. Ilekroć w ustawie jest mowa o rodzinie, oznacza to odpowiednio: małżonków, osoby będące stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), rodziców dziecka w fazie prenatalnej, rodziców dziecka, opiekuna faktycznego dziecka, przez którego rozumie się osobę faktycznie opiekującą się dzieckiem, jeżeli wystąpiła z wnioskiem do sądu opiekuńczego o przysposobienie dziecka, a także pozostające na ich utrzymaniu dzieci.”.

Art. 188. W ustawie z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. z 2025 r. poz. 1131 i 1423) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 52 w pkt 1 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) informacje o współmałżonkach i osobach będących drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, w zakresie, o którym mowa w lit. a, b, g, h, k, l.”;

2) w art. 147:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Małżonkowie, osoby będące drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie, powinowactwa pierwszego stopnia, przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osoby prowadzące wspólne gospodarstwo domowe oraz krewni pierwszego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu nie mogą pełnić służby ani być zatrudnione w jednostkach organizacyjnych KAS, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek podległości służbowej.”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Informacja, o której mowa w ust. 2, powinna zawierać w szczególności imię i nazwisko składającego informację, imię i nazwisko osoby zatrudnionej w jednostce organizacyjnej KAS albo funkcjonariusza będących jego małżonkiem, osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, osobą pozostającą z nim w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie, powinowactwa pierwszego stopnia, przysposobienia, opieki lub kurateli albo osobą prowadzącą z nim wspólne gospodarstwo domowe, albo krewnym pierwszego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 169 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku, o którym mowa w art. 168 ust. 1, jeżeli zapewnienie funkcjonariuszowi odpowiednich warunków mieszkaniowych jest niemożliwe lub utrudnione oraz jeżeli on sam lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu nie posiadają lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby lub w miejscowości pobliskiej, funkcjonariuszowi przysługuje zwrot udokumentowanych kosztów przeniesienia lub równoważnik pieniężny.”;

4) w art. 218a ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za członków rodziny, o którym mowa w ust. 1, uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, ojczyma, macochę, osobę, z

którą rodzic pozostaje w umowie o wspólnym pożyciu, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci.”;

5) w art. 233:

a) w ust. 1 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem obcym przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia w przypadku:

a) zaistnienia przyczyn, o których mowa w art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa,

b) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekującego się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,

c) pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu albo innym przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne;

3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem obcym przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;”;

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Za członka rodziny, o którym mowa w ust. 1 pkt 4, uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, osobę, z którą rodzic pozostaje w umowie o wspólnym pożyciu, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania opieki.”;

- 6) w art. 244 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariuszowi przysługuje równoważnik z tytułu dojazdu do miejsca pełnienia służby, jeżeli on sam lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu nie zamieszkują lub nie posiadają lokalu mieszkalnego w miejscu pełnienia służby lub miejscowości pobliskiej.”;

- 7) w art. 251:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W przypadku śmierci albo zaginięcia pozostającego w związku ze służbą funkcjonariusza, małżonkowi, osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub jego dzieciom uprawnionym do renty rodzinnej na podstawie ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin przysługuje odprawa pośmiertna.”;

- b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Małżonek rozwiedziony oraz małżonek pozostający w separacji, a także osoba, której umowa o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem została rozwiązana, nie są uprawnieni do otrzymania odprawy pośmiertnej.”;

- 8) w art. 251a w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) określonej w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice”;

Art. 189. W ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1422) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 13 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Sędzia Trybunału jest obowiązany do złożenia Prezesowi Trybunału oświadczenia o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu” – przed objęciem stanowiska, a

także o zamiarze podjęcia przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu takiej działalności lub zmianie jej charakteru – w trakcie zajmowania stanowiska.”;

2) w art. 14 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Sędzia Trybunału jest obowiązany do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie to dotyczy majątku odrębnego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością wynikającą umowy o wspólnym pożyciu.

2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera w szczególności informacje o posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez sędziego Trybunału albo jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Oświadczenie to zawiera również dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach lub spółdzielniach, o których mowa w art. 11 ust. 1 pkt 1 i 2.”;

3) w załączniku nr 1:

a) tytuł otrzymuje brzmienie:

„OŚWIADCZENIE o działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu”,

b) po wyrazach „po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1422), zgodnie z art. 13 ust. 1 tej ustawy oświadczam, że mój małżonek” dodaje się wyrazy „(osoba będąca drugą stroną mojej umowy o wspólnym pożyciu)*”;

4) w załączniku nr 2:

a) tytuł otrzymuje brzmienie

„OŚWIADCZENIE o zamiarze podjęcia lub zmianie charakteru działalności gospodarczej prowadzonej przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu”,

b) po wyrazach „po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1422), zgodnie z art. 13 ust. 1 tej ustawy oświadczam, że mój małżonek” dodaje się wyrazy „(osoba będąca drugą stroną mojej umowy o wspólnym pożyciu)*”;

5) w załączniku nr 3:

- a) po wyrazach „po zapoznaniu się z przepisami ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. z 2018 r. poz. 1422), zgodnie z art. 14 ust. 1 tej ustawy oświadczam, że posiadam wchodzące w skład małżeńskiej wspólności ustawowej” dodaje się wyrazy „(wspólności majątkowej ustanowionej w umowie o wspólnym pożyciu)*”,
- b) w pkt II po słowach „Nabyłem(am) (nabył mój małżonek)” dodaje się słowa: „(nabyła osoba będąca drugą stroną mojej umowy o wspólnym pożyciu)”.

Art. 190. W ustawie z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393) w art. 39 w ust. 1 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

- „5) jest stroną w postępowaniu w sprawie, w której zostało przedstawione pytanie prawne lub stroną w tym postępowaniu jest jego małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewny lub powinowaty w linii prostej, krewny boczny do czwartego stopnia lub powinowaty boczny do drugiego stopnia, jak również wstępny, zstępny albo rodzeństwo jego osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 191. W ustawie z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 737, 854, 1562, 1635 i 1933) w art. 165 w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) pkt 6, 8, 9 i 13 – uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) oraz małoletnie dzieci tych osób niepozostające w związku małżeńskim i będące na ich utrzymaniu, a w przypadku małoletnich osób, o których mowa w pkt 6 i 9, także ich wstępnego w linii prostej lub osobę pełnoletnią odpowiedzialną za małoletniego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej.”.

Art. 192. W ustawie z dnia 24 lutego 2017 r. o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2025 r. poz. 342) w art. 33 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 4:
 - a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) małżonkiem albo osobą będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;;”
- b) po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:
- „2a) krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;;”
- 2) ust. 5 otrzymuje brzmienie:
- „5. Powody wyłączenia określone w ust. 4 pkt 1–2a trwają pomimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu albo przysposobienia.”.

Art. 193. W ustawie z dnia 21 kwietnia 2017 r. o zwalczaniu dopingu w sporcie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1258) w art. 24 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Członek komisji nie może uczestniczyć w egzaminie swojego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnego lub powinowatego w linii prostej, krewnego lub powinowatego w linii bocznej do drugiego stopnia, wstępnego, zstępnego lub rodzeństwa swojej osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 194. W ustawie z dnia 11 maja 2017 r. o biegłych rewidentach, firmach audytorskich oraz nadzorze publicznym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1035 i 1863) w art. 129 w ust. 3 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) nie jest małżonkiem, osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”), osobą pozostającą we wspólnym pożyciu, krewnym lub powinowatym w linii prostej, a w linii bocznej do czwartego stopnia, albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu nie jest krewnym w linii prostej, a w linii bocznej do czwartego stopnia – członka zarządu lub innego organu zarządzającego danej jednostki zainteresowania publicznego lub osoby, o której mowa w pkt 1–8;”.

Art. 195. W ustawie z dnia 7 lipca 2017 r. o Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (Dz. U. z 2023 r. poz. 843 oraz z 2025 r. poz. 622) w art. 5 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W Agencji nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, osobami będącymi stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia a także pomiędzy osobą będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewnymi pierwszego stopnia osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 196. W ustawie z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz. U. z 2023 r. poz. 1618 oraz z 2025 r. poz. 531) art. 21 otrzymuje brzmienie:

„Art. 21. W Narodowym Instytucie nie może powstać stosunek podległości służbowej między małżonkami, osobami będącymi stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umowy o wspólnym pożyciu”, oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia, a także pomiędzy osobą będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewnymi pierwszego stopnia tej osoby oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 197. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. z 2024 r. poz. 622) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 32 otrzymuje brzmienie:

„Art. 32. Osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub powinowactwa pierwszego stopnia oraz małżonkowie albo osoby będące stroną tej samej umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”), a także strona umowy o wspólnym pożyciu i krewny pierwszego stopnia tej osoby, nie mogą być jednocześnie sędziami Sądu Najwyższego.”;

2) w art. 51 w § 11 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) konieczności osobistego sprawowania przez sędziego opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym

pożyciu sędziego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:

- a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
- b) porodu lub choroby małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi, osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
- c) pobytu małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu sędziego lub rodzica dziecka sędziego, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne

– oświadczenie sędziego.”;

- 3) w art. 90 § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Skarga nadzwyczajna nie jest dopuszczalna od wyroku ustalającego nieistnienie małżeństwa, orzekającego unieważnienie małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu albo rozwód, jeżeli choćby jedna ze stron po uprawomocnieniu się takiego orzeczenia zawarła związek małżeński albo umowę o wspólnym pożyciu, oraz od postanowienia o przysposobieniu.”.

Art. 198. W ustawie z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 34, 179, 718 i 1366) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 137 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Funkcjonariusz jest obowiązany złożyć oświadczenie o swoim stanie majątkowym, w tym o majątku objętym małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową ustanowioną w umowie o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, przy nawiązywaniu lub

rozwiązywaniu stosunku służbowego, corocznie oraz na żądanie Komendanta SOP lub osoby przez niego upoważnionej. Oświadczenie to powinno zawierać informacje o źródłach i wysokości uzyskanych przychodów, posiadanych zasobach pieniężnych, nieruchomościach, udziałach i akcjach w spółkach prawa handlowego, a ponadto o nabytym przez tę osobę albo jej małżonka albo osobę będącą drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu, od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, gminy, związku międzygminnego, powiatu, związku powiatów, związku powiatowo-gminnego lub związku metropolitalnego mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu. Oświadczenie to powinno również zawierać dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia funkcji w spółkach prawa handlowego lub spółdzielniach, z wyjątkiem funkcji w radzie nadzorczej spółdzielni mieszkaniowej.”;

2) w art. 153 w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) 2 dni w przypadku zawarcia związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu przez funkcjonariusza, urodzenia się dziecka własnego albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, zgonu i pogrzebu małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dziecka własnego albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, ojca, matki, ojczyma lub macochy funkcjonariusza lub osoby, z którą rodzic funkcjonariusza pozostaje stroną umowy o wspólnym pożyciu;

2) 1 dnia w przypadku ślubu dziecka własnego, przysposobionego, pasierba, dziecka osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dziecka obcego przyjętego na wychowanie i utrzymanie, w tym także w ramach rodziny zastępczej, a także z powodu pogrzebu rodzeństwa, teściów, dziadków i opiekunów oraz innej osoby pozostającej na utrzymaniu funkcjonariusza lub pod jego bezpośrednią opieką.”;

3) w art. 172a ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Rekompensatę pieniężną, o której mowa w art. 172 ust. 1 pkt 6, należną zmarłemu lub zaginionemu funkcjonariuszowi wypłaca się jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub członkom rodziny uprawnionym do policyjnej renty rodzinnej. Wypłata rekompensaty pieniężnej następuje niezwłocznie po stwierdzeniu wygaśnięcia stosunku służbowego.”;

4) w art. 174 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Nagrodę roczną przysługującą zmarłemu lub zaginionemu funkcjonariuszowi wypłaca się małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub członkom rodziny uprawnionym do policyjnej renty rodzinnej. Wypłata nagrody rocznej następuje niezwłocznie po stwierdzeniu wygaśnięcia stosunku służbowego.”;

5) w art. 178a:

a) w ust. 7 pkt 11 otrzymuje brzmienie:

„11) oświadczenie funkcjonariusza, czy on lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu są właścicielami lub współwłaścicielami lokalu mieszkalnego albo domu, o którym mowa w ust. 10 pkt 1;”;

b) w ust. 10:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) funkcjonariusz lub jego małżonek albo osoba będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu jest właścicielem lub współwłaścicielem lokalu mieszkalnego albo domu w miejscowości, w której funkcjonariusz pełni służbę, albo miejscowości, o której mowa w art. 184a ust. 1 pkt 1 albo 2;”;

– w pkt 2:

– – wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„małżonek funkcjonariusza albo osoba będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu będący;”;

– – część wspólna otrzymuje brzmienie:

„– otrzymał przydział lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej na podstawie przepisów obowiązujących w tych służbach, jeżeli małżonkowie albo osoby będące stroną umowy o wspólnym pożyciu pełnią służbę w tej samej miejscowości albo miejscowości, o której mowa w art. 184a ust. 1 pkt 1 albo 2.”;

c) ust. 13 otrzymuje brzmienie:

„13. W przypadku gdy oboje małżonkowie albo osoby będące stroną umowy o wspólnym pożyciu są funkcjonariuszami, każdy z małżonków albo osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu wybiera formę zakwaterowania, z tym że:

- 1) jednemu z małżonków albo osobie będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu przysługuje przydział lokalu mieszkalnego albo kwatery tymczasowej, z uwzględnieniem dzieci, o których mowa w art. 178d pkt 2, a drugiemu małżonkowi przyznaje się świadczenie mieszkaniowe albo
 - 2) każdemu z małżonków albo osobie będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu przyznaje się świadczenie mieszkaniowe.”,
- 6) w art. 178d:
- a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) małżonek albo osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu;”,
 - b) w pkt 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„dzieci własne lub małżonka albo osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu, przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, pozostające na jego utrzymaniu, nie dłużej jednak niż do dnia zawarcia przez nie związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu, które:”,
- 7) w art. 182 w ust. 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:
„9) on i jego małżonek albo osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu posiadają przydzielony inny lokal mieszkalny albo przydzieloną inną kwaterę tymczasową; w takim przypadku osobom tym przysługuje prawo wyboru jednego z zajmowanych lokali;”,
- 8) w art. 189:
- a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
„1) małżonkowi, osobie będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dzieciom, wnukom, rodzeństwu lub rodzicom – w wysokości 7000 zł;”,
 - b) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Osobie, która pokryła koszty pogrzebu małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, zstępnych, wstępnych i rodzeństwa funkcjonariusza, przysługuje zasiłek pogrzebowy:”;
- 9) w art. 190 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
„2. Odprawa oraz należności, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, którzy w dniu śmierci funkcjonariusza pozostawali z nim we wspólności małżeńskiej albo wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, a w razie braku małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu – dzieciom, wnukom,

rodzeństwu i rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza spełniali warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej określone przepisami ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;

10) w art. 194 w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:

- „3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
- 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza, ojczyma, macochę, osobę, z którą rodzic pozostaje stroną umowy o wspólnym pożyciu, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem w okresie sprawowania nad nimi opieki;
- 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają zawartą umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,
 - b) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu

małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,

- c) pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza lub rodzica dziecka funkcjonariusza, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;
- 11) w art. 227 w ust. 5 pkt 2 i 2a otrzymują brzmienie:
- „2) jest małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego albo pozostaje we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
 - 2a) jest krewnym lub powinowatym obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2, albo jest krewnym w tej samej linii i stopniu osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obwinionego lub pokrzywdzonego albo jest związany z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;”;
- 12) w art. 234 ust. 2e otrzymuje brzmienie:
- „2e. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.”;
- 13) w art. 242:
- a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Postępowanie dyscyplinarne wznawia się na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego oraz rzecznika dyscyplinarnego, jeżeli w wyniku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stracił moc lub uległ zmianie przepis prawny będący podstawą wydania orzeczenia dyscyplinarnego.”;
 - b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Przełożony dyscyplinarny, który wydał prawomocne orzeczenie dyscyplinarne, wznawia postępowanie dyscyplinarne z urzędu albo na wniosek

ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

14) w art. 243 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Na orzeczenie i postanowienie wydane w trybie wznowienia postępowania dyscyplinarnego służy ukaranemu lub obwinionemu, a w przypadku jego śmierci, jego małżonkowi, osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnym w linii prostej, rodzeństwu, przysposabiającemu lub przysposobionemu odwołanie lub zażalenie do Komendanta SOP w terminie 7 dni od dnia doręczenia, z tym że na orzeczenia i postanowienia wydane przez Komendanta SOP przysługuje jedynie w takim samym terminie wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy.”.

Art. 199. W ustawie z dnia 15 grudnia 2017 r. o dystrybucji ubezpieczeń (Dz. U. z 2024 r. poz. 1214 oraz z 2025 r. poz. 1069) w art. 72 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Inspektor podlega wyłączeniu z udziału w kontroli, jeżeli ustalenia kontroli mogłyby oddziaływać na jego prawa lub obowiązki albo prawa lub obowiązki jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo osób związanych z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 200. W ustawie z dnia 10 stycznia 2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre inne dni (Dz. U. z 2025 r. poz. 301) w art. 6 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przedsiębiorca, o którym mowa w ust. 1 pkt 27, może korzystać z nieodpłatnej pomocy małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, dzieci

własnych, dzieci małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobionych, rodziców, macochy, ojczyma, rodzeństwa, wnuków, dziadków oraz osób, z którymi rodzice pozostają stroną umowy o wspólnym pożyciu.”.

Art. 201. W ustawie z dnia 26 stycznia 2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 607 i 718) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 60 w ust. 2a pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;”;
- 2) w art. 61 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 2 dni – w przypadku zawarcia związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu, przez funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, urodzenia się dziecka własnego albo dziecka osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu oraz zgonu i pogrzebu małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dziecka, ojca, matki, ojczyma lub macochy funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej albo osoby, z którą rodzic funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej pozostaje stroną umowy o wspólnym pożyciu;”;
- 3) w art. 82 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Świadczenia, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, który pozostawał z nim we wspólności małżeńskiej albo wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, a w dalszej kolejności dzieciom oraz rodzicom, jeżeli w dniu śmierci funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej spełniali warunki do uzyskania renty rodzinnej na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin.”;
- 4) w art. 83 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 7000 zł – jeżeli koszty pogrzebu ponoszą małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, wnuki, rodzeństwo lub rodzice;”;
- 5) w art. 84 w ust. 2:

- a) pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:
 - „1) małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;
 - 2) dzieci własnych lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci przysposobionych;”;
- b) pkt 5 i 6 otrzymują brzmienie:
 - „5) rodziców funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, a także jego ojczyma, macochy, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica oraz jego przysposabiających;
 - 6) osób, których opiekunem prawnym został ustanowiony funkcjonariusz Straży Marszałkowskiej lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;
- 6) w art. 87 w ust. 2 pkt 3–5 otrzymują brzmienie:
 - „3) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 14. roku życia;
 - 4) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, ojczyma, macochę, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rodzica, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z funkcjonariuszem Straży Marszałkowskiej w okresie sprawowania nad nimi opieki;
 - 5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie, do ukończenia przez nie 8. roku życia, w przypadku:
 - a) nieprzewidzianego zamknięcia żłobka, klubu dziecięcego, przedszkola lub szkoły, do których dziecko uczęszcza, a także w przypadku choroby niani, z którą rodzice mają umowę uaktywniającą, o której mowa w art. 50 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz. U. z 2024 r. poz. 338, 743 i 858), lub dziennego opiekuna, sprawujących opiekę nad dzieckiem,

- b) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej lub rodzica dziecka funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,
 - c) pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej lub rodzica dziecka funkcjonariusza Straży Marszałkowskiej, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;
- 7) w art. 122 w ust. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) jest małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym lub powinowatym obwinionego lub osoby przez niego pokrzywdzonej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego;”;
- 8) w art. 138 ust. 7 otrzymuje brzmienie:
- „7. Przełożony dyscyplinarny, który wydał prawomocne orzeczenie dyscyplinarne, wznawia postępowanie dyscyplinarne z urzędu lub na wniosek ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego. O wznowieniu postępowania dyscyplinarnego z urzędu zawiadamia się ukaranego lub obwinionego albo, w przypadku jego śmierci, jego małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwo, przysposabiającego lub przysposobionego.”.

Art. 202. W ustawie z dnia 26 stycznia 2018 r. o wykonywaniu niektórych czynności organu centralnego w sprawach rodzinnych z zakresu obrotu prawnego na podstawie prawa Unii Europejskiej i umów międzynarodowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1236) w art. 4 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Pełnomocnikiem mogą być adwokat lub radca prawny, a także małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) wnioskodawcy, rodzeństwo, zstępni lub wstępni wnioskodawcy oraz osoby pozostające z wnioskodawcą w stosunku przysposobienia.“.

Art. 203. W ustawie z dnia 1 marca 2018 r. o przeciwdziałaniu praniu pieniędzy oraz finansowaniu terroryzmu (Dz. U. z 2025 r. poz. 644) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 2 w pkt 3 lit. a i b otrzymują brzmienie:

- „a) małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub osobę pozostającą we wspólnym pożyciu z osobą zajmującą eksponowane stanowisko polityczne,
- b) dziecko osoby zajmującej eksponowane stanowisko polityczne i jego małżonka, osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoby pozostającej we wspólnym pożyciu,”;

2) w art. 15 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Generalny Inspektor oraz pracownicy komórki organizacyjnej, o której mowa w art. 12 ust. 2, podlegają wyłączeniu od wykonywania zadań, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1–5 i 7–10, w przypadku wystąpienia okoliczności mogącej wywołać wątpliwość co do ich bezstronności, w tym w przypadku spraw dotyczących ich praw lub obowiązków albo praw lub obowiązków ich małżonka, osoby będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoby pozostającej z nimi we wspólnym pożyciu, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia albo osób związanych z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także krewnych do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu. Powody wyłączenia trwają mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 204. W ustawie z dnia 6 marca 2018 r. o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy (Dz. U. z 2022 r. poz. 541, z 2024 r. poz. 1841 oraz z 2025 r. poz. 769) w art. 5 w ust. 2 pkt 16 otrzymuje brzmienie:

- „16) informacja o istnieniu lub ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej albo wspólności majątkowej wynikającej z umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), o ile została zgłoszona we wniosku o wpis do CEIDG;”.

Art. 205. W ustawie z dnia 6 marca 2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium

Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2025 r. poz. 89) w art. 4 w ust. 2 w pkt 1 lit. g otrzymuje brzmienie:

- „g) zezwolenie na pobyt czasowy i pozostają w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zawartymi z obywatelem polskim zamieszkałym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,”.

Art. 206. W ustawie z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1458 oraz z 2025 r. poz. 1018 i 1172) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 32:

a) w ust. 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Oświadczenie majątkowe dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową wynikającą z umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”.”,

b) w ust. 2 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) nabytym przez składającego oświadczenie, jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, od Skarbu Państwa, innej państwowej osoby prawnej, jednostek samorządu terytorialnego, ich związków lub samorządowej osoby prawnej, mieniu, które podlegało zbyciu w drodze przetargu;”;

2) w art. 81:

a) w ust. 1:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”,

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i 2 lit. b, trwają pomimo ustanienia małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub przysposobienia.”;

3) w art. 185 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Wizytacji lub lustracji kancelarii nie może przeprowadzać sędzia wizytator będący małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym albo powinowatym nadzorowanego komornika, krewnym osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub pozostający z tym komornikiem w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności sędziego wizytatora.”;

- 4) w art. 193 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Wizytacji lub lustracji kancelarii nie może przeprowadzać komornik wizytator będący małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewnym albo powinowatym nadzorowanego komornika, krewnym osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub pozostający z tym komornikiem w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do bezstronności komornika wizytatora.”.

Art. 207. W ustawie z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1781) w art. 80 wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) wyniki kontroli mogłyby oddziaływać na prawa lub obowiązki jego, jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, osoby pozostającej z nim faktycznie we wspólnym pożyciu, krewnego i powinowatego do drugiego stopnia albo na osoby związanej z nim z tytułu przysposobienia, opieki albo kurateli, a także krewnego do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”;

- 2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Powody wyłączenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1, trwają także po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 208. W ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw (Dz. U. z 2021 r. poz. 170) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

- „2) zarządu spadkiem w zakresie tymczasowego wykonywania praw z udziału w przedsiębiorstwie małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, przedsiębiorcy, wykonującego we własnym imieniu działalność gospodarczą na podstawie wpisu do CEIDG, po śmierci odpowiednio tego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”;
- 2) w art. 2 ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Jeżeli w chwili śmierci przedsiębiorcy przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 551 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. z 2025 r. poz. 1071 i 1172, 1508.) stanowiło w całości mienie przedsiębiorcy i odpowiednio jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, przedsiębiorstwo w spadku obejmuje całe to przedsiębiorstwo.”;
- 3) w art. 3 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) odpowiednio małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przypadku, o którym mowa w art. 2 ust. 2, której przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku;”;
- 4) w art. 12 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) odpowiednio małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku, lub”;
- 5) w art. 14 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) odpowiednio małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku, lub”;
- 6) w art. 45b pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) przedsiębiorcy wykonującego we własnym imieniu działalność gospodarczą na podstawie wpisu do CEIDG i odpowiednio jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;”;
- 7) w art. 59 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:
- „1) upływem dwóch miesięcy od dnia śmierci przedsiębiorcy, jeżeli w tym okresie żaden ze spadkobierców przedsiębiorcy nie przyjął spadku ani zapisobierca windykacyjny nie przyjął zapisu windykacyjnego, którego przedmiotem jest przedsiębiorstwo albo udział w przedsiębiorstwie, chyba że zarządca sukcesyjny działa na rzecz odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym

pożyciu przedsiębiorcy, któremu przysługuje udział w przedsiębiorstwie w spadku;”;

- 8) tytuł rozdziału 11a otrzymuje brzmienie:

„Tymczasowe wykonywanie praw z udziału małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie”;

- 9) w art. 60a ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Zarząd spadkiem w zakresie praw z udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie może być wykonywany przez tymczasowego przedstawiciela na zasadach określonych w niniejszym rozdziale, jeżeli w chwili śmierci odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy wpisanego do CEIDG, przedsiębiorstwo w rozumieniu art. 551 ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny stanowiło w całości mienie przedsiębiorcy i odpowiednio jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu niebędących przedsiębiorcą wpisanym do CEIDG.

2. Do udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w przedsiębiorstwie stosuje się odpowiednio przepisy art. 2 ust. 1, art. 3 i art. 4.”;

- 10) art. 60b i art. 60c otrzymują brzmienie:

„Art. 60b. 1. Tymczasowy przedstawiciel wykonuje prawa z udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w przedsiębiorstwie.

2. Tymczasowy przedstawiciel powinien zarządzać majątkiem spadkowym w zakresie praw z udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie, spłacić długi spadkowe, a następnie wydać spadkobiercom majątek spadkowy zgodnie z wolą spadkodawcy i z ustawą, a w każdym razie niezwłocznie po dokonaniu działu spadku.

3. Tymczasowy przedstawiciel powinien wydać osobie, na której rzecz został uczyniony zapis windykacyjny, przedmiot tego zapisu.

4. Tymczasowy przedstawiciel może pozywać i być pozywany w sprawach wynikających z zarządu spadkiem w zakresie praw z udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie. Może również pozywać w sprawach o prawa należące do spadku i być

pozwany w sprawach o długi spadkowe w zakresie praw z udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie.

Art. 60c. Jeżeli został ustanowiony tymczasowy przedstawiciel w zakresie udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w przedsiębiorstwie, zarząd spadkiem sprawowany przez kuratora spadku nie obejmuje tego udziału.”;

11) w art. 60f pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) dniem ogłoszenia testamentu, w którym spadkodawca powołał wykonawcę testamentu, jeżeli jego umocowanie obejmuje zarząd udziałem odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w przedsiębiorstwie”;

12) w art. 60g ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Do odwołania tymczasowego przedstawiciela po śmierci odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy stosuje się odpowiednio przepisy art. 12 ust. 1, 2 i 4–7 oraz art. 55 ust. 2.”;

13) art. 60h–60j otrzymują brzmienie:

„Art. 60h. Umocowanie do pełnienia funkcji tymczasowego przedstawiciela wygasa z:

- 1) dniem uprawomocnienia się postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia albo wydania europejskiego poświadczenia spadkowego, jeżeli jeden spadkobierca albo zapisobierca windykacyjny nabył udział odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie w całości;
- 2) dniem nabycia udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie w całości przez jedną osobę;
- 3) dniem dokonania działu spadku obejmującego udział odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie.

Art. 60i. 1. Do wzajemnych roszczeń między spadkobiercą lub zapisobiercą windykacyjnym a tymczasowym przedstawicielem wynikających ze sprawowania zarządu spadkiem w zakresie praw do udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej

drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w przedsiębiorstwie stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu za wynagrodzeniem.

2. Koszty zarządu majątkiem spadkowym w zakresie praw do udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu w przedsiębiorstwie oraz wynagrodzenie tymczasowego przedstawiciela należą do długów spadkowych.

Art. 60j. Pożytki i inne przychody z praw z udziału odpowiednio małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu przedsiębiorcy w przedsiębiorstwie pomniejsza się o wydatki i ciężary związane z tymi prawami.”.

Art. 209. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571, 1871, 1897 oraz z 2025 r. poz. 619, 620, 621, 622 i 1162) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 88:
 - a) w ust. 1 w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) małżonka studenta albo osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”,”;
 - b) w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostaje w związku małżeńskim albo jest stroną umowy o wspólnym pożyciu;”;
- 2) w art. 104 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zakwaterowanie małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dziecka w domu studenckim uczelni.”;
- 3) w art. 118 w ust. 1:
 - a) wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W uczelni nie może powstać stosunek bezpośredniej podległości służbowej między małżonkami albo osobami będącymi stronami umowy o wspólnym pożyciu oraz osobami:”;
 - b) pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa, powinowactwa do drugiego stopnia albo w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także pomiędzy

osobą będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu i krewnymi do drugiego stopnia włącznie drugiej strony umowy o wspólnym pożyciu.”;

4) w art. 211 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zakwaterowanie małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dziecka w domu studenckim uczelni”;

5) w art. 296 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego mogą składać, w terminie 30 dni od dnia powzięcia wiadomości o przyczynie uzasadniającej wznowienie: obwiniony, obrońca, rzecznik dyscyplinarny, a po śmierci obwinionego lub gdy zachodzą uzasadnione wątpliwości co do jego poczytalności – także jego małżonek, osoba będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, krewny w linii prostej, brat lub siostra.”;

6) w art. 324 w ust. 2 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) cudzoziemca będącego małżonkiem, osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wstępnym lub zstępnym obywatela Rzeczypospolitej Polskiej, mieszkającym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;”.

Art. 210. W ustawie z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania (Dz. U. z 2024 r. poz. 506) w art. 14 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy najemcą są małżonkowie albo osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wniosek o dopłaty składa jeden z małżonków albo jedna z osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu. Złożenie wniosku o dopłaty przez jednego z małżonków albo przez jedną z osób będących stronami umowy o wspólnym pożyciu traktuje się na równi ze złożeniem przez niego albo przez nią oświadczenia o upoważnieniu go albo jej przez współmałżonka albo przez osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu do złożenia wniosku o dopłaty.”.

Art. 211. W ustawie z dnia 4 października 2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 427 oraz z 2025 r. poz. 1216) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 w ust. 1:

a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

- „5) dziecko uczestnika PPK – dziecko własne uczestnika PPK, dziecko małżonka uczestnika PPK, dziecko osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”) uczestnika PPK, dziecko przysposobione przez uczestnika PPK lub jego małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, a także dziecko, w sprawie którego toczy się z wniosku uczestnika PPK lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu postępowanie o przysposobienie, lub dziecko, nad którym opiekę sprawuje uczestnik PPK lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”,
- b) pkt 42 otrzymuje brzmienie:
- „42) wypłata transferowa – przekazanie środków na warunkach określonych w ustawie z jednego rachunku PPK na inny rachunek PPK, na IKE małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK lub na IKE osoby uprawnionej, na PPE małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK lub na PPE osoby uprawnionej, na rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej uczestnika PPK, o której mowa w art. 49 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 1646, 1685, 1863, z 2025 r. poz. 146), na rachunek lokaty terminowej uczestnika PPK prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, na rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej wskazany przez małżonka lub byłego małżonka uczestnika PPK albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub byłej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, na rachunek lokaty terminowej prowadzony w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej wskazany przez małżonka lub byłego małżonka uczestnika PPK albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub byłej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub do zakładu ubezpieczeń prowadzącego działalność określoną w dziale I w grupie 3 załącznika do ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej;”,
- c) pkt 47 otrzymuje brzmienie:

„47) zwrot – wycofanie środków zgromadzonych w PPK przed osiągnięciem przez uczestnika PPK 60. roku życia na wniosek uczestnika PPK, małżonka lub byłego małżonka uczestnika PPK albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub byłej osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu, małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK lub osoby uprawnionej;”;

- 2) w Rozdziale 12 tytuł otrzymuje brzmienie:

„Podział środków w przypadku rozvodu lub unieważnienia małżeństwa albo rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu”;

- 3) w art. 84 po ust. 2 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Przepisy niniejszego rozdziału stosuje się odpowiednio do uczestnika PPK i jego osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli istniała między nimi wspólność majątkowa włączająca środki zgromadzone na rachunku PPK uczestnika PPK do majątku wspólnego, która ustała po rozwiązaniu umowy o wspólnym pożyciu albo w czasie jej trwania, na mocy orzeczenia sądu albo umownego wyłączenia lub ograniczenia wspólności majątkowej między uczestnikiem PPK a osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;

- 4) w art. 85 ust. 1–4 otrzymują brzmienie:

„1. Jeżeli w chwili śmierci uczestnik PPK pozostawał w związku małżeńskim albo był stroną umowy o wspólnym pożyciu, wybrana instytucja finansowa dokonuje wypłaty transferowej połowy środków zgromadzonych na rachunku PPK zmarłego uczestnika PPK na rachunek PPK, IKE lub PPE małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK, w zakresie, w jakim środki te stanowiły przedmiot małżeńskiej albo umownej wspólności majątkowej.

2. Wypłata transferowa jest dokonywana w terminie 3 miesięcy od dnia przedstawienia przez małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK odpisu aktu zgonu, aktu małżeństwa albo umowy o wspólnym pożyciu oraz oświadczenia, w postaci papierowej, o stosunkach majątkowych, które istniały między nim a zmarłym uczestnikiem PPK, oraz udokumentowania sposobu uregulowania tych stosunków, jeżeli między małżonkami nie istniała wspólność ustawowa albo jeżeli między osobami będącymi stronami umowy o wspólnym pożyciu nie istniała rozdzielność.

3. Jeżeli małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK jest stroną więcej niż jednej umowy o prowadzenie PPK lub uczestnikiem PPE więcej niż jednego PPE, art. 82 stosuje się odpowiednio.

4. Na wniosek małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK zwrot środków zgromadzonych na rachunku PPK, przypadających temu małżonkowi albo tej drugiej osobie, następuje w formie pieniężnej. Zwrot następuje w terminie 3 miesięcy od dnia przedstawienia dowodu, że środki zgromadzone na rachunku PPK zmarłego uczestnika PPK przypadły temu małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK.”;

5) po art. 100 dodaje się art. 100a w brzmieniu:

„Art. 100a. 1. Uczestnik PPK pozostający stroną umowy o wspólnym pożyciu, po osiągnięciu przez niego 60. roku życia, może wnioskować o wypłatę środków zgromadzonych na jego rachunku PPK w formie świadczenia dla osoby najbliższej w związku, zwanego dalej „świadczeniem”.

2. Do świadczenia stosuje się odpowiednio przepisy art. 100.”;

6) w art. 101 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Uczestnik PPK może wnioskować o wypłatę do 25% środków zgromadzonych na rachunku PPK uczestnika PPK w przypadku poważnego zachorowania tego uczestnika PPK, jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub dziecka tego uczestnika PPK.”;

7) w art. 102:

a) w ust. 1:

– pkt 4 i 5 otrzymują brzmienie:

„4) na IKE małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK lub na IKE osoby uprawnionej;

5) na rachunek w PPE prowadzony dla małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK lub dla osoby uprawnionej;”;

– pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) na rachunek terminowej lokaty oszczędnościowej lub na rachunek lokaty terminowej małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym

pożyciu lub byłego małżonka albo byłej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu uczestnika PPK, zgodnie z art. 80 ust. 2.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wypłata transferowa jest dokonywana na podstawie dyspozycji podmiotu zatrudniającego w przypadku, o którym mowa w art. 12 ust. 4 i art. 19 ust. 4, uczestnika PPK, małżonka lub byłego małżonka uczestnika PPK, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub byłej osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu uczestnika PPK, małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu zmarłego uczestnika PPK albo osoby uprawnionej, po okazaniu potwierdzenia odpowiednio uczestnictwa w innym PPK, IKE lub PPE, zawarcia umowy o prowadzenie rachunku terminowej lokaty oszczędnościowej lub umowy o prowadzenie rachunku lokaty terminowej albo zawarcia umowy, o której mowa w art. 99 ust. 7.”.

Art. 212. W ustawie z dnia 31 stycznia 2019 r. o rodzicielskim świadczeniu uzupełniającym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1051 oraz z 2025 r. poz. 620) w art. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) dziecku – oznacza to dziecko własne lub współmałżonka lub osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) lub dziecko przysposobione lub przyjęte na wychowanie w ramach rodziny zastępczej, z wyjątkiem rodziny zastępczej zawodowej;”.

Art. 213. W ustawie z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz (Dz. U. z 2024 r. poz. 925 i 1089) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 34d w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) związku małżeńskim, umowie o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa do drugiego stopnia włącznie, a także jeżeli ekspert lub członek zespołu ekspertów jest krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu wnioskodawcy lub wykonawcy;”;

2) w art. 54:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) małżonkami albo osobami będącymi stronami umowy o wspólnym pożyciu;”,
- b) w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:
 - „b) powinowactwa pierwszego stopnia włącznie albo pomiędzy osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu a rodzicem drugiej osoby w tej umowie,”.

Art. 214. W ustawie z dnia 30 sierpnia 2019 r. o Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15 (Dz. U. z 2024 r. poz. 94) w art. 27d wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) swego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia albo osoby pozostającej z nim we wspólnym pożyciu, a także krewnych osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia;”;
- 2) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2. Powody wyłączenia, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, wspólnego pożycia, przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 215. W ustawie z dnia 11 września 2019 r. – Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1320 oraz z 2025 r. poz. 620, 769, 794, 1165, 1173 i 1235) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 56 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
 - „2) pozostają z wykonawcą w związku małżeńskim, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia, lub są związane z nim z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także gdy są stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu albo jego krewnym w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia albo pozostają we wspólnym pożyciu

- z wykonawcą, jego zastępcą prawnym lub członkami organów zarządzających lub organów nadzorczych wykonawców ubiegających się o udzielenie zamówienia;”;
- 2) w art. 490:
- a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) swojego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych lub powinowatych w linii prostej, krewnych bocznych do czwartego stopnia i powinowatych bocznych do drugiego stopnia, a także w sprawach krewnych osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia;”,
- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:
- „2. Powody wyłączenia trwają także po ustaniu uzasadniającego je małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu, przysposobienia, opieki lub kurateli.”;
- 3) w art. 540:
- a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:
- „3. Nikt nie ma prawa odmówić zeznań w charakterze świadka, z wyjątkiem:
- 1) małżonków strony lub uczestników postępowania albo osób będących drugimi stronami ich umowy o wspólnym pożyciu;
- 2) wstępnych, zstępnych i rodzeństwa oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu;
- 3) wstępnych, zstępnych i rodzeństwa ich osób będących drugimi stronami ich umowy o wspólnym pożyciu, jak również osób pozostających ze stronami lub uczestnikami postępowania w stosunku przysposobienia.”,
- b) po ust. 3 dodaje się ust. 3a w brzmieniu:
- „3a. Prawo odmowy zeznań trwa po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia.”;
- 4) w art. 604 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:
- „2) pozostaje w związku małżeńskim, stroną umowy o wspólnym pożyciu, faktycznym pożyciu albo w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa w linii prostej, pokrewieństwa lub powinowactwa w linii bocznej do drugiego stopnia albo jest związany z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli, a także jeżeli osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu pozostaje w stosunku pokrewieństwa w linii prostej, a w linii bocznej do drugiego stopnia z osobą występującą w kontrolowanym postępowaniu po stronie zamawiającego lub wykonawcy, jego

zastępcą prawnym lub członkiem władz osób prawnych ubiegających się o udzielenie kontrolowanego zamówienia;”.

Art. 216. W ustawie z dnia 21 stycznia 2021 r. o służbie zagranicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1691 i 1840) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 7 w pkt 2 lit. a i b otrzymują brzmienie:
 - „a) małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”,
 - b) dzieci: własne, małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, przysposobione oraz wzięte na utrzymanie i wychowanie w ramach rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka – w wieku do 18 lat bądź będące w wieku określonym odrębnymi przepisami, dotyczącymi zasiłków rodzinnych i pielęgnacyjnych;”;
- 2) w art. 21 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Jeżeli powołanie dotyczy małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu członka służby zagranicznej skierowanego do pełnienia funkcji w placówce zagranicznej, powołanie następuje na okres nie dłuższy niż okres pełnienia funkcji w placówce zagranicznej przez małżonka, będącego albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu będącą członkiem służby zagranicznej.”;
- 3) w art. 30b;
 - a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”;
 - b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

”2. Powody wyłączenia, o których mowa w ust. 1 pkt 1 i pkt 2 lit. b, trwają pomimo ustania małżeństwa, rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu lub ustania przysposobienia.”;
- 4) w art. 46a w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”;
- 5) w art. 53b ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Członkom służby zagranicznej będącym małżeństwem albo związanym umową o wspólnym pożyciu przysługuje uprawnienie do korzystania z jednego lokalu

mieszkalnego, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jeżeli zostaną im wyznaczone stanowiska w tej samej placówce zagranicznej lub w różnych placówkach zagranicznych, ale znajdujących się na terenie tej samej aglomeracji miejskiej.”.

- 6) w art. 53e ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zwrot kosztów leczenia małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu nie przysługuje członkowi służby zagranicznej, jeżeli jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu jest zatrudniona lub prowadzi działalność zarobkową, chyba że jest zatrudniony w placówce zagranicznej.”;

- 7) w art. 53f w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) świadczenie w wysokości 10 % dodatku zagranicznego miesięcznie, jeżeli jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu nie jest zatrudniony i nie prowadzi działalności zarobkowej; „;

- 8) w art. 53h:

- a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) zwrot kosztów podróży do Rzeczypospolitej Polskiej i z powrotem w związku ze zgonem małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu członka służby zagranicznej lub zgonu jego rodziców, rodzeństwa lub dziecka;”;

- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Uprawnienie do zwrotu kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, przysługuje również małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu członka służby zagranicznej przebywającemu z nim na stałe w państwie przyjmującym w razie zgonu któregoś z rodziców tego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

- 9) w art. 55:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu członka służby zagranicznej może podejmować zatrudnienie poza granicami kraju w czasie pełnienia funkcji przez współmałżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu po uzyskaniu zgody Szefa Służby Zagranicznej.”;

- b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Jeżeli wymagają tego szczególne potrzeby służby zagranicznej, małżonkowie, osoby będące stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz osoby

pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli mogą być, za zgodą Szefa Służby Zagranicznej, zatrudnione w tej samej placówce zagranicznej, nawet gdyby powstał między nimi stosunek podległości służbowej.”.

Art. 217. W ustawie z dnia 11 sierpnia 2021 r. o kasach zapomogowo-pożyczkowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1666) w art. 35 w ust. 4 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) nie jest małżonkiem pożyczkobiorcy, chyba że między małżonkami została ustanowiona rozdzielnosc majątkowa i nie jest osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...).”.

Art. 218. W ustawie z dnia 1 października 2021 r. o rodzinnym kredycie mieszkaniowym i bezpiecznym kredycie 2% (Dz. U. z 2024 r. poz. 1724 oraz z 2025 r. poz. 1077) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) gospodarstwie domowym – należy przez to rozumieć gospodarstwo domowe prowadzone samodzielnie przez pełnoletnią osobę fizyczną albo wspólnie przez małżonków, osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub rodziców co najmniej jednego wspólnego dziecka pozostającego pod ich władzą rodzicielską albo opieką prawną;”;

2) w art. 8 w ust. 7 w pkt 2 lit. a otrzymuje brzmienie;

"a) dokonał zbycia prawa własności lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego nabytego albo wybudowanego z wykorzystaniem środków z rodzinnego kredytu mieszkaniowego, z wyłączeniem rozszerzenia wspólności ustawowej na podstawie art. 47 § 1 ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1724 oraz z 2025 r. poz. 1077) oraz objęcia wspólnością majątkową ustanowioną w umowie o wspólnym pożyciu,".

Art. 219. W ustawie z dnia 29 października 2021 r. o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki (Dz. U. z 2021 r. poz. 2314) w art. 12 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) rentę rodzinną z tytułu śmierci małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), przyznaną w przypadku zbiegu prawa do renty rodzinnej i innego świadczenia emerytalno-rentowego, lub”.

Art. 220. W ustawie z dnia 17 listopada 2021 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwemu wykorzystywaniu przewagi kontraktowej w obrocie produktami rolnymi i spożywczymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 1773) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 18 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przedsiębiorca będący osobą fizyczną, do którego zostało skierowane żądanie, o którym mowa w ust. 1, może odmówić przekazania informacji lub dokumentów tylko wtedy, gdy naraziłoby to jego lub jego małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, a także wstępnych, zstępnych albo rodzeństwo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji trwa po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

2) w art. 24 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Kontrolowany lub osoba przez niego upoważniona mogą odmówić udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli tylko wtedy, gdy naraziłoby to je lub ich małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, wstępnych, zstępnych, rodzeństwo oraz powinowatych w tej samej linii lub stopniu, a także wstępnych, zstępnych albo rodzeństwo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, jak również osoby pozostające w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli, a także osobę pozostającą we wspólnym pożyciu, na odpowiedzialność karną. Prawo odmowy udzielenia informacji lub współdziałania w toku kontroli trwa po ustaniu małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu lub rozwiązaniu stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”.

Art. 221. W ustawie z dnia 17 grudnia 2021 r. o ochotniczych strażach pożarnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 244) w art. 50 w ust. 4 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, rodzeństwo, wstępny, zstępny lub powinowaty do drugiego stopnia wnioskodawcy, a także krewny jego osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu do drugiego stopnia;”.

Art. 222. W ustawie z dnia 27 stycznia 2022 r. o dokumentach paszportowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1063 oraz z 2025 r. poz. 1006 i 1216) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 21 w ust. 1:

a) pkt 4 otrzymuje brzmienie:

- „4) emerytom i rencistom w rozumieniu art. 4 pkt 1 i 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1251, 1429 i 1672 oraz z 2024 r. poz. 834 i 858), a także współmałżonkom i osobom będącym drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, tych osób, pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu;”.

b) pkt 6 otrzymuje brzmienie:

- „6) osobom niepełnosprawnym w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 44, 858, 1089, 1165 i 1494), a także współmałżonkom i osobom będącym drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu;”.

c) w pkt 16 lit. c otrzymuje brzmienie:

- „c) rodzicom i ich małżonkom albo osobom będącym drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a także rodzicom zastępczym lub osobom prowadzącym rodzinny dom dziecka.”;

2) w art. 49 w ust. 1 pkt 16 otrzymuje brzmienie:

„16) małżonkom albo osobom będącym drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu osób, o których mowa w pkt 1–5 i 8–10, jeżeli towarzyszą im w podróży służbowej poza granicami kraju;”.

Art. 223. W ustawie z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny (Dz. U. z 2025 r. poz. 825, 1014 i 1080) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 2 pkt 7 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„7) dzieciach pozostających na utrzymaniu żołnierza zawodowego – należy przez to rozumieć dzieci własne żołnierza zawodowego, dzieci jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, dzieci przysposobione i dzieci przyjęte na wychowanie, do czasu zawarcia przez nie związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu, które;”;

2) w art. 71 w pkt 1 w ust. 2 lit. e otrzymuje brzmienie:

„e) stan cywilny i rodzinny, w tym imiona i nazwisko, nazwisko rodowe oraz data urodzenia małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i dzieci;”;

3) w art. 203 w ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) prawo przebywania w miejscu pełnienia służby wraz z małżonkiem i dziećmi pozostającymi na utrzymaniu żołnierza albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i dziećmi pozostającymi na utrzymaniu żołnierza;”;

4) art. 223 otrzymuje brzmienie:

„Art. 223. W jednostkach wojskowych oraz instytucjach, w których pełnią służbę żołnierze zawodowi, nie może powstać stosunek podległości służbowej między żołnierzami lub pracownikami będącymi małżonkami albo osobami będącymi stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz osobami pozostającymi ze sobą we wspólnym pożyciu oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub powinowactwa pierwszego stopnia albo będących krewnymi pierwszego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu oraz w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli.”;

5) w art. 236:

a) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Małżonkom, osobom będącym drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieciom, o których mowa w ust. 15, oraz żołnierzom zawodowym zwolnionym z zawodowej służby wojskowej wskutek ustalenia przez wojskową komisję lekarską niezdolności do pełnienia zawodowej służby wojskowej z przyczyn, o których mowa w ust. 3 i 7, pokrywa się koszty, o których mowa w ust. 8 pkt 1, w wysokości 300% limitu określonego w ust. 9 pkt 1.”,

b) w ust. 15 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Z pomocy, o której mowa w ust. 3, mogą korzystać bezterminowo, na pisemny wniosek, również małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci, które pozostawały na utrzymaniu żołnierza zawodowego, który:”;

6) w art. 276 w ust. 1:

a) pkt 5 otrzymuje brzmienie:

„5) konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny; za członków rodziny uważa się małżonka, osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, rodziców, rodzica dziecka żołnierza zawodowego, ojczyma, macochę, osobę, z którą rodzic pozostaje w umowie o wspólnym pożyciu, teściów, dziadków, wnuki, rodzeństwo oraz dzieci w wieku powyżej 14 lat, jeżeli pozostają we wspólnym gospodarstwie domowym z żołnierzem zawodowym w okresie sprawowania nad nimi opieki;”,

b) w pkt 6:

– wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„konieczności osobistego sprawowania opieki nad dzieckiem własnym lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu żołnierza zawodowego, dzieckiem przysposobionym, dzieckiem przyjętym na wychowanie i utrzymanie do ukończenia przez nie 8. roku życia w przypadku:”,

– lit. b i c otrzymują brzmienie:

„b) porodu lub choroby małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu żołnierza zawodowego lub rodzica dziecka żołnierza zawodowego, stale opiekujących się dzieckiem, jeżeli poród lub choroba uniemożliwia temu małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub rodzicowi sprawowanie opieki nad dzieckiem,

- c) pobytu małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu żołnierza zawodowego lub rodzica dziecka żołnierza zawodowego, stale opiekujących się dzieckiem, w szpitalu lub innym zakładzie leczniczym podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.”;

7) w art. 281:

- a) ust. 15 otrzymuje brzmienie:

„15. Żołnierz zawodowy może otrzymać zwolnienie od zajęć służbowych w przypadku konieczności sprawowania osobistej opieki nad najbliższym członkiem rodziny, gdy opieki takiej nie może sprawować małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu żołnierza lub inny członek rodziny, nieprzekraczające jednak łącznie 50 dni roboczych w roku kalendarzowym.”,

- b) ust. 17 otrzymuje brzmienie:

„17. Najbliższym członkiem rodziny żołnierza zawodowego, o którym mowa w ust. 15 i 16, są jego małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dzieci i rodzice.”;

8) w art. 284 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Żołnierza zawodowego sprawującego opiekę nad dzieckiem do lat 8, pozostającego w związku małżeńskim albo stroną umowy o wspólnym pożyciu z innym żołnierzem, nie deleguje się bez jego zgody poza miejsce pełnienia zawodowej służby wojskowej w tym samym czasie co współmałżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;

9) w art. 291:

- a) w ust. 1 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) pozostającemu w związku małżeńskim albo będącym stroną umowy o wspólnym pożyciu i posiadającemu z tym małżonkiem albo z tą osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu wspólny adres zamieszkania albo zameldowania na pobyt stały albo

2) niepozostającemu w związku małżeńskim ani stroną umowy o wspólnym pożyciu, lecz posiadającemu dziecko pozostające na jego utrzymaniu i wspólny adres zamieszkania albo zameldowania na pobyt stały z tym dzieckiem”,

- b) w ust. 13 w pkt 1 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) wykonywał zadania służbowe w miejscowości, w której on sam lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu posiada dom lub samodzielny lokal mieszkalny albo w której jest on zameldowany na pobyt stały,”;

10) w art. 293:

a) w ust. 7 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„7. Świadczenie socjalno-bytowe, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, polega na przyznaniu żołnierzowi zawodowemu oraz jego małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i dzieciom pozostającym na jego utrzymaniu wypoczynku rodzinnego na 7-dniowych albo 14-dniowych turnusach, stosownie do wniosku żołnierza, obejmujących zakwaterowanie i wyżywienie.”,

b) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Żołnierzowi zawodowemu pełniącemu służbę łącznie przez okres nie krótszy niż 60 dni w strefie nadgranicznej w ramach pomocy udzielanej Straży Granicznej przez Siły Zbrojne na podstawie art. 11b ustawy z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 915, 1089, 1224 i 1473) przyznaje się dodatkowo dopłatę w ramach programu „Tanie wczasy” do wypoczynku jego oraz jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i dzieci pozostających na jego utrzymaniu.”;

11) w art. 306 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. W okresie odbywania przez żołnierza obowiązkowej zasadniczej służby wojskowej rozwiązanie przez pracodawcę stosunku pracy z małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu może nastąpić wyłącznie z winy pracownika oraz w razie ogłoszenia upadłości lub likwidacji pracodawcy.”;

12) w art. 308:

a) w ust. 3 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Z pomocy, o której mowa w ust. 1, mogą korzystać bezterminowo na pisemny wniosek również małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci, którzy pozostawali na utrzymaniu żołnierza, który:”,

b) w ust. 4 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Z pomocy, o której mowa w ust. 1, mogą korzystać bezterminowo, na pisemny wniosek, również małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci, którzy pozostawali na utrzymaniu żołnierza zasadniczej służby

wojskowej pełnionej jako nadterminowa w okresie od dnia 22 stycznia 1992 r. do dnia 31 grudnia 2009 r., który:”,

- c) w ust. 7 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
„Minister Obrony Narodowej określi, w drodze rozporządzenia, tryb korzystania przez żołnierzy, o których mowa w ust. 1 i 2, a także małżonków, osoby będące drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierzy, którzy zaginęli lub ponieśli śmierć, w związku z wykonywaniem zadań służbowych, z pomocy wymienionej w ust. 1 oraz:”;

13) w art. 338:

- a) ust. 1 otrzymuje brzmienie
„1. Oficerowie zawodowi, podoficerowie zawodowi posiadający specjalność wojskową określoną w przepisach wydanych na podstawie ust. 8 oraz żołnierze wyznaczeni do prac w komisjach przetargowych są obowiązani do złożenia oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Oświadczenie o stanie majątkowym dotyczy majątku osobistego oraz objętego małżeńską wspólnością majątkową albo wspólnością majątkową w ramach umowy o wspólnym pożyciu.”,
- b) w ust. 2 pkt 18 otrzymuje brzmienie:
„18) dane dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej oraz pełnienia przez małżonka albo osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu funkcji w spółkach handlowych lub spółdzielniach;”;

14) w art. 388 w ust. 1 pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:

- „2) są małżonkami albo osobami będącymi drugą stroną ich umowy o wspólnym pożyciu obwinionego, jego obrońcy lub pokrzywdzonego albo pozostają we wspólnym pożyciu z jedną z tych osób;
- 3) są krewnymi lub powinowatymi obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej, a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2, albo są krewnymi osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu obwinionego lub pokrzywdzonego w linii prostej a w linii bocznej do stopnia pokrewieństwa między dziećmi rodzeństwa osób wymienionych w pkt 2 albo są związani z jedną z tych osób węzłem przysposobienia, opieki lub kurateli;”;

15) w art. 406 ust. 7 otrzymuje brzmienie

„7. Sprostowanie omyłek pisarskich i rachunkowych następuje z urzędu albo na wniosek pokrzywdzonego, ukaranego lub obwinionego albo w przypadku jego śmierci, na wniosek jego małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, krewnych w linii prostej, rodzeństwa, przysposabiającego lub przysposobionego.”;

16) w art. 418 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wniosek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego na korzyść ukaranego może złożyć w razie jego śmierci jego krewny w linii prostej, przysposabiający, przysposobiony, rodzeństwo lub małżonek albo osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.”;

17) w art. 443 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„2. W przypadku zaginięcia żołnierza zawodowego w związku z wykonywaniem zadań służbowych lub śmierci żołnierza zawodowego Minister Obrony Narodowej może przyznać zapomogę małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, a w przypadku braku małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu dzieciom pozostającym na utrzymaniu żołnierza zawodowego. W przypadku braku małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza zawodowego zapomogę Minister Obrony Narodowej może przyznać rodzicom żołnierza.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu i dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza zawodowego lub rodziców żołnierza zawodowego, który zmarł w ciągu 3 lat po zwolnieniu z zawodowej służby wojskowej, w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z wykonywaniem zadań służbowych.”;

18) w art. 445 ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Należności, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3 oraz ust. 2 pkt 1, przysługujące żołnierzowi zawodowemu pozostającemu w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu lub posiadającemu dzieci pozostające na jego utrzymaniu, ustala się z uwzględnieniem członków rodziny przesiedlających się z żołnierzem do nowego miejsca pełnienia służby.

4. Zasiłek osiedleniowy oraz zwrot kosztów przewozu urządzeń domowych nie przysługuje żołnierzowi zawodowemu wyznaczonemu na stanowisko służbowe w miejscowości, w której żołnierz lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną

umowy o wspólnym pożyciu są właścicielami domu lub samodzielnego lokalu mieszkalnego albo jest on zameldowany na pobyt stały.”;

19) w art. 446 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Przy ustalaniu wysokości gratyfikacji urlopowej uwzględnia się również małżonka, osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a także dzieci pozostające na utrzymaniu żołnierza zawodowego.”;

20) w art. 462 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Należności pieniężne, o których mowa w ust. 1, przysługują małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu a w przypadku braku małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu – kolejno: dzieciom, rodzicom, dziadkom, wnukom albo rodzeństwu.”;

21) w art. 463 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 7000 zł – jeżeli koszty pogrzebu ponosi małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieci, wnuki, rodzice lub rodzeństwo”;;

22) w art. 465 w ust. 2 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

„1) małżonka albo byłego małżonka żołnierza, albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu albo osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, wobec których w dniu śmierci żołnierz był obowiązany do świadczeń alimentacyjnych;

2) dziecka własnego żołnierza, dziecka jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, dziecka przysposobionego i przyjętego na wychowanie, w tym w ramach rodziny zastępczej, albo innego dziecka, którego opiekunem prawnym został ustanowiony żołnierz lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;

3) rodziców i byłych prawnych opiekunów żołnierza albo jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu.”;

23) w art. 472 ust. 2 i 3 otrzymują brzmienie

„2. W przypadku zaginięcia żołnierza w związku z wykonywaniem zadań służbowych lub śmierci żołnierza Minister Obrony Narodowej może przyznać zapomogę małżonkowi albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a w przypadku braku małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieciom pozostającym na utrzymaniu żołnierza. W przypadku braku małżonka, osoby

będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza zapomogę Minister Obrony Narodowej może przyznać rodzicom żołnierza.

3. Przepis ust. 2 stosuje się odpowiednio do małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu dzieci pozostających na utrzymaniu żołnierza lub rodziców żołnierza, który zmarł w ciągu 3 lat po zwolnieniu z czynnej służby wojskowej w następstwie wypadku lub choroby pozostających w związku z pełnieniem czynnej służby wojskowej.”;

24) w art. 481 ust. 6 otrzymuje brzmienie

„6. Odprawę, o której mowa w ust. 4, wypłaca się małżonkowi, osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieciom, rodzicom lub rodzeństwu zmarłego żołnierza.”;

25) w art. 510 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) małżonkowi, z wyjątkiem przypadku orzeczonej separacji albo osobie będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu;

2) dzieciom własnym, dzieciom współmałżonka, dzieciom osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, dzieciom przysposobionym oraz przyjętym na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnukom, rodzeństwu i innym dzieciom, w tym również w ramach rodziny zastępczej, spełniającym w dniu śmierci żołnierza warunki wymagane do uzyskania renty rodzinnej;”;

26) w art. 518:

a) w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 45-krotności przeciętnego wynagrodzenia, gdy uprawnionymi są małżonek, osoba będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub dziecko;”;

b) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) małżonek i jedno lub więcej dzieci albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu i jedno lub więcej dzieci – odszkodowanie to przysługuje w wysokości ustalonej w ust. 1 pkt 1, zwiększonej o 12-krotność przeciętnego wynagrodzenia na każde dziecko;”;

c) ust. 3 i 4 otrzymują brzmienie:

„3. Jeżeli obok małżonka, osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub dzieci do jednorazowego odszkodowania uprawnieni są równocześnie inni członkowie rodziny, każdemu z nich odszkodowanie przysługuje w wysokości

12-krotność przeciętnego wynagrodzenia, niezależnie od odszkodowania przysługującego małżonkowi lub dzieciom zgodnie z ust. 1 pkt 1 lub ust. 2.

4. Jeżeli do jednorazowego odszkodowania są uprawnieni tylko członkowie rodziny inni niż małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu lub dzieci, odszkodowanie to przysługuje w wysokości ustalonej według zasad określonych w ust. 1 pkt 2, zwiększonej o 12-krotność przeciętnego wynagrodzenia na drugiego i każdego następnego uprawnionego.”;

27) w art. 586 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) w przypadku ślubu tej osoby albo zawarcia przez nią umowy o wspólnym pożyciu lub urodzenia się jej dziecka albo urodzenia się dziecka osobie będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu albo śmierci i pogrzebu małżonka tej osoby lub jej dziecka albo jej osoby będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu lub jej dziecka, ojca, matki, ojczyma lub macochy albo osoby, z którą rodzic zawarł umowę o wspólnym pożyciu – w wymiarze 2 dni;”.

Art. 224. W ustawie z dnia 28 kwietnia 2022 r. o Akademii Kopernikańskiej (Dz. U. z 2024 r. poz. 463) w art. 33 ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. W skład zespołu ekspertów nie mogą wchodzić osoby przystępujące do konkursu na finansowanie Stypendiów Kopernikańskich lub Grantów Mikołaja Kopernika, osoby będące małżonkami tych osób, ich krewnymi albo powinowatymi do drugiego stopnia włącznie albo osobami, z którymi osoby te zawarły umowę o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz.), zwaną dalej „umową o wspólnym pożyciu”. Wyłączenie to dotyczy także krewnych do drugiego stopnia włącznie osoby, z którą osoba przystępująca do konkursu zawarła umowę o wspólnym pożyciu albo osób pozostających wobec niej w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że może to budzić uzasadnione wątpliwości co do ich bezstronności.”.

Art. 225. W ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2024 r. poz. 978 i 1228) w art. 334 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Małżonkowie, osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, osoby pozostające ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia włącznie lub

powinowactwa pierwszego stopnia, a także osoby pozostające w stosunku pokrewieństwa pierwszego stopnia z osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, oraz osoby pozostające ze sobą we wspólnym pożyciu nie mogą być zatrudnione w tym samym okręgowym ośrodku wychowawczym, zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich, jeżeli powstałby między tymi osobami stosunek podległości służbowej.”.

Art. 226. W ustawie z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej (Dz. U. z 2023 r. poz. 2125 oraz z 2024 r. poz. 1897) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 53:

a) w ust. 2:

– pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) jego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;”,

– po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) krewnym do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu;”,

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Powody wyłączenia określone w ust. 2 pkt 1, 2 lit. b i pkt 2a trwają mimo ustania małżeństwa, umowy o wspólnym pożyciu albo przysposobienia.”;

2) w art. 104 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej diagnostów laboratoryjnych, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać jego małżonek, osoba będąca drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu albo krewny w tej samej linii lub stopniu osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, osoba pozostająca wobec niego w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a także osoba pozostająca z nim we wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 105 ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W razie śmierci obwinionego przed ukończeniem postępowania dyscyplinarnego postępowanie to toczy się nadal, jeżeli tego zażąda małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu obwinionego, jego wstępny, zstępny, rodzeństwo,

powinowaty w tej samej linii lub stopniu albo krewny w tej samej linii i stopniu osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, osoba pozostająca wobec niego w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a także osoba pozostająca z nim we wspólnym pożyciu, w terminie 2 miesięcy od dnia zgonu obwinionego.”.

Art. 227. W ustawie z dnia 4 listopada 2022 r. o kooperatywach mieszkaniowych oraz zasadach zbywania nieruchomości należących do gminnego zasobu nieruchomości w celu wsparcia realizacji inwestycji mieszkaniowych (Dz. U. z 2025 r. poz. 9) w art. 12 w ust. 3 w pkt 1 w lit. a po wyrazach „w związku małżeńskim” dodaje się wyrazy „lub są stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...)”.

Art. 228. W ustawie z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 339 i 637) w art. 155 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej ratowników medycznych, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub tym samym stopniu, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w ustawie z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...) oraz jej wstępny, zstępny oraz rodzeństwo, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w ustawie z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 229. W ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia (Dz. U. poz. 658) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 3 ust. 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1. Za członków rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych uprawnionych do świadczenia pieniężnego uważa się małżonka albo osobę będącą drugą stroną zawartej przez funkcjonariusza lub żołnierza umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1

ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, dzieci i rodziców funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych.

2. Za dzieci funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych uważa się dzieci własne, dzieci małżonka, dzieci osoby będącej drugą stroną zawartej przez funkcjonariusza lub żołnierza umowy o wspólnym pożyciu, dzieci przysposobione oraz przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci, z wyłączeniem dzieci przyjętych na wychowanie i utrzymanie w ramach rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka.”;

2) w art. 4 w ust. 1 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) 100% przeciętnego uposażenia odpowiednio funkcjonariusza lub żołnierza zawodowego – w przypadku małżonka albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez funkcjonariusza lub żołnierza umowy o wspólnym pożyciu albo każdego dziecka, które nie posiada obojga rodziców (sierota zupełna);”.

Art. 230. W ustawie z dnia 8 lutego 2023 r. o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (Dz. U. z 2024 r. poz. 1741 oraz z 2025 r. poz. 321) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 23 w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Ta zgoda nie jest wymagana, jeżeli miałaby pochodzić od współposiadacza będącego małżonkiem albo osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, wnioskodawcy.”;

2) w art. 39 w ust. 2 pkt 1–3 otrzymują brzmienie:

„1) małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rolnika wnioskującego o tę płatność był w tym dniu wpisany do tego rejestru, nawet jeżeli osoby te nie pozostawały w tym dniu w związku małżeńskim albo w umowie o wspólnym pożyciu, albo

2) rolnik lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rolnika odziedziczyli gospodarstwo osoby, która w tym dniu była wpisana do tego rejestru, albo

3) rolnik lub jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu rolnika nabyli w całości gospodarstwo osoby, która w tym dniu była

wpisana do tego rejestru, a zbywca gospodarstwa wyraził pisemną zgodę na przyznanie płatności niezwiązanej do tytoniu nabywcy gospodarstwa.”.

Art. 231. W ustawie z dnia 9 marca 2023 r. o badaniach klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi (Dz. U. poz. 605 oraz z 2025 r. poz. 779) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 32:

a) w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Członek zespołu opiniującego, jego małżonek, rodzeństwo oraz krewny i powinowaty do drugiego stopnia w linii prostej, osoba będąca drugą stroną zawartej przez członka umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz krewny do drugiego stopnia w linii prostej osoby będącej drugą stroną zawartej przez członka umowy o wspólnym pożyciu, przedstawiciel, o którym mowa w art. 30 ust. 3, ekspert, o którym mowa w art. 30 ust. 4 i 5, oraz osoba, z którą członek zespołu opiniującego, przedstawiciel lub ekspert pozostaje we wspólnym pożyciu, nie mogą.”,

b) w ust. 6 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) informację o niezachodzeniu okoliczności, o których mowa w ust. 1, w odniesieniu do małżonka, rodzeństwa, krewnych i powinowatych do drugiego stopnia w linii prostej, osoby będącej drugą stroną zawartej przez członka umowy o wspólnym pożyciu, krewnych do drugiego stopnia w linii prostej osoby będącej drugą stroną zawartej przez członka umowy o wspólnym pożyciu, członka zespołu opiniującego, przedstawiciela, o którym mowa w art. 30 ust. 3, oraz eksperta, o którym mowa w art. 30 ust. 4 i 5, oraz do osoby, z którą członek zespołu opiniującego, przedstawiciel lub ekspert pozostaje we wspólnym pożyciu.”;

2) w art. 44 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku śmierci uczestnika badania klinicznego w wyniku udziału w badaniu klinicznym świadczenie kompensacyjne przysługuje małżonkowi niepozostającemu w separacji, osobie będącej drugą stroną zawartej przez uczestnika badania umowy o wspólnym pożyciu, krewnemu pierwszego stopnia, osobie pozostającej w stosunku przysposobienia oraz osobie pozostającej z uczestnikiem we wspólnym pożyciu.”;

3) w art. 45 w ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) śmierci uczestnika badania klinicznego – pozostawanie w związku małżeńskim albo umowie o wspólnym pożyciu w chwili śmierci uczestnika badania klinicznego, pokrewieństwo, pozostawanie w stosunku przysposobienia, pozostawanie we wspólnym pożyciu oraz wiek osoby, o której mowa w art. 44 ust. 2, i zmarłego uczestnika badania klinicznego.”.

Art. 232. W ustawie z dnia 9 marca 2023 r. o Krajowej Sieci Onkologicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1208) w art. 31:

1) w ust. 1 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„Członkowie Rady przed każdym jej posiedzeniem składają przewodniczącemu Rady, pod rygorem odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń, pisemne oświadczenie o niezachodzeniu okoliczności, o których mowa w ust. 2, dotyczących ich samych oraz ich małżonków, osób będących drugą stroną zawartej przez nich umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zstępnych i wstępnych w linii prostej oraz osób, z którymi pozostają we wspólnym pożyciu.”;

2) w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Z udziału w pracach Rady, w zakresie, o którym mowa w art. 29 pkt 6 i 11, jest wyłączona osoba, która sama lub której małżonek, druga osoba będąca drugą stroną zawartej przez tę osobę umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu, zstępny i wstępny w linii prostej lub osoba, z którą pozostaje we wspólnym pożyciu.”.

Art. 233. W ustawie z dnia 14 kwietnia 2023 r. o konsumenckiej pożyczce lombardowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1111) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6:

a) w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) będąca przedmiotem wspólności majątkowej małżeńskiej albo wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Za zobowiązania wynikające z zawarcia umowy konsumenckiej pożyczki lombardowej konsument odpowiada wyłącznie przedmiotem zabezpieczenia lombardowego, chyba że po zawarciu tej umowy okazało się, że przedmiot tego zabezpieczenia nie stanowił jego własności albo jego małżonek albo osoba będąca drugą stroną zawartej przez konsumenta umowy o wspólnym pożyciu, lub którykolwiek ze współwłaścicieli tego przedmiotu nie wyraził zgody na ustanowienie zabezpieczenia, jeżeli taka zgoda była wymagana przepisami prawa.”;

2) w art. 11:

a) w ust. 2 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) przedmiot zabezpieczenia lombardowego staje się ponownie odpowiednio własnością konsumenta albo konsumenta i jego małżonka albo konsumenta i osoby będącej drugą stroną zawartej z konsumentem umowy o wspólnym pożyciu, albo konsumenta i osoby będącej współwłaścicielem tego przedmiotu bezpośrednio przed ustanowieniem zabezpieczenia lombardowego.”;

b) w ust. 2 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:

„b) wystawić na żądanie odpowiednio konsumenta lub jego małżonka albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez konsumenta umowy o wspólnym pożyciu, lub współwłaściciela potwierdzenie przeniesienia własności przedmiotu zabezpieczenia lombardowego.”;

c) w ust. 3 zdanie pierwsze otrzymuje brzmienie:

„W przypadku braku zapłaty przez konsumenta całości albo części całkowitej kwoty do spłaty w umówionym terminie albo w terminie ustalonym zgodnie z art. 16 ust. 2, przedmiot zabezpieczenia lombardowego staje się własnością przedsiębiorcy wykonującego działalność lombardową, chyba że przedmiot zabezpieczenia lombardowego nie stanowi własności konsumenta albo jego małżonek, osoba będąca drugą stroną zawartej przez konsumenta umowy o wspólnym pożyciu lub którykolwiek ze współwłaścicieli nie wyraził zgody na ustanowienie zabezpieczenia, jeżeli taka zgoda była wymagana przepisami prawa lub umowa konsumenckiej pożyczki lombardowej stanowi inaczej, albo przedsiębiorca wcześniej stał się właścicielem tego przedmiotu zabezpieczenia.”;

3) w art. 17 w ust. 3:

a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:

- „1) przedmiot zabezpieczenia lombardowego staje się ponownie odpowiednio własnością konsumenta albo konsumenta i jego małżonka albo konsumenta i osoby będącej drugą stroną zawartej przez konsumenta umowy o wspólnym pożyciu, albo konsumenta i osoby będącej współwłaścicielem tego przedmiotu bezpośrednio przed ustanowieniem zabezpieczenia lombardowego;”,
- b) w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:
 - „b) wystawić na żądanie odpowiednio konsumenta lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez konsumenta umowy o wspólnym pożyciu, lub współwłaściciela potwierdzenie przeniesienia własności przedmiotu zabezpieczenia lombardowego.”;
- 4) w art. 24 w ust. 2:
 - a) pkt 1 otrzymuje brzmienie:
 - „1) przedmiot zabezpieczenia lombardowego staje się ponownie odpowiednio własnością konsumenta albo konsumenta i jego małżonka albo konsumenta i osoby będącej drugą stroną zawartej przez konsumenta umowy o wspólnym pożyciu, albo konsumenta i osoby będącej współwłaścicielem tego przedmiotu bezpośrednio przed ustanowieniem zabezpieczenia lombardowego;”,
 - b) pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:
 - „b) wystawić na żądanie odpowiednio konsumenta lub małżonka albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez konsumenta umowy o wspólnym pożyciu, lub współwłaściciela potwierdzenie przeniesienia własności przedmiotu zabezpieczenia lombardowego.”.

Art. 234. W ustawie z dnia 16 czerwca 2023 r. o jakości w opiece zdrowotnej i bezpieczeństwie pacjenta (Dz. U. poz. 1692) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 31 w ust. 4:
 - a) pkt 2 i 3 otrzymują brzmienie:
 - „2) gdy kierownikiem podmiotu wnioskującego o udzielenie akredytacji jest jego małżonek, osoba będąca drugą stroną zawartej przez kierownika umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, krewny lub powinowaty do drugiego stopnia, krewny do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną zawartej przez kierownika umowy o wspólnym pożyciu;

- 3) gdy małżonek, osoba będąca drugą stroną zawartej przez kierownika umowy o wspólnym pożyciu, krewny lub powinowaty do drugiego stopnia, krewny do drugiego stopnia drugiej osoby będąca drugą stroną zawartej przez kierownika umowy o wspólnym pożyciu należy do personelu podmiotu wnioskującego o udzielenie akredytacji;”,
- b) pkt 5 otrzymuje brzmienie:
 - „5) w którym był świadkiem lub biegłym albo był lub jest przedstawicielem jednej ze stron, albo w którym przedstawicielem strony jest jego małżonek, osoba będąca drugą stroną zawartej przez tę osobę umowy o wspólnym pożyciu, krewny lub powinowaty do drugiego stopnia, krewny do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną zawartej przez tę osobę umowy o wspólnym pożyciu;”,
- 2) w art. 49 w ust. 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„Członkowie Rady Akredytacyjnej, ich małżonkowie, osoby będące drugą stroną zawartej przez członka umowy o wspólnym pożyciu oraz osoby, z którymi członkowie Rady Akredytacyjnej pozostają we wspólnym pożyciu, nie mogą jednocześnie;”;
- 3) w art. 51 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Osobą bliską, o której mowa w ust. 1, jest małżonek, osoba będąca drugą stroną zawartej przez członka Rady Akredytacyjnej umowy o wspólnym pożyciu, krewny i powinowaty do drugiego stopnia, krewny do drugiego stopnia osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, osoba związana z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli oraz inna osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.”.

Art. 235. W ustawie z dnia 7 lipca 2023 r. o ogólnoeuropejskim indywidualnym produkcie emerytalnym (Dz. U. poz. 1843) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 14 w ust. 3 w pkt 2 lit. b otrzymuje brzmienie:
 - „b) odpisu prawomocnego postanowienia sądu o stwierdzeniu nabycia spadku albo zarejestrowanego aktu poświadczenia dziedziczenia albo europejskiego poświadczenia spadkowego oraz zgodnego oświadczenia wszystkich spadkobierców o sposobie podziału środków zgromadzonych przez zmarłego oszczędzającego lub prawomocnego postanowienia sądu o dziale spadku albo odpisu aktu zgonu, odpisu aktu małżeństwa, odpisu aktu statusu osoby najbliższej w związku oraz oświadczenia w postaci papierowej albo elektronicznej o stosunkach majątkowych istniejących między oszczędzającym a jego małżonkiem albo między oszczędzającym a osobą

będącą drugą stroną zawartej przez oszczędzającego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, oraz udokumentowania, w tym w postaci elektronicznej, sposobu uregulowania tych stosunków, jeżeli między małżonkami nie istniała wspólność ustawowa albo jeżeli między stronami o wspólnym pożyciu istniała wspólność majątkowa, oraz dokumentów stwierdzających tożsamość osób uprawnionych.”;

2) w art. 16:

a) w ust. 1 pkt 4–9 otrzymują brzmienie:

- „4) z subkonta OIPE zmarłego oszczędzającego na subkonto OIPE jego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 20 ust. 1 albo osoby, która była drugą stroną zawartej przez zmarłego umowy o wspólnym pożyciu – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 20 ust. 1;
- 5) z subkonta OIPE zmarłego oszczędzającego na IKE jego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 20 ust. 1, albo osoby, która była drugą stroną zawartej przez zmarłego umowy o wspólnym pożyciu – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 20 ust. 1;
- 6) z subkonta OIPE oszczędzającego na subkonto OIPE byłego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 21 ust. 1, albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez oszczędzającego umowy o wspólnym pożyciu – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 21 ust. 1;
- 7) z subkonta OIPE oszczędzającego na IKE byłego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 21 ust. 1 albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez oszczędzającego umowy o wspólnym pożyciu – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 21 ust. 1;
- 8) z subkonta OIPE oszczędzającego na subkonto OIPE jego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 22, albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez oszczędzającego umowy o wspólnym pożyciu – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 22;
- 9) z subkonta OIPE oszczędzającego na IKE jego małżonka – w przypadku, o którym mowa w art. 22 albo osoby będącej drugą stroną zawartej przez oszczędzającego umowy o wspólnym pożyciu – w przypadku, o którym mowa w art. 22a w związku z art. 22;”;

- b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wpłata transferowa w przypadkach, o których mowa w ust. 1 pkt 2–9, jest dokonywana na podstawie dyspozycji osoby uprawnionej, małżonka oszczędzającego albo byłego małżonka albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oszczędzającego po przekazaniu dostawcy dokonującemu wypłaty transferowej dokumentu wydanego przez dostawcę lub instytucję finansową prowadzącą IKE, potwierdzającego, że osoba uprawniona, małżonek oszczędzającego albo były małżonek, osoba będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub osoba która drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oszczędzającego posiada subkonto OIPE u tego dostawcy albo IKE prowadzone przez tę instytucję finansową.”,

- c) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku śmierci oszczędzającego małżonek albo osoba będąca drugą stroną zawartej przez oszczędzającego umowy o wspólnym pożyciu oszczędzającego lub każda z osób uprawnionych może dokonać wypłaty transferowej wyłącznie całości przysługujących jej środków.”;

- 3) w art. 17:

- a) w ust. 2 pkt 1 i 2 otrzymują brzmienie:

„1) dostawcy prowadzącemu OIPE osoby uprawnionej, małżonka oszczędzającego albo byłego małżonka oszczędzającego albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu albo osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oszczędzającego albo

2) instytucji finansowej prowadzącej IKE osoby uprawnionej, małżonka oszczędzającego albo byłego małżonka oszczędzającego albo osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu albo osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oszczędzającego – wraz z podaniem tytułu wypłaty transferowej oraz danych identyfikujących osobę uprawnioną, małżonka oszczędzającego albo byłego małżonka oszczędzającego, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu albo osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oszczędzającego: pierwszego imienia, nazwiska, adresu zamieszkania, identyfikatora podatkowego, numeru PESEL albo daty urodzenia, jeżeli osoba nie posiada numeru PESEL, oraz serii i numeru dowodu osobistego albo – w przypadku osób nieposiadających

obywatelstwa polskiego – numeru paszportu albo innego dokumentu potwierdzającego tożsamość wraz z oznaczeniem kraju wydania.”,

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Minister właściwy do spraw finansów publicznych w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zabezpieczenia społecznego określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy zakres informacji dotyczącej wypłaty transferowej, jej wzór, a także sposób jej sporządzania oraz przekazania, uwzględniając konieczność zapewnienia prawidłowości danych o OIPE oszczędzającego, małżonka oszczędzającego, byłego małżonka, osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu albo osoby, która była drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu oszczędzającego albo osoby uprawnionej przesyłanych między dostawcami i instytucjami finansowymi prowadzącymi IKE.”;

4) po art. 22 dodaje się art. 22a w brzmieniu:

„Art. 22a. Przepisy art. 20–22 stosuje się odpowiednio do oszczędzającego, który był we wspólności majątkowej w związku z umową o wspólnym pożyciu.”.

Art. 236. W ustawie z dnia 17 sierpnia 2023 r. o niektórych zawodach medycznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 1972, z 2024 r. poz. 1897 oraz z 2025 r. poz. 637) w art. 45 w ust. 3 po pkt 1 dodaje się pkt 1a w brzmieniu:

„1a) osobą będącą drugą stroną zawartej przez pokrzywdzonego umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...),”.

Art. 237. W ustawie z dnia 15 maja 2024 r. o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic” (Dz. U. poz. 858) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 w ust. 1 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:

„W przypadku osoby ubiegającej się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub otrzymującej to świadczenie, która wspólnie z małżonkiem, wspólnie z osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”, lub wspólnie z rodzicem dziecka wychowuje dziecko albo zgodnie z oświadczeniem wspólnie z inną osobą zamieszkuje i wychowuje dziecko, świadczenie „aktywni rodzice w pracy” przysługuje, jeżeli zarówno osoba

ubiegająca się o świadczenie „aktywni rodzice w pracy” lub otrzymująca to świadczenie, jak i osoba wspólnie z nią wychowująca dziecko, z tytułu aktywności zawodowej podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym od podstawy, której łączna wysokość wynosi nie mniej niż 100 % minimalnego wynagrodzenia za pracę, przy czym podstawa, od której są opłacane składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe każdego z nich nie może być niższa niż:”;

- 2) w art. 11 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. W przypadku gdy osoba pobierająca świadczenie „aktywni rodzice w pracy”, drugi rodzic dziecka, małżonek, osoba będąca drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu lub inna osoba, która wspólnie z nią wychowuje dziecko, nie spełniają warunków, o których mowa w art. 10, osoba pobierająca świadczenie „aktywni rodzice w pracy” zachowuje prawo do tego świadczenia do końca miesiąca następującego po miesiącu, w którym osoby te nie spełniają warunków, o których mowa w art. 10. Zachowanie prawa do świadczenia „aktywni rodzice w pracy” na zasadach określonych w zdaniu pierwszym przysługuje nie więcej niż dwa razy w okresie, o którym mowa w ust. 1.”;

- 3) w art. 28 w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) prawomocne orzeczenie sądu orzekające rozwód, separację, rozwiązanie lub unieważnienie umowy o wspólnym pożyciu;”.

Art. 238. W ustawie z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. poz. 626) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 2:

- a) w pkt 3 lit. a otrzymuje brzmienie:

„a) osobę pozostającą z obywatelem polskim lub cudzoziemcem, o którym mowa w art. 1 ust. 3 pkt 2, w związku małżeńskim uznawanym przez prawo Rzeczypospolitej Polskiej, oraz osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, o której mowa w art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (Dz. U. poz. ...), zwanej dalej „umową o wspólnym pożyciu”,”;

- b) w pkt 16 lit. e otrzymuje brzmienie:

„e) małżonka oraz osobę będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu,”;

- 2) w art. 47 w ust. 2:

- a) w pkt 5 lit. a otrzymuje brzmienie:

- „a) dane osobowe małżonka, osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu: imię (imiona) i nazwisko, numer PESEL, a w przypadku jego braku – rodzaj, serię i numer dokumentu potwierdzającego tożsamość oraz informacje o posiadaniu statusu bezrobotnego albo poszukującego pracy,”;
- b) w pkt 20 lit. b otrzymuje brzmienie:
 - „b) adres zamieszkania małżonka albo osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu,”;
- 3) w art. 55 w ust. 3 pkt 4 otrzymuje brzmienie:
 - „4) stan cywilny oraz informację o posiadaniu przez małżonka albo osobę będącą stroną umowy o wspólnym pożyciu statusu bezrobotnego albo poszukującego pracy,”;
- 4) w art. 79 w ust. 3 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
 - „Mikroprzedsiębiorca, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców, w celu zatrudnienia osoby pozostającej z nim w stosunku małżeństwa, w umowie o wspólnym pożyciu, w stosunku pokrewieństwa lub powinowactwa lub w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli może ubiegać się o udzielenie formy pomocy, w tym o,”;
- 5) w art. 196 w ust. 3 w pkt 2 wprowadzenie do wyliczenia otrzymuje brzmienie:
 - „małżonka albo osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu,”;
- 6) w art. 225 ust. 1 w pkt 2 lit. d otrzymuje brzmienie:
 - „d) którzy mają na utrzymaniu co najmniej jedno dziecko w wieku do 18. roku życia, a w przypadku dziecka niepełnosprawnego do 24. roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub uczelni i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności, a małżonek bezrobotnego albo osoba będąca stroną umowy o wspólnym pożyciu bezrobotnego są także bezrobotni i utracili prawo do zasiłku z powodu upływu okresu jego pobierania po dniu nabycia prawa do zasiłku przez tego bezrobotnego,”.

Art. 239. 1. Do postępowań wszczętych i niezakończonych w danej instancji przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 24 ustawy zmienianej w art. 3, w brzmieniu dotychczasowym.

2. Do postępowań wszczętych i niezakończonych decyzją prawomocną przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się art. 83 § 1 ustawy zmienianej w art. 3, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 240. 1. Do nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych, które nastąpiło przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 18, w brzmieniu dotychczasowym.

2. Do czynności cywilnoprawnych dokonanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy ustawy zmienianej w art. 18, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 241. Do postępowań o zobowiązanie cudzoziemca do powrotu wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy art. 303 ust. 1 pkt 4 oraz art. 326 ustawy zmienianej w art. 167, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 242. Do decyzji o zobowiązaniu cudzoziemca do powrotu niewydanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepis art. 330 ust. 1 pkt 6 ustawy zmienianej w art. 167, w brzmieniu dotychczasowym.

Art. 243. Przepisy ustawy zmienianej w art. 185 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą mają zastosowanie do wypłat środków gwarantowanych, o których mowa w art. 2 pkt 65 ustawy zmienianej w art. 185, dokonywanych po dniu wejścia w życie ustawy, o której mowa w art. 1.

Art. 244. Przepisy ustawy zmienianej w art. 233 niniejszej ustawy mają zastosowanie do umów konsumenckiej pożyczki lombardowej zawieranych od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 245. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 26 § 2, art. 67 § 6 oraz art. 156 § 2 ustawy zmienianej w art. 7 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 26 § 2, art. 67 § 6 oraz art. 156 § 2 ustawy zmienianej w art. 7, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 26 § 2 ustawy zmienianej w art. 7, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jeżeli zgodnie z odrębnymi przepisami odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje majątek osobisty zobowiązanego i majątek wspólny zobowiązanego i osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu:

- 1) organ egzekucyjny doręczając zobowiązanemu odpis tytułu wykonawczego sporządzonego na podstawie wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 marca 2024 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych

stosowanych w egzekucji administracyjnej (Dz. U. poz. 431), dołącza do tego odpisu pouczenie, zgodnie z art. 27 § 1 pkt 9a ustawy zmienianej w art. 7, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, o przysługującym osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu prawie do wniesienia sprzeciwu w sprawie odpowiedzialności majątkiem wspólnym;

- 2) wierzyciel w przypadku, o którym mowa w art. 26ca § 1 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 7, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w kolejnym tytule wykonawczym sporządzonym na podstawie wzoru stanowiącego załącznik nr 3 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 marca 2024 r. w sprawie wzorów tytułów wykonawczych stosowanych w egzekucji administracyjnej:
 - a) oznacza cel wystawienia kolejnego tytułu wykonawczego tak, jakby osoba będąca drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu zobowiązanego była małżonkiem zobowiązanego,
 - b) wskazuje dane drugiej osoby w związku partnerskim zobowiązanego zamiast danych małżonka zobowiązanego.

3. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 156 § 2 ustawy zmienianej w art. 7 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jeżeli zgodnie z odrębnymi przepisami odpowiedzialność zobowiązanego za należność pieniężną i odsetki z tytułu niezapłacenia jej w terminie obejmuje majątek osobisty zobowiązanego i majątek wspólny zobowiązanego i osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu:

- 1) organ egzekucyjny doręczając zobowiązanemu odpis zarządzenia zabezpieczenia sporządzonego na podstawie wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie wzorów zarządzenia zabezpieczenia (Dz. U. poz. 504), dołącza do tego odpisu pouczenie, zgodnie z art. 156 § 1 pkt 8b ustawy zmienianej w art. 8, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, o przysługującym osobie będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu prawie do wniesienia sprzeciwu w sprawie odpowiedzialności majątkiem wspólnym;
- 2) wierzyciel w przypadku, o którym mowa w art. 156a § 1 ustawy zmienianej w art. 7, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w kolejnym zarządzeniu zabezpieczenia sporządzonym na podstawie wzoru stanowiącego załącznik nr 2 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 28 marca 2024 r. w sprawie wzorów zarządzenia zabezpieczenia:

- a) oznacza cel wystawienia kolejnego zarządzenia zabezpieczenia tak, jakby osoba będąca drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu zobowiązanego była małżonkiem zobowiązanego,
- b) wskazuje dane osoby będącej drugą stroną zawartej przez zobowiązanego umowy o wspólnym pożyciu zobowiązanego zamiast danych małżonka zobowiązanego.

Art. 246. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 63 ust. 2 i 3, art. 79 ust. 6, art. 80 ust. 6, art. 83 ust. 6 oraz art. 112 ust. 4 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 34, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 63 ust. 2 i 3, art. 79 ust. 6, art. 80 ust. 6, art. 83 ust. 6 oraz art. 112 ust. 4 pkt 1 ustawy zmienianej w art. 34, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 247. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 39 § 5 i art. 46f ustawy zmienianej w art. 67 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 39 § 5 i art. 46f ustawy zmienianej w art. 67, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 39 § 5 ustawy zmienianej w art. 67, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jeżeli oświadczenie o nieruchomościach oraz prawach majątkowych, które mogą być przedmiotem hipoteki przymusowej, i rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych, które mogą być przedmiotem zastawu skarbowego, na podstawie wzoru stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 15 lutego 2017 r. w sprawie wzoru oświadczenia o nieruchomościach oraz prawach majątkowych, które mogą być przedmiotem hipoteki przymusowej, i rzeczach ruchomych oraz zbywalnych prawach majątkowych, które mogą być przedmiotem zastawu skarbowego (Dz. U. poz. 354), składa osoba posiadająca nieruchomość stanowiącą przedmiot współwłasności łącznej tej osoby i osoby będącej drugą stroną jej umowy o wspólnym pożyciu, sporządza to oświadczenie tak, jakby ta nieruchomość stanowiła przedmiot współwłasności łącznej tej osoby i jej małżonka.

3. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 46f ustawy zmienianej w art. 67, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, wpisu do Rejestru Zastawów Skarbowych rzeczy ruchomej lub zbywalnego prawa majątkowego, stanowiących współwłasność łączną podatnika, płatnika, inkasenta, następcy prawnego albo osoby trzeciej,

o których mowa w art. 41 § 1 i 3 ustawy zmienianej w art. 67, i osoby będącej drugą stroną jego albo jej umowy o wspólnym pożyciu, dokonuje się tak, jakby ta rzecz lub to prawo stanowiły współwłasność łączną tego podmiotu i jego małżonka.

4. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 46f ustawy zmienianej w art. 67, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, wniosek o wpis do Rejestru Zastawów Skarbowych lub wykreślenie z Rejestru Zastawów Skarbowych, na podstawie wzoru stanowiącego załącznik nr 1 do rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 28 czerwca 2017 r. w sprawie Rejestru Zastawów Skarbowych (Dz. U. poz. 1287), rzeczy ruchomej lub zbywalnego prawa majątkowego, stanowiących współwłasność łączną podatnika, płatnika, inkasenta, następcy prawnego albo osoby trzeciej, o których mowa w art. 41 § 1 i 3 ustawy zmienianej w art. 67, i osoby będącej drugą stroną jego albo jej umowy o wspólnym pożyciu, wypełnia się tak, jakby ta rzecz lub to prawo stanowiły współwłasność łączną tego podmiotu i jego małżonka.

Art. 248. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 306j ustawy zmienianej w art. 67 zachowują moc do dnia wejścia w życie nowych przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 306j ustawy zmienianej w art. 67, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 12 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 306j ustawy zmienianej w art. 68, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w załączniku nr 5 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie zaświadczeń wydawanych przez organy podatkowe (Dz. U. z 2024 r. poz. 5) przez małżonka rozumie się również osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.

3. Do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 306j ustawy zmienianej w art. 67, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, w załącznika nr 12 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 29 grudnia 2015 r. w sprawie zaświadczeń wydawanych przez organy podatkowe przez małżonka podatnika rozumie się również osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu.

Art. 249. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 17 ustawy zmienianej w art. 104 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 17 ustawy zmienianej w art. 104, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 250. Deklaracje o powiązaniach branżowych, o których mowa w art. 31s ust. 8b ustawy zmienianej w art. 111 oraz oświadczenia o powiązaniach branżowych, o których mowa w art. 31sa ust. 8b ustawy zmienianej w art. 111, są składane na dotychczasowych zasadach, nie dłużej niż przez okres 6 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 251. 1. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 70 ustawy zmienianej w art. 230 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 70 ustawy zmienianej w art. 230, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

2. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 71 ustawy zmienianej w art. 230 zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 71 ustawy zmienianej w art. 230, w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, nie dłużej jednak niż przez okres 24 miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 252. Dotychczasowe przepisy wykonawcze wydane na podstawie art. 45 ustawy zmienianej w art. 103, zachowują moc do dnia wejścia w życie przepisów wykonawczych wydanych na podstawie art. 45 tej ustawy, jednak nie dłużej niż przez 24 miesiące od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 253. Minister właściwy do spraw informatyzacji zapewnia dostosowanie techniczne rejestru stanu cywilnego oraz innych rejestrów i systemów teleinformatycznych, w zakresie koniecznym dla stosowania przepisów ustawy zmienianej w art. 172 w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą.

Art. 254. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2027 r., z wyjątkiem art. 253, który wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.

UZASADNIENIE

POTRZEBA I CEL WYDANIA AKTU

Projekt ustawy wprowadzającej ustawę o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu ma na celu zachowanie spójności systemu prawnego, przez dostosowanie obowiązujących ustaw do rozwiązań zawartych w projekcie ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu (dalej jako: ustawa główna), a także określenie, w jakim terminie zmiany te mają wejść w życie.

Zmiany przewidziane w projekcie są więc zmianami wynikowymi do rozwiązań proponowanych w projekcie ustawy głównej, przy jednoczesnym kluczowym znaczeniu dla ukształtowania instytucji umowy o wspólnym pożyciu i statusu osoby najbliższej w związku uzyskiwanego w związku z jej zawarciem. Podczas gdy w projekcie ustawy głównej określono podstawowe zasady zawarcia i rozwiązania umowy o wspólnym pożyciu oraz praw i obowiązków jej stron, rozwiązania, to projekt przepisów wprowadzających szczegółowo określa konsekwencje merytoryczne i legislacyjne jakie należy wprowadzić do innych ustaw, w tym w szczególności w ustawie z dnia 28 listopada 2014 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (dalej jako: PASC), ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (dalej jako: KPC lub Kodeks postępowania cywilnego). Podczas gdy w projekcie ustawy głównej określono podstawowe prawa i obowiązki stron umowy o wspólnym pożyciu, to projekt przepisów wprowadzających określa wszelkie skutki prawne zawarcia umowy o wspólnym pożyciu, zarówno w zakresie uprawnień stron, jak i skutków dla osób trzecich czy obowiązków związanych z zapobieganiem konfliktom interesów.

Projekt ustawy wprowadzającej ma więc także na celu, realizowany przez projekt ustawy głównej zamiar wykonania ciężących na Polsce zobowiązań międzynarodowych, przede wszystkim wynikających z Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284): wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 12 grudnia 2023 r. w sprawie Przybyszewska i inni przeciwko Polsce (skarga nr 11454/17 i 9 innych), z dnia 19 września 2024 r. w sprawie Formela i inni przeciwko Polsce (skarga nr 58828/12 i 4 inne) oraz z dnia 27 lutego 2025 r. w sprawie Szypuła i inni przeciwko Polsce (skarga nr 78030/14 i 1 inna). Jak wynika z orzecznictwa ETPC, Polska jest zobowiązana do zapewnienia ram prawnych umożliwiających parom tej samej płci odpowiednie uznanie i

ochronę ich związku. Do zaadresowania problemu nieuznawania związków osób tej samej płci wzywała Polskę także Europejska Komisja przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI, pkt 32 raportu z 27 czerwca 2023 r.¹), Komisarz Praw Człowieka Rady Europy (pkt 16 memorandum na temat stygmatyzacji osób LGBTI w Polsce z dnia 3 grudnia 2020 r.²) czy – ostatnio – Komitet Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (pkt 23 (b) uwag końcowych z dnia 27 września 2024 r.³).

Z omówionych wyżej standardów wynika obowiązek co najmniej zapewnienia, że krajowe przepisy dotyczące związków partnerskich powinny dotyczyć co najmniej

- praw i obowiązków osób w związkach partnerskich do wzajemnej pomocy,
- podatków od spadków i darowizn,
- dziedziczenia ustawowego,
- możliwości skorzystania z urlopu na opiekę nad chorym partnerem,
- możliwości objęcia drugiej osoby w związku partnerskim ubezpieczeniem zdrowotnym,
- alimentów,
- świadczeń w przypadku śmierci partnera,
- prawa do pochówku,
- praw rodzicielskich.

Mając na uwadze powyższe zobowiązania, projekt ustawy wprowadzającej ustawę główną zawiera uregulowania dotyczące prawa do pochówku, opieki zdrowotnej, zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego, pomocy społecznej, dziedziczenia, podatków, a także udzielania cudzoziemcom prawa pobytu.

Potrzeby dotyczące projektów ustaw UD87 i UD88 były omawiane i konsultowane z organizacjami pozarządowymi oraz grupami nieformalnymi działającymi na rzecz osób LGBT i ich rodzin od stycznia do września 2024 r., podczas spotkań na żywo oraz online, a następnie w ramach 30-dniowych konsultacji publicznych, w czasie których wpłynęło łącznie 5800 wiadomości z uwagami, opiniami i komentarzami do obu projektów. W tym 19 opinii

¹ <https://rm.coe.int/sixth-ecri-report-on-poland/1680ac8c62>

² <https://rm.coe.int/memorandum-na-temat-stygmatyzacji-osob-lgbti-w-polsce/1680a08bb4>

³ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=E%2FC.12%2FPOL%2FCO%2F7&Lang=en

opracowanych przez organizacje pozarządowe lub samorządy zawodowe i 5781 opinii od osób indywidualnych. Ok. 95 % przekazanych uwag stanowiły co do zasady głosy poparcia dla projektów – podnoszone jednak najczęściej z zastrzeżeniami co do zbyt wąskiego zakresu ochrony, który projekty te mają zapewnić, zwłaszcza w zakresie braku możliwości przysposobienia wewnętrznego przez osoby w związku partnerskim. Projekty wydają się być postrzegane więc przez większość osób, które wzięły udział w konsultacjach, jako „niezbędne minimum”. Wiele osób zdecydowało się na podzielenie w ramach konsultacji publicznych swoimi osobistymi historiami i doświadczeniami – o latach życia w próżni prawnej z osobą, którą kochają i tworzą stabilny związek, o doświadczanej dyskryminacji i wykluczeniu ze strony państwa, których źródeł nie mogą zrozumieć. Wiadomości te bardzo często wyrażały też nadzieję, że przyjęcie projektów w końcu zmieni ten stan rzeczy i pozwoli im poczuć się w Polsce bezpiecznie.

Skala konsultacji publicznych projektów ustaw o rejestrowanych związkach partnerskich oraz ustawy ją wprowadzającej potwierdziła jak ważne dla społeczeństwa są planowane zmiany legislacyjne.

Ze względu na uwagi zgłaszane w trakcie rządowego procesu legislacyjnego, w obecnej wersji projektu ustawy głównej wprowadzono regulacje, które w większym stopniu niż miało to miejsce na poprzednich etapach, odróżniają instytucję małżeństwa od proponowanych regulacji w zakresie związków o charakterze partnerskim. Dotyczy to zwłaszcza formy zawarcia związku, spraw rodzicielskich i dziedziczenia. Z tego względu uległa zmianie podstawowa instytucja prawna gwarantująca prawa osób w związkach – obecnie jest to, zamiast związku partnerskiego zawieranego przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego, umowa o wspólnym pożyciu zawierana w formie aktu notarialnego, w wyniku której strony uzyskują status osoby najbliższej w związku.

OBECNY STAN PRAWNY – LUKI LEGISLACYJNE I PROBLEMY PRAWNE, KTÓRE PROJEKT MA NA CELU ROZWIĄZAĆ

Obecnie związki nieformalne korzystają z bardzo wybiórczych uprawnień, które w prawie krajowym zastrzeżono nie tylko dla małżonków, ale także dla „osób pozostających we wspólnym pożyciu”. To dzięki wyrokowi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Kozak przeciwko Polsce (wyrok z dnia 2 marca 2010 r., skarga nr 13102/02) Sąd Najwyższy

podjął uchwałę, zgodnie z którą osobą pozostającą we wspólnym pożyciu z najemcą jest osoba połączona z nim więzią uczuciową, fizyczną i gospodarczą, także osoba tej samej płci (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., sygn. akt III CZP 65/12) i uchwałę, zgodnie z którą osobą bliską w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego – osobą pozostającą we wspólnym pożyciu – jest także partner tej samej płci (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2016 r., sygn. akt I KZP 20/15). W praktyce oznacza to m.in. możliwość odmowy składania zeznań przez partnera tej samej płci oskarżonego. Niemniej w polskim systemie prawnym jest niewiele tego typu regulacji adresowanych do „osób pozostających we wspólnym pożyciu” lub „osób bliskich”, a przepisy te są rozproszone w całym systemie prawa krajowego w sposób niekonsekwentny, który nie może być uznany za „zapewniający związkom jedнопłciowym jakiegokolwiek ramy prawne”, czego wymaga od Polski orzecznictwo Trybunału w Strasburgu.

Właściwie jedyną dziedziną prawa, w której status osób pozostających we wspólnym pożyciu jest teoretycznie zrównany ze statusem małżonka, jest prawo medyczne. Zgodnie bowiem z art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, osobą bliską pacjenta jest m.in. małżonek, ale także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. W praktyce to oznacza, że partner – tej samej i różnej płci – ma dostęp do informacji o stanie zdrowia pacjenta lub jego dokumentacji medycznej na takich samych zasadach jak małżonek. O ile pacjent jest przytomny, ma prawo do wyrażenia zgody na udzielenie informacji o jego stanie zdrowia innym osobom – a więc także małżonkowi czy partnerowi (art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta). Jeżeli pacjent jest nieprzytomny – a więc nie miał okazji udzielić stosownego upoważnienia – lekarz udziela informacji jego osobie bliskiej w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, a to oznacza, że udziela informacji małżonkowi lub partnerowi (art. 31 ust. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty).

W praktyce jednak, prawo partnera tej samej płci do informacji o stanie zdrowia pacjenta i prawo do obecności partnera tej samej płci przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych nie jest przestrzegane, na co wskazują wyniki badań dotyczące dyskryminacji ze względu na orientację seksualną w obszarze opieki zdrowotnej, prowadzone m.in. przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Jak wynika z raportu RPO: „lekarze i pielęgniarki często nie traktują partnerów tej samej płci jako osób bliskich, a więc osób uprawnionych do towarzyszenia pacjentowi”, a

także – w odniesieniu do informacji o stanie zdrowia nieprzytomnego partnera tej samej płci – „w opinii lekarzy nie są oni członkami rodziny i nie są upoważnieni do otrzymania takiej informacji”. Wreszcie respondenci w badaniu „Rodziny z wyboru w Polsce” pytani o trudne sytuacje związane z tym, że nie pozostają w związku uznanym prawnie takim jak małżeństwo, najczęściej wskazywali na trudności w opiece zdrowotnej (38,1% – „Rodziny z wyboru w Polsce, Życie rodzinne osób nieheteroseksualnych”, J. Mizielińska, M. Abramowicz, A. Stasińska, Warszawa 2014, s. 73). Wyraźne wskazanie w treści przepisów, że partnerka i partner – bez względu na płeć – jest osobą bliską pacjenta pomoże ujednolicić praktykę stosowania przepisów o prawach pacjenta i innych ustaw z obszaru ochrony zdrowia (w tym m.in. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych czy ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty). Jednocześnie powyższe argumenty stanowią uzasadnienie dla wprowadzenia także w innych przepisach prawa, które już obecnie przyznają wybiórcze uprawnienia „osobom pozostającym we wspólnym pożyciu”, wprost uprawnienia dla osób w sformalizowanych związkach o charakterze partnerskim. W każdym innym wypadku osoby te byłyby bowiem dalej narażone na podważanie w praktyce więzi łączącej ich z najbliższą osobą.

Związki nieformalne i rodziny, które tworzą przyjmują różne strategie radzenia sobie z brakiem uznania ich relacji w polskim porządku prawnym. Osoby pozostające w związkach nieformalnych udzielają sobie wzajemnych upoważnień, których można udzielić każdej osobie – nie tylko osobie bliskiej czy członkowi rodziny. W praktyce, partnerzy tej samej płci udzielają sobie upoważnień (pełnomocnictw) do odbioru korespondencji (art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe, do załatwiania spraw podatkowych (art. 138a § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa), do reprezentowania w konkretnej, wskazanej w upoważnieniu sprawie przed urzędami (art. 32 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego). Zakres możliwych upoważnień jest zatem bardzo wąski i – co należy podkreślić – nie są to upoważnienia przyznające uprawnienia osobom bliskim czy członkom rodziny, ale upoważnienia, które mogą być udzielone każdej osobie. Udzielenie tego typu upoważnień obciążone jest dodatkowo opłatą skarbową, od której zwolnieni są przykładowo małżonkowie.

Najważniejsze dla osób pozostających w bliskich związkach uprawnienia pozostają zastrzeżone dla małżonków. Co więcej, wiele osób pozostających w związkach nieformalnych nie ma wystarczającej świadomości prawnej, że konieczne jest udzielanie takich upoważnień,

albowiem błędnie zakłada, iż prawo chroni wszystkie bliskie osoby. W konsekwencji często w sytuacji nagłej, osoby te pozostają bez jakiejkolwiek ochrony i mają poczucie rażącej niesprawiedliwości. Udzielanie upoważnień, choć z pewnością jest narzędziem przydatnym w wielu sytuacjach, nie stanowi uniwersalnego rozwiązania dla wszystkich problemów związanych z reprezentowaniem interesów osób bliskich. Jest to mechanizm pośredni, który wymaga spełnienia szeregu warunków i obciążony jest licznymi ograniczeniami. Każde upoważnienie jest sporządzone pod kątem konkretnych czynności i instytucji. Upoważnienie wydane na podstawie Kodeksu postępowania administracyjnego nie będzie np. ważne przed organami administracji skarbowej. Podobnie, upoważnienie do reprezentowania drugiej osoby przed organami administracji skarbowej nie upoważni do odbioru przesyłki pocztowej. Sporządzenie pełnomocnictwa wymaga czasu i znajomości przepisów. Konieczne jest precyzyjne określenie zakresu udzielanych uprawnień, aby uniknąć nieporozumień i potencjalnych problemów w przyszłości. Aby skutecznie zabezpieczyć swoje interesy, partnerzy powinni wykazać się dużą dozą dalekowzroczności i przewidzieć różne scenariusze, co nie jest wymagane przykładowo od małżonków, których status jest uznawany w polskim porządku prawnym *per se*.

Jak zauważył Europejski Trybunał Praw Człowieka w sprawie Przybyszewska i inni przeciwko Polsce, prywatne umowy nie zapewniają pewnych podstawowych potrzeb, które są fundamentalne dla uregulowania relacji w stabilnym i stałym związku, takich jak m.in. wzajemne prawa i obowiązki, jakie mają wobec siebie, w tym wsparcie moralne i materialne, obowiązki alimentacyjne i prawa do dziedziczenia.

Prawo pochówku przysługuje wyłącznie małżonkom. W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych nie zastrzeżono tego prawa dla osób pozostających we wspólnym pożyciu. Co więcej, prawo pochowania zwłok przysługuje, w kolejności: małżonkowi, krewnym zstępnym, krewnym wstępnym, krewnym bocznym do 4 stopnia pokrewieństwa i powinowatym w linii prostej do 1 stopnia – jeśli żadna z tych osób z tego prawa nie skorzysta, prawo to przysługuje również „osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiążą” (art. 10). Krąg osób, którym przysługuje prawo pochówku jest zatem bardzo szeroki i w praktyce niewielkie są szanse na uznanie prawa pochówku partnerki czy partnera. Taka wykładnia przepisu rodzi konsekwencje dla partnera pozostałego przy życiu. Jeśli uznamy, że przepis nie wprowadza katalogu pierwszeństwa, zarówno rodzina zmarłego, jak i osoba partnerska będą mieli równe prawo do pochowania zmarłego. W przypadku braku

konfliktu między członkami rodziny a osobą partnerską pochówek zmarłego zostanie dokonany na podstawie konsensusu między uprawnionymi. Problematiczna może się okazać sytuacja, w której rodzina zmarłego i jego partner mają odrębne zdanie na temat miejsca czy obrządku, w jakim zmarły miałby zostać pochowany. Przychylając się do dominującej wykładni przepisu, decyzja w sprawie pochówku zmarłego powinna nastąpić przez konsensus, z tym, że w braku porozumienia rodzina i partner mogą żądać rozstrzygnięcia przez sąd zaistniałego sporu dotyczącego wykonywania wspólnego prawa.

Partnerom nie przysługują właściwie żadne uprawnienia zastrzeżone dla małżonków w obszarze opieki społecznej, zabezpieczenia społecznego czy ubezpieczenia zdrowotnego (i ustaw pokrewnych). I tak – wyłącznie małżonek może objąć swojego małżonka ubezpieczeniem zdrowotnym (art. 5 pkt 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych). Wyłącznie małżonek dziedziczy prawo do renty i emerytury – partnerzy tej samej płci są tej możliwości pozbawieni, nawet jeżeli pozostają w ważnie zawartym związku małżeńskim za granicą (w takim przypadku rentę rodzinną otrzymuje małżonek zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). W sprawie uznania prawa do emerytury obywatela Francji po zmarłym małżonku tej samej płci, obywatelu polskim, sąd nie uznał prawa do emerytury skarżącego (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 lipca 2020 r. sygn. akt XIV U 2204/19). Wyłącznie małżonkowi przysługuje zasiłek opiekuńczy w przypadku konieczności sprawowania osobistej opieki nad drugim małżonkiem (art. 32 ust. 1 pkt b i c ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

Z niekonsekwencją ustawodawca podchodzi do analizowanego problemu w obszarze pomocy społecznej. W art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zdefiniowano rodzinę jako osoby spokrewnione lub niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Pojęcie „rodziny” nie zostało więc oparte wyłącznie na więzach prawnych, powinowactwa czy pokrewieństwa, lecz faktycznych więzach, które występują między osobami. Tym samym ustawodawca odszedł od definiowania rodziny w tradycyjny sposób, znajdujący zastosowanie na gruncie KRO, i skłonił się ku pojęciu rodziny jako jednostki społecznej, której członkowie rzeczywiście ze sobą przebywają i bytują, i co do których osoba zainteresowana odnosi się jak do członków rodziny. Takie ujęcie wywołuje określone konsekwencje na gruncie tej ustawy, bowiem osoba partnerska zostanie uznana za

członka rodziny i dochody tej osoby będą wliczone do kryterium dochodowego ustalającego prawo do uzyskania pomocy społecznej, co stanowi pewną niekonsekwencję ustawodawcy (w tym przypadku, włączając osobę partnerską do członków rodziny, obniża się kryterium dochodowe przypadającego na członka rodziny, co może utrudnić przyznanie pomocy społecznej).

Brak instytucji odnoszących się do osób w trwałych związkach prowadzących wspólne pożycie, w tym wspólne gospodarstwo domowe nabiera znaczenia na gruncie podatkowym. O ile nieliczne aspekty są możliwe do uregulowania na gruncie prawa prywatnego, możliwość ułożenia stosunków prawnych między partnerami napotyka daleko idące ograniczenia w obszarze prawa podatkowego. W obszarze podatku dochodowego od osób fizycznych partnerzy nie są traktowani jako małżonkowie. W konsekwencji nie mogą wspólnie opodatkować swoich dochodów. Wszelkie ulgi podatkowe są również zamknięte dla partnerów jako osób niespokrewnionych.

Ochrona rodziny, równe traktowanie i priorytet dobra dziecka są fundamentalnymi zasadami przewidzianymi w Konstytucji RP i w wiążących Polskę aktach prawa międzynarodowego, zwłaszcza Konwencji o prawach dziecka i Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Mimo to, przepisy ustawowe w większości przypadków nie dostrzegają obecnie faktycznych relacji rodzinnych łączących dzieci z ich rodzicami społecznymi – tj. osobami, z którymi ich rodzic prawny pozostaje w związku nieformalnym. Jedynie wspomniana wyżej ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej definiuje pojęcie rodziny szeroko. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych definiuje już rodzinę zupełnie inaczej, przez zamkniętą enumerację jej członków. Z kolei ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, definiując krąg osób uprawnionych do zasiłku opiekuńczego w sytuacji konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny, wymienia w definicji tego pojęcia ojczyma i macochę, przyznając tym samym uprawnienie do zasiłku rodzicom społecznym, ale tylko jeśli zawarli z rodzicem prawnym związek małżeński, czego osoby tej samej płci nie mogą zrobić. Tymczasem z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (zob. m.in. wyrok z 24 marca 2022 r. w sprawie C.E. oraz inni przeciwko Francji, skargi nr 29775/18 and 29693/19; wyrok z 7 kwietnia 2022 r. w sprawie Callamand przeciwko Francji, skarga nr 19511/16) wynika, że ochroną życia rodzinnego objęte

są relacje między dzieckiem, a osobą faktycznie sprawującą nad nim pieczę, a obowiązkiem państwa jest wprowadzenie regulacji, która relacje te zabezpieczy.

Zawarcie zagranicznego związku partnerskiego albo małżeństwa jedнопłciowego nie rozwiązuje problemu próżni prawnej, w jakiej znajdują się osoby partnerskie na terytorium Polski. Polski porządek krajowy nie uznaje zawartych zgodnie z prawem obcym związków partnerskich albo małżeństw jedнопłciowych. Osoba, która zawarła związek partnerski za granicą, w myśl przepisów prawa obcego zmienia stan cywilny. W konsekwencji istnieje oczekiwanie, że jej stan cywilny zostanie odnotowany również w rejestrach kraju, którego jest obywatelem. Nie jest bowiem pożądane, by każdorazowe przekroczenie granicy kraju powodowało zmianę stanu cywilnego osoby – stanowi to także naruszenie zasady niepodzielności stanu cywilnego. Nie powinno się zatem odmawiać urzeczywistnienia w rejestrze zdarzeń, które w obcym porządku prawnym wywołują określone konsekwencje prawne. Brak odnotowania w polskim systemie akt stanu cywilnego faktu zawarcia związku partnerskiego może powodować, że osoba pozostająca w związku partnerskim będzie przedstawiała się jako osoba stanu wolnego, a polski system akt stanu cywilnego i wydawane odpisy oraz zaświadczenia każdorazowo wskażą stan cywilny jako wolny. Oprócz potencjalnego zagrożenia międzynarodowej bigamii istnieje ryzyko nadużyć i w innych obszarach, gdzie stan wolny danej osoby wpływa na określone prawa, ulgi i przywileje.

GLÓWNE ZAŁOŻENIA PROJEKTU USTAWY

Zawarcie umowy o wspólnym pożyciu i uzyskanie statusu osoby najbliższej w związku będzie miało wpływ na przepisy do tej pory zastrzegające różnego rodzaju uprawnienia dla małżonków, w szczególności w obszarze opieki zdrowotnej, zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego, pomocy społecznej, podatków, a także udzielania cudzoziemcom prawa pobytu. Przyznanie osobom zawierającym umowę o wspólnym pożyciu analogicznych praw we wskazanych obszarach będzie stanowić emanację konstytucyjnej zasady równości wobec prawa, będzie też jest ucieleśnieniem zakazu dyskryminacji i wykonaniem wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Inne bowiem traktowanie małżeństw i związków o charakterze partnerskim w tych obszarach uprawnień stanowiłoby dyskryminację ze względu na orientację seksualną, w sytuacji, w której małżeństwo mogą zawrzeć tylko osoby różnej płci – chyba, że szczególne obowiązki lub uprawnienia małżonków wymagają uzasadnionego zróżnicowania ich sytuacji od sytuacji osób w związku partnerskim.

Jednocześnie liczne przepisy prawa polskiego wiążą się z sytuacją pozostawania w małżeństwie lub relacji rodzinnej nie tylko uprawnienia, ale też obowiązki związane z ochroną praw osób trzecich – zwłaszcza przez stosowne wyłączenia sędziego, pracownika organu administracji, a także unikanie konfliktu interesów w różnego rodzaju komisjach, radach i innych gremiach ustanowionych w przepisach szczególnych. Zawarcie umowy o wspólnym pożyciu i posiadanie statusu osoby najbliższej w związku powinno zostać uwzględnione również w tych sytuacjach – zarówno przez wskazanie wprost stron umowy o wspólnym pożyciu jako podlegających wyłączeniom, a także przez uwzględnienie powstających w wyniku zawarcia umowy o wspólnym pożyciu dalszych relacji rodzinnych, odpowiadających występującym ustawowo w kontekście małżeństwa pojęciom powinowatych, a także pojęciom teściowie, ojczym, czy macocha.

Kolejną grupą przepisów, których dotyczy projekt ustawy wprowadzającej są przepisy szczegółowo określające procedury zawarcia, rozwiązania oraz ustania umowy o wspólnym pożyciu z innych przyczyn. Projekty zmian dotyczą w tym zakresie przede wszystkim Prawa o aktach stanu cywilnego i Kodeksu postępowania cywilnego, a w konsekwencji także ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Ponieważ w określonych przypadkach wprowadzenie instytucji umowy o wspólnym pożyciu będzie także wpływało na przepisy dotyczące małżonków albo zawarcia małżeństwa (np. nowa przeszkoda małżeńska), istotne zmiany są także przewidziane w projekcie co do ustawy Kodeks rodzinny i opiekuńczy.

Z uwagi na liczbę obszarów, które wymagają nowelizacji z jednego z wyżej wskazanych powodów, konieczne będzie dokonanie zmian w 238 ustawach. W zdecydowanej większości ustaw wystarczające będzie przy tym uzupełnienie istniejących przepisów o pojęcia „umowy o wspólnym pożyciu”, „osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu” lub „wspólności majątkowej ustanowionej w umowie o wspólnym pożyciu”. Co istotne, w każdej z projektowanych nowelizacji wprowadzono przy pojęciu umowy o wspólnym pożyciu odesłanie do art. 1 ustawy z dnia ... o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu, dla doprecyzowania zakresu stosowania.

W ramach uwag ogólnych należy także zaznaczyć, że projektowane uzupełnienia licznych aktów prawnych o okoliczności związane z pozostawaniem stroną umowy o wspólnym pożyciu muszą uwzględniać różnice pomiędzy małżeństwem, a projektowaną instytucją

umowy o wspólnym pożyciu oraz statusem osoby najbliższej w związku (które to różnice zostały szczegółowo omówione w uzasadnieniu do projektu ustawy głównej).

Wśród wymagających wyjaśnienia pojęć powtarzających się w projektowanych przepisach wprowadzających należy wskazać także pojęcie „wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu”, wspólność ta jest pojęciem odpowiadającym pojęciu „wspólności majątkowej małżeńskiej”.

SZCZEGÓŁOWE ZAŁOŻENIA PROJEKTU USTAWY

Przepisy dotyczące nabycia statusu osoby najbliższej w związku – Prawo o aktach stanu cywilnego i Kodeks postępowania cywilnego

Projekt ustawy wprowadzającej zawiera przepisy nowelizujące Prawo o aktach stanu cywilnego.

Zawarcie umowy o wspólnym pożyciu będzie następować w formie aktu notarialnego i nie wpłynie na stan cywilny stron umowy. Takie rozwiązanie – w kontekście proponowanych i koniecznych zmian w licznych przepisach prawa – zapewni niezbędną publicznoprawną kontrolę nad uprawnieniami i obowiązkami osób, które sformalizują swoje związki. Pozostawanie stroną umowy o wspólnym pożyciu stanowić będzie przeszkodę w zawarciu małżeństwa z inną osobą. Jednocześnie liczne przepisy szczególne i wykonawcze wymagać będą w określonych sytuacjach od stron umowy o wspólnym pożyciu – osób posiadających status osoby najbliższej w związku, przedstawienia dowodu potwierdzającego możliwość skorzystania z danego uprawnienia.

Będzie to możliwe, ponieważ kierownik urzędu stanu cywilnego będzie rejestrował status osoby najbliższej w związku w rejestrze stanu cywilnego gdzie prowadzony będzie odrębny rejestr osób najbliższych w związku. Nie będzie to jednak odrębny stan cywilny potwierdzany aktem stanu cywilnego. Projektowane przepisy szczegółowo opisują procedurę wpisu do rejestru, w tym dokumenty związane z rejestracją. Podstawą rejestracji będą wypisy aktów notarialnych przekazywane przez notariusza do USC właściwego ze względu na miejsce zawarcia umowy.

W przypadku powzięcia wiadomości o istnieniu okoliczności mogącej stanowić podstawę unieważnienia umowy, kierownik urzędu stanu cywilnego niezwłocznie zawiadamia notariusza, który sporządził umowę o wspólnym pożyciu. Jest to jednocześnie równoznaczne z wydaniem przez kierownika USC decyzji odmawiającej czynności rejestracji na podstawie art. 2 ust. 6 PASC.

Zawierający umowę o wspólnym pożyciu będą zobowiązani wnieść u notariusza opłatę za czynność rejestracji statusu osoby najbliższej w związku w rejestrze stanu cywilnego przez kierownika urzędu stanu cywilnego w kwocie 100 zł stanowiąca dochód gminy.

Status osoby najbliższej w związku będzie ustawał na skutek zawarcia małżeństwa przez osoby pozostające stronami umowy o wspólnym pożyciu z mocy prawa, w chwili zawarcia tego małżeństwa. Jest to wyjątek od nowej przeszkody małżeńskiej – pozostawania w umowie o wspólnym pożyciu. Związek małżeński będzie więc można więc zawrzeć tylko z osobą, z którą pozostawać się będzie w umowie o wspólnym pożyciu, a nie z inną osobą. Nadto, status osoby najbliższej w związku będzie ustawał w przypadku rozwiązania lub unieważnienia umowy o wspólnym pożyciu. Kierownik USC będzie w takiej sytuacji odnotowywał w rejestrze wszelkie zmiany związane ze statusem osoby najbliższej w związku na podstawie dokumentów przesyłanych przez sąd lub notariusza.

Konsekwencją wprowadzenia instytucji statusu osoby najbliższej w związku do PASC będzie możliwość uzyskiwania w USC zaświadczenia o statusie osoby najbliższej w związku.

Prawo podatkowe

Projekt przewiduje, że strony umowy o wspólnym pożyciu będą uprawnione do wspólnego opodatkowania dochodów zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (dalej jako: UPDOF). W celu zapobieżenia nadużywania instytucji umowy o wspólnym pożyciu wyłącznie dla preferencji podatkowych, dla celów złożenia wspólnego rozliczenia podatkowego stron umowy o wspólnym pożyciu konieczne będzie pozostawanie w niej oraz w ustroju wspólności majątkowej partnerskiej przez cały rok podatkowy.

Projekt zakłada rozszerzenie niektórych zwolnień przedmiotowych od podatku dochodowego od osób fizycznych na strony umowy o wspólnym pożyciu, jak przykładowo art. 21 ust. 1 pkt 58ab, pkt 59 czy pkt 59b UPDOF.

Zawarcie umowy o wspólnym pożyciu uniemożliwi dokonanie wspólnego rozliczenia z dzieckiem (art. 6 ust. 4d UPDOF – rodzic samotnie wychowujący dziecko), gdyż z perspektywy projektu ustawy w momencie zawarcia takiej umowy, osoba ta przestaje wychowywać samotnie dziecko. Niezależnie natomiast od sposobu rozliczenia majątkowego (wspólnie z drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu czy oddzielnie), w przypadku posiadania dziecka (co do którego władzę rodzicielską sprawuje jedna ze stron umowy o wspólnym pożyciu) nadal będzie możliwość skorzystania z ulgi prorodzinnej, o której mowa w art. 27f UPDOF. Taką ulgę będzie mógł odliczyć od podatku rodzic będący stroną umowy o wspólnym pożyciu, który sprawuje władzę rodzicielską nad dzieckiem.

Na podstawie art. 45b konieczna będzie zmiana rozporządzeń Ministra Finansów i określenie nowych wzorów dla:

- Oświadczeń/wniosków: PIT-2, PIT-2A, PIT-2K, PIT-3
- Deklaracji rocznej PIT-8AR
- Zeznania o wysokości osiągniętego dochodu PIT-36, PIT-37, Informacji PIT-D, PIT/M, PIT/O, PIT/ZG, PIT/IP, PIT/WZ,

Ogólne zasady opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych zostały określone w projektowanych w zmianach do UPDOF, w stosunku do której z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne jest wyjątkiem, określającym uproszczone formy opodatkowania, stanowiącym *lex specialis*.

Podatnicy osiągający przychody z działalności gospodarczej oraz przychody z innych źródeł, o których mowa w art. 20 ust. 1c UPDOF opodatkowani są zgodnie z podatkiem dochodowym na zasadach ogólnych, chyba że złożą wniosek do właściwego organu podatkowego o zryczałtowaną formę opodatkowania lub – w przypadku podatników prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą – wniosek o opodatkowanie na zasadach określonych w art. 30c UPDOF. Stosunki małżeńskie lub wynikające z umowy o wspólnym pożyciu

odgrywają więc drugorzędną rolę na gruncie tej ustawy. W konsekwencji projektowane zmiany dotyczą tylko objęcia stron umowy o wspólnym pożyciu takimi samymi obowiązkami, jakie do tej pory obowiązują małżonków. Osoby będące stronami umowy o wspólnym pożyciu, między którymi istnieje wspólność majątkowa, powinny mieć możliwość wyboru opodatkowania całości przychodu przez jedną ze stron wyrażoną w oświadczeniu podatkowym. Ograniczenia w przypadku zatrudnienia, osiągania dochodów oraz definicje pracowników w ustawie zostały w projekcie konsekwentnie rozszerzone o kategorię strony umowy o wspólnym pożyciu.

Na gruncie ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (dalej jako: UPSD), projekt zakłada dodanie osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu do katalogu osób uprawnionych do zwolnienia, o którym mowa w art. 4a UPSD. W ten sposób strony umowy o wspólnym pożyciu będą mogły skorzystać ze zwolnienia z opodatkowania nabycia własności rzeczy i praw z tytułu dziedziczenia, darowizny, zachowku, nieodpłatnego zniesienia współwłasności, nieodpłatnej renty, użytkowania czy służebności. Ponadto, strony umowy o wspólnym pożyciu będą zaliczone do I grupy podatkowej, którą tworzą członkowie najbliższej rodziny. Zaliczenie do tej grupy spowoduje, że w przypadku braku spełnienia przesłanek do zwolnienia podmiotowego, o którym mowa w art. 4a UPSD, zastosowanie znajdzie najniższa stawka podatku od spadków i darowizn. W ten sposób strony umowy o wspólnym pożyciu zyskają prawo do korzystania z ulg podatkowych, jak np. art. 4 ust. 1 pkt 5a UPSD, przewidujący zwolnienie z podatku nabycia w drodze dziedziczenia prawa do wkładu mieszkaniowego w spółdzielni mieszkaniowej czy art. 4 ust. pkt 9 UPSD przewidującego zwolnienie z opodatkowania wyposażenia mieszkania, mebli, dzieł sztuki, przedmiotów użytku codziennego.

Rozszerzenie powyższego katalogu o strony umowy o wspólnym pożyciu czynić będzie zadość obszarowi uprawnień wskazanemu w wyrokach ETPCz omówionych na wstępie. Pozwoli zabezpieczyć majątek, który osoby tworzące już obecnie nieformalne związki partnerskie pomnażają w toku wspólnego życia, a który do tej pory był opodatkowany najwyższą stawką podatku (20%), jak w przypadku osób niespokrewnionych, bez możliwości skorzystania z jakichkolwiek zwolnień podatkowych.

Projektowane brzmienie art. 4a UPSD to także jedyny przepis podatkowy projektu, który zwolnieniem obejmie również „dziecko osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym

pożyciu”. Mimo braku w projekcie przepisów dotyczących przysposobienia dziecka osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu, a także innych uprawnień dla dziecka drugiej osoby w związku w obszarze dziedziczenia włączenie dziecka drugiej strony umowy o wspólnym pożyciu do zakresu podmiotowego zwolnienia z art. 4a wydaje się konieczne dla częściowego przynajmniej uwzględnienia więzi osobistych jakie mogą wystąpić między tym dzieckiem, a osobą, z którą rodzic dziecka pozostaje w umowie o wspólnym pożyciu. Jednocześnie, aby zwolnienie mogło być skuteczne, konieczne jest odpowiednie wystąpienie zdarzeń wynikających z reguł prawa prywatnego, tj. W przypadku darowizny dziecko takie będzie mogło korzystać z przedmiotowego zwolnienia, gdy wola darującego zostanie urzeczywistniona per se w czynności darowizny (czy to w umowie darowizny czy też innym dokumencie wskazującym na wolę darującego, np. przelew bankowy z odpowiednim tytułem). W przypadku dziedziczenia dziecko takie będzie mogło korzystać z przedmiotowego zwolnienia, gdy wola spadkodawcy zostanie urzeczywistniona w testamencie, w ramach którego dziecko to zostanie powołane do spadkobrania. Więzy między dzieckiem a osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu (spadkodawcą) zostaną uwidocznione w treści testamentu, co wskazuje na celowość stosowania art. 4a ustawy.

Konieczna będzie zmiana rozporządzenia MF z dnia 20 listopada 2015 r. w sprawie wzoru zgłoszenia nabycia własności rzeczy lub praw majątkowych (SD-Z2).

Projektowana nowelizacja w obrębie podatku od spadków i darowizn będzie również miała konsekwencje na gruncie ustawy z dnia 9 września 2000 r. o podatku od czynności cywilnoprawnych, dalej jako: PCC. Zaliczenie stron umowy o wspólnym pożyciu do katalogu I grupy podatkowej, w rozumieniu UPSD, umożliwi tym osobom korzystanie ze zwolnień od podatku od czynności cywilnoprawnych przewidzianych dla osób zaliczonych do I grupy podatkowej. Zgodnie z art. 9 pkt 10 b PCC zwolnione są z opodatkowania pożyczki, które zostały zawarte w formie pieniężnej, ale zwolnienie to przysługuje wyłącznie wtedy, jeśli pożyczka jest zawarta między osobami, o których mowa w art. 4a UPSD w przypadku spełnienia dodatkowych warunków. Dodanie więc stron umowy o wspólnym pożyciu do katalogu osób wymienionych na gruncie art. 4a UPSD spowoduje, że osoby te będą mogły skorzystać ze zwolnienia na gruncie PCC w przypadku udzielenia pożyczki pieniężnej. Strony umowy o wspólnym pożyciu będą mogły także skorzystać ze zwolnienia z podatku w przypadku umowy zamiany lokalu lub budynku mieszkalnego na podstawie art. 9 pkt 5 PCC oraz umowy pożyczki, o której mowa w art. 9 pkt 10 lit. c tej ustawy, zawartej między osobami

zaliczonymi do I grupy podatkowej do wysokości kwoty niepodlegającej opodatkowaniu – na zasadach określonych w przepisach o podatku od spadków i darowizn, a zatem do kwoty 36.120 zł w ciągu 5 lat (bez obowiązku składania deklaracji PCC-3 oraz dokumentowania sposobu otrzymania pożyczki).

Projektowana zmiana w ustawie z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym dotyczy uprawnień i obowiązków małżonków, które zostaną rozszerzone na strony umowy o wspólnym pożyciu. Zmiana ta koncentruje się wokół podatkowoprawnych skutków przeniesienia miejsca zamieszkania i związanym z tym niekiedy przywozem towarów. Projekt zakłada więc, że zmianie ulega art. 110 ust. 2 i 3 tej ustawy w zakresie, w jakim zwalnia się od akcyzy samochód osobowy przywożony przez osobę fizyczną przybywającą z terytorium państwa członkowskiego na terytorium kraju na pobyt stały w związku z zawarciem związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli łącznie są spełnione warunki, o których mowa w ust. 1, oraz przywóz następuje w okresie 2 miesięcy przed przewidywaną datą zawarcia odpowiednio związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu albo 4 miesięcy po dacie zawarcia odpowiednio tego związku małżeńskiego albo tej umowy o wspólnym pożyciu.

Nowelizowana jest także w projekcie ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej przez dodanie w załączniku stawki opłaty 38 zł za zaświadczenie o statusie osoby najbliższej w związku.

Zabezpieczenie społeczne

Projekt wprowadza odpowiednie zmiany do ustaw, które przyznają odpowiednie uprawnienia na gruncie zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego czy świadczeń w przypadku macierzyństwa i choroby – zarówno jeśli chodzi o świadczenia krótko-, jak i długoterminowe.

I tak, w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników zakres podmiotowy ustawy zostanie rozszerzony o stronę umowy o wspólnym pożyciu, która uzyska tożsame uprawnienia co małżonek rolnika. Analogiczne rozwiązanie jest przewidziane w projekcie co do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, co

pozwole na podział środków gromadzonych na subkoncie w sposób analogiczny jak małżonkowie (przy spełnieniu dodatkowych przesłanek ustawowych).

Projektowane rozszerzenie katalogu członków rodziny, o których mowa w art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nada uprawnienia do uzyskania renty rodzinnej w przypadku śmierci strony umowy o wspólnym pożyciu. Rozszerzenie z kolei katalogu osób uprawnionych do zasiłku pogrzebowego (art. 77 ust. 2 tej ustawy) pozwoli na uzyskanie tego zasiłku przez pozostałą przy życiu stronę umowy o wspólnym pożyciu.

Projekt wprowadza zmiany w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zmiana brzmienia art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz lit. c, pkt 2b lit. a oraz lit. b tej ustawy przez dodanie osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu umożliwia otrzymanie zasiłku opiekuńczego tym osobom, które zostały zwolnione od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nie tylko nad małżonkiem czy dziećmi, ale także osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu czy jej dziećmi. Rozszerzenie katalogu członków rodziny, o których mowa w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, pozwoli na uzyskanie odszkodowania przez strony umowy o wspólnym pożyciu, których członek rodziny (strona umowy) zmarł wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowej.

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego instytucji umowy o wspólnym pożyciu wymagało będzie także zmian w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i możliwość objęcia nie tylko małżonków i członków rodziny wskazanych do tej pory w tej ustawie, ale również stron umowy o wspólnym pożyciu, ubezpieczeniem zdrowotnym.

Objęcie stron umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci wychowywanych wspólnie przez strony umowy o wspólnym pożyciu (a będących w świetle polskiego prawa dzieckiem jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu) definicją rodziny z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, pozwoli na właściwie i odzwierciedlające faktyczną sytuację danej rodziny obliczanie wysokości zasiłku rodzinnego. Pozwoli to także zastosować do rodzin tworzonych przez strony umowy o wspólnym pożyciu definicję rodziny wielodzietnej. W

konsekwencji strony umowy o wspólnym pożyciu wychowujące dzieci niebędące w świetle prawa ich wspólnymi dziećmi nie będą mogły korzystać z uprawnień dla osób samotnie wychowujących dziecko. W kontekście rodziny wielodzietnej i zmian projektowanych w ustawie z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny, należy zauważyć, że zgodnie z w wykładnią przedstawioną m.in. w wyroku WSA z dnia 15 marca 2016 r., sygn. akt II SA/Bd 56/16 już obecne brzmienie art. 4 ustawy o Karcie Dużej Rodziny umożliwia korzystanie z niej związkom nieformalnym, gdyż ustawodawca nie wskazał istnienia związku małżeńskiego pomiędzy rodzicami jako warunku korzystania z tego uprawnienia. Projektowane uzupełnienie przepisu o strony umowy o wspólnym pożyciu nie rozszerza więc co do zasady kręgu uprawnionych, a jedynie potwierdza ich uprawnienie przez wskazanie go wprost. Takie uzupełnienie jest jednak konieczne dla uniknięcia wątpliwości interpretacyjnych i ewentualnych rozbieżności wykładni w orzecznictwie.

Projektowane zmiany w obszarze ubezpieczeń społecznych dotyczą również organizacji pracowniczych programów emerytalnych oraz pracowniczych planów kapitałowych. Projekt ustawy wprowadzającej przewiduje nowelizację przepisów regulujących uprawnienia publicznoprawne różnych szczególnych grup zawodowych i służb (przykładowo: ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą, ustawa z dnia 29 października 2021 r. o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki, ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia.

Wprowadzenie proponowanych zmian będzie miało znaczący wpływ na życie osób pozostających w związkach o charakterze partnerskim. Zwiększy ich poczucie bezpieczeństwa finansowego i zapewni równość wobec prawa. Przyczyni się do wzrostu stabilności takich związków i zmniejszenia ryzyka pozostawienia drugiej osoby w związku bez podstawowego zabezpieczenia w sytuacjach kryzysowych, jak śmierć osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu jej choroba lub trwała niezdolność do pracy.

Prawo prywatne

Zapewnienie stronom umowy o wspólnym pożyciu bezpieczeństwa prawnego, które ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego ułożenia ich relacji osobistych oraz majątkowych, a także stosunków prawnych z osobami trzecimi i bezpieczeństwa obrotu majątkowego, na co wskazał Europejski Trybunał Praw Człowieka w omówionych wyżej wyrokach, wymaga dokonania zmian prawnych w wielu aktach z zakresu szeroko rozumianego prawa prywatnego.

Ochrona relacji majątkowych między stronami umowy o wspólnym pożyciu wymaga dokonania zmian m.in. w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, ustawie z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych, ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw.

Ochrona wierzycieli stron umowy o wspólnym pożyciu uzasadnia projektowane zmiany w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe oraz ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne. Wszystkie te zmiany zmierzają do tego, żeby przewidywalna była sytuacja prawna osób wchodzących w relacje kontraktowe ze stronami umowy o wspólnym pożyciu.

W Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym konieczne są przede wszystkim zmiany dotyczące wpływu wprowadzenia instytucji umowy o wspólnym pożyciu na sytuację małżonków i stosunki małżeńskie. W związku z przeszkodą małżeńską dotyczącą bigamii (art. 13) konieczne jest wprowadzenie analogicznej okoliczności wyłączającej zawarcia małżeństwa w postaci pozostawania jednej ze stron umowy o wspólnym pożyciu, z wyłączeniem osób, które zawierają małżeństwo z tą samą osobą, z którą pozostają w umowie o wspólnym pożyciu. Zawarcie umowy o wspólnym pożyciu powinno wykluczać uprawnienie do otrzymywania środków utrzymania (alimentów) od byłego małżonka.

W celu uniknięcia wątpliwości i zapewnienia spójności z obowiązującymi rozwiązaniami prawa małżeńskiego projektuje się zmianę art. 61⁴ § 2 przez wskazanie wprost, że małżonek pozostający w separacji nie może zawrzeć nie tylko małżeństwa, lecz także umowy o wspólnym pożyciu. Jakkolwiek przepis ten może wydawać się *superfluum*, to zmiana jest

zasadna z uwagi na treść art. 61⁴ § 1, który stanowi, że „Orzeczenie separacji ma skutki takie jak rozwiązanie małżeństwa przez rozwód”, czyli co do zasady takie jak ustanie małżeństwa (czyli bycie osobą „stanu wolnego”).

Inne ustawy

Projekt wprowadza odpowiednie zmiany wynikowe także do innych ustaw, które przyznają różnego rodzaju uprawnienia członkom rodziny, małżonkom czy osobom bliskim, nakładają na te osoby określone obowiązki lub wiążą sytuację pozostawania we wspólnym pożyciu lub w relacji rodzinnej z ochroną praw osób trzecich, przez unikanie konfliktu interesów. Sformułowane już wcześniej uwagi ogólne do proponowanych w projekcie zmian należy dodatkowo uzupełnić podkreśleniem, że projekt:

- zakłada przyznanie stronom umowy o wspólnym pożyciu prawa pochówku w ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych,
- zakłada przyznanie stronom umowy o wspólnym pożyciu uprawnień przewidzianych w procedurze administracyjnej, sądownoadministracyjnej, karnej, cywilnej, egzekucyjnej, wykroczeniowej, i innych (to jest umożliwienie pełnienia roli pełnomocniczki/pełnomocnika, a także korzystanie z uprawnień przyznanych członkom najbliższej rodziny),
- przewiduje zmiany odpowiednich przepisów zakazujących małżonkom i innym członkom rodziny pełnienia funkcji czy piastowania stanowisk, w tym w komisjach, radach konkursowych i innych gremiach;
- zakłada wprowadzenie wobec osób, które są zobowiązane sporządzać oświadczenia majątkowe, obowiązku uwzględniania w nich majątku wspólnego, o ile osoby pozostające w umowie o wspólnym pożyciu zdecydowały się na wspólność majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu;
- przewiduje zmiany w definicji osoby bliskiej w ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, oraz w innych ustawach z obszaru ochrony zdrowia,

Projekt zakłada, że ustawa wejdzie w życie 1 stycznia 2027 r. Takie *vacatio legis* powinno być wystarczająco długie dla przygotowania wszystkich niezbędnych zmian w systemach teleinformatycznych i wszystkich rejestrach, a także na przyjęcie stosownych aktów

wykonawczych. Jednocześnie wcześniej powinien wejść w życie przepis stanowiący podstawę prawną do przeprowadzenia przez ministra właściwego ds. informatyzacji prac związanych z dostosowaniem systemów teleinformatycznych.

Przedkładany projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Projektowana ustawa nie podlega notyfikacji zgodnie z trybem przewidzianym w przepisach dotyczących sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych.

Projekt ustawy nie wymaga przedłożenia właściwym instytucjom i organom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) projekt został zamieszczony na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny”.

Nazwa projektu Projekt ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu Ministerstwo wiodące i ministerstwa współpracujące Kancelaria Prezesa Rady Ministrów Osoba odpowiedzialna za projekt w randze Ministra, Sekretarza Stanu lub Podsekretarza Stanu Katarzyna Kotuła Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Kontakt do opiekuna merytorycznego projektu Magdalena Dropek Departament ds. Równego Traktowania KPRM Magdalena.Dropek@kprm.gov.pl	Data sporządzenia 29 grudnia 2025 r. Źródło: Inicjatywa własna Nr w wykazie prac UD88
---	---

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Jaki problem jest rozwiązywany?

Projekt związany jest z wprowadzeniem do polskiego porządku prawnego umowy o wspólnym pożyciu, na mocy której strony umowy uzyskują status osoby najbliższej w związku, mającej zapewnić ochronę prawną związkom nieformalnym.

Zapewnienie tej ochrony jest realizacją obowiązku wykonania zapadłego przeciwko Polsce wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 12 grudnia 2023 r. Przybyszewska i inni przeciwko Polsce (skarga nr 11454/17 i 9 innych). ETPCz stwierdził naruszenie przez Polskę art. 8 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (Dz. U. z 1993 r. poz. 284). Z wyroku tego wynika, że Polska jest zobowiązana do zapewnienia ram prawnych umożliwiających parom tej samej płci odpowiednie uznanie i ochronę ich związku. ETPCz wziął pod uwagę, że w państwach członkowskich Rady Europy jest wyraźna, stała tendencja do prawnego uznawania par osób tej samej płci. Ochrona par tej samej płci powinna być „odpowiednia” i zapewniać m.in. prawo do alimentów, rozwiązania dotyczące dziedziczenia, podatków, a także nakładać na partnerki i partnerów prawa i obowiązki w zakresie wzajemnej pomocy. W innym wyroku zapadłym przeciwko Polsce (wyrok Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 19 września 2024 r. – Formela i inni przeciwko Polsce, skarga 58828/12 i 4 inne) Trybunał stwierdził, że Polska, odmawiając uznania relacji między osobami tworzącymi pary jedнопłciowe i nie zapewniając im konkretnych ram prawnych w obszarze zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego czy uprawnień podatkowych, pozostawia te pary w próżni prawnej.

Co istotne, linia orzecznicza Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w kontekście pozytywnego obowiązku państw członkowskich do zapewnienia związkom jedнопłciowym jakichkolwiek ram prawnych jest na tyle ugruntowana, że sprawę Formela i inni przeciwko Polsce rozpatrzył komitet, czyli skład trzech sędziów Trybunału. Oznacza to, że wyrok ten również jest ostateczny i podlega wykonaniu, do którego zobowiązana jest Polska, a nad którym nadzór sprawować będzie Komitet Ministrów Rady Europy. W 2025 r. Trybunał wydał przeciwko Polsce dwa kolejne wyroki – w sprawie Szypuła i inni przeciwko Polsce z dnia 27 lutego 2025 r. (skarga nr 78030/14) oraz w sprawie Andersen przeciwko Polsce z dnia 24 kwietnia 2025 r. (skarga nr 53662/20), w obu potwierdzając tę linię orzeczniczą.

Do zaadresowania problemu nieuznawania związków osób tej samej płci wzywała Polskę także Europejska Komisja przeciwko Rasizmowi i Nietolerancji (ECRI, pkt 32 raportu z 27 czerwca 2023 r.), Komisarz Praw Człowieka Rady Europy (pkt 16 memorandum na temat stygmatyzacji osób LGBTI w Polsce z dnia 3 grudnia 2020 r.) czy – ostatnio – Komitet Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (pkt 23 (b) uwag końcowych z dnia 27 września 2024 r.

Z omówionych wyżej standardów wynika obowiązek co najmniej zapewnienia, że ustawa o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu, powinna zawierać postanowienia dotyczące m.in:

- ☐ praw i obowiązków stron umowy do wzajemnej pomocy,
- ☐ podatków od spadków i darowizn,
- ☐ dziedziczenia,
- ☐ możliwości skorzystania z urlopu na opiekę nad chorym partnerem,
- ☐ możliwości objęcia osoby najbliższej ubezpieczeniem zdrowotnym,
- ☐ wzajemnych alimentów,
- ☐ świadczeń w przypadku śmierci drugiej osoby,
- ☐ prawa do pochówku.

Obecnie związki nieformalne korzystają z bardzo wybiórczych i nieodpowiadających powyższym standardom uprawnień, które w prawie krajowym zastrzeżono nie tylko dla małżonków, ale także dla „osób pozostających we wspólnym pożyciu”, choć katalog tych uprawnień jest niekonsekwentny. To dzięki wyrokowi Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Kozak przeciwko Polsce (wyrok z dnia 2 marca 2010 r., skarga nr 13102/02) Sąd Najwyższy podjął uchwałę, zgodnie z którą osobą pozostającą we wspólnym pożyciu z najemcą jest osoba połączona z nim więzią uczuciową, fizyczną i gospodarczą, także osoba tej samej płci (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., sygn. akt III CZP 65/12) i uchwałę, zgodnie z którą osobą bliską w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego – osobą pozostającą we wspólnym pożyciu – jest także partner tej samej płci (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 2016 r., sygn. akt I KZP 20/15). W praktyce oznacza to m.in. możliwość odmowy składania zeznań przez partnera tej samej płci oskarżonego. Niemniej w polskim systemie prawnym jest niewiele tego typu regulacji adresowanych do „osób pozostających we wspólnym pożyciu” lub „osób bliskich”, a przepisy te są rozproszone w całym systemie prawa krajowego w sposób niekonsekwentny, który nie może być uznany za „zapewniający związkom jednopłciowym jakiejkolwiek ramy prawne”, czego wymaga od Polski orzecznictwo Trybunału w Strasburgu.

Właściwie jedyną dziedziną prawa, w której status osób pozostających we wspólnym pożyciu jest teoretycznie zrównany ze statusem małżonka, jest prawo medyczne. Zgodnie bowiem z art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, osobą bliską pacjenta jest m.in. małżonek, ale także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu. W praktyce to oznacza, że partner – tej samej i różnej płci – ma dostęp do informacji o stanie zdrowia pacjenta lub jego dokumentacji medycznej na takich samych zasadach jak małżonek. O ile pacjent jest przytomny, ma prawo do wyrażenia zgody na udzielenie informacji o jego stanie zdrowia innym osobom – a więc także małżonkowi czy partnerowi (art. 9 ust. 3 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta). Jeżeli pacjent jest nieprzytomny – a więc nie miał okazji udzielić stosownego upoważnienia – lekarz udziela informacji jego osobie bliskiej w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, a to oznacza, że udziela informacji małżonkowi lub partnerowi (art. 31 ust. 6 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty).

W praktyce jednak, prawo partnera tej samej płci do informacji o stanie zdrowia pacjenta i prawo do obecności partnera tej samej płci przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych nie jest przestrzegane, na co wskazują wyniki badań dotyczące dyskryminacji ze względu na orientację seksualną w obszarze opieki zdrowotnej, prowadzone m.in. przez Rzecznika Praw Obywatelskich. Jak wynika z raportu RPO: „lekarze i pielęgniarki często nie traktują partnerów tej samej płci jako osób bliskich, a więc osób uprawnionych do towarzyszenia pacjentowi”, a także – w odniesieniu do informacji o stanie zdrowia nieprzytomnego partnera tej samej płci – „w opinii lekarzy nie są oni członkami rodziny i nie są upoważnieni do otrzymania takiej informacji”. Wreszcie respondenci w badaniu „Rodziny z wyboru w Polsce” pytani o trudne sytuacje związane z tym, że nie pozostają w związku uznanym prawnie takim jak małżeństwo, najczęściej wskazywali na trudności w opiece zdrowotnej (38,1% – „Rodziny z wyboru w Polsce, Życie rodzinne osób nieheteroseksualnych”, J. Mizelińska, M. Abramowicz, A. Stasińska, Warszawa 2014, s. 73). Wyraźne wskazanie w treści przepisów, że partnerka i partner – bez względu na płeć – jest osobą najbliższą pacjenta na mocy umowy o wspólnym pożyciu, pomoże ujednolicić praktykę stosowania przepisów o prawach pacjenta i innych ustaw z obszaru ochrony zdrowia (w tym m.in. ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych czy ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty). Jednocześnie powyższe argumenty stanowią uzasadnienie dla wprowadzenia także w innych przepisach prawa, które już obecnie przyznają wybiórcze uprawnienia „osobom pozostającym we wspólnym pożyciu”, wprost uprawnienia dla osób najbliższych, które wynikałyby z umowy o wspólnym pożyciu. W każdym innym wypadku osoby te byłyby bowiem dalej narażone na podważanie w praktyce więzi łączącej ich z najbliższą osobą.

Związki nieformalne przyjmują różne strategie radzenia sobie z brakiem uznania ich relacji w polskim porządku prawnym. Osoby pozostające w związkach nieformalnych udzielają sobie wzajemnych upoważnień, których można udzielić każdej osobie – nie tylko osobie bliskiej czy członkowi rodziny. W praktyce, partnerzy tej samej płci udzielają sobie upoważnień (pełnomocnictw) do odbioru korespondencji (art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 23 listopada 2012 r. – Prawo pocztowe, do załatwiania spraw podatkowych (art. 138a § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa), do reprezentowania w konkretnej, wskazanej w upoważnieniu sprawie przed urzędami (art. 32 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego. Zakres możliwych upoważnień jest zatem bardzo wąski i – co należy podkreślić – nie są to upoważnienia przyznające uprawnienia osobom bliskim czy członkom rodziny, ale upoważnienia, które mogą być udzielone każdej osobie. Udzielenie tego typu upoważnień obciążone jest dodatkowo opłatą skarbową, od której zwolnieni są przykładowo małżonkowie.

Najważniejsze dla osób pozostających w związkach nieformalnych uprawnienia, pozostają zastrzeżone dla małżonków. Co więcej, wiele osób pozostających w związkach nieformalnych nie ma wystarczającej świadomości prawnej, że konieczne jest udzielanie takich upoważnień, albowiem błędnie zakłada, iż prawo chroni wszystkie bliskie osoby. W konsekwencji często w sytuacji nagłej, osoby te pozostają bez jakiejkolwiek ochrony i mają poczucie rażącej niesprawiedliwości. Udzielanie poszczególnych upoważnień, choć z pewnością jest narzędziem przydatnym w wielu

sytuacjach, nie stanowi uniwersalnego rozwiązania dla wszystkich problemów związanych z reprezentowaniem interesów osób bliskich. Jest to mechanizm pośredni, który wymaga spełnienia szeregu warunków i obarczony jest licznymi ograniczeniami. Każde upoważnienie jest sporządzone pod kątem konkretnych czynności i instytucji. Upoważnienie wydane na podstawie Kodeksu postępowania administracyjnego nie będzie np. ważne przed organami administracji skarbowej. Podobnie, upoważnienie do reprezentowania drugiej osoby przed organami administracji skarbowej nie upoważni do odbioru przesyłki pocztowej. Sporządzenie pełnomocnictwa wymaga czasu i znajomości przepisów. Konieczne jest precyzyjne określenie zakresu udzielanych uprawnień, aby uniknąć nieporozumień i potencjalnych problemów w przyszłości. Aby skutecznie zabezpieczyć swoje interesy, partnerzy powinni wykazać się dużą dozą dalekowzroczności i przewidzieć różne scenariusze, co nie jest wymagane przykładowo od małżonków, których status jest uznawany w polskim porządku prawnym *per se*.

Poniżej przedstawiono najbardziej istotne zmiany jakie wprowadzone zostaną do obowiązującego ustawodawstwa w związku z wejściem w życie ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu.

Prawo pochówku przysługuje wyłącznie małżonkom. W ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych nie zastrzeżono tego prawa dla osób pozostających we wspólnym pożyciu. Co więcej, prawo pochowania zwłok przysługuje, w kolejności: małżonkowi, krewnym zstępnym, krewnym wstępnym, krewnym bocznym do 4 stopnia pokrewieństwa i powinowatym w linii prostej do 1 stopnia – jeśli żadna z tych osób z tego prawa nie skorzysta, prawo to przysługuje również „osobom, które do tego dobrowolnie się zobowiążą” (art. 10). Krąg osób, którym przysługuje prawo pochówku jest zatem bardzo szeroki i w praktyce niewielkie są szanse na uznanie prawa pochówku partnerki czy partnera. Taka wykładnia przepisu rodzi konsekwencje dla partnera pozostałego przy życiu. Jeśli uznamy, że przepis nie wprowadza katalogu pierwszeństwa, zarówno rodzina zmarłego, jak i osoba partnerska będą mieli równe prawo do pochowania zmarłego. W przypadku braku konfliktu między członkami rodziny a partnerem lub partnerką pochówek zmarłego zostanie dokonany na podstawie konsensusu między uprawnionymi. Problematyczna może się okazać sytuacja, w której rodzina zmarłego i jego partner lub partnerka, mają odrębne zdanie na temat miejsca czy obrządku, w jakim zmarły miałby zostać pochowany. Przychylając się do dominującej wykładni przepisu, decyzja w sprawie pochówku zmarłego powinna nastąpić poprzez konsensus, z tym, że w braku porozumienia rodzina i partner lub partnerka mogą żądać rozstrzygnięcia przez sąd zaistniałego sporu dotyczącego wykonywania wspólnego prawa.

Partnerom nie przysługują właściwie żadne uprawnienia zastrzeżone dla małżonków w obszarze opieki społecznej, zabezpieczenia społecznego czy ubezpieczenia zdrowotnego (i ustaw pokrewnych). I tak – wyłącznie małżonek może objąć swojego małżonka ubezpieczeniem zdrowotnym (art. 5 pkt 3b ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych). Wyłącznie małżonek dziedziczy prawo do renty i emerytury – partnerzy tej samej płci są tej możliwości pozbawieni, nawet jeżeli pozostają w ważnie zawartym związku małżeńskim za granicą (w takim przypadku rentę rodzinną otrzymuje małżonek zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych). W sprawie uznania prawa do emerytury obywatela Francji po zmarłym małżonku tej samej płci, obywatelu polskim, sąd nie uznał prawa do emerytury skarżącego (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 14 lipca 2020 r. sygn. akt XIV U 2204/19). Wyłącznie małżonkowi przysługuje zasiłek opiekuńczy w przypadku konieczności sprawowania osobistej opieki nad drugim małżonkiem (art. 32 ust. 1 pkt b i c ustawy z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

Z niekonsekwencją ustawodawca podchodzi do analizowanego problemu w obszarze pomocy społecznej. W art. 6 pkt 14 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej zdefiniowano rodzinę jako osoby spokrewnione lub niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące. Pojęcie „rodziny” nie zostało więc oparte wyłącznie na więzach prawnych, powinowactwa czy pokrewieństwa, lecz faktycznych więzach, które występują między osobami. Tym samym ustawodawca odszedł od definiowania rodziny w tradycyjny sposób, znajdujący zastosowanie na gruncie KRO, i skłonił się ku pojęciu rodziny jako jednostki społecznej, której członkowie rzeczywiście ze sobą przebywają i bytują, i co do których osoba zainteresowana odnosi się jak do członków rodziny. Takie ujęcie wywołuje określone konsekwencje na gruncie tej ustawy, bowiem osoba najbliższa, czyli strony umowy o wspólnym pożyciu, zostaną uznane za członka rodziny i dochody tej osoby będą wliczone do kryterium dochodowego ustalającego prawo do uzyskania pomocy społecznej.

Brak uregulowania w zakresie związków nieformalnych, nabiera znaczenia na gruncie podatkowym. O ile nieliczne aspekty są możliwe do uregulowania na gruncie prawa prywatnego, możliwość ułożenia stosunków prawnych między partnerami napotyka daleko idące ograniczenia w obszarze prawa podatkowego. W obszarze podatku dochodowego od osób fizycznych, partnerzy w związku nieformalnym, pomimo wspólnego pożycia, nie są traktowani jako małżonkowie. W konsekwencji, nie mogą wspólnie opodatkować swoich dochodów. Wszelkie ulgi podatkowe są również zamknięte dla partnerów jako osób niespokrewnionych.

Ochrona rodziny, równe traktowanie i priorytet dobra dziecka są fundamentalnymi zasadami przewidzianymi w Konstytucji RP i w wiążących Polskę aktach prawa międzynarodowego, zwłaszcza Konwencji o prawach dziecka i Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Mimo to, przepisy ustawowe w większości przypadków nie dostrzegają obecnie faktycznych relacji rodzinnych łączących dzieci z ich opiekunami faktycznymi – tj. osobami, z którymi ich rodzic prawny pozostaje w związku nieformalnym, i które to dzieci wspólnie wychowuje. Jedyne wspomniana wyżej ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej definiuje pojęcie rodziny szeroko. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, definiuje już rodzinę zupełnie inaczej, poprzez zamkniętą enumerację jej członków. Z kolei ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, definiując krąg osób uprawnionych do zasiłku opiekuńczego w sytuacji konieczności osobistego sprawowania opieki nad chorym członkiem rodziny, wymienia w definicji tego pojęcia ojczyma i macochę, przyznając tym samym uprawnienie do zasiłku rodzicom społecznym, ale tylko jeśli zawarli z rodzicem prawnym związek małżeński, czego osoby tej samej płci nie mogą zrobić. Tymczasem z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu (zob. m.in. wyrok z 24 marca 2022 r. w sprawie C.E. oraz inni przeciwko Francji, skargi nr 29775/18 and 29693/19; wyrok z 7 kwietnia 2022 r. w sprawie Callamand przeciwko Francji, skarga nr 19511/16) wynika, że ochroną życia rodzinnego objęte są relacje między dzieckiem, a osobą faktycznie sprawującą nad nim pieczę, a obowiązkiem państwa jest wprowadzenie regulacji, która relacje te zabezpieczy.

Zawarcie zagranicznego związku partnerskiego albo małżeństwa jedнопłciowego nie rozwiązuje problemu próżni prawnej, w jakiej znajdują się osoby partnerskie na terytorium Polski. Polski porządek krajowy wciąż nie uznaje zawartych zgodnie z prawem obcym związków partnerskich albo małżeństw jedнопłciowych. Osoba, która zawarła związek partnerski za granicą, w myśl przepisów prawa obcego zmienia stan cywilny. W konsekwencji istnieje oczekiwanie, że jej stan cywilny zostanie odnotowany również w rejestrach kraju, którego jest obywatelem. Nie jest bowiem pożądane, by każdorazowe przekroczenie granicy kraju powodowało zmianę stanu cywilnego osoby – stanowi to także naruszenie zasady niepodzielności stanu cywilnego. Nie powinno się zatem odmawiać urzeczywistnienia w rejestrze zdarzeń, które w obcym porządku prawnym wywołują określone konsekwencje prawne. Brak odnotowania w polskim systemie akt stanu cywilnego faktu zawarcia związku partnerskiego może powodować, że osoba pozostająca w związku partnerskim będzie przedstawiała się jako osoba stanu wolnego, a polski system akt stanu cywilnego i wydawane odpisy oraz zaświadczenia każdorazowo wskażą stan cywilny jako wolny. Oprócz potencjalnego zagrożenia międzynarodowej bigamii istnieje ryzyko nadużyć i w innych obszarach, gdzie stan wolny danej osoby wpływa na określone prawa, ulgi i przywileje.

Wyrok TSUE z dnia 25.11.2025 w sprawie C-713/23 Wojewoda Mazowiecki. Dwóch obywateli polskich w 2018 r. zawarło związek małżeński w Niemczech. W związku z zamiarem przeprowadzki do Polski, złożyli wniosek o transkrypcję aktu małżeństwa do polskiego rejestru stanu cywilnego w celu uznania ich związku. Jako że prawo nie dopuszcza małżeństw osób tej samej płci, co tym samym naruszałoby podstawowe zasady polskiego porządku prawnego, wniosek został rozpatrzony odmownie.

Małżonkowie zaskarżyli tę decyzję. Sprawa trafiła do NSA, który zwrócił się do TSUE o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, dotyczącego wykładni art. 20 ust. 2 lit. a) i art. 21 ust. 1 TFUE w związku z art. 7 i art. 21 ust. 1 KPP oraz art. 2 pkt. 2 dyrektywy 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 29.4.2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniającej rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylającej dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz. Urz. UE L z 2004 r. Nr 158, s. 77).

W wyroku z 25.11.2025 r., C-713/23, TSUE orzekł, że odmowa uznania małżeństwa dwóch obywateli Unii tej samej płci legalnie zawartego w innym państwie członkowskim, w którym korzystali oni z przysługującej im swobody przemieszczania się i pobytu, jest niezgodna z prawem Unii Europejskiej. Narusza swobodę przemieszczania się i pobytu oraz prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego, wynikające z art. 7 KPP oraz art. 8 EKPCz. Może powodować niedogodności zarówno administracyjne, jak i zawodowe oraz prywatne, a małżonkowie są zmuszeni do życia w państwie pochodzenia jako osoby stanu wolnego.

W dalszej kolejności Trybunał zaznaczył, że obowiązek uznania małżeństwa osób jednej płci nie zagraża porządkowi publicznemu państwa członkowskiego, z którego pochodzą małżonkowie, nie narusza także tożsamości narodowej. Obowiązek ten nie stanowi bowiem konieczności wprowadzenia w prawie krajowym małżeństw dwóch osób tej samej płci.

Projekt ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu nie jest odpowiedzią na wyrok TSUE. Realizacja wynikających z niego obowiązków musi nastąpić odrębnym trybie.

2. Rekomendowane rozwiązanie, w tym planowane narzędzia interwencji, i oczekiwany efekt

Nowe instytucje prawne przewidziane w projekcie ustawy o statusie osoby najbliższej w związku i umowie o wspólnym pożyciu – umowa o wspólnym pożyciu i status osoby najbliższej w związku, mają wpływ na przepisy do tej pory zastrzegające różnego rodzaju uprawnienia dla małżonków, w szczególności w obszarze opieki zdrowotnej, zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego, pomocy społecznej, dziedziczenia, podatków. Przyznanie stronom umowy o

wspólnym pożyciu, analogicznych praw we wskazanych obszarach stanowi emanację konstytucyjnej zasady równości wobec prawa, jak też jest ucieleśnieniem zakazu dyskryminacji i wykonaniem wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Inne bowiem traktowanie małżeństw i statusu osoby najbliższej wynikającego z umowy o wspólnym pożyciu, stanowiłoby dyskryminację ze względu na orientację seksualną, w sytuacji, w której małżeństwo mogą zawrzeć tylko osoby różnej płci – chyba, że szczególne obowiązki lub uprawnienia małżonków wymagają uzasadnionego zróżnicowania ich sytuacji od sytuacji osób w związku partnerskim.

Poniżej przedstawiono najważniejsze z proponowanych w powyższym zakresie zmian.

Liczne przepisy prawa polskiego wiążą z sytuacją pozostawania w małżeństwie lub relacji rodzinnej nie tylko uprawnienia, ale też obowiązki związane z ochroną praw osób trzecich – zwłaszcza poprzez stosowne wyłączenia sędziego, pracownika organu administracji, a także unikanie konfliktu interesów w różnego rodzaju komisjach, radach i innych gremiach ustanowionych w przepisach szczególnych. Zawarcie umowy o wspólnym pożyciu powinno zostać uwzględnione również w tych sytuacjach – zarówno poprzez wskazanie wprost stron umowy o wspólnym pożyciu jako podlegających wyłączeniom, a także poprzez uwzględnienie powstających w wyniku zawarcia umowy o wspólnym pożyciu dalszych relacji rodzinnych, odpowiadających występującym ustawowo w kontekście małżeństwa pojęciom powinowatych, a także pojęciom teściowie, ojczym, czy macocha.

Ustawa przewiduje, że strony umowy o wspólnym pożyciu są uprawnione do wspólnego opodatkowania dochodów zgodnie z art. 6 ust. 2 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych. W celu zapobieżenia nadużywaniu instytucji umowy o wspólnym pożyciu wyłącznie dla preferencji podatkowych, warunki do wspólnego opodatkowania dochodów są analogiczne jak w przypadku małżonków, a mianowicie dla celów złożenia wspólnego rozliczenia podatkowego stron umowy o wspólnym pożyciu konieczne jest istnienie wspólnoty majątkowej i dodatkowo – pozostawanie w umowie o wspólnym pożyciu i we wspólności majątkowej ustanowionej umową o wspólnym pożyciu przez cały rok. W przypadku stron umowy o wspólnym pożyciu, które zawarły związek w trakcie trwania roku podatkowego, wspólne rozliczenie będzie możliwe pod warunkiem, że związek ten trwał do końca roku podatkowego. Projekt zakłada rozszerzenie niektórych zwolnień przedmiotowych od podatku dochodowego od osób fizycznych na strony umowy o wspólnym pożyciu, jak przykładowo art. 21 ust. 1 pkt 58ab, pkt 59 czy pkt 59b UPDOF.

Na gruncie ustawy z dnia 28 lipca 1983 r. o podatku od spadków i darowizn (Dz. U. z 2024 r. poz. 596, dalej jako: UPSD), projekt zakłada dodanie stron umowy o wspólnym pożyciu do katalogu osób uprawnionych do zwolnienia, o którym mowa w art. 4a UPSD. W ten sposób strony umowy o wspólnym pożyciu będą mogły skorzystać ze zwolnienia z opodatkowania nabycia własności rzeczy i praw z tytułu dziedziczenia, darowizny, zachowku, nieodpłatnego zniesienia współwłasności, nieodpłatnej renty, użytkowania czy służebności. Ponadto, strony umowy o wspólnym pożyciu będą zaliczone do I grupy podatkowej, którą tworzą członkowie najbliższej rodziny. Zaliczenie do tej grupy spowoduje, że w przypadku braku spełnienia przesłanek do zwolnienia podmiotowego, o którym mowa w art. 4a UPSD, zastosowanie znajdzie najniższa stawka podatku od spadków i darowizn. W ten sposób strony umowy o wspólnym pożyciu zyskają prawo do korzystania z ulg podatkowych, jak np. art. 4 ust. 1 pkt 5a UPSD, przewidujący zwolnienie z podatku nabycia w drodze dziedziczenia prawa do wkładu mieszkaniowego w spółdzielni mieszkaniowej czy art. 4 ust. pkt 9 UPSD przewidujący zwolnienie z opodatkowania wyposażenia mieszkania, mebli, dzieł sztuki, przedmiotów użytku codziennego. Rozszerzenie powyższego katalogu o strony umowy o wspólnym pożyciu czynić będzie zadość postulatowi osób pozostających w związkach o charakterze partnerskim i pozwoli zabezpieczyć majątek, który strony umowy o wspólnym pożyciu pomnażają w toku wspólnego życia, a który do tej pory był opodatkowany najwyższą stawką podatku (20%), jak w przypadku osób niespokrewnionych, bez możliwości skorzystania z jakiegokolwiek zwolnienia podatkowych.

Na podstawie zmian w ustawie z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym uprawnienia i obowiązki dotyczące małżonków zostają rozszerzone na strony umowy o wspólnym pożyciu. Przykładowo zmianie ulega art. 110 ust. 2 i 3 tej ustawy w zakresie, w jakim zwalnia się od akcyzy samochód osobowy przywożony przez osobę fizyczną przybywającą z terytorium państwa członkowskiego na terytorium kraju na pobyt stały w związku z zawarciem związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu, jeżeli łącznie są spełnione warunki, o których mowa w ust. 1, oraz przywóz następuje w okresie 2 miesięcy przed przewidywaną datą zawarcia odpowiednio związku małżeńskiego albo umowy o wspólnym pożyciu albo 4 miesięcy po dacie zawarcia odpowiednio tego związku małżeńskiego albo tej umowy o wspólnym pożyciu. Proponowane zmiany dotyczą również artykułów: 84a pkt 3, 84b pkt 3, 84c pkt 3 oraz 84d ust. 1 pkt 3 i ust. 2 pkt 3 (zmiany przewidziane w art. 140 pkt 1–4 ustawy wprowadzającej).

Nowelizowana jest ustawa z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej. Zmiana polega na określeniu w załączniku do tej ustawy stawki opłaty skarbowej w wysokości 38 zł za wydanie zaświadczenia o statusie osoby najbliższej w związku.

Ustawa wprowadza odpowiednie zmiany do ustaw, które przyznają odpowiednie uprawnienia na gruncie zabezpieczenia społecznego, ubezpieczenia zdrowotnego czy świadczeń w przypadku macierzyństwa i choroby – zarówno jeśli chodzi o świadczenia krótko-, jak i długoterminowe.

I tak, w ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników zakres podmiotowy ustawy zostanie rozszerzony o osobę będącą drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu, która uzyska tożsame uprawnienia co małżonek rolnika. Analogiczne rozwiązanie jest przewidziane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, co pozwoli na podział środków gromadzonych na subkoncie w sposób analogiczny jak małżonkowie (przy spełnieniu dodatkowych przesłanek ustawowych).

Rozszerzenie katalogu członków rodziny, o których mowa w art. 67 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nada uprawnienia do uzyskania renty rodzinnej w przypadku śmierci strony umowy o wspólnym pożyciu. Rozszerzenie z kolei katalogu osób uprawnionych do zasiłku pogrzebowego (art. 77 ust. 2 tej ustawy) pozwoli na uzyskanie tego zasiłku przez pozostałą przy życiu stronę umowy o wspólnym pożyciu.

Ustawa wprowadza zmiany w ustawie z dnia 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Zmiana brzmienia art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. b oraz lit. c, pkt 2b lit. a oraz lit. b tej ustawy poprzez dodanie osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu umożliwia otrzymanie zasiłku opiekuńczego tym osobom, które zostały zwolnione od wykonywania pracy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki nie tylko nad małżonkiem czy dziećmi, ale także osobą będącą drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu czy jej dziećmi. Rozszerzenie katalogu członków rodziny, o których mowa w art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1243), pozwoli na uzyskanie odszkodowania przez stronę umowy o wspólnym pożyciu, których członek rodziny (partner) zmarł wskutek wypadku przy pracy lub choroby zawodowe.

Wprowadzenie do polskiego porządku prawnego instytucji umowy o wspólnym pożyciu wymaga zmian w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych i objęcie nie tylko małżonków i członków rodziny wskazanych do tej pory w tej ustawie, ale również stron umowy o wspólnym pożyciu ubezpieczeniem zdrowotnym.

Objęcie stron umowy o wspólnym pożyciu oraz dzieci wychowywanych wspólnie przez strony umowy o wspólnym pożyciu (a będących w świetle polskiego prawa dzieckiem jednej ze stron strony umowy o wspólnym pożyciu) definicją rodziny z ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, pozwoli na odzwierciedlające faktyczną sytuację danej rodziny obliczanie wysokości zasiłku rodzinnego.

Zmiany w obszarze ubezpieczeń społecznych dotyczą również organizacji pracowniczych programów emerytalnych oraz pracowniczych planów kapitałowych.

Ustawa wprowadzająca nowelizuje przepisy regulujące uprawnienia publicznoprawne różnych szczególnych grup zawodowych i służb (przykładowo: ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o świadczeniach odszkodowawczych przysługujących w razie wypadku lub choroby pozostających w związku ze służbą, ustawa z dnia 29 października 2021 r. o świadczeniu wyrównawczym dla osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury z tytułu opieki nad dziećmi wymagającymi stałej opieki, ustawa z dnia 8 lutego 2023 r. o świadczeniu pieniężnym przysługującym członkom rodziny funkcjonariuszy lub żołnierzy zawodowych, których śmierć nastąpiła w związku ze służbą albo podjęciem poza służbą czynności ratowania życia lub zdrowia ludzkiego albo mienia).

Wprowadzenie proponowanych zmian będzie miało znaczący wpływ na życie stron umowy o wspólnym pożyciu. Zwiększy ich poczucie bezpieczeństwa finansowego i zapewni równość wobec prawa. Przyczyni się do wzrostu stabilności związków i zmniejszenia ryzyka pozostawienia drugiej osoby w związku bez podstawowego zabezpieczenia w sytuacjach kryzysowych, jak śmierć drugiej osoby najbliższej, jej choroba lub trwała niezdolność do pracy.

Zapewnienie stronom umowy o wspólnym pożyciu bezpieczeństwa prawnego, które ma kluczowe znaczenie dla prawidłowego ułożenia ich relacji osobistych oraz majątkowych, a także stosunków prawnych z osobami trzecimi i bezpieczeństwa obrotu majątkowego, na co wskazywał Europejski Trybunał Praw Człowieka. w omówionych wyżej wyrokach, wymaga dokonania zmian prawnych w wielu aktach z zakresu szeroko rozumianego prawa prywatnego. W pierwszej kolejności wskazać należy Kodeks cywilny. Poszanowanie konstytucyjnej ochrony własności i dziedziczenia wymaga odrębnego uwzględnienia stron umowy o wspólnym pożyciu. Licznych zmian wymagał także Kodeks postępowania cywilnego.

Ochrona relacji majątkowych między stronami umowy o wspólnym pożyciu wymagała dokonania zmian m.in. w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe, ustawie z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, ustawie z

dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2024 r. poz. 18), ustawie z dnia 5 lipca 2018 r. o zarządzie sukcesyjnym przedsiębiorstwem osoby fizycznej i innych ułatwieniach związanych z sukcesją przedsiębiorstw. Ochrona wierzycieli osoby będącej drugą stroną jego umowy o wspólnym pożyciu uzasadnia odpowiednie zmiany w ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe oraz ustawie z dnia 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne. Wszystkie te zmiany zmierzają do tego, żeby przewidywalna była sytuacja prawna osób wchodzących w relacje kontraktowe ze stronami umowy o wspólnym pożyciu.

Ustawa wprowadza odpowiednie zmiany wynikowe do innych ustaw, które przyznają różnego rodzaju uprawnienia członkom rodziny, małżonkom czy osobom bliskim, nakładają na te osoby określone obowiązki lub wiążą sytuację pozostawania we wspólnym pożyciu lub w relacji rodzinnej z ochroną praw osób trzecich, poprzez unikanie konfliktu interesów.

I tak m.in.:

- ustawa wprowadzająca przyznaje stronom umowy o wspólnym pożyciu prawo pochówku w ustawie z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych,
- ustawa przyznaje stronom umowy o wspólnym pożyciu uprawnienia przewidziane w procedurze administracyjnej, sądowno-administracyjnej, karnej, cywilnej, egzekucyjnej, wykroczeniowej, i innych (to jest umożliwienie pełnienia roli pełnomocniczki/pełnomocnika, a także korzystanie z uprawnień przyznanych członkom najbliższej rodziny),
- dokonano zmian odpowiednich przepisów zakazujących małżonkom i innym członkom rodziny pełnienia funkcji czy piastowania stanowisk, w tym w komisjach, radach konkursowych i innych gremiach;
- wprowadzono wobec osób, które są zobowiązane sporządzać oświadczenia majątkowe, obowiązku uwzględniania w nich majątku wspólnego, o ile strony umowy o wspólnym pożyciu zdecydowały się na wspólność majątkową ustanowioną umową o wspólnym pożyciu,
- dokonano zmian w innych niż wyżej wymienione ustawach z obszaru pomocy społecznej poprzez uwzględnienie w definicjach rodziny stron umowy o wspólnym pożyciu oraz osób, z którymi rodzic dziecka pozostaje w umowie o wspólnym pożyciu.

Z uwagi na liczbę obszarów, które wymagają nowelizacji czy to poprzez dodanie kategorii „umowy o wspólnym pożyciu” lub „osoby będącej drugą stroną umowy o wspólnym pożyciu” konieczne było dokonanie zmian w 238 ustawach.

3. Jak problem został rozwiązany w innych krajach, w szczególności krajach członkowskich OECD/UE?

Obecnie 22 z 27 państw Unii Europejskiej oraz 9 innych państw europejskich (Norwegia, Islandia, Wielka Brytania, Szwajcaria, Andora, Liechtenstein, San Marino, Monako, Czarnogóra) przewiduje możliwość zawarcia zinstytucjonalizowanego związku przez osoby tej samej płci w formie małżeństwa lub związku partnerskiego. Do państw członkowskich UE, które obecnie nie przewidują takiej możliwości, należą tylko Bułgaria, Litwa, Polska, Słowacja i Rumunia.

Instytucja związku partnerskiego jest powszechnie znana w innych państwach europejskich, a także poza Europą. Została ona wprowadzona m.in. w następujących jurysdykcjach: Dania – Registreret partnerskab (1989); Norwegia – registrert partnerskap, Szwecja – registrerat partnerskap (1994), Islandia – staofesta samvist (1996), Holandia – geregistreerd partnerschap (1997), Belgia – fr. cohabitation légale, hol. wettelijke samenwoning, Kalifornia (USA) – domestic partnership (1998), Francja – pacte civil de solidarité (1999), Niemcy – eingetragene Lebenspartnerschaft, Finlandia – rekisteröity parisuhde (2001), Quebec (Kanada) – union civile (2002), Tasmania (Australia) – significant relationship (2003), Luksemburg – partenariat, Wielka Brytania – civil partnership, Nowa Zelandia – civil union (2004), Andora – unió estable de parella, Szwajcaria – fr. partenariat enregistré, niem. eingetragene Partnerschaft, wł. unione domestica registrata, Słowenia – registrirana partnerska skupnost (2005), Republika Czeska – registrované partnerství (2006), Ekwador – unión estable, Grecja – σύμφωνο συμβίωσης (2008), Węgry – bejegyzett élettársi kapcsolat, Austria – eingetragene Partnerschaft (2009), Irlandia – civil partnership (2010), Liechtenstein – eingetragene Partnerschaft (2011), Malta – unjoni ċivili, Chorwacja – životno partnerstvo, Estonia – koosulepingu, Cypr – πολιτική συμβίωση, Chile – unión civil (2015), Republika Włoska – unione civili (2016); San Marino – unione civile (2018), Monako – contrat de vie commune (2019), Czarnogóra – životno partnerstvo (2020), Łotwa – Civilās savienības (2024).

Występują dwa modele instytucji związku partnerskiego. Pierwszy model zakłada, że związek ten jest dostępny wyłącznie dla par osób tej samej płci. Pierwsza taka regulacja została przyjęta już 35 lat temu w Danii. Dnia 7 czerwca 1989 r. duński parlament uchwalił ustawę nr 372 o zarejestrowanym partnerstwie, która weszła w życie 1 października 1989 r. W 2012 r. instytucja ta została zastąpiona otwarciem małżeństwa dla par osób tej samej płci. Podobne rozwiązania przyjęto w innych państwach nordyckich, tj. w Norwegii, Szwecji, Islandii i Finlandii, a także m.in. w Niemczech i Irlandii. Drugi model zakłada, że związek partnerski jest otwarty dla dwóch osób bez względu na ich płeć. Takie rozwiązanie wprowadzono po raz pierwszy w Holandii w 1998 r. Następnie model ten został przyjęty i nadal obowiązuje m.in. we Francji, Belgii, Luksemburgu, Andorze, Grecji, Gibraltarze oraz na Malcie. W Wielkiej Brytanii zarejestrowany związek partnerski (civil partnership) początkowo dostępny był wyłącznie dla par osób tej samej płci. Brytyjski Sąd Najwyższy w wyroku z 27 czerwca 2018 r.

wydanym w sprawie Steinfeld i Keidan orzekł, że takie rozwiązanie stanowi dyskryminację par osób różnej płci i narusza Europejską Konwencję Praw Człowieka. W konsekwencji pary osób różnej płci uzyskały dostęp do tego związku.

Odnosząc się do konkretnych modeli i ich wpływu na sytuację społeczną, rodzinną i demograficzną w poszczególnych krajach, warto zwrócić uwagę na różnorodność rozwiązań, a także fakt, że w wielu krajach związki partnerskie zostały potem zastąpione równością małżeńską.

Wielka Brytania

Ustawa z 2004 roku, która w Anglii i Walii weszła w życie w grudniu 2005 roku, stworzyła nową instytucję związku partnerskiego, która dała parom tej samej płci możliwość uzyskania prawnego uznania ich związku. Instytucja dostępna jest dla osób powyżej 16 roku życia, dla osób, z których żadna nie jest w innym związku małżeńskim albo związku partnerskim i nie ma pokrewieństwa. Rejestracja związku partnerskiego następuje w biurze USC, z możliwością cywilnej lub religijnej ceremonii (przy dwóch świadkach). Związek partnerski daje partnerom pakiet praw i obowiązków, w tym podatkowych i świadczeń oraz m.in. możliwość ubiegania się o władzę rodzicielską nad dzieckiem partnera. W 2018 roku brytyjski Sąd Najwyższy orzekł, że ograniczanie związków partnerskich tylko do par jedнопłciowych stanowi dyskryminację par osób różnej płci i narusza Europejską Konwencję Praw Człowieka. W konsekwencji pary osób różnej płci uzyskały dostęp do tego związku. Od 2014 roku pary jedнопłciowe mogą wstępować w małżeństwa.

10 lat po wprowadzeniu równości małżeńskiej w Wielkiej Brytanii, poparcie społeczne dla tego rozwiązania wynosi 78% (YouGov, 2023). W 2011 roku poparcie to wynosiło 40%.

Między grudniem 2005 roku, a 2010 rokiem w Anglii i Walii zawarto 42,778 związków partnerskich (Office of National Statistics). W pierwszych kilkunastu dniach zawarto 1,857 związków i 14,943 w 2006, później liczba ta zaczęła maleć – do ok. 5,000 związków rocznie do 2010 roku. 56% związków partnerskich to te zawarte między mężczyznami. W pierwszym roku średnia wieku to ponad 50 lat (38% mężczyźni, 27% kobiety). W kolejnych latach wiek ten się zmniejszał (średnio 35–39 lat). W kontekście sytuacji życiowej – w 2010 roku 79% związków zawieranych było przez mężczyzn singli, 19% przez mężczyzn, z których jeden z nich był wcześniej w związku małżeńskim lub związku partnerskim. W przypadku kobiet liczby te rozkładają się pomiędzy 67% i 27%.

Rozwiązań związku partnerskiego od wejścia prawa w życie do 2010 roku było 1,007.

Między 2005 a 2010 rokiem w Anglii i Walii zawarto 1 751,626 małżeństw. Co ważne – prawo z 2004 regulowało też kwestię dzieci: 7% par jedнопłciowych, które do 2010 zawarły związek partnerski miało dzieci (dziecko partnera/partnerki lub adoptowane).

We Francji natomiast w 1999 roku wprowadzono PACS, czyli Pacte civil de solidarité (Cywilna umowa solidarności) – rejestrowany związek partnerski między dwoma osobami bez względu na ich płeć. PACS daje możliwość uregulowania kwestii majątkowych, dziedziczenia, czy wzajemnej opieki. Pozostawiają rozdzielność majątkową i nie dają możliwości adopcji dzieci. Od 2013 roku pary jedнопłciowe mają we Francji możliwość zawarcia małżeństwa.

Francja

W 2022 roku we Francji zawarto 242,000 małżeństw (3% z nich były jedнопłciowe) i 210,000 PACSów (5% z nich jedнопłciowe) (dane, Insee). 82% osób, które zawierały małżeństwa były singlami, 17% wchodziły w drugie małżeństwo, 1% to wdowy/wdowcy. Biorąc pod uwagę liczbę zawieranych związków partnerskich we Francji w 17 pełnych latach obowiązywania ustawy (2000–2017), związki nieformalne zawiera średnio ok. 1,82% wszystkich związków nieformalnych rocznie.

Niderlandy

Niderlandy wprowadziły zarejestrowane związki partnerskie (znane jako „geregistreerd partnerschap”) 1 stycznia 1998 r. Ramy prawne dla zarejestrowanych związków partnerskich zostały ustanowione na mocy ustawy o zarejestrowanych związkach partnerskich (Geregistreerd Partnerschap). Ustawa ta przyznała parom tej samej płci wiele takich samych praw i obowiązków jak heteroseksualnym parom małżeńskim, w tym prawo do adopcji dzieci, dziedziczenia majątku i podejmowania decyzji medycznych za swojego partnera.

Chociaż zarejestrowane związki partnerskie były znaczącym postępem, Niderlandy poszły krok dalej, wprowadzając instytucję małżeństwa osób tej samej płci 1 kwietnia 2001 r. Dzięki temu Niderlandy stała się jednym z pierwszych krajów na świecie, który zezwolił parom tej samej płci na zawieranie małżeństw.

Od tego momentu w Niderlandach funkcjonują trzy sposoby sformalizowania relacji między osobami tej samej, jak też odmiennej płci:

- pary (niezależnie od płci osób je tworzących) mogą zawrzeć umowę o wspólnym zamieszkaniu (samenlevingscontract), która nadaje parom niektóre prawa i obowiązki na gruncie prawa prywatnego czy podatkowego.
- instytucja rejestrowanego związku partnerskiego (gerestitreed partnerschap) dostępna jest dla par tej samej i odmiennej płci,
- pary (niezależnie od płci osób je tworzących) mogą również wejść w związek małżeński.

Małżeństwa oraz związki partnerskie zawierane są przed urzędnikiem stanu cywilnego (ambtenaar van de burgerlijke stand). Aby zawrzeć związek małżeński lub związek partnerski w Niderlandach, co najmniej jeden z partnerów musi być obywatelem Królestwa Niderlandów lub rezydentem. Zamiar zawarcia związku małżeńskiego albo związku partnerskiego należy zgłosić do lokalnego urzędu stanu cywilnego co najmniej dwa tygodnie wcześniej.

Od 1 stycznia 2018 r., gdy partnerzy zawierają związek małżeński w Holandii, system ograniczonej wspólności majątkowej ma zastosowanie automatycznie, chyba że partnerzy dokonali innych ustaleń w umowie małżeńskiej sporządzonej przez notariusza. Małżeństwo w ograniczonej wspólności majątkowej oznacza, że partnerzy nie dzielą całego majątku i długów.

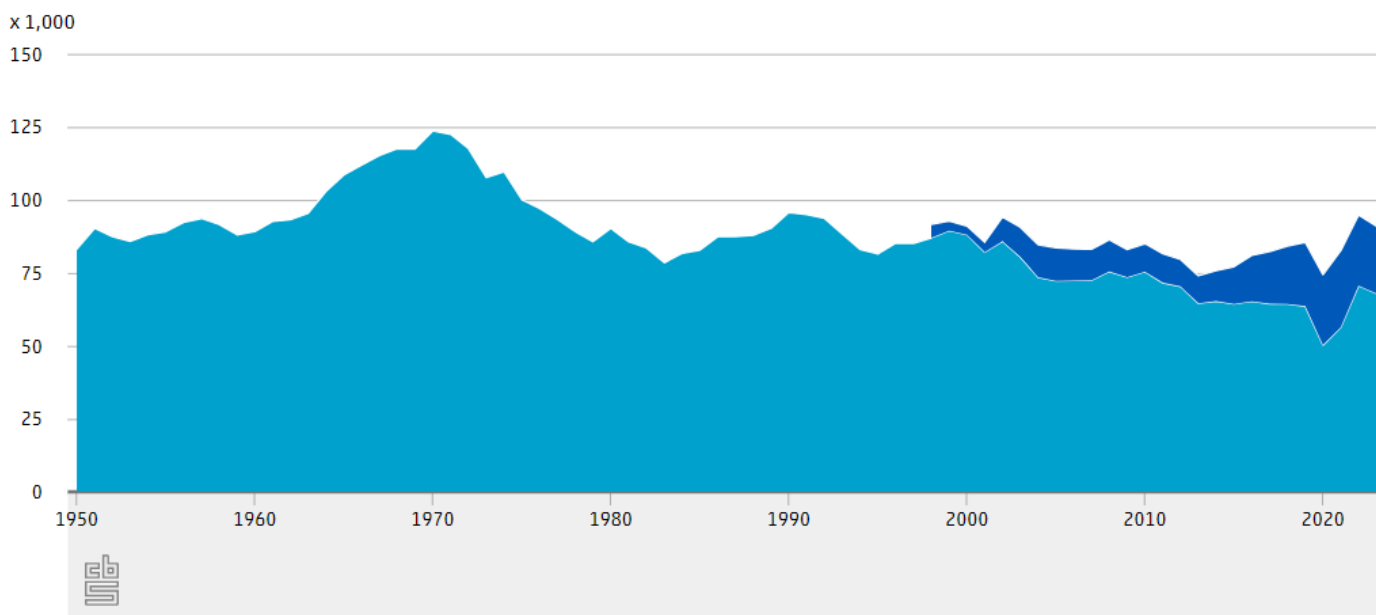
Przyszli małżonkowie mogą zdecydować się na sporządzenie umowy małżeńskiej przez notariusza. W tej umowie mogą zawrzeć porozumienia dotyczące sposobu odejścia od ogólnych zasad mających zastosowanie do ograniczonej lub ogólnej wspólności majątkowej.

Istnieją dwie różnice między małżeństwem a związkiem partnerskim:

- dla zawarcia związku małżeńskiego konieczne jest złożenie przysięgi małżeńskiej, podczas gdy nie jest to wymagane w przypadku związków partnerskich
- rozwiązanie małżeństwa może nastąpić wyłącznie na podstawie wyroku sądu; podczas gdy w przypadku braku dzieci zrodzonych w związku partnerskich, związek ten może ulec rozwiązaniu bez udziału sądu; separacja prawna jest możliwa wyłącznie w przypadku małżeństwa.

Na podstawie Niderlandzkiego Urzędu Statystycznego (Central Bureau voor de Statistiek) w 2023 r. zarejestrowano 68 tys. małżeństw i 23 tys. związków partnerskich. Coraz więcej osób decyduje się na sformalizowanie swojego związku w formie związku partnerskiego. Możliwość ta istnieje od 1998 r., a od 2014 r. rodzicielstwo prawne w związkach partnerskich jest uregulowane na takich samych zasadach jak w małżeństwach. Od tego czasu rejestrowany związek partnerski zyskał na popularności.

Marriage and civil partnerships

Źródło: Centraal Bureau voor de Statistiek

<https://www.cbs.nl/en-gb/visualisations/dashboard-population/life-events/marriages> (dostęp: 19.09.2024 r.)

4. Podmioty, na które oddziałuje projekt			
Grupa	Wielkość	Źródło danych	Oddziaływanie
Osoby mieszkające w Polsce, pozostające w związkach nieformalnych i wspólnie zamieszkujące, tej samej płci	Ok. 162 000	Europejski Sondaż Społeczny z 2022 r.	Wzmocnienie bezpieczeństwa i ochrony prawnej
Osoby mieszkające w Polsce, pozostające w związkach nieformalnych i wspólnie zamieszkujące, różnej płci	Ok. 2 207 000	Europejski Sondaż Społeczny z 2022 r.	Wzmocnienie bezpieczeństwa i ochrony prawnej
Osoby z niepełnosprawnością psychiczną lub intelektualną mieszkające w Polsce	34605 osób z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną z orzeczeniem o niepełnosprawności	Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych	Wzmocnienie ochrony prawnej par osób z niepełnosprawnością intelektualną lub psychiczną, które nie mają możliwości zawarcia małżeństwa
Notariusze	3219 kancelarii notarialnych	Krajowa Rada Notarialna	Obsługa osób zawierających umowę o wspólnym pożyciu
ZUS	43 oddziały ZUS w Polsce	Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej	Obsługa ubezpieczeń społecznych osób zawierających umowę o wspólnym pożyciu
Urzędy skarbowe	izby administracji skarbowej (16) urzędy skarbowe (400) urzędy celno-skarbowe (16, wraz z delegaturami – 43 i oddziałami celnymi – 134) Krajowa Informacja Skarbowa (siedziba w Bielsku Białej i 5 delegatur oraz 2 wydziały)	Ministerstwo Finansów	Obsługa należności podatkowych osób zawierających umowę o wspólnym pożyciu
Wójtowie, burmistrzowie lub prezydenci miast	2479	Państwowa Komisja Wyborcza	W zakresie, w jakim pełnią rolę organów podatkowych w sprawie opłaty skarbowej oraz prowadzą postępowania podatkowe lub czynności sprawdzające w zakresie zasadności skorzystania ze zwolnienia od udzielonego pełnomocnictwa przez osoby zawierające umowę o wspólnym pożyciu
Gminy	2479	Główny Urząd Statystyczny	Spadek wpływów z tytułu podatku od spadków i

			darowizn, podatku od czynności cywilnoprawnych i opłaty skarbowej
Sądy apelacyjne, sądy okręgowe i sądy rejonowe	11 sądów apelacyjnych, 47 sądów okręgowych i 319 sądów rejonowych (stan na 30.06.2024)	Ministerstwo Sprawiedliwości	Rozpatrywanie spraw z zakresu rozwiązywania i unieważniania umowy o wspólnym pożyciu oraz spraw związanych ze sporami majątkowymi powstałymi na gruncie tych umów.

5. Informacje na temat zakresu, czasu trwania i podsumowanie wyników konsultacji

Potrzeby dotyczące projektu ustawy były konsultowane z organizacjami pozarządowymi oraz grupami nieformalnymi działającymi na rzecz osób LGBT (lesbijek, gejów, osób biseksualnych i transpłciowych) i ich rodzin. Od stycznia do września 2024 roku odbył się także szereg spotkań na żywo i online z inicjatywą Ministra ds. Równości:

- w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z przedstawicielami Koalicji na Rzecz Związków Partnerskich i Równości Małżeńskiej (Kampania Przeciw Homofobii, Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza, Polskie Towarzystwo Prawa Antydyskryminacyjnego, Helsińska Fundacja Praw Człowieka) – zaangażowanej w lityzację strategiczną, która zakończyła się w grudniu 2023 roku wyrokiem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka wydanym w sprawie Przybyszewska i inni przeciwko Polsce (9 stycznia 2024 r.),
- w Gdańsku z organizacją działającą na rzecz osób LGBT, Stowarzyszeniem Tolerado (26 stycznia 2024 r.),
- online na platformie Teams z Koalicją Miast Maszerujących po Równość Osób LGBT (17 stycznia 2024 r.),
- w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z przedstawicielkami Fundacji Tęczowe Rodziny (4 marca 2024 r.),
- w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z przedstawicielkami i przedstawicielami 55 organizacji i inicjatyw LGBT i działających na rzecz praw człowieka (18 marca 2024 r.),
- online na platformie Teams z przedstawicielkami i przedstawicielami kilkudziesięciu organizacji i inicjatyw LGBT i działających na rzecz praw człowieka (2 kwietnia, 16 kwietnia, 14 maja, 17 czerwca, 10 lipca 2024 r.),
- w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów z przedstawicielkami i przedstawicielami 34 organizacji i inicjatyw LGBT i działających na rzecz praw człowieka (24 września 2024 r.).

W spotkaniach udział brały osoby reprezentujące m.in. następujące organizacje i inicjatywy: Tęczowy Sanok, Olsztyński Marsz Równości, Parada Równości, Queer nad Odrą, Stowarzyszenie Queerowy Maj, Voces Gaudii, Amnesty International, Bank Równości, Stowarzyszenie Akceptacja, Volup, Wiara i Tęcza, Lambda Warszawa, zaimki.pl, Marsz Równości w Bydgoszczy, Fabryka Równości, SPR/Równik, Marsz Równości w Gnieźnie, Grupa Stonewall, Fundacja Trans-Fuzja, Równik Praw, DiversityPL, Grupa Nieustającej Pomocy, Parada Równości, Instytut Równości, Homokomando, Fundacja Growspace, Fundacja Równość.org.pl, Tolerado, Kampania Przeciw Homofobii, Fundusz dla Odmiany, Queer.pl, Niebinarnosc.pl, Atlas Nienawiści, Tęczowa Bezprzemocowa, SłupsQ, Lambda Warszawa, Kultura Równości, Miłość Nie Wyklucza, Marsz Równości w Lublinie, Fundacja Interakcja, Fundacja Basta, Prowincja Równości, Instytut Miast Praw Człowieka, Tęczowy Think Tank, Tęczowa Drużyna, LGBT+ UAM, Lambda Polska, Stowarzyszenie Tęczówka, Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Federacja Znaki Równości, Tęczowe Opole, tranzycja.pl, TęczArt, Fundacja Tęczowe Rodziny.

Stosownie do § 52 ust. 1 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.) projekt został następnie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie „Rządowy Proces Legislacyjny” dnia 18 października 2024 r. Projekt został skierowany na 30 dni do uzgodnień międzyresortowych, konsultacji publicznych i opiniowania.

Ze względu na doniosłe znaczenie społeczne projektowanych ustaw o związkach partnerskich, a także pełne przekonanie Ministra ds. Równości o kluczowej roli partycypacji społeczeństwa obywatelskiego w procesie legislacyjnym, konsultacje publiczne miały na celu umożliwienie włączenia się w nie możliwie szerokiemu gronu odbiorców. Utworzono w tym celu dedykowany adres e-mail konsultacje.zwiazki@kprm.gov.pl, ułatwiający przekazanie uwag osobom indywidualnym, a możliwość skorzystania z niego była szeroko promowana w działaniach komunikacyjnych Ministra ds. Równości.

Przez miesiąc trwania konsultacji publicznych – od 18 października do 18 listopada 2024 r. – wpłynęło łącznie 5800 wiadomości z uwagami, opiniami i komentarzami do projektów. W tym:

- 19 opinii opracowanych przez organizacje pozarządowe lub samorządy zawodowe;
- 5781 opinii od osób indywidualnych, przesłanych bezpośrednio na ww. adres e-mail, przedstawionych za pośrednictwem strony Rządowego Centrum Legislacji lub przekazanych zarówno w wersji elektronicznej jak i papierowej przez Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza.

Ok. 95 % przekazanych uwag to co do zasady głosu poparcia dla projektów – podnoszone jednak najczęściej z zastrzeżeniami co do zbyt wąskiego zakresu ochrony, który projekty te mają zapewnić, zwłaszcza w zakresie braku możliwości przysposobienia wewnętrznego przez osoby w związku partnerskim. Projekty wydają się być postrzegane więc większość osób, które wzięły udział w konsultacjach, jako „niezbędne minimum”.

Głosy przeciwne, których przedstawiono w konsultacjach nieporównywalnie mniej, wyrażały przede wszystkim opinię, że projekty godzą w instytucję małżeństwa i stanowią dla niej zagrożenie, a także krytykę wobec projektowanej regulacji umożliwiającej partnerowi lub partnerce rodzica uczestnictwo w sprawowaniu bieżącej pieczy nad dzieckiem.

Uwagi szczegółowe, które przekazano w ramach konsultacji publicznych, dotyczyły przede wszystkim sposobu zawarcia związku partnerskiego (podkreślając znaczenie ceremonii), procedury oświadczenia dot. małżeństw jedнопłciowych zawartych za granicą (sygnalizując trudności interpretacyjne i praktyczne tego elementu projektu) oraz sposobu rozwiązania związku. Pojawiły się też uwagi językowe, redakcyjne i odnoszące się bardzo szczegółowo do wybranych kwestii prawa podatkowego. Część komentarzy sygnalizowała jak istotne są zmiany już przewidziane w projektach (jak możliwość noszenia wspólnego nazwiska przez osoby w związku partnerskim, prawo pochówku, czy też dostępu do dokumentacji medycznej). Część osób podnosiła też postulaty zmian istotnych, ale wykraczających poza ramy konsultowanych projektów – jak kwestia penalizacji mowy nienawiści wobec osób LGBT.

Wiele osób zdecydowało się na podzielenie w ramach konsultacji publicznych swoimi osobistymi historiami i doświadczeniami – o latach życia w próżni prawnej z osobą, którą kochają i tworzą stabilny związek, o doświadczanej dyskryminacji i wykluczeniu ze strony państwa, których źródeł nie mogą zrozumieć. Wiadomości te bardzo często wyrażały też nadzieję, że przyjęcie projektów w końcu zmieni ten stan rzeczy i pozwoli im poczuć się w Polsce bezpiecznie.

Skala konsultacji publicznych projektów ustaw o związkach partnerskich oraz ustawy ją wprowadzającej potwierdziła jak ważne dla społeczeństwa są planowane zmiany legislacyjne.

Poza omówionymi powyżej konsultacjami publicznymi, projekt został także przekazany, do zaopiniowania, m.in. do:

- 1) Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego;
- 2) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego;
- 3) Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego;
- 4) Rzecznika Praw Obywatelskich;
- 5) Rzecznika Praw Dziecka;
- 6) Rzecznika Praw Obywatelskich
- 7) Prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych;
- 8) Zakładu Ubezpieczeń Społecznych;
- 9) Rady Dialogu Społecznego;
- 10) Głównego Urzędu Statystycznego;
- 11) Komisji kodyfikacyjnej prawa rodzinnego przy Ministrze Sprawiedliwości.

6. Wpływ na sektor finansów publicznych

Ceny bieżące	Skutki w okresie 10 lat od wejścia w życie zmian [mln zł]											
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Łącznie (0–10)
Dochody ogółem		1,7	1,2	-18,1	-37,8	-66,3	-106,7	-164,0	-255,1	-377,5	-530,2	-1552,8
dochody budżet państwa (spadek dochodów z PIT)				-19,7	-39,8	-68,9	-110,8	-169,2	-262,3	-387,5	-542,5	-1600,7
JST, w tym:		0,6	-0,7	-1,5	-2,7	-4,2	-6,0	-9,0	-11,7	-16,1	-21,9	-73,2
spadek dochodów od spadków i darowizn		-1,2	-2,2	-3,6	-5,3	-7,5	-10,7	-14,5	-18,8	-25,0	-31,9	-120,7
spadek dochodów PCC		0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,3	-0,4	-0,5	-0,7	-2,5
Opłaty rejestracja i zaświadczenia		1,9	1,6	2,1	2,7	3,4	4,9	5,8	7,4	9,4	10,7	50,0
FER KRUS		1,1	1,9	3,1	4,7	6,8	10,1	14,2	18,9	26,1	34,2	121,1
Wydatki ogółem	31,8	4,6	8,9	15,7	25,3	39,2	60,0	88,2	124,8	177,3	244,2	820,0

budżet państwa, w tym:	26,8	2,8	4,7	7,5	10,7	15,1	21,8	30,3	39,8	54,3	70,6	284,5
wydatki IT SRP	5,5											16,9
Wydatki IT ZUS	5,3	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	11,7
Wydatki IT KAS	16											16
dotacja bp KRUS		1,0	1,9	3,1	4,6	6,7	9,9	14,0	18,6	25,7	33,8	119,3
wydatki świadczenia MSWiA		1,2	2,2	3,7	5,5	7,8	11,3	15,7	20,6	27,9	36,2	132,1
JST												
FUS		0,8	2,3	5,3	10,2	17,6	28,6	44,6	67,1	98,5	141,4	416,4
KRUS, w tym:	5,0	1,0	1,8	3,0	4,5	6,4	9,6	13,4	17,8	24,5	32,2	119,1
FER KRUS		0,9	1,6	2,7	4,1	5,9	8,8	12,4	16,5	22,8	30,1	105,7
FA KRUS	5,0											5,0
Fundusz Składowy KRUS		0,1	0,2	0,3	0,4	0,5	0,8	1,0	1,3	1,7	2,1	8,4
Saldo ogółem	-31,8	-2,8	-7,6	-33,9	-63,1	-105,5	-166,7	-252,3	-379,9	-554,8	-774,4	-2372,8
budżet państwa	-26,8	-2,8	-4,7	-27,2	-50,5	-84,0	-132,6	-199,5	-302,1	-441,8	-613,1	-1885,2
JST	0,0	0,6	-0,7	-1,5	-2,7	-4,2	-6,0	-9,0	-11,7	-16,1	-21,9	-73,2
FUS	0,0	-0,8	-2,3	-5,3	-10,2	-17,6	-28,6	-44,6	-67,1	-98,5	-141,4	-416,4
KRUS	-5,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,4	0,5	0,8	1,1	1,6	2,0	2,0

Źródła finansowania	Projektowana ustawa będzie wywoływać skutki finansowe dla sektora finansów publicznych, w tym dla budżetu państwa, budżetów samorządów, FUS, KRUS, NFZ.
	Wydatki budżetu państwa związane z kosztami IT (w zakresie kosztów KAS, ZUS, KRUS oraz MC – wydatki wskazane niżej w pkt 2.6, 2.7, 2.8, 2.9) będą podstawą do występowania o dodatkowe środki w stosunku do obecnie obowiązujących limitów.
	Pozostałe wydatki budżetu państwa wynikające z projektu zostaną sfinansowane w ramach limitu przewidzianego corocznie w ustawie budżetowej we właściwych częściach budżetowych, bez konieczności wyasygnowania dodatkowych środków z budżetu państwa.
	Ewentualne skutki finansowe dla cz. 15 – Sądy powszechne zostaną sfinansowane w ramach dotychczasowych środków i nie będą stanowić podstawy do planowania lub ubiegania się o dodatkowe środki z budżetu państwa w roku wejścia w życie ustawy oraz w latach kolejnych.
	Ewentualne dodatkowe koszty realizacji zadań obywatelskich finansowane będą finansowane z dodatkowych dochodów gmin z tytułu opłaty skarbowej za wydanie zaświadczenia o statusie osoby najbliższej w związku (38 zł) oraz opłaty za czynność rejestracji statusu osoby najbliższej w związku (100 zł) i nie będą podstawą do występowania o dodatkowe środki z budżetu państwa.
	Wydatki FUS, KRUS i NFZ związane z projektem będą finansowane w ramach posiadanych środków i nie będą stanowić podstawy do planowania lub ubiegania się o dodatkowe środki budżetu państwa w roku wejścia w życie przepisów oraz w kolejnych latach.
	Spadek dochodów sektora finansów publicznych w stosunkowo niewielkim stopniu dotyczyć będzie jednostek samorządu terytorialnego. Warto jednocześnie podkreślić inne działania legislacyjne realizowane na rzecz JST w ostatnich latach, ze szczególnym uwzględnieniem ustawy z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego. Szacowane korzyści dla JST z tytułu wdrożenia tej ustawy w perspektywie 10-letniej to ok. 345,8 mld zł – ewentualne straty związane z wdrożeniem rozwiązań dot. umów o wspólnym pożyciu są wielokrotnie niższe.

Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	Szacowana liczba umów o wspólnym pożyciu w Polsce w pierwszych 10 latach od wprowadzenia ustawy					
	Prognoza liczby umów o wspólnym pożyciu została przyjęta na podstawie modelu opartego na danych demograficznych z Francji, uwzględniających wprowadzenie związków partnerskich w 1999 r.					
	Rok	Liczba zawartych umów	Skumulowana liczba umów	Szacowana liczba rozwiązań	Skumulowana liczba umów z rozwiązaniami	Skumulowana liczba umów z rozwiązaniami i śmiertelnością
	0	10661	10661	299	10363	10133
	1	9305	19966	892	19074	18645
	2	12149	32115	1522	30593	29902
	3	15410	47525	2545	44979	43957
	4	19247	66771	3386	63385	61949
	5	27858	94629	4125	90504	88469
	6	33043	127672	4421	123251	120504
	7	42231	169902	10378	159525	155870
	8	53559	223462	10989	212472	207665
	9	60536	283997	13284	270713	264604
	10	70213	354211	17079	337132	329513
Dokonując analizy wpływu regulacji na sektor finansów publicznych przyjęto podejście koncentrujące się na wzroście wydatków lub spadku dochodów tego sektora. Warto podkreślić, że istotna część skutków może być niższa niż przedstawiono w poniższej analizie (m.in. z uwagi na fakt, że w praktyce liczba osób najbliższych korzystających ze wspólnego rozliczenia PIT może być znacznie mniejsza niż małżonków, ponieważ wymogiem do wspólnego rozliczenia jest wspólność majątkowa). Zakłada się, że w pierwszym roku obowiązywania regulacji liczba zawieranych umów nie przekroczy ok. 10,7 tys. Jednocześnie, analiza charakteryzuje się dużą wrażliwością na przyjęte założenia dot. liczby umów w poszczególnych latach (wybrana część skutków może także być w pierwszych latach wyższa niż zakładana przy większej skłonności do zawierania umów). Jednocześnie, przyjęcie projektowanej ustawy wiązać będzie się także z pozytywnymi skutkami dla sektora finansów publicznych. Przykładowo, według raportu za lata 2019–2020 „Sytuacja społeczna osób LGBT w Polsce” 11,8% osób badanych odpowiedziało, że planuje emigrację w najbliższym okresie w związku z nieprzychylną im polityką dotyczącą osób LGBT. Zgodnie z tym wprowadzenie projektowanych rozwiązań może przyczynić się do pozostania tych osób w Polsce oraz zwiększenia wpływów z tytułu podatków i składek. Ponadto, proponowane zmiany mogą się też przyczynić do migracji wykwalifikowanych pracowników do Polski w ramach tymczasowych oddelegowań czy permanentnych relokacji, gdyż obecny stan prawny – odmienny niż w niemalże wszystkich państwach Europy, Stanach Zjednoczonych, Kanadzie i licznych krajach Ameryki Południowej – zniechęca inwestorów z tych państw, ze względu na brak możliwości zabezpieczenia podstawowych potrzeb ochrony ich życia prywatnego i rodzinnego. Jak wskazuje najnowszy raport Open for business (międzynarodowej koalicji firm, której partnerami są EY, Deloitte, Google czy Microsoft), dyskryminacja osób LGBTQ+ w Polsce może kosztować Polskę nawet 20,4 mld zł rocznie, ze względu na zmniejszony udział w rynku pracy, obniżoną produktywność, a także koszty zdrowotne, np. leczenia depresji. Skutki te, z uwagi na przyjęte podejście ostrożnościowe oraz trudności związane z precyzyjnym szacowaniem, nie zostały przedstawione w ujęciu ilościowym.						
1. Wpływ na dochody sektora finansów publicznych						
1.1 Wpływ na dochody z tytułu PIT						
Skutki zostały oszacowane przez Departament Polityki Makroekonomicznej MF na podstawie danych przekazanych przez KPRM. Wykorzystany w tym celu został m.in. model mikrosymulacyjny MF. Przedstawiony efekt wynika przede wszystkim z rozszerzenia podmiotowego wspólnego rozliczenia na skali podatkowej. Skutek wynika również z pośrednich efektów, jak np. ze zmiany wartości podstawy do naliczania tym podatnikom ulgi na dzieci. Efekty przedstawione są dla dochodów osiągniętych w danym roku, ale kasowy ubytek dochodów z PIT objawi się w roku kolejnym, przy rozliczeniu rocznym dochodów z roku poprzedniego.						

Ze względu na nowe zasady na obowiązujące od 2025 r. nowe zasady finansowania samorządów, całość poniższych kosztów poniesie budżet państwa.

Wskazane niżej zmniejszenie wpływu do budżetu państwa nastąpi najwcześniej w 2029 roku – wprowadzono bowiem zasadę, że wspólnie rozliczać się mogą osoby, które pozostawały w umowie o wspólnym pożyciu i we wspólności majątkowej partnerskiej przez cały rok podatkowy. Biorąc pod uwagę, że datą wejścia w życie ustawy jest 1 stycznia 2027 r., najwcześniej wspólnie rozliczenie mogą zadeklarować osoby pozostające stronami umów o wspólne pożycie w 2028 r., a więc faktycznie zmniejszona zostanie kwota ich podatku dochodowego dopiero w 2029 r.

Analiza zakłada, że wszyscy podatnicy podpisujący umowy będą korzystali ze wspólnego rozliczenia podatku dochodowego od osób fizycznych. To założenie sprawia, że przy pozostałych czynnikach niezmiennych, oszacowany skutek należy traktować jako maksymalny, ponieważ w rzeczywistości nie wszyscy podatnicy faktycznie skorzystają ze wspólnego rozliczenia (co wynika m. in. z wymogu pozostawania we wspólności majątkowej z partnerem oraz wyboru optymalnej formy opodatkowania).

Jednocześnie, obliczenia zakładają zaprezentowane wyżej tempo zawierania umów. To założenie wiąże się z dużą niepewnością, ponieważ możliwość wspólnego rozliczenia stanowi silną zachętę podatkową, która może skłaniać część podatników planujących zawarcie umowy do zrobienia tego szybciej niż to wynika z szacunków.

Rok	Szacowane skutki (w mln zł)
2029	-19,7
2030	-39,8
2031	-68,9
2032	-110,8
2033	-169,2
2033	-262,3
2035	-387,5
2036	-542,5
2037	-782,5,5
2038	-1076,4
2039	-1447,2

1.2 Wpływ na dochody z tytułu podatku od spadków i darowizn

Skutki zostały oszacowane przez Departament Podatków i Opłat Stanowiących Dochód Jednostek Samorządu Terytorialnego MF na podstawie danych przekazanych przez KPRM.

Do obliczeń wykorzystano także dane dot. udziału liczby zgłoszeń dotyczących nabytego majątku (SD-Z2) dokonanych przez małżonków w 2023 r. (w celu skorzystania ze zwolnienia od podatku) w stosunku do liczby małżeństw ogółem w tym roku. Skutek finansowy w podatku od spadków i darowizn został oszacowany na podstawie szacunkowej liczby zgłoszeń i średniej kwoty podatku należnego w III grupie podatkowej wynikającej z zeznań podatkowych SD-3 za 2023 r. W prezentowanym szacunku nie uwzględniono ewentualnego wzrostu wartości nabywanego majątku, a tym samym potencjalnego wzrostu należnego podatku.

Rok	Szacowane skutki (w mln zł)
2027	-1,2
2028	-2,2
2029	-3,6
2030	-5,3
2031	-7,5
2032	-10,7
2033	-14,5
2034	-18,8
2035	-25
2036	-31,9
2037	-39,7

Zmiany w ustawie o podatku od spadków i darowizn dotyczące zwolnienia od podatku dzieci drugiej z osób najbliższych będą miały marginalny wpływ na dochody budżetów gmin. Założenie to oparto na podstawie incydentalnych przypadków w skali kraju dotyczących przekazywania obecnie nieodpłatnie majątku na rzecz pasierbów.

1.3 Wpływ na dochody z tytułu podatku od czynności cywilnoprawnych

Skutki zostały oszacowane przez Departament Podatków i Opłat Stanowiących Dochód Jednostek Samorządu Terytorialnego MF na podstawie danych przekazanych przez KPRM.

Liczba przypadków potencjalnych umów pożyczek, które będą zawierane między osobami najbliższymi została oszacowana na podstawie danych o skumulowanej liczbie umówi udziału liczby zgłoszeń SD-Z2 dokonanych przez małżonków w 2023 r. w zakresie darowizn w stosunku do liczby małżeństw ogółem w tym roku. Skutek finansowy w podatku od czynności cywilnoprawnych został oszacowany na podstawie szacunkowej liczby przypadków pożyczek i średniej kwoty podatku należnego wynikającej z deklaracji PCC-3 za 2023 r. Skutek z tytułu pożyczek udzielonych pasierbom nie jest uwzględniany ze względu na znikomy wpływ na dochody gmin.

Rok	Szacowane skutki (w mln zł)
2027	-0,03
2028	-0,05
2029	-0,07
2030	-0,11
2031	-0,16
2032	-0,22
2033	-0,30
2034	-0,39
2035	-0,52
2036	-0,66
2037	-0,82

1.4 Wpływ na przychody FER KRUS

Skutki zostały oszacowane przez KRUS na podstawie prognozy danych przekazanych przez KPRM. Wskaźniki waloryzacji na latach 2026–2036 wyliczono w oparciu o Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw oraz o wskaźniki z Założeń projektu budżetu państwa na rok 2025, zakładając, że świadczenia będą waloryzowane wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów powiększonym o 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.

Rok	Kwota dotacji z BP (w mln zł)	Odpis z Funduszu Składowego na Fundusz Emerytalno-Rentowy (w mln zł)	Razem (w mln zł)
2027	0,793	0,064	0,857
2028	1,554	0,054	1,608
2029	2,599	0,071	2,67
2030	3,974	0,089	4,063
2031	5,814	0,114	5,928
2032	8,595	0,168	8,763
2033	12,154	0,203	12,357
2034	16,321	0,225	16,546
2035	22,491	0,329	22,82
2036	29,739	0,361	30,1
2037	38,391	0,412	38,803

1.5 Wpływy do JST z tytułu opłaty skarbowej za wydanie zaświadczenia o statusie osoby najbliższej w związku oraz opłaty za czynność rejestracji statusu osoby najbliższej w związku.

Skutki zostały oszacowane na podstawie prognozowanej liczby umów o wspólnym pożyciu. Założono, że w roku zawarcia umowy obydwie osoby wystąpią o wydanie zaświadczenia o statusie osoby najbliższej w związku.

Rok	Dochody z tytułu opłaty za czynność	Dochody z tytułu opłaty skarbowej za wydanie	Razem (w mln zł)
-----	-------------------------------------	--	------------------

	rejestracji statusu osoby najbliższej w związku (100 zł) – w mln zł	zaświadczenia o statusie osoby najbliższej w związku (38 zł) – w mln zł	
2026	0	0	0
2027	1,1	0,8	1,9
2028	0,9	0,7	1,6
2029	1,2	0,9	2,1
2030	1,5	1,2	2,7
2031	1,9	1,5	3,4
2032	2,8	2,1	4,9
2033	3,3	2,5	5,8
2034	4,2	3,2	7,4
2035	5,4	4,1	9,4
2036	6,1	4,6	10,7
2037	1,1	0,8	1,9

2. Wpływ na wydatki sektora finansów publicznych

2.1 Wydatki budżetu państwa na dotację dla FER KRUS (cz. budżetowa 72)
Szacunki zostały przedstawione w pkt 1.4 analizy.

2.2 Wydatki NFZ

Do obliczeń przyjęto dane dot. udziału małżeństw rozliczających się wspólnie (w tym z małżonkiem o zerowym dochodzie oraz nie będącym rolnikiem) oraz danych dot. wartości refundacji świadczeń oraz leków NFZ na jednego ubezpieczonego.

Uwzględniając „Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych” poniżej przedstawiono szacowane zwiększone wydatki na świadczenia zdrowotne i leki wynikające z dodatkową pulą osób, które mogą zostać zgłoszeni przez swoich partnerów do ubezpieczenia. **Szacunki należy traktować raczej jako maksymalne, z uwagi na dość sztywną podaż usług zdrowotnych i w wielu aspektach może zajść zmiana pierwszeństwa skorzystania z usługi niż wygenerowany dodatkowy popyt z tego tytułu. Z tego względu wydatków tych nie zamieszczono w tabeli obrazującej wpływ regulacji na sektor finansów publicznych.**

Rok	Szacowane wydatki (w mln zł)
2027	7,286
2028	13,821
2029	22,786
2030	34,435
2031	49,742
2032	72,742
2033	101,162
2034	133,469
2035	181,376
2036	235,499
2037	298,547

2.3 Wydatki FUS

Skutki zostały oszacowane przez ZUS na danych przekazanych przez KPRM. W obliczeniach wykorzystano także prognozę demograficzną przygotowaną w 2024 r. przez

Ministerstwo Finansów dla potrzeb długoterminowych założeń makroekonomicznych oraz wytyczne makroekonomiczne MF z października 2024 r.

W obliczeniach wykorzystano także dane Głównego Urzędu Statystycznego z NSP2021 o niesformalizowanych związkach w 2021 r. Przy szacowaniu wydatków na renty rodzinne przyjęto wskaźniki waloryzacji świadczeń

na najniższym poziomie, tzn. na poziomie wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych zwiększonych o 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.

Poniższe obliczenia obejmują zwiększenie wydatków na świadczenia finansowane z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych: renty rodzinne (również pobierane w zbiegu z innym świadczeniem w ramach „renty wdowiej”), jednorazowe odszkodowania oraz zasiłki opiekuńcze.

Rok	Szacowane wydatki (w mln zł)
2027	0,8
2028	2,3
2029	5,3
2030	10,2
2031	17,6
2032	28,6
2033	44,6
2034	67,1
2035	98,5
2036	141,4
2037	198,2

2.4 Wydatki KRUS na świadczenia

Skutki zostały oszacowane przez KRUS na podstawie danych przekazanych przez KPRM. Wskaźniki waloryzacji wyliczono w oparciu o Wytyczne dotyczące stosowania jednolitych wskaźników makroekonomicznych będących podstawą oszacowania skutków finansowych projektowanych ustaw oraz o wskaźniki z Założeń projektu budżetu państwa na rok 2025, zakładając, że świadczenia będą waloryzowane wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów powiększonym o 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.

Koszty Funduszu Emerytalno-Rentowego (w mln zł)

Rok	Renty rodzinne
2027	0,857
2028	1,608
2029	2,67
2030	4,063
2031	5,928
2032	8,763
2033	12,357
2034	16,546
2035	22,82
2036	30,1
2037	38,803

Koszty Funduszu Składowego (odszkodowania z tytułu wypadków)

Rok	Szacowane wydatki (w mln zł)
2027	0,066
2028	0,131
2029	0,208
2030	0,296
2031	0,416
2032	0,602
2033	0,81
2034	1,051
2035	1,401
2036	1,784
2037	2,233

2.5 Wydatki na świadczenia na rzecz funkcjonariuszy służb podlegających MSWiA (cz. budżetowa 42)

Obliczenia zostały przedstawione przez MSWiA

Policyjne renty rodzinne

W obliczeniach wydatków z tytułu policyjnych rent rodzinnych wykorzystano dane dot. rent rodzinnych przyznanych w 2024 r., szacowanego udziału rent związanych ze umowami o wspólnym pożyciu w liczbie rent ogółem, średniej wysokości policyjnej renty rodzinnej w grudniu 2024 r., przewidywanego wskaźnika waloryzacji w roku 2025 oraz wskaźników makroekonomicznych określonych przez Ministra Finansów.

Skutki te dotyczą funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Celno-Skarbowej oraz ich rodzin, w związku z przyznaniem prawa do policyjnej renty rodzinnej po zmarłej drugiej osobie najbliższej i wypłacaniem tego świadczenia.

Rok	Szacowane wydatki z tytułu policyjnych rent rodzinnych (w mln zł)
2027	0,625
2028	1,169
2029	2,018
2030	2,982
2031	4,360
2032	6,405
2033	9,024
2034	12,029
2035	16,490
2036	21,620
2037	27,724

Policja

Dodatkowo, w zakresie Policji oszacowano koszty przejazdów raz w roku dla rodzin funkcjonariuszy Policji, zasiłku pogrzebowego i odprawy pośmiertnej dla osób, które podpisały umowę o wspólnym pożyciu z funkcjonariuszem Policji, dodatkowego urlopu okolicznościowego oraz uposażenia funkcjonariusza Policji w razie zwolnienia związanego z koniecznością osobistego sprawowania opieki, zwrot kosztów dojazdu funkcjonariuszy Policji zajmujących lokal mieszkalny w miejscowości pobliskiej do miejsca pełnienia służby, wydatki na świadczenia mieszkaniowe związane z prawem do lokalu wynikające z rozdziału 8 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji.

Rok	Szacowane wydatki z tytułu świadczeń (w mln zł)
2027	0,177
2028	0,351
2029	0,641
2030	0,914
2031	1,327
2032	1,961
2033	2,784
2034	3,715
2035	5,113
2036	6,689
2037	8,580

Straż Graniczna

W zakresie Straży Granicznej oszacowano wydatki z tytułu dopłaty do wypoczynku, przejazdu raz w roku i zasiłku pogrzebowego oraz wydatków mieszkaniowych.

Rok	Szacowane wydatki z tytułu świadczeń (w mln zł)
2027	0,104
2028	0,208
2029	0,312
2030	0,416
2031	0,520
2032	0,624
2033	0,728
2034	0,832
2035	0,936
2036	1,040
2037	1,144

Straż Pożarna

W zakresie Straży Pożarnej oszacowano wydatki z tytułu przejazdu członka rodziny, zasiłku pogrzebowego i pośmiertnego, uposażenia za okres opieki nad członkiem rodziny, uposażenia za dodatkowy urlop okolicznościowy oraz za wypłaty pomocy mieszkaniowej.

Rok	Szacowane wydatki z tytułu świadczeń (w mln zł)
2027	0,272
2028	0,476
2029	0,764
2030	1,123
2031	1,582
2032	2,260
2033	3,078
2034	3,981
2035	5,304
2036	6,758
2037	8,416

Służba Ochrony Państwa

W zakresie SOP oszacowano wydatki z tytułu przejazdu członka rodziny, zasiłku pogrzebowego i pośmiertnego, uposażenia za okres opieki nad członkiem rodziny, uposażenia za dodatkowy urlop okolicznościowy oraz za wypłaty pomocy mieszkaniowej.

Rok	Szacowane wydatki z tytułu świadczeń (w mln zł)
2027	0,004
2028	0,007
2029	0,011
2030	0,016
2031	0,023
2032	0,033
2033	0,044
2034	0,057
2035	0,077
2036	0,098
2037	0,121

2.6 Wydatki IT – utworzenie rejestru osób najbliższych w związku (cz. budżetowa 27)

Szacunek wydatków został przedstawiony przez Ministerstwo Cyfryzacji.

Szacowany budżet 5,5 mln zł brutto.

Zakłada się, że będzie konieczne poniesienie tych wydatków w 2026 r.

2.7 Wydatki IT – dostosowanie systemów KRUS (finansowane w ramach Funduszu Administracyjnego)

Założono, że koszt dostosowania KRUS do projektowanych zmian wyniesie ok. 5 mln zł.

2.8 Wydatki IT – dostosowanie systemów ZUS (finansowany z cz. budżetowej 73)

Szacunek został przedstawiony przez ZUS.

System KSI – koszt dostosowania 5,138 mln zł, koszt utrzymania 51 tys. zł miesięcznie

System Portal PUE – koszt dostosowania 0,195 mln zł, koszt utrzymania 1,3 tys. zł miesięcznie

2.9 Wydatki IT – dostosowanie systemów KAS (cz. Budżetowa 19)

Koszty modyfikacji systemów KAS zostały oszacowane przez MF na 16 mln zł.

2.10 Koszty dla sądownictwa (cz. budżetowa 15)

Ewentualne postulaty dot. potrzeb sądownictwa w związku z proponowanymi regulacjami zostaną zgłoszone po dokonaniu analizy ex post, po pierwszym roku ich funkcjonowania.

2.11 Koszty realizacji zadań obywatelskich

Ewentualne dodatkowe koszty zadań obywatelskich finansowane będą finansowane z dodatkowych dochodów gmin z tytułu opłaty skarbowej za wydanie zaświadczenia o statusie osoby najbliższej w związku (38 zł) oraz opłaty za czynność rejestracji statusu osoby najbliższej w związku (100 zł).

3 Inne skutki dla sektora finansów publicznych

Poniżej wskazano inne potencjalne skutki dla sektora finansów publicznych, których wielkość z uwagi na stosunkowo niewielki wpływ lub brak dostępności danych nie została oszacowana.

- Większa liczba podatników, mogących skorzystać ze zwolnienia, o którym mowa w art. 110 ust. 2 oraz 3 ustawy o podatku akcyzowym (tj. zwolnienia od akcyzy samochodu osobowego przywożonego przez osobę fizyczną z terytorium państwa członkowskiego na terytorium kraju na pobyt stały, w związku z zawarciem umowy o wspólnym pożyciu, o ile przywóz następuje w okresie 2 miesięcy przed przewidywaną datą zawarcia umowy o wspólnym pożyciu albo 4 miesięcy po dacie zawarcia tego związku).
- Karta Dużej Rodziny –zgodnie z w wykładnią przedstawioną m.in. w wyroku WSA z dnia 15 marca 2016 r., sygn. akt II SA/Bd 56/16 już obecne brzmienie art. 4 ustawy o Karcie Dużej Rodziny umożliwia korzystanie z niej związkom nieformalnym, gdyż ustawodawca nie wskazał istnienia związku małżeńskiego pomiędzy rodzicami jako warunku korzystania z tego uprawnienia. Projektowane uzupełnienie przepisu o osoby najbliższe nie rozszerza więc kręgu uprawnionych, a jedynie potwierdza ich uprawnienie poprzez wskazanie go wprost. W związku z potencjalnym brakiem świadomości osób w związkach nieformalnych o możliwości skorzystania z KDR, wzrost liczby wydawanych kart może wystąpić, będzie to jednak skutek marginalny.
- Rozszerzenie kręgu uprawnionych do pomocy państwa w spłacie zobowiązań z tytułu kredytu mieszkaniowego, tj. zwiększenie wartości tej pomocy.
- Spadek wydatków w ramach systemu pomocy społecznej w związku z uszczelnieniem systemu (osoby wychowujące dzieci w związkach nieformalnych obecnie mogą otrzymywać pomoc jako osoby samotnie wychowujące dzieci, a zawarcie umowy o wspólnym pożyciu taką możliwość wyłączy).
- Możliwość zakładania fundacji rodzinnych przez osoby najbliższe – fundacja rodzinna umożliwia m.in. pozyskiwanie nieopodatkowanego najmu z wynajmowanego mieszkania oraz niepłacenie podatku od dochodów kapitałowych – nieznaczny spadek wpływów do budżetu państwa (podatek dochodowy od

	osób fizycznych). Według stanu na 17 maja 2024 r. w Polsce zarejestrowanych jest 1005 fundacji rodzinnych. - Umożliwienie osobom najbliższym korzystania z nieodpłatnej pomocy drugiej osoby najbliższej w prowadzeniu działalności gospodarczej w niedziele, święta i niektóre dni – pozytywny wpływ na gospodarkę, wzrost wpływu VAT i innych oraz pozytywne oddziaływanie w mniejszych miejscowościach, gdzie drobni przedsiębiorcy są głównym źródłem handlu. - Wzrost wpływów z VAT związanych z rozwojem sektora usług weselnych i gastronomicznych – osoby zawierające umowę o wspólnym pożyciu mogą decydować się na organizację przyjęcia, wpływ jest jednak trudno mierzalny ze względu na możliwe przesunięcia tych wydatków w ramach budżetów osobistych. - Wzrost wydatków budżetu państwa, związanych z rozszerzeniem grupy podmiotów uprawnionych do korzystania z ulgowych przejazdów. - Świadczenia na rzecz osób zawierających umowę o wspólnym pożyciu z żołnierzami.
--	--

7. Wpływ na konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym funkcjonowanie przedsiębiorców oraz na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe

		Skutki						
Czas w latach od wejścia w życie zmian		0	1	2	3	5	10	Łącznie (0–10)
W ujęciu pieniężnym (w mln zł, ceny stałe z r.)	duże przedsiębiorstwa							
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (notariusze)	0	10,8	9,6	12,9	20,9	67,2	309,9
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	0	-8,5	-2,8	20,3	84	707	2 026,6
W ujęciu niepieniężnym	duże przedsiębiorstwa	Nie dotyczy						
	sektor mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw	Nie dotyczy						
	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Należy uznać wpływ postulowanych zmian na rodzinę, obywateli i gospodarstwa domowe za znaczny i zdecydowanie pozytywny zarówno w ujęciu pieniężnym (mniejsze obciążenia w zakresie podatku od spadków i darowizn, zabezpieczenie praw majątkowych, wspólność majątkowa), jak i niepieniężnych (potrzeba uznania, ochrona godności i prawa do prowadzenia życia prywatnego i rodzinnego). Jednocześnie pozytywny wpływ projektu na wszystkie rodziny, które obecnie nie mogą lub nie chcą sformalizować związku w formie małżeństwa jednocześnie nie wpływa w żadnym stopniu negatywnie na inne rodziny – wprowadzenie projektowanych przepisów nie ogranicza uprawnień małżonków i nie ingeruje w sytuację tych osób i rodzin, które już zdecydowały lub planują zdecydować się na zawarcie małżeństwa.						
Niemierzalne	rodzina, obywatele oraz gospodarstwa domowe	Uznanie prawne związków osób tej samej płci dotyczy praw człowieka i godności oraz ma wartość samą w sobie, która wykracza poza ulgi podatkowe czy ułatwienia w codziennym funkcjonowaniu. Uznanie relacji między osobami tej samej płci stanowi część rozwoju osobistego, jak też społecznej tożsamości partnerów i pozwoli wypełnić treścią wymogi, jakie nakłada na Polskę art. 8 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.						
Dodatkowe informacje, w tym wskazanie źródeł danych i przyjętych do obliczeń założeń	W tabeli w pkt 7 OSR wykazano korzyści z tytułu niższych podatków oraz świadczeń, opisanych szczegółowo w pkt 6 OSR. Tabela uwzględnia także wydatki z tytułu opłat za rejestrację oraz uzyskanie zaświadczeń. Dodatkowo, w tabeli przedstawiono wydatki (oraz odpowiadające im przychody notariuszy) z tytułu opłat notarialnych. Założono, że opłata notarialna za zawarcie związku będzie wynosić 500 zł lub 1000 zł (w zależności od zakresu umowy). Natomiast w przypadku rozwiązania założono, że stawka wynosić będzie 500 zł. W							

obliczeniach przyjęto, ze względów ostrożnościowych, wyższą stawkę opłaty dla wszystkich podpisywanych umów.

Rok	Szacowane wydatki z opłat notarialnych (w mln zł)
2026	0
2027	10,81
2028	9,75
2029	12,91
2030	16,68
2031	20,94
2032	29,92
2033	35,25
2034	47,42
2035	59,05
2036	67,18

8. Zmiana obciążeń regulacyjnych (w tym obowiązków informacyjnych) wynikających z projektu

☐ nie dotyczy

Wprowadzane są obciążenia poza bezwzględnie wymaganymi przez UE (szczegóły w odwróconej tabeli zgodności).

☐ tak
☒ nie
☐ nie dotyczy

☒ zmniejszenie liczby dokumentów
☒ zmniejszenie liczby procedur
☐ skrócenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

☒ zwiększenie liczby dokumentów
☒ zwiększenie liczby procedur
☐ wydłużenie czasu na załatwienie sprawy
☐ inne:

Wprowadzane obciążenia są przystosowane do ich elektroniczności.

☒ tak
☐ nie
☐ nie dotyczy

Komentarz:

Proponowane zmiany mają dwójaki wpływ:

- w przypadku osób, które zawarły umowę o wspólnym pożyciu, zmniejszają obciążenia administracyjne, gdyż w momencie zawarcia umowy o wspólnym pożyciu szereg uprawnień lub umocowań powstaje ex lege; osoby najbliższe w związku nie są zobowiązane do udzielania upoważnień w drodze pełnomocnictw, nie ponoszą dodatkowych obciążeń z tytułu opłaty skarbowej, przed placówkami służby zdrowia, pocztą, bankami nie ma obowiązku okazania udzielonego pełnomocnictwa;
- w przypadku sądów, z jednej strony pojawi się dodatkowe obciążenie nowymi postępowaniami (m.in. o rozwiązanie związku lub unieważnienie umów o wspólnym pożyciu, podział majątku wspólnego, alimenty), z drugiej strony odciążenie sądów na skutek nadania uprawnień do pochówku osobie najbliższej w związku (ograniczenie spraw o ustalenie prawa do pochówku), ograniczenia liczby spraw o zniesienie współwłasności lub bezpodstawne wzbogacenie prowadzonych przez osoby po rozpadzie związków nieformalnych, odciążenie sądownictwa administracyjnego w sprawach o zmianę imienia i nazwiska);
- w przypadku niektórych instytucji, obciążenia będą niewielkie, albo mogą zmniejszyć się – przykładowo, urzędy wojewódzkie prowadzące postępowania o udzielenie cudzoziemcowi zezwolenia na pobyt czasowy/pobyt dla osoby będącej stroną umowy o wspólnym pożyciu będą nadal te postępowania prowadzić, ale na innej podstawie prawnej. Ponadto, częściowo ich obciążenie zmniejszy się, ponieważ nie będą zmuszone wydawać dodatkowych zezwoleń na pracę, ponieważ osoby, które zalegalizowały pobyt na podstawie zawartego związku partnerskiego, będą miały dostęp do rynku pracy. Podobne będzie także obciążenie Urzędu do spraw Cudzoziemców.

9. Wpływ na rynek pracy

Proponowane zmiany dostosowują system krajowy do rozwiązań spotykanych w 22 państwach członkowskich Unii Europejskiej. W dobie wzmożonej migracji pracowników, swobody przepływu osób, inwestycji zagranicznych w Polsce,

proponowane zmiany mogą przyczynić się do wzrostu migracji pracowników międzynarodowych do Polski w ramach tymczasowych oddelegowań czy permanentnych relokacji. Obecny stan prawny niejednokrotnie zniechęca do inwestycji w Polsce lub tymczasowego oddelegowania pracowników z uwagi na brak możliwości zabezpieczenia interesów partnerów z powodu braku uznania związku partnerskiego lub małżeństwa jedнопłciowego zawartego za granicą. Może to powodować niechęć lub często odmowę do rozpoczęcia inwestycji w Polsce lub podjęcia pracy zarobkowej z powodu braku możliwości zabezpieczenia podstawowych potrzeb ochrony życia prywatnego i rodzinnego takich osób.

Większe koncerny zagraniczne niejednokrotnie biorą ciężar zabezpieczenia praw swoich pracowników na siebie, wprowadzając polityki wyrównania podatkowego (tax equalization) czy zapewnienia prywatnego ubezpieczenia emerytalnego lub zdrowotnego (social security equalization), gdyż krajowy system zabezpieczenia nie pozwala na objęcie taką ochroną partnerów jedнопłciowych. Nie wszystkie uprawnienia mogą jednakże być wprowadzone drogą porozumień pracowniczych, jak przykładowo: urlop opiekuńczy czy zasiłek macierzyński. Takie udogodnienia mogą być zapewnione pracownikom w drodze dodatkowych świadczeń, lecz jest to rozwiązanie podnoszące znacząco koszt inwestycji lub delegacji

Wydaje się więc, że wprowadzenie do krajowego porządku prawnego instytucji umowy o wspólnym pożyciu, która pozwoli zabezpieczyć podstawowe prawa i potrzeby partnerów, może pozytywnie oddziaływać na percepcję Polski, jako rynku pracy zapewniającego równą ochronę pracowników, niezależnie od ich płci lub związków, które tworzą. Taka zmiana pozwoli też niejako dostosować rynek polski do obecnie funkcjonującego rynku europejskiego, gdzie związki partnerskie i wzajemnie zabezpieczenie pracowników jest standardem, a nie wyjątkiem.

10. Wpływ na pozostałe obszary

☐ środowisko naturalne ☐ sytuacja i rozwój regionalny ☒ sądy powszechne, administracyjne lub wojskowe	☐ demografia ☐ mienie państwowe ☐ inne:	☐ informatyzacja ☐ zdrowie
Omówienie wpływu	Planowany akt prawny będzie miał wpływ na sądy, w tym na wzrost liczby spraw trafiających do sądów (przede wszystkim jako nowe postępowania w przypadkach np. dot. kwestii majątkowych) i potrzeby interpretacji nowych przepisów.	

11. Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego

Planowane wykonanie przepisów aktu prawnego nastąpi wraz z wejściem w życie przedmiotowej ustawy, wskazanym w przepisach wprowadzających na dzień 1 stycznia 2027 r. Okres vacatio legis powinien być wystarczający dla przyjęcia wszystkich stosownych aktów wykonawczych, nowelizacji obecnie obowiązujących aktów wykonawczych, na które projektowane zmiany wpłyną wynikowo, a na także na modernizację systemów informatycznych i odpowiednie dostosowanie rejestrów państwowych.

Wdrożeniu ustawy towarzyszyć będzie także kampania informacyjna dot. założeń projektowanej ustawy.

12. W jaki sposób i kiedy nastąpi ewaluacja efektów projektu oraz jakie mierniki zostaną zastosowane?

Przeprowadzenie ewaluacji efektów projektowanej ustawy będzie mogło nastąpić po upływie minimum roku od wejścia w życie projektowanej ustawy. Ewaluacja zostanie przeprowadzona w oparciu o statystyki zawartych i rozwiązanych umów o wspólnym pożyciu. Po trzech latach od wejścia w życie projektowanej ustawy możliwy będzie przegląd przepisów, m.in. na podstawie diagnozy i analizy praktycznych problemów wynikających z realizowanego prawa.

13. Załączniki (istotne dokumenty źródłowe, badania, analizy itp.)